

De Plaatsnamenstudie in 1959-1965

door H. DRAYE en K. ROELANDTS

Het onderhavig overzicht over de plaatsnamenstudie in de jaren 1959-1965 sluit aan bij „De plaatsnamenstudie in 1957 en 1958”, verschenen in het XXXIIIe deel (1959) van de *Handelingen*. Een aanzienlijke achterstand wordt op deze wijze enigszins ingehaald en de stellers van deze bibliografie hopen dat zij in de toekomst, met dezelfde regelmatigheid die haar vroeger kenmerkte, zal kunnen worden opgemaakt.

In dit overzicht, dat op het einde van 1967 werd afgesloten, worden de naamkundige publicaties opgenomen uit de periode 1959-1965, met dien verstande dat enerzijds aanvullingen over de vorige jaren eveneens worden vermeld en dat anderzijds de ons bekende recensies, die in de loop van 1966 en 1967 verschenen zijn, over boeken en tijdschriftartikelen uit de periode 1959-1965 niet worden geweerd.

Voor de indeling wordt ook in dit overzicht, zoals in de vorige, de „Bibliographie van de Vlaamsche plaatsnaamkunde” door H. J. VAN DE WIJER (Nom. Geo. Fla., Studiën 1 — *Brussel*, 1928) gevolgd. De lezer zal echter opmerken dat, evenals in de vorige overzichten, aan de eigenlijke bijdragen over de Zuidnederlandse toponymie een opsomming van de belangrijkste bijdragen over de naamkunde in de verschillende Germaanse taalgebieden voorafgaat en dat in de VIIe Afdeling de bibliografische

gegevens voor de studie van de vroegmiddeleeuwse Germaanse nederzettingsgeschiedenis en van het ontstaan van de Germaans-Romaanse taalgrens worden samengebracht. Dat bij dit laatste onderzoek niet alleen de naamkunde is betrokken is een vaststelling die de uitbreiding van dit deel van ons overzicht moge rechtvaardigen.

Het tijdrovend excerpingswerk, dat aan de redactie van deze bibliografie voorafgaat, werd voor de jaren 1959-1961 voor een aanzienlijk gedeelte verricht door de Heer Lic. Guy MOËNS, en voor de jaren 1962-1965 door de Heer Lic. Clement MARYNISSEN, resp. oud-assistent en assistent op het Instituut voor Naamkunde te Leuven. Ook de Heer Cand. phil. Rudolf KERN, bursaal van de Univ. te Bonn, in 1967-68 werkzaam op het genoemd Instituut, heeft ons een aantal aanvullingen bezorgd. Aan deze drie medewerkers betuigen de stellers van dit overzicht hun zeer oprechte dank.

Achteraan geven wij een lijst van tijdschriften die met het oog op deze bibliografie en op het later te publiceren antroponymisch overzicht werden geëxcerpeerd.

* * *

In de delen XXXIII-XXXVIII van de *Handelingen* verschenen, behalve de verder genoemde Nederlandstalige bijdragen, ook een aantal studiën van de Waalse leden der commissie, inzonderheid de jaarlijkse bibliografie van de hand van É. LEGROS en J. HERBILLON (1).

(1) É. LEGROS- -J. HERBILLON, *La philologie wallonne* en 1958; ... en 1959; ... en 1960; ... en 1961; ... en 1962; ... en 1963. *Com. top.* XXXIII (1959), 231-335; XXXIV (1960), 233-332; XXXV (1961), 261-377; XXXVI (1962), 193-295; XXXVII (1963), 181-297; XXXVIII (1964), 167-286. Mede verschenen in *Dial. belgo-rom.* XVI (1959), 161-283; XVII (1960), 179-278; XVIII (1961), 172-288; XIX (1962), 159-265; XX (1963), 133-249; XXII (1965), 13-132.

De volgende bijdragen over de Romaanse toponymie zullen, vooral metodologisch, de Nederlandse naamkundigen interesseren :

- J. ADIGARD DES GAUTRIES, Études d'onomastique „ornaise" II. Les toponymes anciens formés à l'aide de l'appellatif *court*. *Bull. Soc. hist. et archéol. de l'Orne LXXVIII* (1960), 3-17.
- J. ADIGARD DES GAUTRIES, Études d'onomastique „ornaise". III. Le peuplement ancien du canton d'Athis vu à la lumière de la toponymie. *Bull. Soc. hist. et archéol. de l'Orne LXXIX* (1961), 3-16.
- J. ADIGARD DES GAUTRIES, Études de toponymie normannique (III). Les „Houlgate". *Mélanges de ling. et philol., F. Mossé in memoriam* (Paris 1959), 16-23.
Straatnamen met betekenis „holle weg".
Houlgate / Hollegate : uit skand. holr = hol, en gata = straat, weg. Vgl. ook deens Hulgade en eng. Holgate, Howgate.
- J. ADIGARD DES GAUTRIES, Études de toponymie normannique IV. Les noms en *-dal(le)*. *Ét. germ.* XV (1960), 225-240.
- J. ADIGARD DES GAUTRIES, Les noms de lieux normanniques en *-dal(le)*. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* II, 79-81.
- M. BAUDOT, Éléments de reconstitution des hydronymes disparus. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* II, 121-128.
- M. BAUDOT, Remarques sur le nom des villes de la Gaule. *VII Congr. Int. (Firenze, 1962)* I, 181-195.
- M. BOLOGNE, Petit guide étymologique des noms des régions, des villes, des villages et des rivières de Wallonie (Connaître la Wallonie, 11). *Gilly (Hainaut)*, 1966.
Rec. P. L. M. TUMMERS, *Beitr. z. Namenf. N. F.* II (1967), 85-86.
- V. BRUPPACHER, Zur Geschichte der Siedlungsbezeichnungen im Galloromanischen (Diss. Zürich, 1962). *Vox Romanica* XX (1961), 105-160 ; XXI (1962) 1-48.
Over *vicus, burgus, civitas, villa*.
- (†) A. DAUZAT - C. ROSTAING, Dictionnaire étymologique des noms de lieux en France. *Paris*, 1963.
Rec. A. BERGH, *Moderna Språk* LVIII (1964), 492-493.
F. FALC'HUN, *Ann. de Bretagne* LXX (1963), 516-521.
P. GARDETTE, *Rev. Ling. Romane* XXVIII (1964), 459-460.
F. LECOY, *Romania* LXXXV (1964), 557.
E. LEGROS - J. HERBILLON, *Dial. belgo-rom.* XXII (1965), 218-240.
- E. NÈGRE, *Ann. du Midi* LXXVI (1964), 229-232.
G. ROHLFS, *Zs. roman. Philol.* LXXXI (1965), 177-181.
R. SCHMITTEIN, *Rev. intern. onomastique* XVI (1964), 231-237.
- F. DE BEAUREPAIRE, Les noms d'Anglo-Saxons contenus dans la toponymie normande. *Ann. de Normandie* X (1960), 307-316.
- F. DE BEAUREPAIRE, Quelques finales anglo-saxonnes dans la toponymie normande. *Ann. de Normandie* XIII (1963), 219-236.
- F. DE BEAUREPAIRE, La contribution des noms de lieux en *-acum* à l'étude de la colonisation des campagnes de Normandie à l'époque gallo-romaine. *Rev. hist. droit franç. et étranger* (1964), 371-372.

- J. DELOLY, L'eau et les secrets du langage ou l'énigme des noms de rivières (le courant et la décomposition des mots). *Paris*, 1962.
- L. DEROY, Le nom de l'Europe, son origine et son histoire. *Rev. int. onomastique* XI (1959), 1-22.
- P. ÉRÈVE, Les origines de Ham-sur-Heure. *L'Antiquaire* II (1961), 30-37, 54-58, 69-70, 115-126; III (1962), 16-51, 57-66; IV (1963), 36-40, 63-71; V (1964), 45-49.
- Rec. J. HERBILLON, *Com. top.* XXXVI (1962), 248; XXXVII (1963), 202.
- Ham zou afgeleid zijn van germ. *haim* = woning, verblijf (en niet betekenen „bocht, kromming”, ook al beschrijft de Heure te Ham een grote bocht).
- A. FAVARGER, Noms de lieux des cartes nationales suisses. VI. *Int. Congr. (München)*, 1961), 258-267.
- Rec. J. H(ERBILLON), *Dial. belgo-rom.* XVI (1959), 82-83.
- L. GUINET, Des toponymes normands en *-ham (-ain)* et de l'étymologie du français *hameau*. *Ann. de Normandie* XIII (1963), 73-95.
- Rec. J. H(ERBILLON), *Dial. belgo-rom.* XX (1963), 116-117.
- L. GUINET, De l'étymologie des îles anglo-normandes en *-ey*: Guernesey, Jersey, Chausey. *Ann. de Normandie* XIV (1964), 405-410.
- Guernesey < ags. *grēn-rod* < germ. **grōni-rudh* = de groene nederzetting — Jersey < ags. *græs*, *gaers-ig*, got. *gras-ōi*, germ. **gras-agwiō* = eiland der weiden, groene eiland — Chausey < ags. *kalwa*, *kalu-ieg* = het kale, naakte eiland. De benaming der drie eilanden zou dus van Friese of Anglofriese oorsprong zijn.
- F. R. HAMLIN, Le suffixe *-acum* dans la toponymie de l'Hérault. *Cambridge*, 1959.
- Rec. J. McCLURE KELTY, *Names* XI (1963), 64-65.
- R. SINDOU, *Rev. int. onomastique* XIII (1961), 303-312.
- A. HENRY, *Wallon et Wallonie*. Esquisse d'une histoire sémantique (Études d'hist. wallonne publ. par la Commission histor. de la Fondation Charles Plisnier). *Bruxelles*, 1965.
- Rec. G. FOURQUIN, *Rev. Nord* XLVIII (1966), 670-672.
- J. HERBILLON - É. FRÉSON, Épigraphie de Crisnée (Appendice [à la] Toponymie de Crisnée = Toponymie de la Hesbaye liégeoise, II, 13, *Wetteren*, 1949). *Wetteren*, [1959].
- J. HERBILLON et collaborateurs, Toponymie de Thys (Toponymie de la Hesbaye liégeoise, Tome II, 14). *Wetteren*, 1959-1963, blz. 804-888 (wordt voortgezet).
- Een nieuwe, uitstekende monografie, die zoals de voorgaande in de reeks, een naamkundige en waardevolle documentatie aanbiedt voor de studie van de Germ.-Rom. wisselwerking in het Haspengouwse taalgrensgedebied.
- J. HERBILLON, *Boneche*, forme de *Boneffe*. *Dial. belgo-rom.* XVII (1960), 166-170.
- Rec. É. LEGROS, *Com. top.* XXXV (1961), 307.

- J. HERBILLON, Ancien wallon *torribos* „hallier”? *Rev. int. onomastique* XII (1960), 27-30.
 Rec. É. LEGROS, *Com. top.* XXXV (1961), 307-308.
 De Waalse en Franse plnn. van het type *Tournebu* worden verklaard uit germ. **thorninbus* (doornbos).
- J. HERBILLON, Toponymie de Huy (rive gauche). *Ann. cercle hutois* XXVII (1965), 1-19.
 Rec. P. B(ONENFANT), *Archéol.* 1965, I, 23.
 Zie in dit verband A. JORIS, Huy, ville médiévale (Coll. Notre Passé) *Bruzelles*, 1965.
- J. HERBILLON, Le toponyme „Robertville”. *Le Pays de saint Remacle* IV (1965), 71-76.
- J. HERBILLON, Encore la „cheminrue” de Malmédy et de Stavelot. Un wallon *tchin* „chemin” a-t-il existé? *Le Pays de saint Remacle* III (1964), 61-68.
 Wa. *tchin* is niet **cámminos*, maar meestal „chien”. Vgl. Hondstraat.
- J. HERBILLON-É. LEGROS, Ancien wallon *hok*, f., „épine (arbrisseau)”. *Dial. belgo-rom.* XVII (1960), 133-137.
 Ontleend uit mnl. *hoch* „struik(gewas)”; vgl. pln. *Hokuit* te Beert, enz.
- M. HÖFLER, Zur Frage des Genus der aus ON entstandenen Appellative im Französischen. *Zs. f. rom. Phil.* LXXX (1964), 433-454.
 Betreft de studie van B. E. VIDOS, Noms de villes et de provinces flamands et néerlandais devenus noms communs dans les langues romanes, in : *Estudios dedicados a Menendez Pidal I* (Madrid, 1950), 165-194.
- C. HUBIN, Les formes namuroises du suffixe latin *-aria* et des finales analogues. *Dial. belgo-rom.* XVIII (1961), 131-148.
 Met toponymische bewijspplaatsen.
- H. KLEMENZ, Bedeutung des Namens Faymonville. *Tablettes d'Ard. et Eifel* I (1961), 127-141.
 Rec. É. LEGROS, *Com. top.* XXXVI (1962), 254.
 S. houdt zich aan een germ. oorsprong van deze pln.
- P. LEBEL, Onomastique, in : *L'Histoire et ses méthodes* (Encyclopédie de la Pléiade). *Bruges*, 1961, blz. 677-723.
- P. LEBEL, Quelques réflexions sur les noms de lieux gaulois. *Latomus* LVIII (1962) [Hommages A. Grenier], 966-973.
- É. LEGROS, Attestations anciennes de „Wallonie”. *La Vie wallonne* XXXVI (1962), 207-211.
- É. NÈGRE, Les noms de lieux en France. *Paris*, 1963.
 Rec. J. ANDRÉ, *Bull. Soc. Ling. Paris* LIX (1964), n° 2, 122.
 J. M. W., *Ts. levende talen* XXX (1964), 398.
 H. E. KELLER, *Beitr. z. Namenf. N. F.* II (1967), 200-201.
 É. LEGROS, *Dial. belgo-rom.* XXI (1964), 145-148.
 P. NAUTON, *Rev. Ling. Romane* XXVII (1963), 216-218.
 A. SOUTOU, *Rev. intern. onomastique* XV (1963), 228-231.
- H. J. NIEDEREHE, Strasse und Weg in der gallo-romanischen Toponomastik (Kölner romanistische Arbeiten, N. F. Heft 38). *Genf-Paris*, 1967.

- Zie over dit belangrijk werk J. HERBILLON, Routes et chemins en toponymie gallo-romane. *Rev. phil.* XLVI (1968), 81-86.
- L. NYS- -A. DIECK, Sur l'origine du nom de la Helle. *Soc. verviét. archéol. & hist.*, 1961.
- Rec. J. HERBILLON, *Com. top.* XXXVI (1962), 247-248.
Helle mogelijke migratiennaam van de Hillebeke in Saksen.
- M. PIRON, La légende des quatre fils Aymon. Deux nouvelles localisations de la légende en Belgique romane. *Enquêtes du Musée de la Vie Wallonne* XXXVIII [n°s 101-104] (1961), 179-183.
Vgl. ook J. MOREAU, Montauban-Buzenol und die Sage von den Heymonskindern. *Bonner Jahrb.* CLXI (1961), 155-164.
- J. POIRIER, Toponymie. Méthode d'enquête. *Quebec*, 1965.
Rec. P. HESSMANN, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 295.
- M. MULON, *Bibl. éc. des chartes* CXXIX (1966), 308-310.
- L. REMACLE, L'origine des toponymes *Maredret* et *Maredsous*. *Bull. du Dictionnaire Wallon* XXII (1960).
- E. RENARD, Glanures toponymiques et lexicologiques. *Bull. du Dictionnaire Wallon* XXII (1960).
- G. ROHLFS, Studien zur romanischen Namenkunde (Studia Onomastica Monacensia I). *München*, 1956.
Rec. É. L(EGROS)-J. H(ERBILLON), *Dial. belgo-rom.* XVI (1959), 77-79.
H. STIMM, *Beitr. z. Namenf.* X (1959), 304-312.
- R. SCHMITTEIN, L'anthroponyme germanique [employé d'une façon absolue] en fonction toponymique. *Rev. int. onomastique* XI (1959), 39-47; XIII (1961), 1-22, 103-120, 193-206, 241-253; XIV (1962), 1-16, 107-127.
Rec. J. HERBILLON, *Com. top.* XXXVI (1962), 250-252.
É. LEGROS, *Com. top.* XXXVII (1963), 244.
- S. tracht Germaanse antroponiemen in toponymische functie terug te vinden in het Romaanse taalgebied, met dien verstande dat de Germ. psn., in absoluut gebruik, aanleiding zouden gegeven hebben tot toponiemen in het Germaans. Het betreft geen ellipsformaties met genit. van de psn.; deze staat volgens S. in de nominatief. Worden vooral behandeld de pln. samengesteld met de elementen *-bourg*, *-fort*, *-mont*, *-beuf*.
- A. VINCENT, Aquaranda *Equoranda. *Ac. Roy. Bull.* XLIV (1960), 386-400.
Vgl. de bijdragen opgenomen in *Bibl. Pln.* 1935, nr. 17; 1936, nr. 17; 1938, nrs. 16 en 19.
- K. J. WOLF, Die Bildung der französischen Ethnica (Bewohner-namen) (Kölner romanistische Arbeiten, N. F. 29). *Genève-Paris*, 1964.
Rec. H. LÜDTKE, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 291-293.

* * *

Het *Instituut voor Naamkunde* te Leuven heeft gedurende de hier behandelde periode, in samenwerking met de *Commissie voor Naamkunde* te Amsterdam, de *Mededelingen* uitgegeven. Ook de verschillende reeksen werden met nieuwe publicaties verrijkt. Al deze bijdragen worden in het onderhavig overzicht genoemd.

De revisie van de spelling der toponiemen die voorkomen op de stafkaarten werd voortgezet door H. J. VAN DE WIJER, met de medehulp van J. L. PAUWELS, die zich eveneens heeft belast met het adviseren van gemeentebesturen op het stuk van de straatnaamgeving. Over een en ander worden bijzonderheden verstrekt in de jaarverslagen van de Commissie voor Toponymie en Dialectologie, opgenomen in de *Handelingen*.

Voor de opleiding van de aankomende naamkundigen wordt in de verschillende wetenschappelijke centra gezorgd, zoals blijkt uit de licentie-verhandelingen, scripties en dissertaties die in de periode 1959-1965 aan een toponymisch onderwerp werden gewijd (1).

- (1) Bij de lijst vermeld in *Bibl.* 1957 en 1958, blz. 394, noot 1, dienen volgende items te worden bijgevoegd :
- A. ADRIAENSEN, Toponymie van Retie. Lic. Leuven, 1965.
 M. BOUMAN, Toponymie van Sint-Lievens-Houtem (1127-1642). Lic. Gent, 1961.
 M. COLRUYT, Bijdrage tot de Toponymie van de Vlaamse bezittingen van de abdij van Affligem. Lic. Leuven, 1961.
 J. DAMMAN, Toponymie van Oudenaarde. Lic. Leuven, 1959.
 A. DE LOECKER, Waternamen in de Provincie Antwerpen. Lic. Leuven, 1962.
 A. DENDEAU, Toponymie de Mouscron. Lic. Rom. Fil. Leuven, 1964.
 B. DEWAELE, Hydronomie van de arrondissementen Oostende en Veurne. Lic. Leuven, 1962.
 G. DUCHATEAU, Toponymie van Vechmaal. Lic. Gent, 1959.
 A. EMAER, Toponymie van Wervik. Lic. Leuven, 1962.
 J. FINCK, Die Orts- und Flurnamen der Gemeinde Homburg. Lic. Luik, 1960.

- A. HAERS VAN DER MEULEN, Toponymie van Aalst tot het einde der 15e eeuw. Lic. Leuven, 1961.
- A. HELSEN, Bijdrage tot de studie van de namen der gehuchten in de Antwerpse Kempen. Lic. Leuven, 1960.
- Th. HEREMANS, Toponymie van Heist-op-den-Berg, Booischot en Hallaar. Lic. Leuven, 1960.
- J. HERMANS, Toponymie van Betekom. Lic. Leuven, 1961.
- M. KOHNEMANN, Die Flurnamen des Walhorer Landes. Doct. Leuven, 1962.
- R. LEMAIRE, Toponymie van Wetteren. Lic. Leuven, 1965.
- V. MENNEN, Toponymie van Lommel. Lic. Leuven, 1963.
- S. MICHA, Les lieux-dits du type Avricourt dans l'arrondissement de Verviers et la Wallonie malmédienne. Lic. Luik, 1961.
- G. MOENS, De persoonsnamen, voornamelijk de hypocoristica, in onze oudste plaatsnamen. Lic. Leuven, 1962.
- J. MOLEMANS, Toponymie van Pelt (Kaulille, Kleine-Brogel, Neerpelt, Overpelt). Lic. Leuven, 1961.
- M. PARENT, Les lieux-dits du type Avricourt dans l'arrondissement de Liège et les communes du Limbourg rattachées à l'arrondissement de Liège. Lic. Luik, 1963.
- A. VAN DEN BROECK, Toponymie van Wommel. Lic. Leuven, 1959.
- U. VANERMELEN, De rode-toponiemen in Vlaams-Brabant. Lic. Leuven, 1960.
- M. VAN DE PUTTE, Het toponymisch werk van Dr. Jan Lindemans. Lic. Leuven, 1959.
- Index op de toponiemen voorkomend in het uitgegeven werk van J. Lindemans.
- E. VANMAELE, Toponymie van Genk tot 1600. Lic. Leuven, 1960.
- H. VANMARSENILLE, La toponymie de la commune d'Oleye. Lic. (Rom. Fil.) Leuven, 1966.
- J. VAN MEERBEEK, Huisnamen in West-Brabant. Lic. Leuven, 1959.
- G. VAN OBERGEN, Toponymie van Sint-Lambrechts-Woluwe. Lic. Gent, 1959.
- A. VANSCHOENBEEK, Hydronymie van de arrondissementen Hasselt en Leuven. Lic. Leuven, 1960.
- G. VERMEULEN, Bijdrage tot de studie van de plaatsnamen betreffende de Augustijner-abdij van Zonnebeke (1072-1797). Lic. Leuven, 1962.
- Samenvattend zie ook H. DRAYE, Naamkundige verhandelingen 1959-1965. *Med. Ver. naamk.* XLI (1965), 145-146.
- Aan de Universiteit te Nijmegen werden de volgende naamkundige scripties ingediend :
- J. HORSTINK, Toponymie van Alburgen, Rha, De Luur en de Emmer. Scriptie Nijmegen, 1963.
- A. P. A. VAN ZUYLEN, Toponymie van Overasselt, Driel en Gendt. Scriptie Nijmegen, 1963.
- Ten slotte zullen wij hier enkele licentie-verhandelingen over

* * *

Het *Internationaal Centrum voor Onomastiek* heeft sinds 1959 de delen VIII (1958/59) [1960-61]; IX (1960-61) [1962-63]; X (1962/63), 1, 2 + Annex [1964]; XI, 1 (1964/65) [1965] van *Onoma* uitgegeven. Buiten de gewone rubrieken, zijn in deze publicatie opgenomen, onder de titel „*Bibliographia Onomastica*”, de lopende bibliografieën voor de ruim veertig verschillende landen, aangesloten bij het *International Committee of Onomastic Sciences*. In deel IX (1960/61) verscheen de bibliografie van de jaren 1958-59; in deel X (1962/63) die voor het jaar 1960 en in deel XI (1964/65) die voor het jaar 1961. Wij verwijzen hier eens voor al naar deze overzichten voor de

de geschiedenis van Zuidnederlandse abdijen en kloosters vermelden die vaak het kader voor naamkundige onderzoekingen uitmaken :

- J. DE KEYZER, L'abbaye Saint Michel d'Anvers aux XIIe et XIIIe siècles. Lic. Bruxelles, 1963.
- E. DEHONDT, Geschiedenis van het begijnhof te Brugge tot de 15e eeuw. Lic. Leuven, 1964.
- Ch. GERARD, Le domaine de l'Abbaye St. Bernard à Hemixem au XIIIe siècle. Lic. Bruxelles, 1963.
- M.-L. GOETHALS, Het Begijnhof van Sint-Truiden (1258-1410). Lic. Leuven, 1964.
- A. MERTENS, Mariëndal te Diest (1419-1504). Een klooster onder invloed van Windesheim. Lic. Leuven, 1963.
- M. PIOT, Een klooster te Leuven onder invloed van de Devotio moderna : Sinte Ursula of klooster der elfduizend maagden (1415-1511). Lic. Leuven, 1963.
- J. STOCKMAN, Bijdrage tot de geschiedenis van Oudenaarde en zijn Kasselrij gedurende de Calvinistische heerschappij (1578-82). Lic. Leuven, 1963.
- G. VAN BOCKSTAELE, Geschiedenis van de St.-Adriaansabdij te Geeraardsbergen. Lic. Leuven, 1963.
- N. VAN DEN BOOGAERDE, De vroegste geschiedenis van de St.-Petersproostdij te Lo (1090-1361). Lic. Leuven, 1963.
- R. VAN UYTVEN, De vroegste geschiedenis van O.L.V. Priorij te Korsendonk (1393-1432). Lic. Leuven, 1963. Ook in *Tar. XXXV* (1963), III-94.
- G. VELDEMAN, Vroegste geschiedenis der abdij van Zwijveke bij Dendermonde (1221-1345). Lic. Leuven, 1964.

landen en taalgebieden die hier, vóór de Zuidnederlandse toponymische bijdragen, worden overschouwd.

De Handelingen van het VIe Internationaal Congres voor Onomastische Wetenschappen, gehouden te München van 24 tot 28 augustus 1958, zijn verschenen in de reeks *Studia Onomastica Monacensia*, als nrs 2-4; Bd. I: Hauptvorträge, hrsg. von G. ROHLFS (*München*, 1960); Bd. II: Kongresschronik u. Sektionsvorträge 1-50, hrsg. von K. PUCHNER (*München*, 1961); Bd. III: Kongresschronik und Sektionsvorträge 51-144 (*Ibid.*). Zie ook J. HUBSCHMID, *Zs. f. rom. Phil.* LXXX (1964), 423-431.

Het VIIe Internationaal Congres, gehouden te Florence en Pisa, van 4-8 april 1961, gaf aanleiding tot de publicatie van „Atti e Memorie” in 4 delen: Vol. I en II „Toponomastica” (*Firenze*, 1962-1963); Vol. III „Antroponimia” (*Ibid.*, 1963); IV „Toponomastica e cartografia” (*Ibid.*, 1963) (1).

Het VIIIe Internationaal Congres, gehouden te Amsterdam van 27-31 augustus 1963, vond zijn neerslag in het kloeke boekdeel uitgegeven door D. P. BLOK „Proceedings of the eighth international Congress of Onomastic Sciences” (*The Hague-Paris*, Mouton, 1966) (2). De bijdragen die in die eerste twee Acta zijn opgenomen, en die de Nederlandse naamkunde aanbelangen, worden in dit overzicht genoemd.

* * *

(1) Over dat Congres zie *Med. Ver. naamk.* XXXVI (1960), 54 en *Ibid.*, XXXVII (1961), 154.

(2) Naar aanleiding van dat congres, dat gehouden werd 25 jaar nadat te Parijs in 1938 het eerste internationaal congres voor toponymie en antroponymie was samengekomen, schreef H. J. VAN DE WIJER, Het achtste Internationaal Congres voor Naamkunde. Na vijftienvintig jaar. *Med. Ver. naamk.* XXXIX (1963), 41-45.

Zoals in onze vorige overzichten, wensen wij hier de naamkundige studiën betreffende het Nederlandse taalgebied buiten België te overzien.

Wat de toponymische bijdragen over **Frans-Vlaanderen** aangaat, kunnen wij uit de jaren 1959-1965 de volgende vermelden :

J.-A. DE FOUCAULT, Berg et Berck. *Rev. int. onomastique* XII (1960), 92-94.

Over de scheiding van de *berg*- en *berck*-namen, naar gelang van het topografisch uitzicht, bij berg „hauteur” of bij ww. bergen „protéger”.

J. A. DE FOUCAULT, L'élément *-hem* dans la toponymie du Pas-de-Calais. *Rev. intern. onomastique* XV (1963), 187-194.

M. GYSSELING- -C. WIJFFELS, Diets in Schepenverordeningen van Calais uit het einde der XIIIde eeuw. *Studia Germ. Gand.* IV (1962), 9-30 — ook in *Gentse Bijdragen* XIX (1962), 9-30.

Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 331-332.

Buiten de uitgave der twee schepenverordeningen van 1293 en 1298 en een glossarium der erin voorkomende Dietse woorden, wordt een schets gegeven van het Wvla. dialect van Calais, steunend op het volledige taalmateriaal aldaar op einde 13e eeuw, met inbegrip van pln. en psn.

J. LECLERCQ, L'évolution de la toponymie dans le bassin houiller du Nord et du Pas-de-Calais. *Rev. Nord* XLIV (1962), 257-280.

Rec. J. H(ERBILLON), *Dial. belgo-rom.* XX (1963), 111.

E. VAN HALTEREN, Examen des toponymes et autres mentions d'origine flamande figurant sur les cartes au 1/20.000 de l'Inst. géogr. nat. de France (Dépt. du Nord, arr. de Dunkerque et Hazebrouck ; dépt. du Pas-de-Calais, arr. de Saint-Omer). *Bull. Comité flam. de France* XV (1959), 246-258 ; XVII (1961), 18-25 ; XIX (1963), 204-219 ; XX (1964), 235-262 (1).

(1) Historische en taalkundige bijdragen over Frans-Vlaanderen, waarmede de naamkunde haar voordeel kan doen, zijn o.m. :

R. BERGER, Le nérologe de la confrérie des jongleurs et des bourgeois d'Arras (1194-1361). Texte et tables. Arras, 1963.

Rec. J. H(ERBILLON), *Dial. belgo-rom.* XX (1963), 122-123.

Met een lijst der plaatsnamen.

- B. BIJNENS, Abdijen in de Frans-Vlaamse Westhoek. *Toer.* XLV (1965), 333-339.
- É. BROUETTE, Documents inédits des comtes et comtesses de Flandre relatifs à des monastères de l'Artois. *Arch., Bibl. et Mus. de Belg.* XXXIII (1962), 212-220.
Rec. W. PREVENIER, *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 62-64.
- M. COENS, Litanies de Bergues-St-Winoc dans un psautier [s. XIV in.] originaire de la Flandre maritime (Brit. Mus. Add. 24683). *Analecta Bollandiana* LXXXIII (1965), 291-302.
Niet ontstaan te St.-Winoksbergen zelf, daar St.-Winok niet voorkomt in de aanroepingen.
- G. DE LA SALLE, Le Cygne et le Lion. *Notre Flandre* X, 3 (1962), 17-19.
Over de Vlaamse aard van Noord-Frankrijk. S. citeert als bewijs talrijke pln. en psn.
- R. DESCHREVEL, Op reis met de Franse landkaart. *Notre Flandre* XII (1964), 10-12.
Over de fantasierijke en willekeurige verfransing van Vlaamse plaatsnamen in Frans-Vlaanderen.
- J. DHONDT, Les problèmes de Quentovic. *Studi in onore di A. Fantani (Milano, 1962)* I, 183-248.
Rec. R. A(UBERT), *Rev. hist. eccl.* LXI (1966), 357.
Quentovic, op de oever van de Kwinte, was een handelscentrum voor de betrekkingen tussen het Karolingische rijk en Brittannië, tot in het begin der Xe eeuw. Behoort tot de „villes-champignons mérovingiennes”, die verdwenen zijn zonder spoor na te laten, toen de as van de handelsbetrekkingen tussen Skandinavië en W- en Z-Europa in de VIIIe-IXe eeuw verplaatst werd.
- G. B. DROEGE, De twee in Europa tussen het Engels en het Duits liggende kultuurtalen en de Nederlandse westhoek in Frankrijk. *Ons Erfdeel* V (1961), 4-9.
- G. DUPAS, La chatellenie de Bourbourg au XVIIe siècle. Annexion-Francisation. *St. Omer*, 1962.
- (†) G. ESPINAS- -C. VERLINDEN- -J. BUNTINX, Privilèges et chartes de franchise de la Flandre. Tome II : Flandre française, 2e partie (Recueil des anciennes coutumes de la Belgique : Coutumes du pays et comté de Flandre). *Bruzelles*, 1961.
Rec. É. LEGROS, *Com. top.* XXXVI (1962), 218-220.
- A. FICHEROULLE, Steenwerck, ville de Flandre. *Bull. com. flam. de France* XVI (1960), 387-401.
- J. M. GANTOIS, Werkelijkheid en namen. *Ons Heem* XVII (1963), 120-125.
Over verfranste Vlaamse pln. in Noord-Frankrijk.
- M. GOTTSCHALK- -Ch. DEJEAN- -A. FLEURIX, La Flandre wallonne. Enquête économique et sociale (Institut de sociologie Solvay — Centre d'économie régionale. Conseil de la Flandre wallonne). *Bruzelles*, 1958.
- L. H(OEX), Een heemkundig uitstapje in het Rijselse. *Notre Flandre* XI (1963), 13-16.

Met een verklaring van talrijke verfranste Nederlandse toponiemen.

- C. JOURDIN, Estaires en Flandre maritime. Essai historique. *Paris*, 1960.
- J. LESTOCQUOY, Études d'histoire urbaine. Villes et abbayes. Arras au moyen âge (Mémoires de la Comm. départementale des monuments histor. du Pas-de-Calais. T. XII, fasc. 2). *Arras*, 1966.
- W. PÉE, Flamentum in Französisch-Flandern. *Jahrb. Ver. nnd. Sprachforsch.* LXXXIII (1960), 107-113.
Samen met vier andere bijdragen van schr. ook gebundeld onder de titel : Niederländische Sprachprobleme. Uitg. Seminarie voor Nederlandse taalkunde en Vlaamse dialectologie v.d. Universiteit te Gent, XIX.
- A. PERPILLOU e.a., Flandre et Artois. *Strasbourg*, 1964.
Rec. G. L. TRÉNARD, *Rev. Nord* XLVII (1965), 523-524.
- H. PLATELLE, Le temporel de l'Abbaye de St. Amand, des origines à 1340 (Bibliothèque Elzévirienne, n. 3. Études et documents). *Paris*, 1962.
- H. PLATELLE, La ville et l'abbaye de Saint-Amand au moyen-âge. *Mélanges de science relig.* XX (1963), 52-65.
- H. PLATELLE, La justice seigneuriale de l'abbaye de St-Amand. Son organisation judiciaire, sa procédure et sa compétence du XIe au XVIe s. (Bibliothèque Rev. hist. eccl., 41). *Paris-Louvain*, 1965.
- H. PLATELLE, Le journal d'un curé de campagne au XVIIe siècle (Chrétiens de tous les temps, 13). *Paris*, 1965.
Rec. L. Gd., *Rev. hist. eccl.* LXII (1967), 262-263.
Betreft Pastoor Dubois van Rumegies (Nord) en diens dagboek, bevattende inlichtingen over de gemeente en de streek.
- H. SPROEMBERG, Die Gründung des Bistums Arras im Jahre 1094. *Album E. Lousse (Louvain-Paris, 1962)* II, 1-50.
Rec. A. UYTTEBROECK, *Rev. phil.* XLIII (1965), 1443-1444.
- D. A. STRACKE, Over de eerste kerstening van Noord-West Gallië. *Bijdr. Gesch. Brab.* XLIV (1961), 5-30.
Rec. M. TITS, *Rev. hist. eccl.* LVIII (1963), 974-975.
Uit deze recensie : „Il ressort de cette étude que l'apostolat de S. Victrice au IVe s. n'a été que la continuation et l'extension de l'évangélisation de la région de Thérouanne par SS. Fuscien et Victoricus au IIIe s.”
- W. VAN HILLE, Pitgam en de graven d'Esterno. *Vlaamse Stam I* (1965), 81-84.
- H. VAN WERVEKE, A-t-il existé des fortifications à St. Omer antérieurement à 878-881? *Rev. phil.* XLI (1963), 1065-1090 = *Stud. Hist. Gand.* VIII.
Rec. R. A(UBERT), *Rev. hist. eccl.* LX (1965), 986.
X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 266-267.
- L. VERBEKE, De taalstrijd en de Vlaamse beweging in Frans-Vlaanderen I-XXIV. *Ons Erfdeel* III (1960) - IX (1966), passim.
- X., Blanc et noir. *Notre Flandre* IX (1961), nr. 3, 30-31.
De namen *Blankenes* en *Zwartenes*.

* * *

Wat Noord-Nederland betreft, blijkt uit de jaarlijkse verslagen van de Commissie voor Naamkunde (1), dat het Naamkunde-Bureau van de Kon. Ned. Akademie van Wetenschappen te Amsterdam het naamkundig onderzoek ongestoord en met succes heeft kunnen voortzetten.

In ons vorig overzicht *Bibl.* 1957-1958 hebben wij het groot verlies vermeld dat de Nederlandse naamkunde heeft geleden door het onverwacht overlijden, op 4 oktober 1958, van de grote geleerde Dr. M. SCHÖNFELD (2). In 1964 werd de naamkunde opnieuw beproefd door het verlies van Prof. C. H. EDELMAN, overleden op 15 mei 1964, die baanbrekend werk heeft verricht door de samenwerking tussen bodemkunde en toponymie in de praktijk te stellen; en van Prof. Dr. J. DE VRIES, overleden op 23 juli 1964, die als germanist met wereldfaam ook voor de naamkunde belangstelling heeft betoond. De laatste en nagelaten wetenschappelijke bijdragen van deze voortreffelijke geleerden worden hieronder vermeld.

(1) Zie S. J. FOCKEMA ANDREAE- -P. J. MEERTENS, Verslag van de Commissie voor Naamkunde der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen te Amsterdam over 1959, in : *Jaarboek der Kon. Ac. v. Wet.* 1959-1960; Id. over 1960, in : *Ibid.* 1960-61; Id. over 1961, in : *Ibid.* 1961-1962; enz. tot : S. J. FOCKEMA ANDREAE- -D. P. BLOK, Verslag over ... 1965. *Jaarboek* enz. 1965-66.

Zie ook : H. BUITENHUIS, Inventarisatie van het terreinnamen-materiaal aan het Naamkundebureau te Amsterdam. *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 69-81, 160.

„Status materialis” van het Naamkundebureau te A'dam (terreinnamen).

C. B. VAN HAERINGEN, *Netherlandic Language Research. Men and works in the study of Dutch*, 2nd ed. *Leiden*, 1960.

Over naamkunde op blz. 93-97.

(2) Over M. SCHÖNFELD zie nog H. DRAYE, Moritz Schönfeld. *Onoma* VIII (1958/59), 438-439; G. VAN WOUDEBERG, Uit het Gulden Boek, Dr. Moritz Schönfeld, in : *Wij in Hilversum*, nr. 30 (1963); X., Necrologie Dr. M. Schönfeld. *Wet. Tijd.* XIX (1959), 33; X., M. Schönfeld (1880-1958). *Dial. belgo-rom.* XVI (1959), 65.

Als belangrijke toponymische bijdragen van Noord-nederlandse zijde kunnen wij hieronder de volgende opsommen, mede op grond van de bibliografische inlichtingen die ons door Dr. D. P. BLOK, sinds eind 1965, als opvolger van Dr. P. J. MEERTENS, directeur van de „Centrale Commissie voor onderzoek van het Nederlandse Volkseigen”, welwillend werden verstrekt. De talrijke opstellen van Dr. D. P. BLOK (1) bewijzen dat het Nederlands Bureau voor Naamkunde, dat samen met de afdelingen voor dialectologie en volkskunde de genoemde commissie vormt, in goede handen is.

D. P. BLOK, [Bibliographia onomastica 1958-1961] Nederlands. *Onoma* IX (1960/61), 135-139; X (1962/63), 103-104; XI (1964/65), 102-104.

D. P. BLOK, Die *wijk*-Namen in den Nederlanden. *Onoma* VIII (1958/59), 350.

Samenvatting van lezing, waarin twee betekenissen van *wijk* worden onderscheiden.

D. P. BLOK, Nogmaals het bestanddeel Drecht. *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 12-16.

Ziet „overzetplaats” als voornaamste betekenis. *Voorde* en *drecht* zijn geografisch gescheiden begrippen.

D. P. BLOK, Obbicht, Grevenbicht en Limbricht. *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 103-105.

Tracht *Bicht* te verklaren als behorende bij het werkwoord **bihegan* = omtuinen.

D. P. BLOK, Het natuurschoon der ontginningen. *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 113-121.

Behandelt namen met *Schoon-*, *Bloemen-* en *Rozen-*, alsmede *Vogel(en)zang*.

D. P. BLOK, Nogmaals Aam en Eem. *Taal en Tongval* XI (1959), 13-15.

Bestrijdt de conclusies van NAARDING (*Bibl. Pln.* 1958, p. 406).

(1) Zie ook van de hand van D. P. BLOK, Een diplomatisch onderzoek van de oudste particuliere oorkonden van Werden, met enige uitweidingen over het ontstaan van dit soort oorkonden in het algemeen (*Diss. Amsterdam. Assen*, 1960).

Rec. Th. SCHIEFFER, *Bijdr. gesch. Nederl.* XVI (1961), 60-69.

U. LEWALD, *Rhein. Viert.* XXVIII (1963), 296-303.

C. VAN DE KIEFT, *Ts. v. gesch.* LXXIV (1961), 559-561.

- D. P. BLOK, De oudste oorkonde over Groningerland. *Driemaand. Bladen XI* (1959), 20-22.
Behandelt een Echternachtse oorkonde, o.a. betreffende *Kenverd*. Ook enige Betuwse namen worden geïdentificeerd.
- D. P. BLOK, Merwede. *Beitr. z. Namenf. X* (1959), 283.
Etymologie van de naam : *meer* + *wide* en niet *mare* + *wald*.
- D. P. BLOK, Naar aanleiding van de naam Medemblik. *West-Frieslands Oud en Nieuw XXVI* (1959), 18-21.
Brengt *Medemblik* in verband met *Oterleek* en *Overleek*.
- D. P. BLOK, Doel, methode en nut van de toponymie [Samenvatting]. *Maasgouw LXXIII* (1959), 147-153.
- D. P. BLOK, Eext en Friese expansie. *Driemaand. Bladen XX* (1960), 6.
- D. P. BLOK, Oud in Holland, in : Fryske Stúdzjes J. H. Brouwer (*Assen*, 1960), 419-424.
Onderzoek naar de „verdringing” van het Ingweoons in Nederland, aan de hand van de overgang *ald(t) > old(t) > oud(t)* in psn. en pln.
- D. P. BLOK, Ammers. *Med. Ver. naamk. XXXVII* (1961), 63-69.
Deze oude waternaam wordt verklaard uit **Ambarussa* (met *-r-* en *-ussa-*suffix), waarbij S. zich niet uitspreekt over Keltisch of Germaans.
- D. P. BLOK, Toponymics and the settlement history of the Western Netherlands. *VI. Int. Congr. (München, 1961) II*, 154-159.
- D. P. BLOK, De oude namen van Wieringen. *West-Frieslands Oud en Nieuw, Hist. gen. Oud West-Friesland XXIX* (1962), 86-96.
Over de plnn. aldaar, als *Wieringen* zelf, *Stroe*, *Hippolytushoef*, *Elft*, *Vartrop*, *Broekerpolder* en *Brochenlar*, *Grebber*, enz.
- D. P. BLOK, Een Nederlandse Ekwall? *Med. Ver. naamk. XXXVIII* (1962), 147-155.
Kritiek op J. DE VRIES, *Wdb. der N.- en Z.-Nederl. pln.* (1962).
- D. P. BLOK, Kleine bijdrage tot de discussie over de *-apa-*namen. *Med. Ver. naamk. XXXVIII* (1962), 54-60.
- D. P. BLOK, Kostbare namen. *Med. Centr. Comm. Onderz. Ndl. Volkseigen* nr. 14 (1962), 23-27.
- D. P. BLOK, Geschiedenis en plaatsnaamkunde. Naar aanleiding van Gysseling's *Toponymisch Woordenboek Ts. v. Gesch. LXXV* (1962), 176-189.

- D. P. BLOK, Iets over de geschiedenis van Nifterlake. *Jb. Nifterlake* (1962), 1-17. Met aanhangsel : Over de naam Nifterlake, blz. 18-20.
- D. P. BLOK, Zum Problem der Erschliessung alter Personennamen aus Ortsnamen. *VII. Int. Congr. (Firenze, 1962) I*, 197-202.
- D. P. BLOK, Teisterbant (Kon. Ned. Ak., Med. Lett. XXVI, 12). *Amsterdam*, 1963.
Over de situering en de etymologie van deze streeknaam.
- D. P. BLOK, Loenen. *Med. Ver. naamk. XXXIX* (1963), 32-33.
Kritiek op EISENSTÜCK's bewering dat de ndl. naam *Loenen* gelijk zou zijn aan ndt. *Lohne/Lune* (*Beitr. z. Namenf. VII* (1959), 54). S. beweert dat *Loenen* eerder een waternaam of een moerasaanduiding is geweest.
- D. P. BLOK, Existe-t-il des toponymes celtiques aux Pays-Bas? *Celticum VI* (1963), 343-345.
De aldus gestelde vraag wordt open gelaten met verwijzing naar de vóór-germ. taal (die noch germ., noch keltisch zou zijn) die H. KUHN, M. GYSSELING, e.a. vooropstellen.
- D. P. BLOK, De Terpenatlas van Noord-Nederland. *Med. Ver. naamk. XL* (1964), 166-173.
Naar aanleiding van het verschijnen van de Terpenatlas van H. HALBERTSMA (*Groningen*, 1963).
- D. P. BLOK, Iets over toponymie en geografie. *Ts. Ndl. aandr. gen. LXXXII* (1965), 369-375.
- D. P. BLOK, Toponymische gegevens over Merovingisch-Karolingisch Midden- en West-Nederland, in : *Fran-kisch, Merovingisch, Karolingisch* (Assen, 1965), 51-63.
Rec. J. GOOSSENS, *Lew. bijdr. Bijbl. LV* (1966), 9.
- D. P. BLOK - A. C. F. KOCH, De naam Wijk bij Duurstede in verband met de ligging der stad. *Med. Ver. naamk. XL* (1964), 38-51.
Verklaring van de namen Duurstede en Wijk, en een poging tot reconstructie van de geschiedenis van Rijn en Lek aldaar.
- D. P. BLOK, Probleme der Flussnamenforschung in den alluvialen Gebieten der Niederlande. *Namenforschung. Festschrift A. Bach (Heidelberg, 1965)*, 212-227, mit einer Karte.

J. K. DE COCK, Beverhem = Beverwijk? *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 31-32.

Bestrijdt de identificatie van deze twee namen door D. P. BLOK (in *Med. Ver. naamk.* XXXIII (1957), 91); met een naschrift *Ibid.*, 32-34.

J. DE VRIES, Etymologisch woordenboek. Zie *Bibl. Pln.* 1957/58, blz. 401.

Rec. F. DE TOLLENAERE, *Ts. Leiden* LXXVII (1959), nr. 2.

C. B. VAN HAERINGEN, *N. Taalgids* LII (1959), 50-51.

J. DE VRIES, Nederlands etymologisch woordenboek. *Leiden*, 1963 e.v.

Rec. E. POLOMÉ, *Rev. phil.* XLIV (1966), 103-114.

J. DE VRIES, Woordenboek der Noord- en Zuidnederlandse plaatsnamen... Zie hierbeneden blz. 137 (1).

C. H. EDELMAN- -A. W. EDELMAN-VLAM, Veluwe en Betuwe, in het bijzonder als veldnaam in het rivierengebied. *Boor en Spade* X (1959), 74-81.

C. H. EDELMAN- -A. W. EDELMAN-VLAM, Studies concerning the morphogenesis of some old rural settlements in the sandy areas of the Netherlands. *Ts. Ndl. aardr. gen.* 2e s. LXXVII (1960), 312-318.

C. H. EDELMAN- -A. W. EDELMAN-VLAM, Een bijdrage tot de ontginningsgeschiedenis van de zuidelijke zandgronden. *Kultuurhist. Verkenn.* I (1960), 29-50 (2).

S. J. FOCKEMA ANDREAE, Spuren menschlicher Arbeit in den Gewässernamen. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* II, 284-289.

(1) Zie ook de herdruk van 18 wetenschappelijke opstellen van J. DE VRIES, *Kleine Schriften. Berlin*, 1965. Bevat ook een keuze uit de zeer uitgebreide bibliografie van deze grote geleerde, blz. 395-409.

Over J. DE VRIES († 23 juli 1964) schreven necrologische bijdragen: D. P. BLOK, in *Med. Ver. naamk.* XL (1964), 137-39; S. J. FOCKEMA ANDREAE, in *Onoma* X (1962/63) [1964], 311-313; P. J. MEERTENS, in *Volkskunde* LXV (1964), 97-113; K. HEEROMA, in de door hem en A. KIJLSTRA uitgegeven „Kleine Schriften”, blz. v-vii.

(2) De verdiensten van C. H. EDELMAN voor de naamkunde worden belicht door D. P. BLOK, in *Med. Ver. naamk.* XL (1964), 33-35 en in *Onoma* X (1962/63) [1964], 314-316. Zie ook F. W. G. PIJLS, In Memoriam Prof. Dr. C. H. EDELMAN. *Boor en Spade* XIV (1965), 9-11.

S. J. FOCKEMA ANDREAE, Poldernamen in Rijnland. *Leiden*, 1962.

S. J. FOCKEMA ANDREAE, Namen en nummers. *Med. Ver. naamk.* XXXIX (1963), 61-68.

Een pleidooi tot invoering van de automatie in de naamkunde, een mogelijk code-systeem in deze tijd van normalisatie en standardisatie. S. vraagt niet vijandig te staan tegen de moderne methodes.

M. GYSSELING- -D. P. BLOK, Studies over de oudste plaatsnamen van Holland en Utrecht (Bijdr. en Med. Naamk.-com. XVII). *Amsterdam*, 1959. Ook opgenomen in de reeks *Toponymica*, nr. XVI (*Leuven-Brussel*, 1959), 38 blz., 2 verspreidingskaartjes.

Rec. J. H(ERBILLON)- -É. L(EGROS), *Com. top.* XXXIV (1960), 293-294.

E. & J. KOSSMANN, *Rev. Nord* XLIII (1961), 361.

H. KRAHE, *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 307-308.

R. SCHÜTZEICHEL, *Germanistik* III (1962), 45-46.

C. B. v(AN) H(AERINGEN), *N. taalgids* LIII (1960), 118.

Tekst van twee lezingen, resp. met het oog op de naamvorming (inz. suffixen met *j, p, r, n, s, l, t* enz.) en op de vestigingsgeschiedenis (ingweonismen, belangrijkste namentypen).

K. HEEROMA, Laagveennamen. *Driemaand. Bladen* XIV (1962), 22-32.

S. poogt een verklaring te geven van de plaatsnamen *Kraggenburg, Creil* en *Bodelake*; daarbij zijn *krag(ge)*, *kreil* en *bod(d)* drie oude woorden die alle met land en water te doen hebben, alhoewel niet identiek.

Zie ook de aanvulling door A. P. DE BONT, *Kreil* en *kreil(t)*. *Driemaand. bladen* XVII (1965), 113.

K. HEEROMA, Tussen land en water. *Taal en Tongval* XI (1959), 174-183 = *Album Dr. P. J. Meertens (Amsterdam-Brussel, 1959)*, 74-83.

Studie van moeraswoorden als *mnl. sode, somp, polder, koog / kaag, stroet, broek*. Een korte samenvatting verscheen in *Onoma* VIII (1958/59), 351-352.

E. HEGER, Alfabetische plaatsnamenlijst van Nederland. *Dokkum*, [1958].

Bevat totaal ongeveer 10.000 namen van thans nog zelfstandige gemeenten, dorpen, gehuchten, buurschappen, vlekken en soortgelijke geografische aanduidingen.

B. J. HEKKET, *Schaag* en *scheg* en hun verwanten. *Med. Ver. naamk.* XXXVII (1961), 146-150.

Een semantische studie van deze woordgroep, vooral in de naamgeving in verband met de bosbouw.

- B. J. HEKKET, De uitgang -ster. *Driemaand. bladen XIV* (1962), 49-50.
- B. J. HEKKET, Het element „schip” in toponiemen. *Med. Ver. naamk. XL* (1964), 112-119.
S. geeft vier betekenissen op : 1) vaartuig ; 2) schaaap ; 3) grens ; 4) bosnaam, geboomte.
- A. R. HOL, Wis, Wisk : een toponiem van Oost-Nederland. *Driemaand. bladen XIV* (1962), 51-60.
Talloze varianten komen voor, met korte of lange vokaal : *wische, wisch, wysche, wijsch, wiss, wijsch, wijs, wis, wisk(e)*, enz. Twee betekenissen, nl. (hooi)weide, of teen, twijg. Vgl. ags. *wise*, ohd. *wisa* > nhd. *wiese*. Uit *wisa* + *kin* > *wiske(n)*. Cfr. ook het top. *wese* in vele plaatsnamen.
- A. R. HOL, Het toponiem „pas”. *Med. Ver. naamk. XXXIX* (1963), 165-173.
Rec. J. HERBILLON, *Com. top. XXXVIII* (1964), 235.
Geeft hoofdzakelijk drie betekenissen : weiland met of zonder boom- en struikgewas ; doorgang, toegangsweg ; afkorting van *Paschalis* of *Paschasius*.
- J. A. HUISMAN, Aardrijkskundige namen in spreekwoorden en zegswijzen. *N. Taalgids LII* (1959), 65-73.
- J. A. HUISMAN, Plaatsnamen van sacrale oorsprong. (Voordrachten Gelderse Leergangen, I.) *Groningen*, 1959.
- J. A. HUISMAN, Alliteratie in onze tijd. *Groningen*, 1959.
Voorbeelden ook ontleend aan de naamgeving.
- J. A. HUISMAN, Plaatsnamen in de Gelderse Vallei. *Med. Ver. naamk. XXXVII* (1961), 134-145.
Vooral wordt rekening gehouden met het oorspronkelijke stroomsysteem dat nog in de toponymie kan afgelezen worden.
- J. A. HUISMAN, Unerforschte Gebiete der Namenkunde. *VI. Int. Congr. (München, 1961)*, II, 361-368.
- J. A. HUISMAN, Die Kreuzzüge in den niederländischen Ortsnamen. *Med. Ver. naamk. XXXIX* (1963), 101-119.
Rec. É. LEGROS, *Dial. belgo-rom. XXI* (1964), 152.
Over de betrekkingen tussen oost en west ten tijde van de kruisvaarten, en de invloed hiervan op de vorming van enkele Nederlandse namen.
- J. A. HUISMAN, Migration zweier Namenfelder. *Namenforschung. Festschrift A. Bach (Heidelberg, 1965)*, 313-329, mit vier Karten.

- J. A. HUISMAN, Namen van vroeg-middeleeuwse ringwallen. *Med. Ver. naamk.* XLI (1965), 105-123.
- T. S. JANSMA- -W. LAUR, De betrekkingen tussen Nederland en het Oostzeegebied weerspiegeld in de plaatsnamen (Bijdr. en Med. Naamk.-com.). *Amsterdam*, 1964. Ook opgenomen in de reeks *Toponymica*, nr. XIX (*Leuven-Brussel*, 1964), 34 blz.
 Rec. E. SCHWARZ, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 211.
 L. SIMONS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LIII (1964), 185.
- H. T. J. MIEDEMA, De Oostnederlandse naamkunde. — Enkele personen en problemen. *Med. Ver. naamk.* XXXIX (1963), 46-54.
- H. T. J. MIEDEMA, Bewonernamen afgeleid van *veen*, *wold*, *meden* en van dergelijke veldnamen. *Med. Ver. naamk.* XLI (1965), 125-145.
- H. T. J. MIEDEMA, De Bolt-namen en het probleem van de Gronings-Drentse depalatalisatie. *Med. Ver. naamk.* XLI (1965), 175-187.
- R. RENTENAAR, Wendelnesse-Bijdrage tot de ontginningsgeschiedenis van de westelijke Langstraat. *Med. Ver. naamk.* XL (1964), 73-97.
 Over de naam *Wendelnesse* die als toponiem in het midden der 14e eeuw en als antroponiem in de 15e eeuw verdween.
- M. SCHÖNFELD, Nagelaten opstellen. Studies op naamkundig gebied, verzorgd door D. P. BLOK (Bijdr. en Med. Naamk.-com. XVI). *Amsterdam*, 1959. Ook opgenomen in *Nom. Geogr. Flandr.*, als *Studiën X* (*Brussel*, 1959), VII + 45 blz.
 Bevat, met een levensbericht door S. J. FOCKEMA ANDREAE, bijdragen over namen van zandbanken, pln. *Tafelberg*, persn. *Been* en *Baduhenna*, directe en indirecte Wikingerinvloeden op onze naamgeving (o.a. *-burg*, *-wijk* (1), enkele afzonderlijke plnn. en persnn.).
 Zie ook H. DRAYE, Dr. M. Schönfelds Nagelaten opstellen. *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 101-102.

(1) Over het bestanddeel *wijk* schreven na SCHÖNFELD nog : W. KASPERS, *Montjoie* (Weichbild — Bild/bil) I. *Zs. f. dt. Sprache* XX (1964), 91-97 ; F. KETTNER, De betekenis van *vicus* in de Utrechtse oorkonden. *Jaarb. Oud-Utrecht* 1960, 47-54 ; D. P. BLOK, zie boven blz 173.

- (†) M. SCHÖNFELD, Historische grammatica van het Nederlands. Verzorgd door A. VAN LOEY. *Zutphen*, 1960⁶, 1965⁷.
- B. H. STOLTE, De zuidelijke weg van de Tabula Peutingeriana door het land der Bataven. *Berichten Rijksdienst v.h. oudheidk. bodemonderzoek IX* (1959), 57-67.
- B. H. STOLTE, Brabant in de Romeinse tijd. *Kultuurhist. Verkenn. II* (1961), 9-29.
- B. H. STOLTE, De Nederlandse plaatsnamen uit de Romeinse tijd. *Med. Ver. naamk. XXXIX* (1963), 83-100.
Rec. É. LEGROS, *Dial. belgo-rom. XXI* (1964), 151.
- B. H. STOLTE, De Nederlandse waternamen uit de Romeinse tijd. *Med. Ver. naamk. XL* (1964), 53-68.
- B. H. STOLTE, Het probleem van de Saksen. *Ann. Thijmgenootschap LIII* (1965), 12-15.
Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl. XX* (1965/66), 186.
- P. L. M. TUMMERS, Tweektaligheid in Zuid-Limburg. Zie *Bibl. 57/58*, blz. 473.
Rec. J. HERBILLON, *Com. top. XXXVII* (1963), 247.
J. v. V., *Heem III* (1959), nr. 6, 23-25.
- P. TUMMERS, Toponymie van Kerkrade. *Veldeke XXXIV* (1959), nr. 5.
- P. TUMMERS, Limburgse plaatsnamen. *Veldeke XXXIV* (1959), 46-47, 63; *XXXV* (1960), 33-34; *XXXVI* (1961), 45-47, 75-76.
Over Kerkrade, -huizennamen, de pln. *Sittard*, *apa*-namen, *Hartjensweg*, *Irmstraat*.
- P. L. TUMMERS, Taalinvloeden in het antieke land van Heerlen. „*Het land van Herle*” X (1960), 30-35.
- P. L. M. TUMMERS, Gevallen van differentiatie onder de Limburgse plaatsnamen. *De Bronk IX* (1961), 85-88.
- P. L. M. TUMMERS, Romaans in Limburgse aardrijkskundige namen (Diss. Nijmegen). *Assen*, 1962.
Rec. D. P. BLOK, *N. Taalgids LVII* (1964), 397-398.
J. HERBILLON, *Com. top. XXXVII* (1963), 247-250; *XXXVIII* (1964), 235-236.
J. A. HUISMAN, *Neophilologus XLIX* (1965), 68.
R. SCHÜTZEICHEL, *Beitr. z. Namenf. N. F. II* (1967), 305-307.
B. E. VIDOS, *Rev. intern. onomastique XV* (1963), 231-233.

- Nauwgezet systematisch taalkundig onderzoek van 93 pln. uit Nederlands Limburg die door het Romaans kunnen verklaard worden. S. bezit een degelijke kennis van de problemen in verband met de taalgrensstudie, zoals ook blijkt uit de Noten, blz. 100-113.
- P. L. M. TUMMERS, Wat is er overgebleven van de taal der Romeinen. *Land v. Herle XIV* (1964), 123-127.
Met namen op blz. 125-127.
- P. L. M. TUMMERS, Migratie van plaatsnamen in het Land zonder Grenzen. *Med. Ver. naamk. XL* (1964), 155-165.
Over de driehoek Maastricht-Luik-Aken.
- P. L. M. TUMMERS, Toponymische gegevens over Merovingisch-Karolingisch Brabant en Limburg. *Frankisch, Merovingisch, Karolingisch (Assen, 1965)*, 34-50. Vgl. ook *Hand. Ned. Filologencongres XXVIII* (1964), 173-176.
Rec. J. GOOSSENS, *Leuv. bijdr. Bijbl. LV* (1966), 8-9.
- P. L. M. TUMMERS, Vroegmiddeleeuwse plaatsnamen in het land tussen Maas en Rijn. *Niederrhein. Jahrb. VIII* (1965), 129-133.
Onderscheidt, op grond van de verspreiding der pln.-types, een dubbele kolonisatie in het onderzochte gebied.
- J. VAN DEN BERGE, Over polderwateren in Zuid-Holland. *Med. Ver. naamk. XXXVI* (1960), 1-32.
Met overzicht van de waternamen aldaar.
- J. VAN DEN BERGHE, De wilg in de aardrijkskundige namen van Zuid-Holland. *Zuid-Holland X* (1964), 71-75.
- C. B. VAN HAERINGEN, Oude toponiemen. *N. Taalgids LIV* (1961), 89-95.
- C. B. VAN HAERINGEN, Weder en weer, neder en neer, mede en mee (Kon. Ned. Ak., *Med. Lett. XXVI*, 8.). *Amsterdam*, 1963.
- H. v. HEININGEN, Hostert, Betuwe en Koningstraat in het Land van Maas en Waal. *Med. Ver. naamk. XL* (1964), 190-195.
- J. B. VAN LOON, De perceelsnaam „Hostert” onder Wouw. *Ghulden Roos XXII* (1962), 39-40.
Vgl. *Bibl.* 1955, blz. 152 (EDELMAN); 1957/58, blz. 398 (SCHÖNFELD, Wegnamen).

- J. B. VAN LOON, Grondbezitsverhoudingen in het verleden te Wouw, Moerstraten en Gastel. *Ghulden Roos* XXIII (1963), 97-151.
- J. B. VAN LOON, Perceel- en terreinnamen in het zuidelijk deel van Kruisland. *Ghulden Roos* XXIV (1964), 65-80.
- J. B. VAN LOON, Water en waternamen in Noord-Brabants Zuidwesthoek (Bijdr. en Med. Naamk.-com. XXI). *Amsterdam*, 1965 — Mede verschenen in de reeks *Toponymica*, nr. XX (*Leuven-Brussel*, 1965), 117 blz., met een kaart.
Rec. W. LAUR, *Beitr. z. Namenf. N. F. I* (1966), 102-103.
- W. VOORBELJTEL CANNENBURG- J. P. KRUSEMAN, Scheepsnamen vroeger en nu (Bijdr. en Med. Naamk.-com. XVIII). *Amsterdam*, 1960 — Mede verschenen als Bijlage LVIII bij de *Med. Ver. naamk.* (*Leuven*, 1960), 46 blz.
Tekst van twee lezingen, resp. over de namen van zeeschepen in de zeiltijd en namen en naamgeving van schepen, met voorbeelden vooral ontleend aan de Nederlandse koopvaardij.
- A. WEIJNEN, Praegermaanse elementen... Zie *Bibl. Pln.* 1957/58, blz. 402.
Rec. J. H(ERBILLON), *Dial. belgo-rom.* XVII (1960), 151.
P. J. MEERTENS, *Museum* LXIV (1959), 239-240.
B. E. VIDOS, *Orbis* IX (1960), 214-215.
- A. WEIJNEN, Klankhistorische discrepantie tussen dialect en toponiemen. *Med. Ver. naamk.* XXXIX (1963), 151-157.
- A. WEIJNEN, Zu den Ortsnamenschichten im Süden der Niederlande. *Onoma* VIII (1958-59), 350.
Samenvatting van lezing, o.m. over *hil*, *vliet*, *wijk*.
- J. J. WILLE, *-Er* of *-se* in adjectieven van plaatsnamen. *Onze Taal* XXXIII (1964), nr. 5.
- M. ZENDER- H. J. KOK, Patroonheiligen en plaatsnamen (Bijdr. en Med. Naamk.-com. XV). *Amsterdam*, 1959. Mede verschenen als Bijlage LIV bij *Med. Ver. naamk.* (*Leuven*, 1959), 31 blz.
Tekst van twee lezingen, resp. over de toestanden in Duitsland en in Nederland.

X, Catalogus van oude Nederlandse zeekaarten, tentoongesteld in het Rijksmuseum te Amsterdam ter gelegenheid van het VIIIe Int. Congres voor Naamkunde. *Amsterdam*, 1963.

* * *

Over de straatnaamgeving in Nederland nog :

- B. DE RIDDER, Rumor en humor om straatnamen. *Ons Amsterdam XII* (1960), 146-148.
 M. K. J. SMEETS, Theorie en praktijk der straatnaamgeving in Limburg. *De Bronk IX* (1961), 82-84.
 G. J. UITMAN, Iets over straatnaamgeving. *Ts. levende Talen CCIII* (1960), 71-75.
 C. A. ZAALBERG, Straatnaamgeving. *Jaarb. Mij. Nederl. Lett. Leiden 1964-1965*, 3-10.
 „Hodoniemen” worden vergeleken met antroponiemen. Straatnamen worden taalkundig en taalpolitisch belicht.

* * *

Korte bijdragen, meestal over afzonderlijke Noordnederlandse plaats- en veldnamen, worden hieronder opgesomd :

- G. BEEB, Wat is een rijt? *Brab. heem XVI* (1964), 26-29.
Rijt = dalvormig begin van een rivierzigtak ; een langgerekte laagte tussen zandruggen, vochtig en met gras begroeid.
 P. C. BOEREN, Opmerkingen over de naam Breda. *Oranjeboom XIV* (1961), 158-170.
 Naar aanleiding van *Breda* in GYSSELING's Top. Wdb.
 E. H. BREUGELMANS, Engelen. *Met gansen trou IX* (1959), 104-105.
 Geeft een kaart van de onbebouwde percelen in 1863 met de namen.
 E. H. BREUGELMANS, Perceelsnamen te Bokhoven. *Met gansen trou XII* (1961), nr. 2.
 H. BUITENHUIS, Inventarisatie van het terreinnamenmateriaal aan het Naamkundebureau te Amsterdam. *Med. Ver. naamk. XXXV* (1959), 69-81, 160.

- S. CANCRINUS, De Woerd als akkernaam. *Nieuwe Drentse Volksalmanak* LXXXII (1964), 98-108.
- D. H. COUVÉE, De herkomst van de naam Jordaan. Wellicht toch een uithangsteken? *Mbl. Amstelodamum* XLVII (1960), 149.
- H. K. J. COWAN, Albergen en Tubbergen. *Med. Ver. naamk.* XXXVIII (1962), 17-19.
Vgl. ook J. J. VOOGT, Albergen en Tubbergen. *Med. Ver. naamk.* XL (1964), 52.
- A. P. DE BONT, Eeuwsel en ezel. *Med. Ver. naamk.* XLI (1965), 189-191.
- A. DE BOO, Plaatsnamen op Zuid-Beveland. *Varia Zelandia* IV (1964), 15-18, 44-50, 65-68; V (1965), 16-17.
- J. K. DE COCK, Ter Hagen, het derde huis van Driehuis. *Westerheem* VIII (1959/60), 54.
- D. L. DE JONG, De namen van de tiendhoeken van Voorne. *Med. Ver. naamk.* XXXVI (1960), 35-53.
De namen van de polderindelingen volgens een kaartboek en een beschrijving uit de 18e eeuw.
- A. DELAHAYE, Vraagstukken in de historische geografie van Nederland. *Zundert*, 1965.
Noviomagus is niet Nijmegen doch wel Noyon; *Dorestadum* is niet Wijk-bij-Duurstede doch wel een havenstad in N.-W. Frankrijk; St. Willebrord leefde niet in Utrecht doch wel in Tournehem bij Sint-Omaars. Zie ook hierbeneden blz. 192 B. H. STOLTE.
- J. W. DE ZEEUW- T. EDELMAN, „Replik en Duplik”. Inzake riviermonden ten tijde van de Romeinen. *Land en water* VII (1963), 76.
- H. W. J. DOHMEN, De Geleenhof te Heerlen. *Maasgouw* LXXIX (1960), 1-15, 33-48.
- H. ENTJES, Over de plaatsnaam Borne. *Driemaand. bladen* XVI (1964), 92.
- S. J. FOCKEMA ANDREAE, Maarsbergen en zijn Tafelberg. *Med. Ver. naamk.* XXXVII (1961), 45-58.
Een historische schets van de waterstaatkundige werken in de vallei van Maarsbergen. Vooral juridische en geologische aspecten worden belicht.

- S. J. FOCKEMA ANDREAE, Karolingische geografie. *Ts. Ndl. aandr. gen.* LXXX (1963), 158-160.
- W. FOERSTE, Haaiman. *Taal en Tongval* XI (1959), 138-153 = *Album Dr. P. J. Meertens (Amsterdam-Brussel, 1959)*, 38-53.
Etymologie en verbreiding van dat Zeeuwse woord en toponiem, volgens S. gevormd uit *haai* „schuinte, hoek” + *mand* „door een duinenrand omgeven dal”.
- J. E. J. GESELSCHAP, Op zoek naar de Knoopstok. *Jaarb. Die Haghe* 1960, 1-6.
Onderzoek naar de ligging van het terrein, dat in de 14e eeuw de *Knoopstok* heet; naamsverklaring naar de vorm.
- P. GOOSSENS, Eelt. *Med. Nijm. Centr. Dial. en Naamk.* II (1962), 11-14.
- A. GRAAFHUIS, Raven. *Mbl. Oud-Utrecht* XXXIV (1961), 118-119, 148-150.
- K. HEEROMA, Vliedorp. *Driemaand. bladen* XIII (1961), 108.
Identificatie van *Fledorp*, *Vliedorp*, *Flodorp* (KILIAAN) met het Groningse gehucht Vliedorp.
- K. HEEROMA, Zak. *Driemaand. bladen* XIII (1961), 89-100.
- R. C. HEKKER, Steltenberg en Bo. *Driemaand. bladen* XVI (1964), 2-9.
- B. J. HEKKET, Volte. *Driemaand. bladen* XIII (1961), 103.
- B. J. HEKKET, Enige Twentse geslachtsnamen met toponymische elementen. *Driemaand. bladen* XIII (1961), 101-103.
- B. J. HEKKET, Borne. *Driemaand. bladen* XVI (1964), 17-19.
Rec. H. ENTJES, *Driemaand. bladen* XVI (1964), 92-93.
Borne < *Borgund*, burg- of borg-naam?
- B. J. HEKKET, Hengelo. *Driemaand. bladen* XVII (1965), 114-120.
- B. H[ERMESDORF], Namen van oude herbergen in Nijmegen. *Numaga* VI (1959), 95-96.
- E. HEUPERS, Lazarus- of Lazenberg? *Mbl. Oud-Utrecht* XXXIV (1961), 22-25.
- E. HEUPERS, Grensstenen en veldnamen. *Mbl. Oud-Utrecht* XXXVII (1964), 98-105.
- B. H. HOMMEN, Rozengaard(e). *Driemaand. bladen* XI (1959), 26-28.
Verband met een begraafplaats is niet aan te nemen.

- B. H. HOMMEN, Visschedijk. *Driemaand. bladen XI* (1959), 40-44. Veldnamen die met de visvangst samenhangen.
- B. H. HOMMEN, Rot en Rotmeester. *Driemaand. bladen XI* (1959), 86-89.
- B. H. HOMMEN, De Woord. *Driemaand. bladen XI* (1959), 126-128.
- B. H. HOMMEN, Schild (IV). *Driemaand. bladen XII* (1960), 24-25.
- B. H. HOMMEN, Omheinen in vroeger eeuwen. *Driemaand. bladen XIV* (1962), 33-39.
Over de betekenis der woorden *glinde, vredinge, twin, betuininge, wal, hage* enz., als afsluiting of omheining.
- J. A. HUISMAN, Sueven en Zeeuwen. *Westerheem XI* (1962), 59-60.
- W. A. F. JANSSEN, De plaatsnaam Vaals. *De Bronk IX* (1961), 72-75.
Rec. É. LEGROS, *Com. top.* XXXVI (1962), 254.
X., *Wet. tijd.* XXI (1961), 408.
Vaals zou ontstaan zijn uit germ. **falisa* (misschien met Romaanse invloed) en niet uit **valles* (zie GYSSELING).
- A. D. KAKEBEKE, De veldnaam poort in Brabant, een aanduiding van een aarden Romeins castellum? *Brab. heem XI* (1959), 126-134; *XII* (1960), 40-41.
- J. G. KAM, Middeleeuwse straatnamen. Apostelstraat. *Mbl. Amstelodamum XLVIII* (1961), 65-66.
- J. G. KAM, Verdwenen Amsterdamse straatnamen. De Gebbe Fatsoensstege. *Mbl. Amstelodamum L* (1963), 111-112.
- G. C. KAMERLING, De plaats van Biekbergen en Loenen in de gemeente Apeldoorn. *T's. Ndl. aandr. gen.* 2^e r. LXXVI (1959), 173-182.
- J. Z. KANNEGIETER, De Amsterdamse Jordaan. Een onderzoek naar de oorsprong van de naam (Gemeent. Comm. Heemkennis). *Amsterdam*, 1959.
- J. Z. KANNEGIETER, Het Malagapleintje. *Mbl. Amstelodamum XLVIII* (1961), 46.
- J. Z. KANNEGIETER, De namen der straten en grachten in de Jordaan. *Ons Amsterdam XIV* (1962), 5-13, 39-45.

- J. Z. KANNEGIETER, De Bloemstraat en haar zijstraten ± 1613-1625. *Jaarb. Genootschap Amstelodamum* LIV (1962), 82-105.
Over de bewoners en huiseigenaars van het oudste deel van de Jordaan in A'dam.
- J. Z. KANNEGIETER, Naamgeving van straten en grachten in de 17^e eeuw. De Spiegelgracht. [*Mbl. Amstelodamum* LI (1964), 189-191.
- P. S. A. KIKKERT, Raadselen rondom „Oud-Rafeldam”. *Westerheem* XI (1963), 109-117.
- H. KNIPPENBERG, Plaatsnamen Lieshout-Liessel. *Mededelingenblad Peelland* (1960), nr. 3.
- H. H. KNIPPENBERG, De Peperstraat te Venlo. *De Bronk* VIII (1960), 10.
- W. KNIPPENBERG, „De Blauwe Steen”, *Brab. heem* XIV (1962), 26-32.
Blauwe steen wordt evenals *witte* en *rode steen* in verband gebracht met het gerecht; vergelijkt nog *Blauwe Key*, *Blauwe Huis*, *Blauwe Poort*, enz. Zie ook hierbeneden blz. 315 (VAN PASSEN).
- P. KUIPER, Varsseveld. *Bijdr. meded. „Gelre”* 1959, 1-113.
Over de namen *Varsseveld* en zijn buurschappen: 1-10; over die van boerderijen: *passim*.
- H. KUNST, Het doornige terrein der toponymie. *Brab. Heem* XII (1960), 46.
Meent dat *Zundert* een jonge naam is („het afgezonderde” nl. van Rijsbergen) en geen verband houdt met *Sandraudiga*. Vgl. M. GYSSELING, De oudste toponymie v.d. Kempen. *Brab. heem* XI (1959), 192.
- G. H. KURTZ, De straat waarin we in Haarlem wonen. Geschiedenis en verklaring der Haarlemse straatnamen. *Haarlem*, 1965.
Rec. R. VAN PASSEN, *Boekengids* XLIV (1966), 20-21.
- A. H. LUTJE SCHIPHOLT, Noot en Woord. *Driemaand. bladen* XII (1960), 52.
- F. MARS, Zaandams straatnamen verklaard. Uitg. v.d. Afd. Heemkunde en de Afd. Voorlichting der gemeente *Zaandam* [1960].
Rec. D. P. BLOK, *Noordholland* V (1960), 189-190.

L. MERKELBACH VAN ENKHUIZEN, Het stroomgebied van de kleine Aa, onder Essen-Kalmthout, noordelijker onder Roosendaal-Nispen, de Beke genoemd. *Ghulden Roos* XX (1960), 114-119.

H. T. J. MIEDEMA, Aa, Aag en Oog naast Ooi en Gooi. *N. Taalgids* LVIII (1965), 302-304.

A. MUNSTERS, De tombe te Stein. *Public. Soc. hist. Limb. XCIV-XCV* (1958/59), 189-195.

Het toponiem *tombe* duidt een (graf)heuvel aan, maar is op zich zelf helemaal geen aanduiding voor een begraafplaats uit de Romeinse tijd.

J. NAARDING, De plaatsnamen in de gemeente Assen. *Drenthe* 1959, nr. 5, 29-30.

Bespreekt zeer kort o.a. *Amelte, Anveep, Assen, Schieven* en *Witten*.

J. NAARDING, Smeede. *Med. Ver. naamk. XXXV* (1959), 25-26.

Verklaard als „weke, moerassige” plaats (bij de wortel van *smijdig* en/of *smeuig*).

Anders beoordeeld door J. K. DE COCK, *Ibid.*, 99-100.

J. NAARDING, Groninger toponiemen. *Driemaand. bladen XI* (1959), 118-121.

I : in *Westercili* (oudste bewijsplaats van ndl. *zijl*). II : *Nutspete* (waarvan een moeilijk te aanvaarden verklaring wordt gegeven).

J. NAARDING, Ar-. *Driemaand. bladen XII* (1960), 1-5.

Over de wortel **ar(n)-* en **ar(m)-* in Oostnederlandse waternamen.

J. NAARDING, Salland. *Driemaand. bladen XII* (1960), 13-16.

Voert de naam terug op de waternaam **salaha* = „het vuile water”.

J. NAARDING, Genne, Genemuiden, Gellemuiden, Zele, Selmuiden, Zeneke. *Driemaand. bladen XII* (1960), 21-23.

Wegens deze verschillende vormen neemt S. twee oorspronkelijke waternamen aan : **Sethele* en **Gennele*.

J. NAARDING, Namenrijmen. *Driemaand. bladen XII* (1960), 26-28.

Spotrijmpjes op plaatsnamen.

- J. NAARDING, De Meeuwert — Mewerder Cluft. *Driemaand. bladen XII* (1960), 37-40.
Uit *mê* „groenland” en *werd* (**werid*).
- J. NAARDING, Muیدن. *Driemaand. bladen XII* (1960), 53-58.
Zoekt *-muidennamen* bij Zutfen en Deventer.
- J. NAARDING, Rombom. *Driemaand. bladen XII* (1960), 117-118.
Verklaard uit *ronneboom*, *renneboom* „slagboom”.
- J. NAARDING, Avereest. *Driemaand. bladen XII* (1960), 125-126.
Aver = *over*, in tegenstelling tot Nederreest.
- J. NAARDING, Bespert. *Groningen II* (1960), 184-185.
Etymologie en geschiedenis van Bespert < *Beswerd* (met substitutie van *werd* door *berd*).
- J. NAARDING, Kuzemer. *Driemaand. bladen XIII* (1961), 9-12.
Etymologie van die Groningse pln.
- J. NAARDING, Havelte. *Driemaand. bladen XIII* (1961), 113-116.
- J. NAARDING, In Bavasa — in bavisha. *Driemaand. bladen XIII* (1961), 117-121.
Lokalisatie en etymologie van deze pln.
- J. NAARDING, Over de naam van ons gewest. *Nieuwe Drentse Volksalmanak LXXX* (1962), 76-82.
- J. NAARDING, Helpman. *Taal en Tongval XIV* (1962), 77-80.
Helpman < *hel(t)* = afhelling, hoge of diepe plek, vaak drassig of met water bedekt.
- J. NAARDING, De waternaam *Burg*. *Driemaand. bladen XIV* (1962), 61-63.
- J. NAARDING, Apmoal, Apmits, Apmet, Helpman. *Taal en tongval XIV* (1962), 77-80.
- J. NAARDING, De Bo. *Driemaand. bladen XIV* (1962), 90-93.
Bo of *boe*, meerv. *bo's*, *boes*, *boeën*, is een primitieve boerderijvorm; S. bespreekt eveneens de naam *heuving* (hoving) = behorend tot een hof.
- J. NAARDING, Schinkellanden — Schinkelsloot. *Driemaand. bladen XIV* (1962), 126.
Benoeming naar de vorm : bochtige waterloop.
- J. NAARDING, Fleitenborg. *Driemaand. bladen XV* (1963), 7.
- J. NAARDING, De Flutse. *Driemaand. bladen XV* (1963), 27.
Bij *flutse*, fri. *flots(e)* = modderig, moerassig land.

- J. NAARDING, Fraeylema. *Driemaand. bladen* XV (1963), 20-27.
- J. NAARDING, Het toponymisch element „bag-“ en zijn verwanten. *Med. Ver. naamk.* XXXIX (1963), 158-164.
Vgl. het artikel van J. B. VAN LOON in jaarg. XL (1964), 120-125.
- (†) J. NAARDING, Halfambt, Helwerd, Holwinde, Holwierde, Helpman, De Hilde. *Driemaand. bladen* XV (1963), 170-173.
Verklaring van enkele Groningse plaatsnamen samengesteld met *hala-*, *hal-*, *hele-*, *hel-*.
- J. NAARDING, De Drentse plaatsnaam Een en zijn verwanten. *Fryske plakn.* XIV (1965), 27-29 (1).
- P. NOORDELOOS, Waar ligt de plaats, welke in de rekeningen van de grafelijkheid van Holland *Deek* of *Diek* wordt genoemd? *Med. Ver. naamk.* XXXVI (1960), 63-80.
Gedokumenteerde bijdrage over de identifikatie van *Diek/Deek* met Veenhuizen.
- G. OVERDIEP, Everswolde. *Driemaand. bladen* XV (1963), 81-92.
- G. G. PEKELHARING, Oude straatnamen. *Wij in Hilversum* nr. 25 (1962), 785-787; nr. 26 (1963), 817-819; nr. 27 (1963), 850-852; nr. 30 (1963), 962-963.
- P. H. POMPE, Oude namen van straten e.d. te Abcoude. *Jaarb. Nifterlake* 1959, 9-17.
- O. POSTMA, Nog enkele Groninger plaatsnamen. *Driemaand. bladen* XI (1959), 90-93.
Arbere, Bierum, Lockwerd, Peperstraat; Waschhuis, Wee.
- M. RAVEN, Hees in den Dolder. *Mbl. Oud-Utrecht* XXXVII (1964), 5-6.
- R. RENTENAAR, Landmaten en veldnamen. *Med. Centr. Comm. Onderz. Ndl. Volkseigen* nr. 17 (1965), 10-12.
- J. E. ROMEIN, Nederlandse aardrijkskundige namen. Enkele aantekeningen over hun spelling. *Ts. Ndl. aardr. gen.*, 2^e r. LXXX (1963), 544-555.

(1) Over J. NAARDING, overleden op 20 juli 1963, zie H. T. J. MIEDEMA, Jan Naarding (1903-1963). *Med. Ver. naamk.* XL (1964), 36-37. Ook in *Onoma* X (1962-63) [1964], 332-333 — en H. J. PRAKKE, Levensbericht van dr. Jan Naarding (met een bibliografie bewerkt door BOTE DE BOER LZN.). *Nieuwe Drentse Volksalmanak* (1964).

- H. SANDERS, Enige oude toponiemen in de gemeente Venray. *De Bronk IX* (1961), 89-90.
- A. SCHRIJNEMAKERS, Het „Feresne” der Peutingerkaart. *Maasgouw LXXXII* (1963), 19-22.
- A. SCHRIJNEMAKERS, Littermala, niet „Vijlen” maar (hoogstwaarschijnlijk) „Limmel”. *Maasgouw LXXXII* (1963), 81-94. *Rec. J. HERBILLON, Com. top. XXXVIII* (1964), 230-231.
- A. SCHRIJNEMAKERS, De „Eygel” van Eygelshoven en de „Naald” van Naaldwijk. *Maasgouw* (1963), 163-178. *Rec. C. LÉVA, Archeol.* 1964, I, 41.
De toponiemen *eygel/achel* zouden wijzen op Rom. grafpijlers, de *naald*-toponiemen op dito mijlpalen.
- A. SCHRIJNEMAKERS, Limburgse toponymie II. *Veldeke XXXVIII* (1963), 16-18.
Over *Keer, Sterrebach, Boebegraaf, Auvermoer*.
- A. SCHRIJNEMAKERS, De Limburgse Lichtenbergen. *Veldeke XXXVIII* (1963), 49-51.
- A. SCHRIJNEMAKERS, Het Limburgse woord „Haagt”, „Aagt” of „Aacht”. *Veldeke XXXVIII* (1963), 91-99.
- A. SCHRIJNEMAKERS, Het Limburgse woord „teems” of „tems”. *Veldeke XXXIX* (1964), 31-36.
- A. SCHRIJNEMAKERS, Het Limburgse woord „her(c)k, er(c)k of ar(c)k”. *Veldeke XXXIX* (1964), 67-72.
- A. SCHRIJNEMAKERS, Peel = Pede-Lo = Veen-Bos. *Maasgouw LXXXIII* (1964), 1-12, 103-106
- A. SCHRIJNEMAKERS, De „Keulse Straat” en de „Collener Straeten” of „Cleyn Coelsch Straet” tussen Wijk en Berg. *Maasgouw LXXXIII* (1964), nr. 5.
- K. SLOOTMANS, De Zoom. *Ghulden Roos XX* (1960), 17-36.
- F. W. SMULDERS, De Kouterakker in Esch. *Brab. Heem XI* (1959), 88.
't Hoog-Keiteren, waar een Romeins graf gevonden is, heette oorspronkelijk *Het Kouter*. Opmerkelijk zijn de vormen : *Keiterstraat, Caterstraat, Cauterstraat*.
- F. SMULDERS, De Helvoortse gemeeynt „dat Borchvenne”. *De Kleine Meijerij XII* (1959), nr. 4.
- F. SMULDERS, H. Geesthoeven. *De Kleine Meijerij XII* (1959), nr. 5.

- F. SMULDERS, „Enode” te Vucht. *De Kleine Meijerij* XIII (1960), nr. 4.
- F. W. SMULDERS, Campinia. *Brab. Heem* XII (1960), 54-56.
Meent dat *Campinia* eerder het etymon van Kempen is dan *Campania*.
- F. W. SMULDERS, De Kouter-akker te Esch. *Brab. Heem* XII (1960), 66-67.
- F. W. SMULDERS, Ing-namen. *Brab. Heem* XII (1960), 114.
Vervolg van jg. IX (1957), blz. 107.
- F. W. SMULDERS, Oderikhoven : Urkhoven. *Brab. Heem* XII (1960), 136.
- F. SMULDERS, De molens in Oosterwijk. *De Kleine Meijerij* XIV (1961), nr. 1.
- F. W. SMULDERS, Toponymie van Udenhout. *De Kleine Meijerij* XIV (1961), nrs 6, 7, 8, 9, 11 ; XV (1962), nrs. 3, 6, 11 ; XVI (1963), nrs. 1, 3, 4, 5, 6.
- F. W. SMULDERS, De Hees bij Eersel. *Brab. heem* XIV (1962), 138-139.
Betreft a° 784 (Echternach) in villa... *Hezia*. Vgl. hierbij A. VAN OIRSCHOT, *ibid.*, 142 en het antwoord van S., *ibid.*, 143.
- F. W. SMULDERS, Henkenshage. *Brab. heem* XIV (1962), 139.
In 1387 *Haenkenshage* < psn. *Haenken*.
- F. W. SMULDERS, Over Hilvarenbeek en Diessen. *Brab. heem* XIV (1962), 58-62.
- F. W. SMULDERS, 't Quensvenne of de Geldropse Putten. *Heemkronijk Heeze-Leende* II (1963), nr. 6.
- F. W. SMULDERS, Veldnamen bij Heesterbeke. *Heemkronijk Heeze-Leende* III (1964), nr. 2.
- B. H. STOLTE, Nijmegen is tóch Noviomagum. (AO Reeks, nr. 724). *Amsterdam*, z.j.
Weerlegt de beweringen van A. DELAHAYE, Het mysterie van de Keizer Karel-Stad (*Heerlen*, 1958) en onderzoekt opnieuw de Peutingerkaart, waarvan talrijke afbeeldingen in dit boekje worden afgedrukt. Vgl. nog hierboven blz. 184.
Zie ook van dezelfde S. : Demystificatie van het mysterie van de Keizer Karel-Stad. *Numaga* X (1963), 9-21.
- B. H. STOLTE, De Naam „Roosendaal”. *Ghulden Roos* 1965, 61-64.

- J. TOORIANS, De lunt. *Met gansen trou* XV (1965), 184-190.
- P. L. TUMMERS, De veldnaam de Paal. „*Het Land van Herle*” X (1960), 93-94.
De Paal te Heerlen kan op een Romeinse vestingwal duiden.
- P. L. M. TUMMERS- J. E. BOGAERS, Commentaar bij een Romeins grafmonument uit Heerlen, Limburg. *Ber. Rijksdienst Oudheidk. Bodemonderzoek* X-XI (1960-61), 553-55.
- P. L. M. TUMMERS, Coriovallum of coriovalium? *Med. Ver. naamk.* XLI (1965), 82-89.
S. opteert voor een vol-Keltische naam *Coriovallum* (als migratiennaam van *Coriovallum* = Cherbourg), ondanks de ligging in het niet-Keltische Z.-Limburg.
Vgl. hiermee Ch. J. GUYONVARC'H, Notes d'étymologie et de lexicographie gauloises et celtiques. XXII. Coriovallum — Coriallum — κόραλλα. *Ogam* XVII (1965), 351-354.
- G. J. UITMAN, Naamgevingsaspecten. *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 82.
O.m. over de wijknaam *Korea*.
- G. VAN ASTEN, Oude namen van landwegen in Heeze. *Heemkronijk Heeze-Leende* I (1962), nr. 4.
- A. VAN BOKHOVEN, De Hongerenburcht te Vlijmen. *Met gansen trou* XV (1965), nr. 3.
- W. J. VAN BREMEN, De kleine bospercelen in de Achterhoek en Oost-Twente. *Ts. Ndl. aardr. gen.* 2^e r. LXXVIII (1961), 123-134.
- J. J. M. VAN DE BROEK, Toponymie en Bodemgesteldheid. *De Bronk* IX (1961), 66-71.
- D. VAN DER HAAR, Zeegraven en Genemuiden. *Driemaand. bladen* XVI (1964), 83-85.
Zeegraven = afwateringssloot voor het aangrenzende weiland; Genemuiden = Gelemuiden.
- J. VAN DER VEEN, De Diepenheimse erven uit de jaren 1188, 1578 en 1601. *Versl. Med. Ov. Regt en Gesch.* LXXV (1960), 1-26.
- E. E. VAN DER VOO, Het galgenwiel in de gemeente Loon op Zand. *Gorteria* I (1962), 84-86.
- M. v. D. WIJST, Hoe lang bestaat Gemert al? *Gemerts Heem* 1962, nr. 7.
- M. v. D. WIJST, Vogelsanck Hoeve, een vergeten naam. *Gemerts Heem* 1962, nr. 7.

- H. VAN HEININGEN, De historie van het Land van Maas en Waal. *Zaltbommel*, 1965.
De toponymie wordt behandeld op blz. 144-187.
- M. VAN HERPT, Veldnamen te Elshout. *Met gansen trou* XII (1961), nr. 1; XIII (1963), nr. 5.
- B. VAN HEUVELN- J. WIERINGA, Veldnamen in het Zuidenveld (Dr.). *Boor en Spade* X (1959), 128-143.
Zie *Bibl. Pln.* 1957/58, p. 411.
- J. B. VAN LOON, De Plaatsnamen van Roosendaal. Enkele aanvullingen. *Ghulden Roos* XXII (1962), 97-124.
- J. B. VAN LOON, Boe(y)-, baa(y)-, verwanten van „bag-“? *Med. Ver. naamk.* XL (1964), 120-125.
Vgl. het artikel van J. NAARDING in jaarg. XXXIX (1963), 158-164.
- J. B. VAN LOON, Altena. *Med. Ver. naamk.* XL (1964), 102-111.
Waternaam, of laathof, cijnsgerecht, of „al-te-na(bij)“?
- J. B. VAN LOON, Vanwaar de naam „Baarn“? *Mbl. Oud-Utrecht* 1959, 56.
Zie ook *ibid.*, blz. 71 : W. VAN BEUSEKOM, Nogmaals : Vanwaar de naam „Baarn“?
- J. H. VAN MOSSELVELD, Het landgoed Valkenberg bij Gilze. *Oranjeboom* XIII (1960), 154-179.
- A. VAN ROLDUC- -H. FRUSCH- -A. TOUSSAINT, Beschrijving van de namen van straten, wegen en pleinen in de gemeente Kerkrade. *Kerkrade*, 1959.
Rec. P. L. M. TUMMERS, *Veldeke* XXXIV (1959), 46-47.
- T. VAN SCHIJNDEL, Perceelsnamen te Engelen. *Met gansen trou* IX (1959), 106-109.
- T. VAN SCHIJNDEL, Veldnamen te Herpt. *Met gansen trou* XII (1962), nr. 7, 11.
- J. VERHAGE, De Reeweg te Dordrecht. *N. taalgids* LVI (1963), 141-143.
Geeft 5 mogelijke betekenissen op voor *Reeweg*.
- B. VOETS- -J. DAAN, Hoe komt Schoorl aan zijn naam? *Noord-holland* IV (1959), 124-126.
- H. VOOGD, Geschiedkundige bijdragen uit het land van Heusden

en Altena. De kerkheuvel te Waardhuizen. *Brab. heem* XIII (1961), 131-133.

Met etymologie van de pln. *Waardhuizen*.

A. WEIJNEN, Ge(n) in plaatsnamen. *Med. Nijm. Centr. Dial. & Naamk.* III (1963), 15-16.

A. WELTERS, Plaatsnamen in en om Valkenburg. *Veldeke* XXXIV (1959), December, 27-29.

J. WIERINGA, Bodemkundige en toponymische verkenning in de Marke van Wachtum (Dr.). *Driemaand. bladen* XV (1963), 124-138.

Hfst. 3 handelt over de toponymie : *es-*, *veld-* en *madenamen*.

J. C. WILHELMY VAN HASSELT, 't Goet geheiten Hoenekinck in den kerspel van Warnsfelde gelegen. *Archief de Graafschap* 1964, 47-84.

Over de naam op blz. 54-56.

* * *

Hier dient de aandacht van de onderzoeker der Nederlandse plaats- en veldnamen te worden gevestigd op de volgende bijdragen die de dialecten van Nederland tot voorwerp hebben. Een volledig overzicht van de dialect-studiën in Nederland biedt het werk van P. J. MEERTENS-B. WANDER, *Bibliografie der dialecten van Nederland 1800-1950*. Amsterdam, 1958 (1).

Verder noteerden wij terloops de volgende dialectologische bijdragen :

(1) Naar aanleiding van zijn 60^e verjaardag werd aan Dr. P. J. MEERTENS een feestbundel aangeboden : Album P. J. MEERTENS, de gehuldigde bij zijn zestigste verjaardag aangeboden door *Taal en Tongval*. Amsterdam-Brussel, 1959 = *Taal en Tongval* XI (1959), 105-267.

Zie ook : H. J. v. D. W.-H. D.-K. R., Onze mederedacteur Dr. P. J. Meertens zestig. *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 62.

Van de hand van P. J. MEERTENS verscheen ook het overzicht : Vijfentwintig jaar Volkskundebureau. *Med. v.d. Centrale Comm. v. Onderzoek van het Nederlandse Volkseigen* Nr. 11 (1959).

- J. H. ELEMANS, Woord en wereld van de boer. Een monografie over het dialect van Huisseling (Diss. Nijmegen). *Utrecht*, 1958.
 Rec. J. NAARDING, *Taal en Tongval* XII (1960), 83-87.
 Ook over de veldnamen, met kaart.
- K. HEEROMA, Taalatlas van Oost-Nederland en aangrenzende gebieden II-III. *Assen*, 1960 en 1963.
 Rec. J. LEENEN, *Taal en Tongval* XVII (1965), 189-190.
 H. T. J. MIEDEMA, *It Beaken* XXII (1960), 237-238.
 J. L. PAUWELS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LIV (1965), 13-14.
 F. VAN COETSEM, *Lew. bijdr. Bijbl.* L (1961), 2-3.
 F. VAN COETSEM, *Niederdt. Jahrb.* LXXXIX (1961), 117-118.
 A. V(AN) L(OEY), *Rev. phil.* XLIV (1966), 267.
- K. HEEROMA, Ingwäonisch in niederländischer Sicht. *Jahrb. Ver. niederdt. Sprachf.* LXXXVII (1964), 7-23.
- K. HEEROMA, Wat is Ingweoons? *Ts. Leiden* LXXXI (1965), 1-15.
 Zie bibliografie van zijn vroegere studies daarover, in *Taal en Tongval* XV (1963), 173-174.
- K. HEEROMA, Frankisch als dialectologisch begrip. *Frankisch, Merovingisch, Karolingisch* (Assen, 1965), 10-33.
 Bestaat er een Frankisch dialect?
- K. HEEROMA- (†) J. NAARDING, Oostnederlands. Bijdragen tot de geschiedenis en de streektaalkunde van Oost-Nederland. *'s-Hertogenbosch*, 1964.
- P. J. MEERTENS, Ingwaeonismen in Zeeland. *Fryske Stúdzjes J. H. Brouwer* (Assen, 1960), 53-56.
 Algemeen oriënterend overzicht. Behandelt bij de verschillende klankverschijnselen en onder de kustwoorden ook toponiemen.
- J. NAARDING, Een Gelders-Overijssels ingwaeonisme? *Drie-maand. bladen* XI (1959), 23-25.
 Nieuwe argumenten om de Overijsselse *-muidennamen* als Ingwaeoonse relicten te beschouwen.
- A. WEIJNEN, Nederlandse dialectkunde. *Assen*, 1958, 1966².
 Het hoofdstuk V : Stratigrafie van de Nederlandse dialecten, is belangrijk ook voor de naamkundige stratifikatie.

Ten slotte hebben wij bij ons excerpingswerk ook lokaal-historische en historisch-geographische bijdragen opgetekend, omdat zij voor het naamkundig onderzoek nuttig kunnen zijn.

Bibliografische overzichten zijn :

E. en J. KOSSMANN, Bulletin critique de l'historiographie néerlandaise en 1960 et 1961 ; ... en 1962 et 1963. *Rev. Nord* XLIII (1961), 357-387 ; XLIV (1964), 409-435.

B. H. SLICHER VAN BATH, Zwanzig Jahre Agrargeschichte im Benelux-Raum 1939-1958. *Zs. f. Agrargesch. u. Agrarsoziologie* VIII (1960), 67-68.

B. H. SLICHER VAN BATH, Systematische bibliografie behorende bij Zwanzig Jahre Agrargeschichte... (Afd. Agrarische Gesch. Landbouwhogeschool Wageningen, 5). *Wageningen*, 1960 [gecycl.].

Toponymie nrs. 1209-1229.

B. H. SLICHER VAN BATH, De beoefening der sociale en economische geschiedenis in Nederland. Een informatief overzicht (Hand. v. d. sociaal-wetenschap. raad der Kon. Nederl. Ak. v. Wetenschappen). *Amsterdam*, 1961 [gecycl.].

B. H. SLICHER VAN BATH, Voorlopige systematische bibliografie van de Nederlandse demografische geschiedenis (Afd. Agrarische Gesch.). *Wageningen*, 1962 [gecycl.].

M. G. M. A. VAN HEYST, Beknopte keuze-bibliografie betreffende de geschiedenis van Nederlands-Limburg. *Niederrhein. Jahrb.* VIII (1965), 187-192.

Verder noteerden wij :

W. J. ALBERTS, Die östlichen Niederlande und der Niederrhein im Mittelalter. *Ann. Gesch. Niederrheins* CLXVI (1964), 7-34. *Rec. X., Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 319.

W. J. ALBERTS, Die Stellung Gelderns am Niederrhein. *Niederrhein. Jahrb.* VIII (1965), 34-36.

P. C. BOEREN, Hambroek en Gageldonk. *Oranjeboom* XII (1959), 119-137.

P. C. BOEREN, De Ooievaarshof (Overhof) onder Nispen. *Ghulden Roos* XXI (1961), 124-128.

- A. BOOMERT, Een kerk van Willibrord in Vlaardingen? *Zuid-Holland XI* (1965), 2-18.
- J. BRANDER, Uit Noordhollands verleden. *Vlissingen*, 1959²; *Middelburg*, 1962².
 Rec. P. J. MEERTENS, *N. taalgids* LII (1959), 283; LVI (1963), 180.
 Relicten uit het Noordhollands taaleigen, uit de voorgeschiedenis en de oudste geschiedenis van Amsterdam tot ± 1300.
- H. J. CALKOEN, Het einde van „Terras”. *Westerheem VIII* (1959), 70-74.
- G. COLMÏON, De taal van Overijsel vóór het jaar duizend. *Jaarb. Overijsel* (1963), 27-34.
- J. P. A. COOPMANS, De Meierij van 's-Hertogenbosch, in : Recht en Rechtsgeschiedenis, Feestbundel H. D. Hermesdorf. *Deventer*, 1965.
- M. P. DE BRUIN- -M. H. WILDEROM, Tussen afsluitdammen en deltadijken I : Noord-Beveland. *Middelburg*, 1961.
- B. J. DE GROOT, De oudste vermelding van Heukelum. *Zuid-Holland XI* (1965), 78-83.
- J. A. B. M. DE JONG, Holland in vroeger tijd. XVIIIe-eeuwse beschrijvingen van steden en dorpen VI-VII : Gelderland. *Zaltbommel*, 1964.
 Rec. R. J. ROGIER, *Numaga XII* (1965), 107-111.
- J. A. B. M. DE JONG, Gelderland in prent. XVIIIe-eeuwse prenten van steden, dorpen, kastelen en buitenplaatsen. *Zaltbommel*, 1964.
 Rec. L. J. ROGIER, *Numaga XII* (1965), 107-111.
- J. Ph. DE MONTÉ VER LOREN, Bestaan er nog heerlijkheden en hoe te handelen met aan heerlijkheden ontleende namen? *Med. Ver. naamk.* XXXVIII (1962), 30-39.
 Zie ook H. F. W. LUIKING, *Ibid.*, blz. 143-146.
- W. F. J. DEN UYL, De Lopikerwaard I. Dorp en kerspel tot 1814. *Utrecht*, [1960].
- E. DE REU, Historisch-geografisch onderzoek betreffende de moergronden in de Vier Ambachten tijdens de XIIe, XIIIe en XIVe eeuw. *Jaarb. O.K. De Vier Ambachten te Hulst* (1960-61), 31-69.

- Th. W. J. DRIESSEN, *Silva Ketela. Maasgouw LXXIII* (1959), 101-106.
Localiseert *Silva Ketela* in het Rijkswoud en de geboorteplaats van Otto III te Groesbeek. *Ketelwoud* zou Kettel-, cattelwoud zijn en wel wegens de veedrift aldaar (?).
- T. W. J. DRIESSEN, Het gedeelde land. *Niederrhein. Jahrb. VIII* (1965), 39-41.
Over Opper-Gelder tussen de 15^e en 19^e eeuw.
- R. ENCKELS, Bijdrage tot de geschiedenis van Landwijk van de XVIIIe eeuw af tot op heden. *Land v. Loon XVI* (1961), 169-191.
- G. B. ENGELEN, Oude dijken in de westelijke Dollardboezem. *Ts. Ndl. aardr. gen.* 2^e r. LXXXII (1965), 74-82.
- G. J. ESHUIS, Naarmolen en Veermolen. *Driemaand. bladen XI* (1959), 79.
- H. B. M. ESSINK, Inventarissen van het archief van de regenten van het dorp en de gemeente Boxmeer (en) het archief van de armmeeesters van Boxmeer. *Boxmeer*, 1963.
Rec. H. MANDOS, *Brab. heem XV* (1963), 68.
- W. A. FASEL, De topografie van Kampen rond het jaar 1335. *Kamper Almanak* (1963/64), 280-308.
Rec. C. A. v(AN) K(ALVEEN), *Bijdr. gesch. Nederl. XVIII* (1963/64), 312.
- S. J. FOCKEMA ANDREAE, L'eau et les hommes de la Flandre maritime. *Ts. v. Rechtsgesch. XXVIII* (1960), 181-196.
- S. J. FOCKEMA ANDREAE, Uit de geschiedenis van een Rijnlandse polder (De Noordeinds- en Geerpolder onder Ter Aar en Leimuiden). *Leids Jaarb. LII* (1960), 57-69.
- W. J. FORMSMA, De oude archieven der gemeente Hasselt. Van Gorcum's archief der archieven 3. *Assen*, 1959.
- A. M. FRENKEN, Goederen van het Bossche bisdom in Peel- en Kempenland. *Brab. heem XV* (1963), 26-34, 86-88.
Volgens een register van 1614.
- J. H. GILISSEN, De geschiedenis van de heerlijkheid Gennep. *Niederrhein. Jahrb. VIII* (1965), 56-59.
- E. GOTTSCHALK, Historische geografie in theorie en praktijk. *Assen*, 1964.

- M. K. E. GOTTSCHALK, Het Naardermeer en zijn omgeving historisch-geografisch gezien. *Ts. Ndl. aandr. gen.* 2^e r. LXXVIII (1961), 2-21.
- H. HARDENBERG, Middeleeuws Monster. *Zuidholl. studiën* XI (1965), 297-318.
- J. HENKENS, De oudste vermelding van Weert. *Maasgouw* LXXXI (1962), 65-69.
- M. HERESWITHA, Het verband tussen Sint-Odilia, Sint-Odiliënberg en de daar gestichte priorij van het Heilige Graf. *Maasgouw* LXXXIV (1965), 145-150.
- C. HOEK, Capelle aan de IJssel in de Middeleeuwen. *Rotterd. Jaarb.* 7^e r. II (1964), 235-248.
- A. D. KAKEBEEKE, Onze akkers. *Brab. heem* XIII (1961), 57-61.
- J. KASTEEL, Iets over het „schutten” van vee. *Met gansen trouw* XV (1965), nr. 1.
- B. KAZEMIER, Bijdrage tot de geschiedenis van de stad Groningen binnen de diepen. *Groningen* V (1963), 133-139.
- J. H. P. KEMPERINK, Wiltenburg, de stad der Wilten? *Med. Ver. naamk.* XLI (1965), 147-162.
- F. KETNER, Oorkondenboek van het Sticht Utrecht tot 1301. V : 1291-1301. 's Gravenhage, 1959.
Rec. E. WISPLINGHOFF, *Rhein. Viert.* XXVII (1962), 288.
- H. J. KEUNING, De problematiek van de ontwikkeling van het Brabantse kultuurlandschap. *Ts. v. econ. en soc. geogr.* LII (1961), 13-21.
- A. C. F. KOCH, Opmerkingen over middeleeuws Walcheren vóór de XIIIe eeuw. *Archief Zeeuwsch Genootsch. d. Wetensch.* 1958.
Rec. L. D(EVLIEGHER), *Archeol.* 1960, II, 436-437.
- G. H. A. KRANS, Boden en wegen van middeleeuwse kooplieden. *Versl. & Med. Ver. tot Beoef. Overijss. Regt en Gesch.* LXXVIII (1963).
Rec. C. A. V(AN) K(ALVEEN), *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 313.
Handelsverkeer van de Overijsselse steden ca. 1200 tot 1550, vnl. Kampen.
- S. F. KUIPERS, Een bijdrage tot de kennis van de bodem van

Schouwen-Duiveland en Tholen naar de toestand vóór 1953. *Wageningen*, 1960.

- J. LINNSEN, Venlo en de graven van Gelre. *Maasgouw LXXX* (1961), 2-14.
- L. MERKELBACH VAN ENKHUIZEN, Rondom de kerstening van het noordwestelijk deel van Brabant (en Zeeland). *Ghulden Roos XXI* (1961), 28-80.
- J. MEYS, Geschiedenis van Hedikhuizen. *Met gansen trou XIII* (1963), n° 5, n° 7, n° 9.
- J. NAARDING, Uit Ruinen's verleden. *Meppel*, 1962.
- J. PEYNEBURG, Oisterwijk 1213-1963. *Brabantia XII* (1963), 156-165.
- C. POSTMA, Korte geschiedenis van Vlaardingen. *Vlaardingen*, 1958.
- J. PRAKKEN, De [beginaanleg van de Es te Enter. *Ts. v. Kadaster en Landmeetk. LXXVI* (1960), 310-317.
- R. RENTENAAR, Overmate ten zuiden van de Oude Maas in de Middeleeuwen. *Historiunculae X* (1965), 130-141.
- H. A. M. RUHE, De Tongerlose hoof te Tilburg. *Brabantia XI* (1962), nr. 1, 31-40.
- W. ROUKENS, Limburg, bakermat en stimulans van een Verenigd Europa. *De Bronk X* (1963), 209-213.
- A. SCHRIJNEMAKERS, De „recta via” in het verdrag van Meerssen (870). *Maasgouw LXXXII* (1963), 17-20.
- M. J. A. H. SCHRIJNEMAKERS, De voor- en vroeggeschiedenis van Munstergeleen. De gemeente. De parochie. (Munstergeleen, een monografie van een Limburgse gemeente). *Munstergeleen*, 1965.
- A. T. SCHUITEMA MEIJER, Een vertoef in historisch Schipborg. *Nieuwe Drentse Volksalmanak LXXXII* (1964), 109-146.
- K. SLOOTMANS, De oudste plattegrond van Bergen op Zoom. *Ghulden Roos XXII* (1962), 41-48.
- F. STOKHUYZEN, Molens. *Bussum*, 1961.
Beschrijving van de verschillende molentypes, molentradities, enz.
Vgl. ook : M. VAN HOOGBRATEN, De molens van Zeeland. 1963.

- B. H. STOLTE, Overzicht van de geschiedenis van Roosendaal en Nispen. In : *Roosendaal en Nispen, Stichting Oudheidk. Kring* 1965, 3-16.
- G. J. TER KUILLE, Oorkondenboek van Overijsel. Regesten 797-1350. (1963).
- A. J. L. VAN BOKHOVEN, Lenen in het Land van Altena. *Brab. Leeuw* XIII (1964), 1-10.
- A. G. VAN DER STEUR, De geschiedenis van de Zwanburgerpolder te Warmond II. *Leids Jaarb.* 1962, 67-84.
- A. M. VAN DE WAAL, Amsterdam omstreeks 1800. *Amsterdam-Antwerpen*, 1965.
- Rec. R. VAN PASSEN, *Boekengids* XLIV (1966), jan., 36.
- A. E. VAN GIFFEN, De ouderdom onze dijken. *Ts. Ndl. aandr. gen.* 2^e r. LXXXI (1964), 273-286.
- W. VAN HAM, De stad Steenberghe 1630-1830. *Ghulden Roos* XXIV (1964), 49-64.
Topografie en namen.
- R. J. G. M. VAN HASSELT, Plaatsbeschrijving van Roosendaal en Nispen. In : *Roosendaal en Nispen, Stichting Oudheidk. Kring* 1965, 17-48.
- P. Th. VAN HERPEN- -E. H. KORVEZEE, Inventaris van een verzameling kaarten afkomstig van de landmetersfamilie Adan. 's-Gravenhage, 1962.
Over 18^e- en 19^e-eeuwse kaarten en metingen in N.- en W. Brabant (Ned.), met een index van geografische namen en personen.
- J. VAN HINTE, Het mondingsgebied van Schelde en Maas. *Hand. Em.* XCVIII (1961), 238-239.
- B. VAN 'T HOFF, De oude plattegronden van de stad Delft (Reeks „Oud-Delft”, nr. 4). *Rotterdam-'s-Gravenhage*, 1963.
- C. A. VAN KALVEEN, Het polderdistrikt Veluwe in de Middeleeuwen. *Bijdr. en Med. v.h. Hist. gen. (Groningen)* LXXIX (1965), 219-334.
- J. H. VAN MOSSELVELD, Geertruidenberg 750 jaar stad. *Brabantia* XII (1963), 215-220.
- G. W. VAN OOSTERHOUT, Hagelkruisen. *Brab. heem* XV (1963), 88-90.
- F. J. VAN OOSTRUM, De Loonse en Drumense duinen. *Met gansen trou* XIV (1964), 131-163.

- A. D. M. VELDHORST, Uit de geschiedenis van het nationale park „de Hoge Veluwe”. *Boor en spade XIV* (1965), 117-137.
- J. C. VISSER, De plattegrond van Schoonhoven in het stedeboek van Blaeu. *Ts. Ndl. aardr. gen.* 2^e r. LXXX (1963), 5-8.
- H. VOOGD, Hoe oud is de grens om Berne? *Met gansen trou XIV* (1964), 79-80.
- J. WESSELING, De geschiedenis van Terneuzen. *Terneuzen*, 1958.
- G. WESTERINK, Doornspijk en Elburg. Rechtshistorisch onderzoek naar de ontwikkeling van de gebruiks- en eigendomsrechten op de grond. *Assen*, 1961.
Rec. A. VERHULST, *Rev. phil.* XLII (1964), 374-375.
Verklaring van veldnamen op blz. 231-236.
- H. J. M. WEUSTINCK, De rechtsgeschiedenis van de stad Oldenzaal en van de mark Berghuizen tot 1795. *Assen*, 1962.
Rec. L. TH. MAES, *Rev. phil.* XLII (1965), 1539-1540.
Met de St.-Maartendienstmannen vergelijkbare men de Brabantse meiseniers en St.-Pietersmannen.
- W. F. G. WIESE, Een onvoltooide speurtocht. *West-Frieslands Oud en Nieuw XXXI* (1964), 13-29.
- I. S. ZONNEVELD, Studies van landschap, bodem en vegetatie in het westelijk deel van de Kalmthoutse heide. *Boor en spade XIV* (1965), 216-238.
- J. I. S. ZONNEVELD, De geschiedenis van de Maas. *Niederrhein. Jahrb.* VIII (1965), 17-24.

Verzamelwerken van historische aard zijn :

- Limburgs verleden. Geschiedenis van Nederlands Limburg tot 1815 (2 dln.). *Maastricht*, Limburgs geschied- en oudheidk. Genootschap, 1960-1961.
Rec. J. BEHETS, *Wet. tijd.* XXI (1961), 375-376.
J. J. K. HOVENS, *Rev. hist. eccl.* LVI (1961), 1128-1129.
- Miscellanea Trajectensia. Bijdragen tot de geschiedenis van Maastricht. *Maastricht*, 1962.
Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 325-330.
- Het Waddenboek (Nederlandse Geologische Vereniging). *Zutphen*, 1964.
Bijdragen van een 10-tal schrijvers over de geschiedenis, bewoning, bodem, enz.

Ten slotte willen we ook de aandacht vestigen op de publikaties van de „Stichting voor Bodemkartering” te Wageningen. In de hier overschouwde jaren verschenen de delen X tot en met XIV van *Boor en Spade*, bevattend verspreide bijdragen tot de kennis van de bodem van Nederland.

Behalve de reeds bovengenoemde opstellen van C. H. EDELMAN en diens medewerkers, willen wij hier nog de volgende studiën citeren :

- C. H. EDELMAN- -A. W. EDELMAN-VLAM, Veluwe en Betuwe, in het bijzonder als veldnaam in het rivierengebied. *Boor en Spade* X (1959), 74-81.
- C. H. EDELMAN- -A. W. EDELMAN-VLAM, Bijdrage tot de ontginningsgeschiedenis van enige agrarische nederzettingen op de zandgronden. *Boor en Spade* XIII (1963), 1-11.
- B. VAN HEUVELN- -J. WIERINGA, Veldnamen in het Zuidenveld (Dr.). *Boor en Spade* X (1959), 128-143.
- A. D. M. VELDHORST, Uit de geschiedenis van het nationale park „De hoge Veluwe”. *Boor en Spade* XIV (1965), 117-137.

In de reeks „De Bodemkartering van Nederland” verschenen ondertussen :

- Deel XIX : S. F. KUIPERS, Een bijdrage tot de kennis van de bodem van Schouwen-Duiveland en Tholen naar de toestand vóór 1953. *Wageningen*, 1960.
- Deel XX : L. A. H. DE SMET, Het dollargebied. Bodemkundige en landbouwkundige onderzoeken in het kader van de bodemkartering I-II. *Wageningen*, 1961.

In de reeks „Bodemkundige studies” verschenen intussen :

- Nr. 4 : I. S. ZONNEVELD, De Brabantse Biesbosch. Een studie van bodem en vegetatie van een zoetwatergetijdendelta (3 dln.). *Wageningen*, 1960.
- Nr. 5 : J. SCHELLING, De hoge bosgronden van Midden-Nederland. *Wageningen*, 1960.
- Nr. 6 : A. P. A. VINK, Enkele onderzoeken over de bodemgeschiktheidsclassificatie voor akker- en weidebouw. *Wageningen*, 1963.

Nr. 7 : J. M. M. VAN DEN BROEK- -H. W. VAN DER MAREL,
De alluviale gronden van de Maas, de Roer en de Geul in
Limburg. *Wageningen*, 1964.

* * *

Wat de studie van de toponymie in **Friesland** betreft,
kunnen uit de jaren 1959-1965 de volgende naamkundige
bijdragen worden vermeld :

J. H. BROUWER- -Y. POORTINGA, [Bibliographia onomas-
tica 1958 en 1959; 1960; 1961] Frisian onomastics.
Onoma IX (1960/61), 140-142; X (1962/63), 105; XI
(1964/65), 105.

K. FOKKEMA, Vijfentwintig jaar naamkunde in Friesland.
Med. Ver. naamk. XXXIX (1963), 55-60.

Fryske Plaknammen XII (1959) — XIV (1965).

In deze gecyclostyleerde „Publikaesje fan it Toponymysk
Wurkforbân fan de Fryske Akademy” verschijnen naamkundige
bijdragen, die hieronder worden opgesomd. Hieruit blijkt dat
voor de naamkunde in Friesland een levendige belangstelling
blijft bestaan.

Op dit tijdschrift verscheen, voor de jaargangen I-VIII, een
register.

Zie ook de bespreking van delen VIII-XIII door K. ROE-
LANDTS, *Lew. bijdr. Bijbl.* XLIX (1960), 109-110; LII (1963),
28-29.

Philologia Frisica anno 1959. *Grins*, 1960.

Rec. K. ROELANDTS, *It Beaken* XXIII (1961), 157-158.

Lezingen en debatten van het 2^e Friese Filologenkongres
over het woongebied van de Friezen in het verleden. Dat thema
wordt achtereenvolgens behandeld uit het standpunt van de
archeologie (blz. 11-42), door H. JANKUHN (Zur Frage der
frieschen Einwanderung in Nordfriesland), W. HAARNAGEL
(Neue Ergebnisse der Vor- und Frühgeschichtsforschung in
Ostfriesland), H. HALBERTSMA (Enige hoofdlijnen in de bewo-
ningsgeschiedenis van het terpengebied tussen Flie en Eems);
uit het standpunt van de toponymie, door W. LAUR, H. RAMM
en J. J. SPAHR VAN DER HOEK (zie beneden), met gedachten-
wisseling op blz. 64-70; uit het standpunt van de dialectologie
(blz. 71-92), door D. HOFMANN (Die Sprache der Nordfriesen
und ihre alten Wohnsitze) en K. HEEROMA (Friese dialecto-
logie); op blz. 93-94 Methodische Schlussbemerkingen, door
H. JANKUHN.

Philologia Frisica anno 1962. Lezingen en debatten fan
it 3de Fryske filologe-kongres (1962). *Grins*, 1963.

Rec. D. P. BLOK, *Ts. v. Gesch.* LXXVII (1964), 516-517.

Als centraal thema van dit congres werd de vraag gesteld : „Hwat forstie en hwat forstiet men ûnder Frysk?”.

Fryske Stúdzjes oanbean oan Prof. Dr. J. H. Brouwer op zyn sechstichste jierdei 23 augustus 1960. *Assen*, 1960.

Rec. G. B. DROEGE, *Names IX* (1961), 63-64.

K. FOKKEMA, *It Beaken XXIII* (1961), 100-102.

E. LÖFSTEDT, *Niederd. Jahrb. LXXXIV* (1961), 119-123.

C. B. VAN HAERINGEN, *N. Taalgids LIV* (1961), 44-46.

In deze waardevolle feestbundel aangeboden aan de zeer verdienstelijke geleerde Prof. J. H. BROUWER wordt diens bibliografie, samengesteld door M. K. SCHOLTEN, afgedrukt op blz. 475-479. De andere bijdragen worden in de verschillende afdelingen van onderhavig overzicht genoemd.

J. H. BROUWER schreef ook over de Friese naamkundige Pieter SEPMA, overleden op 3 oktober 1961, necrologische bijdragen in *It Beaken XXIII* (1961), 161-165 ; *Onoma IX* (1960/61), 356-357 en in *Jaarb. Maatschap. Ndl. Lett. Leiden 1962/63*, 163-165.

P. C. J. A. BOELES, Friesland tot de elfde eeuw... Index [door] H. T. OBREEN. *Leeuwarden*, 1962.

W. DE JONG, Onderzoek in verband met de toponymie e.d. met gebruikmaking van het kadastrermateriaal. *It Beaken XXIII* (1961), 126-131.

W. DE JONG, Oosterwolde. *Fryske plakn. XIII* (1962), 30-59.

Wegen en verbindingen, De oudste boerennederzetting 't Oost, De Esch, De Solt- of Sooltweg, Oosterwolde, De algemene Brink, Het Vrijveen, 't Oost, Het Bosgebied bij Molenbult, Klasinge, Schollenburg.

W. DE JONG, Jardinge. *Fryske plakn. XIV* (1965), 1-16.
Een gehucht van Ooststellingwerf onder Oosterwolde.

R. J. DE WIT, Boerderijnamen. *Fryske plakn. XIV* (1965), 76-81.

Een interessante studie over de naamgeving en over enkele bestaande boerderijnamen.

F. DIJKSTRA, Ien en oar oer de doarpsnammen yn Eastdongeradiel. *It Beaken XXVI* (1964), 100-108.

Over enkele toponiemen op -um, -ns, -wier, enz.

S. J. FOKKEMA ANDREAE, Friese plaatsnamen. *Med. Ver. naamk. XXXV* (1959), 106-110.

Hebben de Friese vormen, als nevenvormen naast de Hollandse, recht op bestaan?

- M. GYSSELING, Het oudste Fries. *It Beaken XXIV* (1962), 1-26.
Een interessante bijdrage over het Friese volk, zijn naam, het Friese rijk, zijn grenzen, en de verbreiding van het oudste Fries.
- M. GYSSELING, Chronologie van enkele klankverschijnselen in het oudste Fries. *Fryske Stúdzjes (Assen, 1960)*, 77-80.
Aan de hand van plaats- en persoonsnamen.
- H. HALBERTSMA, Taalkunde in het licht der oudheidkunde. *Fryske Stúdzjes (Assen, 1960)*, 425-460.
Betreft *Wymbritseradeel*, waarover ook O. LEYS, *Med. Ver. naamk. XXXVII* (1961), 59-62, en andermaal HALBERTSMA, *Ibid.*, 151-154.
- H. HALBERTSMA, Liudger's erfgoederen. *It Beaken XXIII* (1961), 45-51.
Localisatie van verschillende oude pln.
Zie ook A. RUSSCHEN, Friezen — of niet? *Ibid. XXI*, 216 e.v.; *XXII*, 117 e.v.
- H. HALBERTSMA, De herkomst der Friezen in de spiegel der middeleeuwse geschiedschrijving. *Ber. rijksd. oudheidk. bodemonderzoek XII-XIII* (1962/63), 236-259.
Rec. C. A. v(AN) K(ALVEEN), *Bijdr. gesch. Nederl. XX* (1965/66), 212.
- H. HALBERTSMA, Oudheidkundig onderzoek te Oldehove, Groningen. Bijdrage tot de oudste geschiedenis van Humsterland. *Ber. rijksd. oudheidk. bodemonderzoek XII-XIII* (1962/63), 273-288.
- H. HALBERTSMA, Terpen tussen Vlie en Eems. Een geografisch-historische benadering. *Groningen*, 1963 (2 dln).
Rec. D. P. BLOK, *Med. Ver. naamk. XL* (1964), 166-173.
M. GYSSELING, *Lew. bijdr. Bijbl. LIII* (1964), 15-17.
J. J. SPAHR VAN DER HOEK, *It Beaken XXVII* (1965), 26-35.
- K. HEEROMA, Friesische Grenzgewässer. *VI. Int. Congr. (München, 1961) II*, 326-332.
- T. HOEKEMA, Nammen fan plakken en har biwenners yn Fryslân bieasten 23° 20' E.L. Ferro. *Us Wurk IX* (1960), 32-43.

- T. HOEKEMA, Fan Friezen, Føroyingers en Frislanda-Biweners. *Us Wurk XI* (1962), 73-96.
- M. OOSTERHOUT, It gebrûk fan preposysjes by plaknammen. *Us Wurk IX* (1960), 51-67.
S. onderzoekt de correlatie tussen de prepositie bij een pln. gebruikt en het toponymisch bestanddeel waarmee de naam is gevormd.
- M. OOSTERHOUT, Ta it forstean fan de âldfryske oarkonden. *Us Wurk IX* (1960), 81-88 ; X (1961), 7-12, 25-27, 53-55, 86-90 ; XI (1962), 30-36, 56-32.
Behandelt o.m. het probleem hoe toponiemen in oorkonden te scheiden zijn van appellatieven.
- H. RAMM, Ostfriesische Ortsnamen stammeskundlich betrachtet. *Philologia Frisica a° 1959* (*Grins*, 1960), 48-53.
Rec. W. FOERSTE, *Niederdt. Wort II* (1961), 106.
Aan de hand van plnn. op *-ing*, *-heim*, *-warden/-wust*, *-husen*, *-stede* enz.
- O. SANTEMA, Toponimen fan 'e Hommerts en de Jutryp. *Fryske plakn. XII* (1959), 63-82.
Verklaring van de twee dorpsnamen en lijst van toponiemen, o.m. ingedeeld volgens de belangrijkste bestanddelen (*terp*, *deek*, *finne*, *kamp*, *skar*, *horne*, *streng*, *war/wer* enz.).
- O. SANTEMA, Nammeforoaring yn 'e Súdwesthoeke (Hemelumer Oldephaert en Noardwolde wurdt Hemelumer Oldeferd). *Fryske plakn. XIII* (febr. 1962), 18-21.
- O. SANTEMA, De njoggen-en-tweintich doarpen fan Wymbritseradiel en har âlde nammen. *Fryske plakn. XIV* (1965), 32-55.
- J. SMIT, Veldnamen onder Formearum (Terschelling). *Fryske plakn. XII* (1959), 19-38, met kaart.
- J. J. SPAHR VAN DER HOEK, Oriëntaesje op inkele grinsweters yn Fryslân. *It Beaken XXI* (1959), 140-154.
- J. J. SPAHR VAN DER HOEK, Praeposysjes by inkele skiften delsettingsnammen yn Westerlauwersk Fryslân. *Fryske Stúdzjes* (*Assen*, 1960), 461-465.
Over het gebruik van voorzetsels bij nederzettingsnamen.

J. J. SPAHR VAN DER HOEK, Oantekeningen oangeande it âlde wengebiet fan de Friezen yn Nederlân, nei oanlieding fan de plaknammen. *Philologia Frisica a° 1959* (Grins, 1960), 54-63.

Overzicht van de meest voorkomende naamtypen, met ver-
breidingskaartjes.

J. J. SPAHR VAN DER HOEK, Fryske stinzen (Bûnte liu-
wen, 3). *Ljouwert*, 1962.

Rec. K. DE VRIES, *It Beaken XXV* (1963), 165-166.

Over Friese „stenen verdedigingswerken”, oude forten, enz.

Historische bijdragen en tijdschriftopstellen over bepaal-
de Friese toponiemen worden hieronder opgesomd :

L.-E. AHLSSON, Zu den friesischen Stadtrechten. *It Beaken XXV* (1963), 244-247.

Verklaring van enkele woorden uit het Friese stadsrecht in
de 15^e eeuw.

W. J. ALBERTS, Friesland und die Niederlande. *Blätter für dt.
Landesgesch.* C (1964), 247-259.

W. J. ALBERTS, Friesland und die Friesen im ersten Jahrtausend
(Das erste Jahrtausend II). *Düsseldorf*, 1965.

G. BAKKER, De grenzen van Frisia tussen 600 en 1150. *It Beaken XXIV* (1962), 120-130.

W. T. BEETSTRA, Warkumer wetternammen II. *Fryske plakn.*
XII (1959), 47-53.

Vervolg van de naamkundige beschrijving der waterlopen,
genoemd in *Bibl.* 1957/58, blz. 414.

D. P. BLOK, Nogmaals : Friese invloed aan de Rijnmond.
Fryske plakn. XII (1959), 17-18.

Aansluitend bij het opstel, genoemd in *Bibl.* 1957/58 blz. 414,
worden thans de namen *Zwieten* en *Gnephhoek* behandeld.

D. P. BLOK, Werina of Werthina? *It Beaken XXIII* (1961),
231-233.

J. BIERMA, Land en volk van Humsterland. *Groningen*, 1961.

J. F. BROOS, Uit de geschiedenis van het dorp Arum. *Bolsward*,
1960.

Rec. S. P., *It Beaken XXIII* (1961), 158-159.

- G. CARSTENS, Nordfriesland und das Land der Moriner bei Calais. *Jahrb. Nordfries. Inst.* VIII (1962), 38-45.
- J. CNOSSEN- J. G. ZANDSTRA, De oudste Boorneloop en Friesland en veen uit de Paudortijd nabij Heerenveen. *Boor en spade* XIV (1965), 62-87.
- W. DE JONG, De Weper onder Oosterwolde. *Fryske plakn.* XII (1959), 54-59.
Gepubliceerd als vervolg op „Appelsche” : zie *Bibl.* 1957/58, blz. 415.
- R. J. DE WIT, Iets over straatnamen. *Fryske plakn.* XII (1959), 12-15.
Richtlijnen bij het geven van straatnamen. Aansluitend daarbij volgen op blz. 15-16 de richtlijnen die met hetzelfde doel door de Naamgevingskommissie van het Nammekundich Wurkforbân der Fryske Akademy werden opgesteld en aan al de gemeentebesturen in Friesland werden toegestuurd.
- P. J. ENTE, Sporen van oude sloten in oostelijk West-Friesland. *West-Frieslands Oud & Nieuw* XXX (1963), 111-112.
- E. O. GEORGE, Nordfriesland — Land und Menschen. *It Beaken* XXIII (1961), 53-64.
- E. J. HELDERMAN, Een Friese nederzetting op het veen bij Marken Binnen (Prov. N.-Holl.) (III). *Westerheem* VIII (1959), 2-6.
- T. H(OEKEMA), Fan Dokkum en Dongeradeel (II). *Us Wurk* XII (1963), 48.
Aanvulling bij de naamverklaring, genoemd in *Bibl. pln.* 1957/58, blz. 415.
Zie ook *Fryske plakn.* XI, 8-9.
- W. H. KEIKES, „Tynje” („Tienghe”) bij Workum. *Fryske plakn.* XII (1959), 8.
Wijst op excerpten als *tienge ofte visckenije* a^o 1584.
- H. T. J. MIEDEMA, De skriuwwize fan de Fryske nammen fan en yn Aldfryske gebieten bûten Fryslân. *Fryske plakn.* XIII (1962), 22.
- J. NAARDING, De naam Orvelte. *Oeze Volk* 1959, 52-53.
- J. NAARDING, Firemere. *Fryske plakn.* XII (1959), 6-7.
Lokalisatie en betekenis („het verre meer, het grenswater”).
- J. NAARDING, Reid-Raard-Rauwerd. *Us Wurk* XI (1962), 29-30.
Ofri. *reid* = riet, terwijl *raad* synoniem is van *rauwerd* = rietland, rietwierde.

J. NAARDING, Friese plaatsnamen op -aard. *Us Wurk XI* (1962), 49-55.

Behoren, historisch gezien, tot de vrij grote groep der pln. op -werd (= terp), thans ingedeeld in namen op -werd, -erd, -ward en -aard.

J. NAARDING, Debora — Diever — De Jouwer. *Fryske plakn. XIV* (1965), 24-26.

M. OOSTERHOUT, Draije. *Us Wurk XII* (1963), 59.
Over het top. *draije, draija, draie*.

O. POSTMA, Oer in pear toponimen hjir en der wei. *Fryske plakn. XII* (1959), 3-5.
Betr. *Eyll* en *Yls(t)*, *Klaarland*, *Misper*, *Trijne*.

O. POSTMA, In lytse taheakke oan de Toponymen fan Eanjum. *Fryske plakn. XIII* (febr. 1962), 10.
Betr. *Naedeelen* en *Ox(s)en*.

O. POSTMA, Biskôgingen oer in pear toponimen. *Fryske plakn. XIII* (1962), 14-17.
Over de fri. pln. *opsterlân*, *ban* (*band*, *bant*), *keyn* (*keyns*, *keech*).

O. POSTMA, *Eester* en *hornleger* as ûnderdielen fan it fjild by de fryske boerepleats. *It Beaken XXIV* (1962), 144-147.
Over de woorden *eester* < *ees*, *ies*; *hornleger* = hoorlegger (waarin *hoor* = slijk).

R. S. ROARDA, In mannich lân-, pleats- en dyknammen almeast út âlde Ljouwerter kranten; In mannich lân-, pleats- en wetternammen by it kadastrale kaertsje fan 't Huzumer âldlân; In mannich nijsgjirrige lânnammen út de Biljetten van verkoping der Vastigheden van de Pastorieën 1762, 1763, 1764, ... *Fryske plakn. XII* (1959), resp. 83-86; 87-92; 93-95.
Alfabetische lijsten.

A. RUSSCHEN, Friezen — of niet? *It Beaken XXI* (1959), 216-227; *XXII* (1960), 117-119.
Vgl. hiermee de bijdrage van H. HALBERTSMA, *Ibid. XXIII*, 45-51.

A. RUSSCHEN, De akte van Folker (855). *It Beaken XXIII* (1961), 91-98.
Onderzoek naar de authenticiteit.

A. RUSSCHEN, De Chilperik-ode van Fortunatus II : het Jutse probleem. *It Beaken XXIV* (1962), 246-254.

Vervolg op zijn artikel in *It Beaken* 1961 over de Friezen en Sueven. S. tracht thans de volksstam der Jutten te lokaliseren en noemt ook enkele oud-Kentse persoonsnamen.

A. RUSSCHEN, Mengelwerk. *It Beaken XXIV* (1962), 258-260.

Over de naam *Daeghrefn* (Saksisch korrelatief van de Fran-kische naam *Dagoramn*) en de pln. *Cammingehunderi* en *Kilingo Huntari* (waarin *hunderi* = honderdschap, ondergouw).

A. RUSSCHEN, Jutes and Frisians. *It Beaken XXVI* (1964), 26-37.

A. RUSSCHEN, Sub lege Francorum. *It Beaken XXVI* (1964), 251-257.

A. RUSSCHEN, Warns, Heruli, Thuringians. *It Beaken XXVI* (1964), 301-306.

A. RUSSCHEN, Neuere Literatur zum Ursprung der Friesen. *It Beaken XXVII* (1965), 1-12.

Kommentaar bij enige in 1962 en 1963 verschenen werken of bijdragen over de oorsprong, naam en woonplaats der Friezen. S. verzet zich o.a. tegen de opvattingen van GYSSELING en KUHN.

H. SCHOORL, Pieterssen's kaart van de Oogduinen uit het jaar 1606. *West-Frieslands Oud & Nieuw XXX* (1963), 132-137.

J. J. SPAHR VAN DER HOEK, Triennen fan in krokodil of fan in baerch? *Fryske plakn. XIII* (febr. 1962), 11-13.

Over pln. *de Traan, de Tern, de Trennen*.

J. J. SPAHR VAN DER HOEK, Toponimen yn Eastermar. *Fryske plakn. XIII* (1962), 23-29.

J. J. SPAHR VAN DER HOEK, De Piperstrjitte. *Fryske plakn. XIV* (1965), 56-57.

Piperstrjitte = Peperstraat < *peper* = kruid.

J. J. SPAHR VAN DER HOEK, In samling terpdoarpen. *Fryske plakn. XIV* (1965), 58-62.

L. J. VAN APeldoorn, De 16de algemeen-Friese keur en de theorie van de dorpsvrede. *It Beaken XXIV* (1962), 261-275.

M. P. VAN BUIJTENEN, Het Friese dorp in de middeleeuwen rechtshistorisch verkend. *Drachten*, 1961.

Rec. S. P., *It Beaken XXIV* (1962), 70-73.

J. E. v. D. MEER, Winsum yn Westergoa. *Fryske plakn.* XII (1959), 39-46.

Historische studie van een aantal veldnamen met poging tot verklaring.

D. J. VAN DER MEER, Toponimen út it âldste proklamaesjeboek (K 1) fan Hennaerderadiel (1529-1538). *Fryske plakn.* XII (1959), 60-62.

Alfabetische lijst van oud materiaal.

J. VAN DER MEER, Namen van staten en saten in Friesland. *Fryske plakn.* XIII (1962), 60-93.

Sate of state = boerderij (met bepaalde rechten), later (na 1500) adellijk of eigengeërfd woonhuis met of zonder landerijen.

S. J. VAN DER MOLEN, Friesland kiest streekeigen straatnamen. *Leeuwarden*, 1959.

J. WESTENBERG, Spel van land en water om Huisduinen en Den Helder. *West-Frieslands Oud & Nieuw XXX* (1963), 118-131.

J. WESTENBERG, Transgressie en [waterkering in het verleden van de Kop van Noord-Holland. *West-Frieslands Oud & Nieuw XXX* (1963), 207-228.

T. WYNTERP, Toponymen fan de Trynwâlden en omkriten. *Fryske plakn.* XIV (1965), 65-75.

* * *

Met betrekking tot de studie van de plaatsnamen in het **Duitse taalgebied**, kunnen wij vooreerst verwijzen naar een aantal bibliografische bijdragen uit de hier behandelde tijdspanne 1959-1965 :

In *Onoma IX* (1960/61) verscheen de naamkundige bibliografie 1958-1959 voor Duitsland en Oostenrijk, door E. SCHWARZ en O. LEYS (blz. 48-72); Luxemburg, door O. LEYS (blz. 134); Zwitserland, door P. ZINSLI, P. AEBISCHER en S. SONDEREGGER (blz. 166-169).

In *Onoma X* (1962/63) [1964] verscheen de naamkundige bibliografie voor Duitsland en Oostenrijk, door E. SCHWARZ, R. FISCHER en E. CHRISTMANN (blz. 34-52); Luxemburg,

door J. MEYERS (blz. 102); Zwitserland, door P. ZINSLI, P. AEBISCHER en S. SONDEREGGER (blz. 125-127).

In *Onoma* XI (1964/65) verscheen de naamkundige bibliografie 1961 voor Duitsland en Oostenrijk, door E. SCHWARZ, R. FISCHER en E. CHRISTMANN (blz. 33-55); Luxemburg, door J. MEYERS (blz. 101); Zwitserland, door P. ZINSLI, P. AEBISCHER en St. SONDEREGGER (blz. 124).

H. STEGER, Die Namenforschung in der Bundesrepublik Deutschland 1951-1964. *Onoma* X (1962/63) [1964], 261-268.

R. SCHÜTZEICHEL, Zur Namenforschung. *Blätter f. dt. Landesgesch.* XCVIII (1962), 334-337.

R. SCHÜTZEICHEL, Namenforschung. Sammelbericht über die wichtigsten Neuerscheinungen der letzten Zeit. *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 432-445.

In de verschillende Westduitse „Institute für geschichtliche Landeskunde” wordt de traditie van de beoefening der naamkunde in nauwe samenwerking met de dialectologie en de volkskunde voortgezet.

Wat het Institut f. gesch. Landeskunde der Rheinlande te Bonn betreft, moge worden gewezen op de hierna vermelde werken van A. BACH, H. DITTMAYER en R. SCHÜTZEICHEL, welke laatste de uitgave van de *Beiträge zur Namenforschung*, na het overlijden van H. KRAHE, op 25 juni 1965, heeft overgenomen, en een „Neue Folge” van het leidend Duits naamkundig tijdschrift verzekert: N. F. Band I (1966).

Over het Institut f. gesch. Landeskunde der Univ. Freiburg i.Br. onder leiding van F. MAURER en B. BOESCH, leze men het opstel van W. KLEIBER in *Zs. f. Mundartforschung* XXXII (1965), 119-121.

In de reeks *Forschungen z. oberrheinischen Landesgeschichte* verschenen de nummers 11 en 12; resp. :

E. RICHTER, Die Flurnamen von Wyhlen und Grenzach in ihrer sprachlichen, siedlungsgeschichtlichen und volkskundlichen Bedeutung. *Freiburg i. Br.*, 1962 (= Forsch. z. oberrhein. Landesgesch. XI).

Rec. E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 308-310.

R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 443.

W. FISCHER, Die Flurnamen der Stadt Müllheim in Baden. Ein Beitrag zur Sprachgeschichte und Volkskunde des Markgräflerlandes (Forsch. z. oberrhein. Landesgesch., XII). *Freiburg*, 1964.

Rec. E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 98-99.

R. PISTON, *Germanistik* VI (1965), 404-405.

Ook in het Forschungsinstitut für Deutsche Sprache (Deutscher Sprachatlas) te Marburg wordt de naamkunde beoefend blijkens L. E. SCHMITT, Wissenschaftlicher Jahresbericht 1. Jan. 1965-31. Dez. 1965, blz. 14-15 en Id., Jahresbericht 1966, blz. 38-40. Zie ook beneden de publicaties van F. DEBUS en W. METZLER, alsmede de bijdrage van K. WOLF, Aktionen, Ergebnisse und Aufgaben der Flurnamensammlung in Hessen. *Hess. Jahrb. f. Landesgesch.* XV (1965), 265-288.

Van het *Historisches Ortsnamenbuch von Bayern* verschenen :

R. DERTSCH, Historisches Ortsnamenbuch von Bayern-Schwaben III. Stadt- und Landkreis Kaufbeuren. *München*, 1960.

Rec. B. BOESCH, *Zs. Gesch. Oberrheins* CX (1962), 233-235.

F. LANGENBECK, *Blätter f. oberdt. Namenf.* III-IV (1960-61), 36-40.

E. SCHWARZ, *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 315.

R. DERTSCH, Historisches Ortsnamenbuch ... V. Stadt- und Landkreis Kempten. *München*, 1966.

W. WIESSNER, Historisches Ortsnamenbuch von Bayern-Mittelfranken. I. Stadt- und Landkreis Fürth. *München*, 1963.

E. STRASSNER, Id. II. Land u. Stadtkreis Weissenburg in Bayern. *München*, 1966.

- J. BRAUN, Historisches Ortsnamenbuch von Bayern-Unterfranken I. Landkreis Königshofen im Grabfeld. München, 1963.
 Rec. H. DAUL, *Mainfränk. Jahrb.* XVII (1965), 275.
- J. PFANNER, Historisches Ortsnamenbuch von Bayern-Oberfranken II : Landkreis Pegnitz. München, 1965.
 Rec. W. MÜLLER, *Archiv f. Gesch. v. Oberfranken* XLV (1965), 209-212.
- W. SCHLESINGER, *Blätter f. Landesgesch.* CII (1966), 156-157.

Als nieuwe naamkundige tijdschriften kunnen worden vermeld :

Blätter f. oberdeutsche Namenforschung (im Auftrag des Verbandes f. Flurnamenforschung in Bayern e.V. hrsg. von Josef HUBER und Karl PUCHNER) I jg. (1958) en *Niederdeutsches Wort. Kleine Beiträge zur niederdeutschen Mundart- und Namenkunde*, hrsg. von William FOERSTE (Münster i.W.) I (1960) —.

Daarentegen zijn de tijdschriften *Mitteilungen für Namenkunde* [Heft 10 (1961-62)] en *Schlesischer Flurnamensammler* [N.F. XI. Blatt (1962)] na de dood van A. ZOBEL, op 17 maart 1963, niet meer verschenen. Ook de *Mitteilungen aus dem Arbeitskreis für Jiddistik*, hrsg. von F. J. BERANEK, hebben na II. Band, Folge 20 (Juli 1964) afscheid genomen van de lezers.

Over de geplande nieuwe uitgave van E. FÖRSTEMANNS *Altdeutsches Namenbuch* (1), een ook voor de beoefenaar

(1) De nieuwe uitgave van FÖRSTEMANNS *Altdeutsches Namenbuch* betreft vooreerst het 2^e deel „Orts- und sonstige geographische Namen. Halbband I-II”. Bonn, 1913-1916, 3. Aufl. hrsg. von H. JELLINGHAUS, Van deze uitgave is een anastatische herdruk verschenen (*München-Hildesheim*, 1967).

Van het 1^e deel van het *Altdeutsches Namenbuch* : *Personennamen* (Bonn, 1900²) is eveneens een herdruk verschenen (*München-Hildesheim*, 1966). Bij dit deel verscheen van de hand van Henning KAUFMANN een *Ergänzungsband* (*München-Hildesheim*, 1968). Zie hierover ook *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 308-309.

der Nederlandse naamkunde onmisbaar hulpmiddel, zie o.m. :

K. PUCHNER, Die älteste Namenüberlieferung des Klosters Weissenhohe/Ofr. Zugleich ein Beitrag zur Diskussion um den neuen Förstemann. *Blätter f. oberdt. Namenf.* II (1959), 35-45.

H. STEGER, Die Neuherausgabe des Altdeutschen Namenbuches. *Onoma* X (1962/63) [1964], 259-260.
Status questionis, vooruitzichten en plannen.

A. BACH - - PUCHNER - - SANTE - - SCHLESINGER - SCHWARTZ, Arbeitskreis für Namenforschung. Richtlinien für landschaftliche Namenbücher. *Mitt. f. Namenk.* IX (1962), 15-16.

* * *

Over de verwezenlijkingen van de „Arbeitsgruppe Deutsch-Slawische Forschungen” te Leipzig, die in 1955 tot stand is gekomen, wordt de naamkundige op de hoogte gehouden door de volgende bibliografische overzichten :

R. FISCHER, Bibliographie der Leipziger namenkundlichen Arbeitsgruppe (bis zum 31.12.1958), in : Erkenntnisse und Aufgaben der slawistischen Namenforschung. *Ber. Verhandl. sächs. Akad. d. Wissensch. Leipzig, philol.-hist. Kl. CV*, 1 (Berlin, 1959), 25-34.

R. FISCHER, Bibliographie der Leipziger namenkundliche Arbeitsgruppe, 2. Folge, Veröffentlichungen 1959-1960, in : R. FISCHER- -E. EICHLER- -H. NAUMANN- -H. WALTHER, Leipziger namenkundliche Beiträge. *Ber. Verhandl. sächs. Akad. d. Wissensch. Leipzig, philol.-hist. Kl. CVI*, 5 (Berlin, 1961), 113-118.

Rec. G. EIS, *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 313-314.

S. GROSSE, *Arch. f. d. Stud. neueren Spr.* CXCIX (1962/63), 238-239.

E. MÜLLER, *Dt. Lit. Zeitung* LXXXIII (1962), 596-597.

W. SEIBICKE, *Muttersprache* LXXII (1962), 254-255.

H. WESCHE, *Niederdt. Jahrb.* LXXXIV (1961), 131-132.

R. FISCHER- -E. EICHLER- -H. NAUMANN- -H. WALTHER, Materialien zum Slawischen onomastischen Atlas. Mit

einer Bibliographie der Leipziger namenkundlichen Arbeitsgruppe, 3. Folge. Veröffentlichungen 1961-1962. *Sitzungsber. sächs. Akad. d. Wissensch. Leipzig* CVIII, 6 (Berlin, 1964), 119-128.

Rec. D. FREYDANK, *Zs. f. Slavistik* X (1965), 771-774.

K. HENGST, *Zs. f. slav. Philol.* XXXII (1965), 419-423.

E. EICHLER- -K. HENGST, Bibliographie der Namenforschung in der Deutschen Demokratischen Republik. *Leipzig*, 1963.

Rec. M. KOBUEK, *Archivmitteilungen* XIII (1963), 238.

V. SMILAUER, *Spravodaj* IV (1963), 372.

H. WALTHER, *Inform. Leipz.* (1964), 12.

T. WITKOWSKI, *Zs. f. Slavistik* IX (1964), 741-742.

Vermeldt 924 publikaties als boeken of tijdschriftopstellen uit de jaren 1949-1963.

Deze bibliografie werd samengesteld naar aanleiding van het VIIIe Int. Congres voor Naamkunde (Amsterdam, 1963).

E. EICHLER- -K. HENGST- -J. SCHULTHEIS, Bibliographie der Namenforschung in der Deutschen Demokratischen Republik II 1963-1965. *Leipzig*, 1966.

Rec. R. PISTON, *Zs. f. Mundartf.* XXXIII (1966), 342.

H. STROBEL, *Inform. Leipzig* nr. 7 (1967), 14-15.

Vervolg van voorgaande bibliografie, naar aanleiding van het IXe Int. Congres voor Naamkunde (Londen, 1960).

R. FISCHER, 10 Jahre Leipziger namenkundliche Arbeitsgruppe. *Onoma* X (1962/63) [1964], 275-276 — en in : *Leipziger Abhandlungen zur Namenforsch. und Siedlungsgesch.* II [= *Wiss. Zs. d. Karl-Marx-Univ. Leipzig, Gesellschafts- u. Sprachwiss. Reihe* XIII (1964), Heft 2], blz. 345 (1).

M. LEMMER, Deutscher Wortschatz. Bibliographie zur deutschen Lexikologie. *Halle/Saale*, 1967.

In deze zeer overzichtelijk opgestelde bibliografie wordt de naamkunde behandeld op blz. 111-119. In het bijzonder worden

(1) De *Leipziger Abhandlungen* ... I (1962); II (1964); III (1965) bevatten o.m. de tekst der lezingen die op de „Tagungen der Leipziger namenkundlichen Arbeitsgruppe“ worden voorgedragen. Zie hierover *Leipziger Abhandl.* I, blz. 401, en ook R. FISCHER, 9. und 10. Jahrestagung der Leipziger namenkundlichen Arbeitsgruppe. *Onoma* X (1962/63) [1964], 273-274.

Van het gecycl. tijdschrift *Informationen der Leipziger namenkundlichen Arbeitsgruppe an der Karl-Marx-Universität (Leipzig)* zijn (eind 1968) reeds 12 nummers verschenen.

de toponymische „Spezialuntersuchungen — Namen auf dem Gebiet der DDR, von Norden nach Süden” vermeld op blz. 117-119.

In de reeks „Deutsch-Slawische Forschungen zur Namenkunde u. Siedlungsgeschichte” (1) verschenen, na ons overzicht *Bibl. pln.* 1957-1958, de volgende nummers :

E. EICHLER- -E. LEA- -H. WALTHER, Die Ortsnamen des Kreises Leipzig (Dt.-Slaw. Forsch. z. Namenk. 8). *Halle (Saale)*, 1960.

Rec. F. DEBUS, *Germanistik* II (1961), 334-335.

E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 315-317.

D. FREYDANK, *Zs. f. Slawistik* VII (1962), 471-474.

J. GÖSCHEL, *Zs. f. Mundartf.* XXIX (1962), 377-379.

E. SCHWARZ, *Dt. Lit. Zeitung* LXXXII (1961), 449-450.

Id., *Zs. f. Ostforsch.* X (1961), 689-690.

L. HOFFMANN, Die slawischen Flurnamen des Kreises Löbau (Id., 9). *Ibid.*, 1959.

R. FISCHER- -K. ELBRACHT, Die Ortsnamen des Kreises Rudolstadt (Id. 10). *Ibid.*, 1959.

Rec. F. DEBUS, *Germanistik* I (1960), 453-454.

H. ENGELS, *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 208-209.

P. MELCHERS, *Idg. Forsch.* LXVI (1961), 96-98.

E. SCHWARZ, *Zs. f. Ostforsch.* X (1961), 685-686.

V. ŠMILAUER, *Slavia* XXXI (1962), 92-96.

W. FLEISCHER, Namen und Mundart im Raum von Dresden. Toponymie und Dialektologie der Kreise Dresden-Altstadt und Freital als Beitrag zur Sprach- und Siedlungsgeschichte (Id., 11-12). *Berlin*, 1961-1963, 2 dln.

Rec. G. BELLMANN, *Zs. f. dt. Philol.* LXXXV (1966), 477-478.

E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 304-305.

E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 339-340.

W. FOERSTE, *Niederdt. Wort* II (1961), 111.

J. L. PAUWELS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LII (1963), 108-109.

E. A. PHILLIPSON, *Journ. Eng. & Germ. Philol.* LXI (1962), 458-460.

(1) Deze reeks in haar geheel werd o.m. besproken door :

E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 101-105.

J. GÖSCHEL, *Zs. f. Mundartforsch.* XXXII (1965), 41-86.

E. MÜLLER, *Eichsf. Heimathefte* I (1962), I, 42, 45.

E. SCHWARZ, *Dt. Lit. Zeitung* LXXIX (1958), 977-992 ; LXXXII (1961), 28-31.

H. WESCHE, *Jahrb. Ver. niederdt. Sprachforsch.* LXXXV (1962).

- I. REIFFENSTEIN, *Germanistik* III (1962), 518.
 E. SCHWARZ, *Zs. f. Mundartf.* XXXII (1965), 87-90.
 S. SONDEREGGER, *Dt. Lit. Zeitung* LXXXVI (1965), 210-211.
 P. VON POLENZ, *Muttersprache* LXXII (1962), 247-249.
 Uitstekende dissertatie (1958), waarin door de verbinding van dialectologie en naamkunde o.m. een buitengewoon overzichtelijk beeld van de Slavisch (Sorbisch)-Duitse symbiose geboden wordt (1).
- H. NAUMANN, Die Orts- und Flurnamen der Kreise Grimma und Wurzen (Id., 13). *Ibid.*, 1962.
 Rec. O. KRONSTEINER, *Wiener Slaw. Jahrb.* XI (1964), 196-200.
 R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 444-445.
 T. WITKOWSKI, *Dt. Lit. Zeitung* LXXXV (1964), 642-645.
- D. FREYDANK, Ortsnamen der Kreise Bitterfeld und Gräfenhainichen (Id., 14). *Ibid.*, 1962.
 Rec. E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 107-108.
 J. GÖSCHEL, *Muttersprache* (1963), 320.
 E. MÜLLER, *Eichsfelder Heimathefte* II (1962), 383-384.
 R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 444.
 R. VAN PASSEN, *Lew. bijdr. Bijbl.* LII (1963), 29-30.
 T. WITKOWSKI, *Dt. Lit. Zeitung* LXXXV (1964), 642-645.
 Van dezelfde S. ook : Zur Entwicklung von germ. *au* im Altniederdeutschen. *Wissensch. Zs. Univ. Leipzig* 8 (1959), 717-718.
- A. RICHTER, Die Ortsnamen des Saalkreises (Id., 15). *Ibid.*, 1962.
 Rec. E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 307-308.
 D. FREYDANK, *Zs. f. Slawistik* IX (1964), 160-163.
 O. KRONSTEINER, *Wiener Slaw. Jahrb.* XI (1964), 196-200.
 T. WITKOWSKI, *Dt. Lit. Zeitung* LXXXV (1964), 642-645.
- W. WENZEL, Die Ortsnamen des Schweinitzer Landes (Id., 16). *Ibid.*, 1964.
 Rec. E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 99-100.
 E. MÜLLER, *Inform. Leipzig* 3 (1965), 8-9.
 R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 444.
 E. SCHWARZ, *Dt. Lit. Zeitung* LXXXVI (1965), 603-604.
- W. SPERBER, Die sorbischen Flurnamen des Kreises Kamenz (Ostteil) (Id., 18). *Ibid.*, 1967.
 Rec. J. SCHULTHEIS, *Inform. Leipzig* nr. 8 (1967), 12.

(1) De bibliografie van W. FLEISCHER verscheen in *Inform. Leipz.* nr. 9 (oktober 1967), blz. 10-11.

E. EICHLER, Studien zur Frühgeschichte slawischer Mundarten zwischen Saale und Neisse (Id., 19). *Ibid.*, 1965.

Rec. H. SCHROEDER, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 207-210.

H. WENZEL, *Inform. Leipz.* nr. 3 (1965), 7-8.

E. EICHLER- -H. WALTHER, Die Ortsnamen im Gau Daleminze. Studien zur Toponymie der Kreise Döbeln, Grossenhain Meissen, Oschatz und Riesa. I. Namenbuch (Id., 20). *Ibid.*, 1966 (1).

* * *

Wegens hun methodologisch belang vermelden wij hier, zonder enige aanspraak op volledigheid, de volgende bijdragen :

K. ARNETH, Hoch und tief in Bamberger Ortsnamen. *Jahrb. f. fränk. Landesf.* XX (1960), 283-286 = *Festschrift E. Schwarz I.*

Rec. F. DEBUS, *Zs. f. Mundartforsch.* XXXI (1964), 371.

A. BACH, Deutsche Namenkunde III. Registerband. *Heidelberg*, 1956.

Rec. K. ROELANDTS, *Louv. bijdr. Bijbl.* LI (1962), 34-35.

A. BACH, Doppelnamen von Orten — Doppelformen von Ortsnamen, in : Aus Geschichte und Landeskunde F. Steinbach gewidmet (*Bonn*, 1960), 697-703.

Betreft de merkwaardige varianten *Avio-monte* — (Bad) *Ems* (an der Lahn) — *Eimels* (pforte) — *Himmels* (pforte), die etymologisch verklaard worden.

A. BACH, Der Ortsname Bad Ems. *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 194-198.

A. BACH, Ortsbewohnernamen im Deutschen. VII. *Int. Congr. (Firenze, 1963)* III, 337-363.

A. BACH, Germanistisch-historische Studien. Gesammelte

(1) Vgl. R. FISCHER, 20 Bände „Deutsch-Slawische Forschungen zur Namenkunde und Siedlungsgeschichte“. *Inform. Leipz.* Nr. 8 (Mai 1967), 1-2.

Abhandlungen. Dem Autor zum goldenen Doktorjubiläum am 27. Febr. 1964. *Bonn*, 1964.

Rec. E. SCHWARZ, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 209.

H. WALTHER, *Inform. Leipz.* 5 (1966), 13.

H. WOLF, *Hess. Jahrb. f. Landesf.* XX (1965), 299-301.

Bij die gebundelde opstellen van A. BACH, die meest alle in onze vorige overzichten werden opgenomen, is een uitvoerig register verschenen van de hand van :

R. BERGMANN- -U. MATTES- -H. MELLEMA- -P. PAULY, Wort- und Namenregister zu Adolf Bach Germanistisch-Historische Studien. *Bonn*, 1965.

A. BACH, Namenforschung. Festschrift für Adolf Bach. *Heidelberg*, 1965.

Rec. R. FISCHER, *Zs. f. Slavistik* XI (1966), 179.

H. NAUMANN, *Zs. f. Mundartf.* XXX (1966), 339-342.

G. NEUMANN, *Hess. Jahrb. f. Landesf.* XX (1965), 301-303.

R. SPERBER, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 179-182.

H. WALTHER, *Inform. Leipz.* 4 (1966), 5-7 en *Jahrb. f. Regionalgeschichte* II (1967), 209-211.

De opstellen in deze belangrijke feestbundel opgenomen worden in dit overzicht afzonderlijk vermeld.

Zie ook : Nachtrag zur Bibliographie A. BACH, blz. 190-191, en A. BACH, Doch von „Huy” hergeleitet. *Frankfurter Allg. Zeitung* 9-12-1965.

H. BAHLOW, Teistungen. *Korr. Blatt Ver. niederdt. Sprachf.* LXVII (1960), 40 e. v.

Vgl. in verband hiermede de bijdrage van K. HENTRICH, Teistungen. *Jahrb. Ver. niederdt. Sprachf.* LXVIII (1965), 5-7.

H. BAHLOW, Eine methodische Untersuchung der -ungen-Namen im niederdeutsch-hochdeutschen Grenzraum. *Korr. Blatt d. Ver. f. niederdt. Sprachf.* LXVII (1960), nr. 3.

H. BAHLOW, Verschollenes Wortgut europäischer Vorzeivölker in Deutschlands ältesten Fluss- und Ortsnamen. *VII. Int. Congr. (Firenze, 1962)* I, 147-152.

H. BAHLOW, Deutschlands älteste Fluss- und Ortsnamen, erstmalig gedeutet aus verschollenem Wortgut europäischer Vorzeivölker I-II. *Hamburg*, 1962-1963.

Rec. R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 438.

H. BAHLOW, Deutschlands geographische Namenwelt.

Etymologisches Lexikon der Fluss- und Ortsnamen alteuropäischer Herkunft. *Frankfurt*, 1965.

Rec. P. HESSMANN, *Dt. Lit. Zeitung* LXXXVII (1966), 595-597.

S. heeft een zwak voor etymologische verklaringen uitgaande van „Sumpf, Moder, Schmutz“...

F. BARENSCHEER, Flurnamen, Ortsnamen, Familiennamen und Hofnamen in ihrer Beziehungen. *Mitteil. f. Namenk.* VII (1959/60), 9-12.

F. BARENSCHEER, Lutter — Luttermann — Lutterloh. Flussname wird zum Flur-, Orts-, Familien- und Hofnamen. *Mitteil. f. Namenk.* IX (1961/62), 12-15.

F. BARENSCHEER, Die Hofnamen des Kreises Celle (Schriftenreihe d. Lönsbundes Celle, 2). *Celle*, 1960.

Rec. L. FIESEL, *Niedersächs. Jahrb.* XXXIV (1962), 280-281.

W. STELLING, *Archiv f. Sippenf.* XXVIII (1962), 347-348.

H. WESCHE, *Jahrb. Ver. niederdt. Sprachf.* LXXXVI (1964), 173-182.

M. BATHE, Übertragung oder Neubildung von Ortsnamen. *VI. Int. Congr. (München, 1961) II*, 106-111.

G. BAUER, Zur Fragen der „schöpferischen Produktivität“ in der Flurnamengebung. *Rhein. Viert.* XXIV (1959), 58-73.

G. BAUER, Flurnamengebung als Feldgliederung. Ein kritischer Beitrag zur Methode der Flurnamenstatistik. *Namenforschung, Festschrift A. Bach (Heidelberg, 1965)*, 245-264, 4 Karten.

Rec. H. WALTHER, *Inform. Leipz.* 4 (1966), 6-7.

E. BECKER, Über die Siedlungsnamen auf *-stedt*, *-stade* und *-sete* der Kreise Wesermünde und Land Hameln. *Jahrb. der Männer vom Morgenstern* XLIV (1963), 172-195.

E. BECKER, Über die Siedlungsnamen auf *-heim* der Kreise Wesermünde und Land Hameln. *Jahrb. der Männer vom Morgenstern* XLV (1965), 181-193.

K. BLASCHKE, Historisch-geographische Beobachtungen am deutschen Ortsnamengut Sachsens. *Leipz. Abhandl. z. Namenk.* III (1965), 153-157.

- K. BLASCHKE - K. R. STEGER, Feld-, Wald-, Flur- und Strassennamen. *Einführung in die Heimatgeschichte* (Berlin, 1959), 153-163.
- B. BOESCH, Ortsnamen und Siedlungsgeschichte am Beispiel der -ingen-Orte der Schweiz. *Alem. Jahrbuch* VI (1958), 1-50.
Vgl. ook B. BOESCH, Die Ortsnamen auf -ingen als Zeugen der germanischen Besiedlung, in : *Historischer Atlas der Schweiz*. 1958^a.
- B. BOESCH, Die Auswertung der Flurnamen. *Mitteil. f. Namenk.* VII (1959/60), 1-9.
- B. BOESCH, Die Schichtung der Ortsnamen in der Schweiz im Frühmittelalter. *Jahrb. f. fränk. Landesf.* XX (1960), 203-214 = *Festschrift E. Schwarz* I.
Rec. F. DEBUS, *Zs. f. Mundartforsch.* XXXI (1964), 370.
Onderzoek naar de volksnederzettingen in tijd en ruimte in Zwitserland, met behulp van de pln. op -ingen, -wiler en -heim.
- B. BOESCH, Schichten der als Ortsnamen verwendeten Lehnwörter am Beispiel der alemannischen Besiedlung der Ostschweiz. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* II, 160-168.
- B. BOESCH, Zur Frage der Ortsnamenstrahlung am Beispiel der alemannischen Weilerorte. *VII. Int. Congr. (Firenze, 1962)* I, 127-223.
- B. BOESCH, Ortsnamenprobleme am Oberrhein, in : *Die Wissenschaft von deutscher Sprache und Dichtung. Methoden — Probleme — Aufgaben.* = *Festschrift F. Maurer (Stuttgart, 1963)*, 138-158.
- B. BOESCH, Grundsätzliche Erwägungen zu den nicht-deutschen Orts- und Flurnamen am Oberrhein und im Schwarzwald. *Zs. Gesch. d. Oberrheins* CXIII (N. F. LXXIV) (1965), 1-28.
- B. BOESCH, Entstehung und Gliederung des deutschen Sprachraumes der Schweiz vom Blickpunkt der Sprachgeschichte und Namenkunde. *Vorträge und Forsch.* X (1965).
- W. BONACKER, Die deutsche Ortsnamenbeschreibung. Ihre

Mängel und Vorschläge zu ihrer Behebung (Studien z. Kartographie, 2). *Berlin*, 1959.

Vgl. beneden de bijdragen van E. MEYNEN.

H. BOSSE, Die Forst-, Flur- und Gewässernamen der Ückermünder Heide (Veröff. d. hist. Kommission f. Pommern, Reihe V : Forsch. z. pommerischen Gesch., Heft 2). *Köln-Graz*, 1962².

Rec. R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesf.* C (1964), 443-444.

K. BRANDT, Heimische Ortsnamen mit der Endung *-heim*. *Vestische Zs.* LXV (1963), 21-26.

R. BRUCH, Siebenbürgen, End- und Höhepunkt westfränkischer Sprachexpansion. *Südostdeutsches Archiv* I (1958).

R. H. CARSTEN, Das Grundwort *ham* als Bezirksbezeichnung. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 813.

E. CHRISTMANN, Die Siedlungsnamen der Pfalz. T. II : Die Namen der kleineren Siedlungen. *Speyer*, 1964.

Rec. R. DERTSCH, *Zs. f. bayer. Landesgesch.* XXVIII (1965), 852-854.

G. HARD, *Rhein. Viert.* XXX (1965), 429-430.

E. SCHWARZ, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 307.

Van dit belangrijk werk verschenen vroeger reeds : deel I : Die Namen der Städte und Dörfer (3 afleveringen) (1952 en 1953) ; deel III : Die Siedlungsgeschiede (1958).

Vgl. ook E. CHRISTMANN, Die Siedlungsnamen der Pfalz. Stellungnahme, Nachträge und Verbesserungen. *Mitteilungen d. hist. Vereins der Pfalz* LVII (1959), 5-38, en E. CHRISTMANN, Siedlungs- und Flurnamen der Pfalz als Geschichtsquelle. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* II, 224-232.

E. CHRISTMANN, Bach- und Flurnamen mit Personennamen im Bestimmungswort. *Namenforschung, Festschrift A. Bach (Heidelberg, 1965)*, 240-244.

Over de talrijke pln. van het type psn. + *bach*.

E. CHRISTMANN, Flurnamen zwischen Rhein und Saar (Veröff. d. Pfälzischen Gesellsch. z. Förderung d. Wissensch. in Speyer, 49). *Speyer*, 1965.

Rec. G. BAUER, *Rhein. Viert.* XXXI (1966/67), 478-483.

R. BERGMANN, *Germanistik* VIII (1967), 272-273.

H. STOPP, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 114-120.

Verzamelde opstellen van deze onvermoeibare werker, naar aanleiding van zijn 80^e verjaardag uitgegeven.

Van de korte bijdragen van E. CHRISTMANN worden nog de volgende vermeld :

- E. CHRISTMANN, „Nist” in pfälzischen Flurnamen. *Hessische Blätter für Volkskunde* L (1958), 15-19.
- E. CHRISTMANN, Untergegangene Dörfer und kleine Siedlungen im Stadt- und Landkreis Kaiserslautern. *Mitt. d. Arbeitsgem. Kr. Kaisersl. d. hist. Ver. d. Pfalz* IV (1959), nr. 12.
- E. CHRISTMANN, *Weinfurth — Alpe — Liszwiesen* und Genossen (Neukirchen-Mehlinger Flurnamen). *Nordpfälzer Geschichtsverein* XXXIX (1959), 299-306.
- E. CHRISTMANN, Vom *Goldenen Hut* über *Anlehweg* und *Hundhecke* zur *Spiegelburg*. *Die Pfalz am Rhein* 10 (1959), 38.
- E. CHRISTMANN, Von Burgalben-Donsieders, dem Bieberberg und fränkischen Gaugrenzen. *Pfälzer Heimat* X (1959), 81-84.
- E. CHRISTMANN, Burg — Altenburg — Bürgel-Warte. *Nordpfälzer Geschichtsverein* XL (1960), 478-495.
- E. CHRISTMANN, Hunsrück(en) und Unter. *Rhein.-westfäl. Zs. f. Volksk.* VII (1960), 222-227.
- E. CHRISTMANN, Namenkundliche Beiträge zur Geschichte von Hördt. *Pfälzer Heimat* XI (1960), 11-17.
- E. CHRISTMANN, Trifels und Neukastel entstanden an ehemaligen Römerstrassen. *Pfälzer Heimat* XI (1960), 41-47.
- E. CHRISTMANN, Beiträge zur Siedlungsgeschichte des Nahen Hunsrück-Raumes. *Mitt. z. Landesgesch. u. Volksk. in den Reg.-Bez. Trier u. Koblenz* V (1960), 5-19.
- E. CHRISTMANN, Wege, Ziele und Bedeutung der Flurnamenforschung. *Saarbrücker Hefte* II (1960), 70-79.
- E. CHRISTMANN, Flurnamen der Südpfalz als Geschichtsquelle. *Pfälzer Heimat* XII (1961), 121-128.
- E. CHRISTMANN, Neue Beiträge zur saarländischen Ortsnamenforschung. *Zs. f. d. Gesch. d. Saargegend* XII (1962), 11-26.
- E. CHRISTMANN, „Hunsrück” und Hundo-Dingstätten, insbesondere im Saarland. *Gesch. u. Landschaft* (Beilage Saarbr. Zeitung), nr. 26, nov. 1962.

- E. CHRISTMANN, „Im Namen verborgen?“. Eine Richtigstellung falsch gedeuteter Siedlungs- und Flurnamen. *Pfälz. Heimatbl.* X (1962), 12-13.
- E. CHRISTMANN, Mörsbach drunten — Mörsbach droben. *Pfälzer Heimat* XIII (1962), 17-19.
- E. CHRISTMANN, Beiträge zur Geschichte von Brücken-Pfalz. *Pfälz. Heimatbl.* X (1962), 22-23.
- E. CHRISTMANN, Von den ältesten Wolfsteinern, der Wüstung Laufhausen und „Labezers Brunnen“. *Pfälzer Heimat* XIII (1962), 41-43.
- E. CHRISTMANN, Aus der Flurnamenwelt von St. Martin (Pfalz) *Mitt. f. Namenk.* X (1961/62), 7-14.
- E. CHRISTMANN, Nibelungen- und Burgundensagerinnerungen in Flurnamen der Pfalz. *Blätter f. oberdt. Namenf.* V (1962-64), 27-35.
- E. CHRISTMANN, Von Angel- und Heierbäumen, Wacht-, Wart- und Hüttenbäumen. *Zs. Gesch. d. Oberrheins* CXII (1964), 517-520.
- E. CHRISTMANN, Flur- und Familiennamen von Knittelheim. *Pfälz. Heimatbl.* XII (1964), 69-71.
- E. CHRISTMANN, Berg-, Wald- und Gewässernamen der Pfalz. 1. Kalmit, Maimont, Ulmet. 2. Kriemhildenstuhl, Brunhildenstuhl, Limburg. 3. Haingeraide, Stumpfwald. *Pfälzerwald* XXXVII (1965), nrs. 5 tot 10.
- E. CHRISTMANN, Aus dem Pfälzischen Flurnamenarchiv. *Pfälzer Heimat* XVI (1965), 20-32.
Handelt over „volkstümliche Umbildungen und falsche Verhochdeutschungen“, over toponiemen op *-ter*, en enkele andere pln.
- H. CÜPPERS, Die Besiedlung des Hunsrücks am Übergang von der Antike zum Mittelalter, in : Niedersch. ü. d. Verhandl. d. Arbeitsgemeinschaft f. westdt. Landes- und Volksforsch. in Birkenfeld 1962 (*Bonn*, 1963), 29-36.
- F. DEBUS, Flurnamen und Sprachforschung. Zur Deutung und Sammlung hessischer Flurnamen. *Hess. Jahrb. f. Landesgesch.* XV (1965), 235-264.
Tekst van een voordracht op 1 okt. 1964 gehouden op de Arbeitstaging f. Hessische Flurnamensammlung.

- F. DEBUS, Anweisung zur Sammlung von Flurnamen. *Hess. Jahrb. f. Landesgesch.* XIV (1964), 353-354.
- E. DICKENMANN, Studien zur Hydronomie des Savesystems. Bd. 1 : Einleitung. Wörterbuch der Gewässernamen (A-K). *Heidelberg*, 1966²; Bd. II : Wörterbuch der Gewässernamen (L-Z). Charakteristik und Auswertung der Namen. *Ibid.*, 1966.
- G. DIEPOLDER, Die Karte als Hilfsmittel der Namensforschung. *Blätter f. oberdt. Namenf.* II (1959), 32-34.
- H. DITTMAYER, Rheinische Flurnamenstudien... : Zie *Bibl. Pln.* 1957/58, blz. 424.
 Rec. É. L(EGROS), *Com. top.* XXXIII (1959), 277-278.
 Zie ook van dezelfde S., Über „Benden“ und „Seiters“, zwei rheinisch-niederländische Flurnamengruppen. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 815.
- H. DITTMAYER, Rheinische Etymologien. *Rhein.-westf. Zs. f. Volksk.* VI (1959), 212-239.
 Rec. É. L(EGROS), *Com. top.* XXXV (1961), 348.
 1. Konde — Komme; 2. Hameide; 3. Räm.
- H. DITTMAYER, Binse : Biese. Ein etymologischer Versuch. *Zs. f. dt. Altertum u. Lit.* LXXXIX (1959), 290-292.
- H. DITTMAYER, Esch und Driesch. Ein Beitrag zur agrargeschichtlichen Wortkunde, in : *Aus Geschichte und Landeskunde, Festschrift F. Steinbach (Bonn, 1960)*, 704-726.
 Rec. W. FOERSTE, *Niederdt. Wort* II (1961), 110-111.
 Stelt als hypothese : *Esch* = „nützendes Land“; *Driesch* = „ruhendes Land“. Een breedopgezet onderzoek, waarbij ook ndl. *dries* ter sprake komt.
 Zie voorts in dit verband :
- H. DITTMAYER, Esch. Verbreitung und Bedeutung. *Niederdt. Wort* I (1960), 21-25.
- A. HANSEN, Esch, Verbreitung und Bedeutung. *Korr. blatt Ver. niederdt. Sprachf.* LXVIII (1961), nr. 1.
- F. STRECK, Esch, zur Verbreitung und Bedeutung. *Korr. blatt Ver. Niederdt. Sprachf.* LXIX (1962), 41-42.
- G. HARD, Driesch, Bergwiese, Brache, Ödland. Zum Verhältnis von Landschafts- und Wortgeschichte. *Rhein. Viert.* XXVIII (1963), 278-285.
- H. DITTMAYER, Der Name „Eifel“. *Rhein.-westf. Zs. f. Volksk.* VII (1961), 168-175.
 Eifel < *Aik-*fil*/*Aich-*fil* = *Eiche* + *ville*; *ville* < *feli/

**felu* (F.) „Ebene, Heide“. Ein Höhenzug zwischen Köln und Bergheim heisst amtlich „die Ville“, in der Ma. *vele, vile, viele*.

H. DITTMAYER, Die westfälischen Namen auf *-ei* (*-ey*) und *-egge*. *Niederdt. Wort III* (1963), 1-14.

S. komt tot het besluit dat de meeste namen op *-ei* of *-ey* teruggaan op een grondwoord dat een boom- of plantnaam is. Daarnaast bestaan er ook namen op *-ei*, dat geen suffix maar een grondwoord is (germ. **ahwō* „water“, ofwel germ. **ahwǫ*).

Zie ook : D. DÜSTERLOH, *Egge* : Berg oder Aue? Ein Beitrag zur Deutung der *-egge*-Namen aus topographischer Sicht. *Niederdt. Wort III* (1963), 101-116.

S. geeft beschouwingen bij de verklaring *egge* van JELLINGHAUS (= bergrug, heuvelkam) en van DITTMAYER (= rivierland, weide bij water). Hij geeft daarna talrijke pln. op *-egge* met de betekenis „hoge kam, heuvelrug, langwerpige hoogte“.

H. DITTMAYER, Die (H)lar-Namen. Sichtung und Deutung. (Niederdeutsche Studien X). *Köln-Graz*, 1963.

Rec. J. GÖSCHEL, *Muttersprache LXXVI* (1966), 26-28.

M. GYSSELING, *Lew. bijdr. Bijbl. LIII* (1964), 17-21.

J. HERBILLON, *Com. top. XXXVIII* (1964), 236.

W. LAUR, *Beitr. z. Namenf. XV* (1964), 335-337.

W. LINDOW, *Germanistik VI* (1965), 224.

B. MARTIN, *Hess. Blätter f. Volksk. LVI* (1965), 176.

P. MELCHERS, *Ann. hist. Ver.* (1964), 336-339.

H. NAUMANN, *Idg. Forsch. LXIX* (1965), 288-290.

R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch. C* (1964), 439.

P. VALENTIN, *Ét. germ. XX* (1965), 126.

A. VAN LOEY, *Rev. philol. XLIV* (1966), 268-269.

H. WESCHE, *Niederdt. Jahrb. LXXXVIII* (1965), 167-173.

H. DITTMAYER, Rheinische Flurnamen. Unter Mitarbeit von P. MELCHERS auf Grund des Materials des von A. BACH begründeten Rheinischen Flurnamenarchivs. Nebst einem Vorwort „Geschichte des Rheinischen Flurnamenarchivs“ von A. BACH. *Bonn*, 1963.

Rec. E. CHRISTMANN, *Zs. f. dt. Philol. LXXXIV* (1965), 315-317.

F. DEBUS, *Hess. Blätter f. Volksk. LVI* (1965), 174-175.

P. FREYLING, *Hess. Jahrb. f. Landesgesch. XIV* (1964), 425-426.

J. GÖSCHEL, *Germanistik VI* (1965), 225.

M. GYSSELING, *Lew. bijdr. Bijbl. LIV* (1965), 28-30.

Hs., *Godesberger Heimatblätter II* (1964), 99.

W. JUNGANDREAS, *Landeskundl. Viert. IX* (1963), nr. 4, 29.

A. MEYER, *Nassauische Annalen LXXV* (1964), 316-318.

H. NAUMANN, *Inform. Leipz. 3* (1965), 11-13.

H. NAUMANN, *Beitr. z. Namenf. XV* (1964), 337-339.

R. SCHMITTEIN, *Rev. int. onomastique XVI* (1964), 73-76.

R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 438-439.

H. STEGER, *Onoma* X (1962/63), 265.

P. ZINSLI, *Zs. f. Mundartf.* XXXII (1965), 363-366.

Na de schets door A. BACH (blz. VII-XX) en een uitvoerige bibliografie, wordt onder trefwoorden in alfabetische volgorde „nur eine relativ kleine Auswahl aus dem ausserordentlich umfangreichen, aber trotzdem noch lückenhaften Stoff“ geboden van de Rijnlandse veldnamen, waarvan de geografische verspreiding door een groot aantal kaarten wordt geïllustreerd. Nederlandse veldnamen worden terloops vermeld. Een systematische indeling van de behandelde namen besluit deze belangrijke publicatie.

J. EICHHOFF, Reep, Reif und Reifen. Zur Semasiologie von germ. **raipa-*. *Jahrb. Marb. Univ. bund* II (1963), 111-120.

L. ENDERS, Historisches Ortslexicon für Brandenburg. Teil I : Prignitz (Veröff. d. Brandenb. Landeshauptarchivs III). *Weimar*, 1962.

Rec. H. ROSS, *Jahrb. f. Regionalgeschichte* I (1965), 264-266.

R. u. W. UNGER, *Dt. Lit. zeitung* LXXXIII (1962), 1146.

„Das Werk enthält sämtliche Ortschaften und Wohnplätze mit eigenem Namen, die seit dem Hochmittelalter jemals in diesem Gebiet bestanden haben. Nach einem in der Einleitung erläuterten Schema wird in jedem Artikel nach Angabe des Ortsnamens, der geographischen Lage und Kreiszugehörigkeit Wesentliches zur Geschichte des Ortes geboten. Am Ende jedes Artikels findet sich Spezialliteratur zur Ortsgeschichte. — Quellen und Literatur, ein Register der Wüstungen sowie eine Karte der Prignitz beschliessen den Band. — Fünf weitere Teile und ein Registerband sind vorgesehen“.

H. ENGELS, Die Ortsnamen an Mosel, Sauer und Saar und ihre Bedeutung für eine Besiedlungsgeschichte (Diss. Mainz 1958). (Schriftenreihe zur Trierischen Landesgeschichte u. Volkskunde, 7). *Trier*, 1961.

Belangrijk voor de Nederlandse naamkunde is het 2^e deel van deze degelijke dissertatie : „Die Hauptgruppen der On. und ihre Bedeutung für die Siedlungsgeschichte“.

R. FELDMANN, Das Grundwort *-feld* in Siedlungsnamen des Nordost-Sauerlandes. Ein Beitrag zur Frage seines Sachbezuges und seines Aussagewertes für die Siedlungsgeographie (Forschungen z. dt. Landeskunde, 145). *Bad Godesberg*, 1964.

Rec. H. DITTMAYER, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 100-101.

R. PISTON, *Germanistik* VII (1966), 370.

- K. FINSTERWALDER, Sprachliche Restformen in Ortsnamen des bairischen Mundartgebietes. *Blätter f. oberdt. Namenf.* II (1959), 22-30.
- K. FINSTERWALDER, Bergnamenkunde zwischen Enns und Rhein. Stand, Mittel und Wege der Forschung. *Jahrb. d. österreich. Alpenvereins* (1959), 139-157. Ook in *Mitteil. Flurnamenf. Bayern* XII (1964), nrs. 3, 4; XIII (1965), nrs. 1, 2, 3, 4.
- K. FINSTERWALDER, Die Silbe *ver-* in Namen wie Verpeil, Vermunt und die Vortonsilbe in Fremdnamen Tirols, Vorarlbergs und Graubündens. *German. Abhandl. — Innsbrucker Beitr. z. Kulturwissenschaft* VI (1959), 305-324.
- K. FINSTERWALDER, Exkurs über die Ortsnamen Kolsass, Weer, Pill und die vordeutsche Flurnamenschicht dieser Talsiedlungen. *Beitr. z. geschichtl. Landesk. Tirols* (1959), 49-55 = *Festschrift Fr. Huter*.
- K. FINSTERWALDER, Der vorrömische Name VALLEP-VOLDÖPP ein APA-Name. *Beitr. z. Namenf.* XI (1960), 14-17.
- K. FINSTERWALDER, Bergisel, Burgeis und andere Namen als Unterscheidungsmerkmale indogermanischer Sprachen. *Schlernschriften*, 206 [= *Festschrift Heuberger*], 13-31.
- K. FINSTERWALDER, Die Deutung der Salzburger Güterverzeichnisse von 788-90 und vergleichbare Namenzeugen aus den Nachbarländern. *Jahrb. f. fränk. Landesf.* XX (1960), 215-228.
 Rec. F. DEBUS, *Zs. f. Mundartforsch.* XXXI (1964), 370.
 Treedt de thesis van E. SCHWARZ bij dat de erin voorkomende namen als archaische spraakvormen van Romaanse bewoners moeten beschouwd worden.
- K. FINSTERWALDER, Die hochmittelalterliche Siedlung in Südtirol im Spiegel der deutschen Umformung der Örtlichkeitsnamen. *Tiroler Heimat* XXVI (1962), 77-112.
- K. FINSTERWALDER, Die romanischen Namen in Schnals und Passeier als Zeugen für das Alter des Deutschtums.

- Beitr. z. Landesk. Südtirols* (1962), 95-112 = *Festgabe F. Dörrenhaus*.
- K. FINSTERWALDER, Die Herkunft des Namens *Gamper* aus vordeutschen Hofnamen *Gamp*, *Camp* und die unbehauchten *k*-Anlaute in den tirolischen Mundarten. *Festschrift H. Gamper* (Innsbruck, 1962), III, 1-16.
- K. FINSTERWALDER, Romanische Ortsnamensuffixe in Tiroler Mundart und Schreibtradition, in : Innsbrucker Beitr. z. Kulturwissenschaft = *Festschrift A. Kuhn* (Innsbruck, 1963), 121-149.
- K. FINSTERWALDER, Die Namen des Wettersteingebirges, ihre Sprache und Geschichte. *Jahrb. d. österr. Alpenvereins* 89 (1964), 50-65.
- K. FINSTERWALDER, Die Sprachform der romanischen Praedienamen auf *-anum* in Tirol und ihre Beweiskraft für die Siedlungsgeschichte. *Tiroler Heimat* XXVII-XXVIII (1963/64) [1965], 7-27.
- K. FINSTERWALDER, Das Werden des deutschen Sprachraumes in Tirol im Lichte der Namenforschung. *Vorträge u. Forschungen* X [= Die Alpen in der deutschen Geschichte des Mittelalters] (Konstanz u. Stuttgart, 1965), 261-274.
- K. FINSTERWALDER, Sprache und Ortsnamen als Geschichtsquellen. *Südtirol — Eine Frage des europäischen Gewissens* (Wien, 1965), 19-40.
- R. FISCHER- -H. NAUMANN- -E. EICHLER- -H. WALTHER, Wegweiser zur Namenforschung von Friedrich Engels bis in die Gegenwart. *Halle (Saale)*, 1962.
 Rec. F. DEBUS, *Germanistik* V (1964), 226.
 E. EICHLER, *Zs. f. Gesch. wiss.* X (1962).
 S. GROSSE, *Arch. f. d. Stud. neu. Spr. u. Lit.* CXV (1963).
 K. HENGST, *Wiss. Zs. Univ. Leipzig* XII (1963), 664-665.
 E. MÜLLER, *Zs. f. Slawistik* IX (1964), 290.
- R. FISCHER- -E. EICHLER- -H. NAUMANN- -H. WALTHER, Namen deutscher Städte (Wissenschaftliche Taschenbücher, Reihe Sprachwissensch., 10). *Berlin*, 1963.
 Rec. M. FAUST, *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 340.

- K. HENGST, *Inform. Leipz.* (1964), 11-12.
 K. HENGST, *Wiss. Zs. Univ. Leipzig* XIV (1965), 190-191.
 H. MEYER, *Germanistik* VI (1965), 227-228.
 E. MÜLLER, *Eichsf. Heimathefte* III (1963), 319.
 R. PISTON, *Muttersprache* LXXIV (1964), 190.
 R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 436.
 E. SCHWARZ, *Dt. Lit. zeitung* LXXXVI (1965), 111-112.
 A. SPIELMANN, *Sprachpflege* XIII (1964), 64.
 Alfabetisch gerangschikte verklaring van Duitse plaatsnamen met een overzicht over hun ontstaan, ontwikkeling, vorming, enz.
- R. FISCHER, *Burgennamen Deutschlands : Die Drei Gleichen. VII. Int. Congr. (Firenze, 1962) I*, 517-525 — Ook in *Leipz. Namenkundl. Beitr.* (1961), 7-17.
 Over drie burchtnamen Z.W. van Erfurt in Thüringen, nl. Burg Gleichen, Mühlburg en Wachsenburg.
- R. FISCHER, *Zur bohemistischen Namenforschung : der Name Wogastisburg. Namenforschung, Festschr. A. Bach (Heidelberg, 1965)*, 339-364.
- W. FLECHSIG, *Heimische Waldbäume und Sträucher in der Volkssprache und den Flurnamen Ostfalens : Birke, Rotbuche, Weissbuche, Hainbuche, Linde, Esche. Braunschweigische Heimat* XLVII (1961), nrs. 3 en 4 ; XLVIII (1962), nrs. 1, 2 en 3.
- W. FLECHSIG, *Leitwörter der ostfälischen Flurnamengeographie. Onoma* VIII (1958/59), 352.
 Samenvatting van lezing, o.m. over de verbreiding van *ti*, *mēr*, enz.
- W. FLECHSIG, *Wegennamen im Harz und seinem nördlichen Vorland. Harz-Zs.* XIV (1963), 137-154.
- W. FLECHSIG, *Ortsnamen als Quellen für die Siedlungsgeschichte des Leinetals, in : Deutsche Königspfalzen. Beitr. z. hist. u. archäol. Erforschung II (Göttingen, 1965)*, 83-113.
- W. FLECHSIG, *Der Wortstamm „wer“ in ostfälischen Orts-, Flur- und Gewässernamen. Ein namenkundlicher Beitrag zum Streit um die Werla, in : Deutsche Königspfalzen. Beitr. z. hist. u. archäol. Erforschung II (Göttingen, 1965)*, 167-173.

- W. FLEISCHER, Zur Frage der vorgermanischen Namen im Ostmitteleutschen : Tharandt-illyrisch? *VII. Int. Congr. (Firenze, 1962)* I, 537-548.
- W. FLEISCHER, Der Name Tharandt. Mit einigen grundsätzlichen Bemerkungen zur Frage der vorgermanischen Ortsnamen im Ostmitteleutschen. *Forsch. u. Fortschr.* XXXV (1961), 369-372.
- W. FLEISCHER, Zur Frage der Namenfelder. *Leipz. Abhandl. z. Namenf.* 1962, 319-326.
Over pln. en psn. blz. 321-326.
- W. FOERSTE, Zur Geschichte des Wortes Dorf. *Studium Generale* XVI (1963), 422-433.
Zeer belangrijke studie van de betekenisontwikkeling van het woord Dorf, dorp < germ. **purpa* = omheinde plaats, omheining, enz. Vgl. ook F. WÜNDISCH, Zur Entstehung der mit dem Grundwort *-dorf* gebildeten Ortsnamen. *Rhein. Viert.* XXIX (1964), 337-341.
- J. GÖSCHEL, Zur Frage eines deutschen Namenatlases. *Beitr. z. Namenf.* XVI (1956), 268-297.
Een pleidooi voor de oprichting van een organisatie voor Europese naamstudie met een centrale, die het plan voor een continentale namenatlas zou ontwerpen en ontwikkelen.
- A. HANSEN, Die Abschleifung des Grundwortes *-leben* in niederdeutschen Ortsnamen und ihr Alter. *Korr. blatt Ver. niederdt. Sprachf.* LXIII (1956), 61-62 ; LXVIII (1961), 8-9.
- A. HANSEN, Bui- und Böje- in Flurnamen an der Allersquelle. *Korr. blatt Ver. niederdt. Sprachf.* LXIX (1962), 40-41.
- A. HANSEN, Hackelberge = mittelalterliche, ländliche, verdornte Erdbefestigungen in den Niederungen Ostfalens. *Korr. blatt Ver. niederdt. Sprachf.* LXIX (1962), 42-45.
- A. HANSEN, Der Proteus „Wonne“ in ostfälischen Flurnamen. *Jahrb. Ver. niederdt. Sprachf.* LXXXV (1962)-47-62.
- J. HARTIG, Quellen für die Flurnamensammlung in Westfalen (I). *Niederdt. Wort* I (1960), 26-31, 82-86.

- J. HARTIG, Pütte „Schachtbrunnen”. *Niederdt. Wort III* (1963), 42-46.
 Over de woorden *sood* (= natuurlijke bron) en *pütte* (= een gegraven en met een muur voorziene bron of put), en over de geschiedenis en de verspreiding ervan in Westfalen.
- J. HARTIG, Hirschweg, Heszweg und Hessenweg. *Niederdt. Wort IV* (1964), 80-91.
 Ondanks hun verschillende doch verwante betekenis, gaan ze alle terug op een germ. **hers-weg* (os. *hers* = paard).
- H. M. HEINRICHS, Sprachschichten im Mittelalter. *Nachr. der Giessener Hochschulgesellschaft XXXI* (1962), 93-107.
 Ook het naamkundig materiaal wordt in deze inaugurale rede ter sprake gebracht.
- J. HESS, Luxemburgische Ortsneckereien. *An der Ucht XVI* (1962), 77-83.
- E. HIRSCH, „Lückenform” statt „Klammerform”. *Beitr. z. Namenf. XV* (1964), 22-26.
 Over zogezegde „gereduceerde” woorden of elliptische formaties als b.v. *Rat(haus)steig*, *Keln(hof)acker*, *Erlen(wasser)graben*, enz.
- E. HIRSCH, Beiträge zur Sprachgeschichte der württembergischen Waldenser (Veröffentl. d. Kommission f. geschichtl. Landesk. Baden-Württemberg, Reihe B, Forsch. 24). *Stuttgart*, 1963.
 Rec. J. HUBSCHMID, *Beitr. z. Namenf. XIV* (1963), 306.
 Behandelt eveneens pln. en psn.
- E. HIRSCH, Das Ortsnamengut des Chisonegebietes. *Beitr. z. Namenf. XVI* (1965), 40-65.
- J. HUBSCHMID, Auffällige Übertragungen von Gegenständen und Körperteilen auf Geländeformen. *Rev. int. onomastique XII* (1960), 85-91.
 Rec. J. H(ERBILLON), *Dial. belgo-rom. XIX* (1962), 63.
 Over het metaforisch gebruik van voorwerpen en lichaamsdelen in de toponymie.
- H. JÄNICHEN, Heubisch, Digen und Huntare. *Jahrb. f. fränk. Landesf. XX* (1960), 251-256 = *Festschrift E. Schwarz I*.
 Rec. F. DEBUS, *Zs. f. Mundartforsch. XXXI* (1964), 371.

- H. JÄNICHEN, Das grammatische Geschlecht von Berg- und Flussnamen anhand von Beispielen aus dem mittleren Württemberg. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* II, 413-419.
- H. JÄNICHEN, Über den mittelalterlichen und neuzeitlichen Ackerbau im westlichen Schwaben. Beiträge zur Geschichte der Gewannflur. *Jahrb. f. Statistik u. Landesk. Baden-Württemb.* VII (1962), nr. 1, 40-71.
- H. JÄNICHEN, Zu den Namen der Ortsteile in Schwaben. *Ber. z. dt. Landesk.* XXXI, 1-2 [= Festschrift F. Huttenlocher. Studien zur südwestdeutschen Landeskunde] (*Bad Godesberg*, 1963), 151-165.
Rec. G. HARD, *Rhein. Viert.* XXX (1965), 424.
- H. JÄNICHEN, Die Ortsnamen in den Zeugenlisten der Königs- und Kaiserurkunden des 12. Jahrhunderts. *Namenforschung, Festschrift A. Bach (Heidelberg, 1965)*, 365-366.
- W. JANSSEN, Königshagen. Ein archäologischer Beitrag zur Siedlungsgeschichte des südwestlichen Harzvorlandes (Quellen und Darstellungen zur Geschichte Niedersachsens, LXIV). *Hildesheim*, 1965.
Rec. H. PATZE, *Hess. Jahrb. f. Landesgesch.* XX (1965), 345-348.
S. gebruikt de toponymie als voornaamste hulpmiddel voor de studie der nederzettingsgeschiedenis, o.m. de toponiemen op *-hausen, -rode, -ingerode, -hagen*.
- W. JUNGANDREAS, Das Alter der Orts- und Flurnamen im Trierer Land. *Trierisches Jahrb.* 1958, 70-75.
- W. JUNGANDREAS, Wie erklären sich die romanischen Orts- und Flurnamen im Trierer Lande? *Mitteil. z. Trier. Landesgesch. u. Volksk.* III (1958), 89-99.
- W. JUNGANDREAS, Niederländer im mittelalterlichen Moselland. *Lew. bijdr.* XLVIII (1959), 126-143.
- W. JUNGANDREAS, Stand und Probleme der moselländischen Namenforschung. *Landeskundliche Vierteljahrsblätter* VII (1961), 169-174.
Vgl. ook het referaat van dezelfde S. in : *Niederschr. ü. d. Verhandl. d. Arbeitsgemeinschaft f. westdt. Landes- und Volksforsch.* in Prüm 1961 (*Bonn*, 1962), 27-35.

- W. JUNGANDREAS, Historisches Lexicon der Siedlungs- und Flurnamen des Mosellandes (Schriftenreihe z. Trier. Landesgesch. u. Volksk. VIII). *Trier*, 1962.
 Rec. F. DEBUS, *Germanistik* VI (1965), 229.
 P. HESSMANN, *Lew. bijdr. Bijbl.* LIII (1964), 184-185.
 J. HUBSCHMID, *Zs. f. roman. Philol.* LXXIX (1963), 343-396.
 P. MELCHERS, *Rhein. Viert.* XXIX (1964), 410-412.
 H. SCHIEL, *Kurtrier. Jahrb.* IV (1964), 135-136.
 R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 440-443.
 Een zeer omvangrijk werk (1206 blz.) over het Moezelgebied, met een verzameling van de oudste toponiemen, alfabetisch gerangschikt, met verklaringen en etymologieën.
 Zie ook J. MARET, Flurnamenarchiv Trier. *Kurtrierisches Jahrbuch* I (1961).
- W. JUNGANDREAS, Die Orts- und Flurnamen des Kreises Wittlich (Arbeitsgemeinschaft für Landesgeschichte und Volkskunde IX). *Trier*, 1962.
- W. JUNGANDREAS, Das Problem der Namen auf *-scheid*. *Kurtrierisches Jahrb.* II (1962), 96-104.
- W. JUNGANDREAS, de waut de Gondrecourt. *Lew. bijdr. Bijbl.* LII (1963), 81-85.
 Rec. J. H(ERBILLON), *Dial. belgo-rom.* XXI (1964), 150-151.
 Over een in Frankrijk gelegen Germaans taaleiland, ten westen van de huidige Frans-Duitse taalgrens. Vgl. ook van dezelfde S., Die Muttersprache der Jeanne d'Arc. *Kurtrierisches Jahrb.* V (1965), 46-54.
- W. JUNGANDREAS, Das Problem der sprachlichen Kontinuität bei den Siedlungs- und Flurnamen des Mosellandes. *Westfäl. Forschungen* XVI (1963), 65-67.
- W. JUNGANDREAS, Der Name der Stadt Trier im Laufe der Jahrhunderte. *Kurtrierisches Jahrbuch* III (1963), 5-11.
- [W. JUNGANDREAS], Festgabe für Wolfgang Jungandreas zum 70. Geburtstag am 9.12.1964. Beiträge zur deutschen Sprachgeschichte, Landes-, Volks- und Altertumskunde. *Trier*, 1964.
 Zie ook J. MARET, Wolfgang Jungandreas, 70 Jahre, mit einer Bibliographie der Schriften auf dem Gebiete der Namenskunde. *Onoma* X (1962/63), 243-245.
- W. JUNGANDREAS, Treverica. *Namenforschung, Festschrift A. Bach (Heidelberg)*, 1965), 267-272.
 Voorbeelden van de afzonderlijke situatie van de taal der Treveri.

- W. KAESTNER, Zur Chronologie von lauenburgisch feld „Feld”. *Korr. blatt Ver. Niederdt. Sprachf.* LXIX (1962), 62-64.
- W. KASPERS, Der Name *Montjoie* und seine Bedeutungsvarianten. *Beitr. z. Namenf.* IX (1958), 173-179.
Rec. J. H., *Dial. belgo-rom.* XVI (1959), 80.
- W. KASPERS, Wandel sakraler Namen und Ausdrücke zu profaner Bedeutung im Rheinland. *Beitr. z. Namenf.* X (1959), 174-209, 250-282.
Over de semantische ontwikkeling van het sakrale naar het profane toe in de naamgeving.
- W. KASPERS, Stavelot (Stablo) und Malmedy als sakrale Klosternamen. *Beitr. z. Namenf.* XI (1960), 147-155.
Rec. J. HERBILLON, *Com. top.* XXXV (1961), 314.
- W. KASPERS, Der Name „Oberstrasse”. *Dürener Geschichtsblatt* Nr. 21 (1960), 401-404.
- W. KASPERS, Der Fluss- und Ortsname Pleis. *Beitr. z. Namenf.* XI (1960), 263-264.
- W. KASPERS, Der Flussname Agger. *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 34-39.
- W. KASPERS, Die Palatalisierung des lateinischen C in rheinischen keltoromanischen Ortsnamen. *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 156-164.
- W. KASPERS, Der Gebirgsname Osning. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* II, 444-457.
- (†) W. KASPERS, *Montjoie* — Weichbild. *Zs. f. dt. Spr.* XX (1964), 91-97, 178-192 (1).
- H. KAUFMANN, Westdeutsche Ortsnamen... I. *Zie Bibl.* 1957/58, blz. 427.
Rec. H. ENGELS, *Beitr. z. Namenf.* XI (1960), 97-98.
K. PUCHNER, *Blätter f. oberdt. Namenf.* V (1962-64), 38-39.
K. ROELANDTS, *Leuv. bijdr. Bijbl.* XLIX (1960), 140-141.

(1) Over deze verdienstelijke naamkundige, overleden op 4 april 1961, zie H. DRAYE, Wilhelm Kaspers. *Onoma* VIII (1958/59), 463-464, met bibliografie samengesteld door H. KASPERS, blz. 464-466.

- E. SCHWARZ, *Zs. f. hess. Gesch. u. Landesk.* LXIX (1958), 212-214.
- P. VON POLENZ, *Zs. f. Mundartforsch.* XXVIII (1961), 86-88.
- H. WALTHER, *Dt. Lit. zeitung* LXXXI (1960), nr. 5.
- H. WEYGANDT, *Petermanns geogr. Mitt.* CVI (1962), 290-291.
- H. KAUFMANN, *Bildungsweise und Betonung der deutschen Ortsnamen (Grundfragen der Namenkunde I)*. Heidelberg, 1959.
- Rec. B. BOESCH, *Beitr. z. Gesch. dt. Spr. u. Lit.* LXXXIII (1962), 344-348.
- F. DEBUS, *Zs. f. dt. Philol.* LXXXIII (1964), 115-117.
- H. ENGELS, *Beitr. z. Namenf.* XI (1960), 95-97.
- W. FLEISCHER, *Dt. Lit. zeitung* LXXXIII (1962), 1085-1089.
- P. MELCHERS, *Rhein. Viert.* XXV (1960), 375-376.
- K. PUCHNER, *Blätter f. oberdt. Namenf.* V (1962-64), 38-39.
- H. WESCHE, *Jahrb. Ver. niederdt. Sprachf.* LXXXIV (1961), 128-131.
- H. WEYGANDT, *Petermanns geogr. Mitt.* CVI (1962), 290-291.
- H. KAUFMANN, *Genetivische Ortsnamen (Grundfragen der Namenkunde II)*. Tübingen, 1961.
- Rec. W. BESCH, *Arch. Stud. neu. Spr. u. Lit.* CXIV (1962), 393-395.
- F. DEBUS, *Zs. f. dt. Philol.* LXXXIII (1964), 117-121.
- G. DE SMET, *Germanistik* III (1962), 221-222.
- H. DITMAIER, *Rhein. Viert.* XXVII (1962), 272-280.
- E. EICHLER, *Onomastica* IX (1964), 329-330.
- H. ENGELS, *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 209-210.
- W. FLEISCHER, *Muttersprache* (1962), 246-247; *Dt. Lit. zeitung* LXXXIII (1962), 1085-1089.
- W. FOERSTE, *Niederdt. Wort* II (1961), 103-105.
- J. HERBILLON, *Com. top.* XXXVI (1962), 255-257.
- H. KUHN, *Anz. Alt. u. Lit.* LXXIV (1963), 49-69.
- F. LANGENBECK, *Zs. Gesch. Oberrheins* CX (N. F. LXXI) (1962), 73-114.
- K. PUCHNER, *Blätter f. oberdt. Namenf.* V (1962-64), 38-39.
- K. ROELANDTS, *Louv. bijdr. Bijbl.* L (1961), 71-74.
- J. SAHLGREN, *Namn och bygd* XLVIII (1960) [1961], 181.
- R. SCHMITTEIN, *Rev. intern. onomastique* XIV (1962), 76-78.
- P. v. POLENZ, *Zs. f. Mundartforsch.* XXX (1963), 71-74.
- H. WESCHE, *Jahrb. Ver. niederdt. Sprachf.* LXXXV (1962), 201-203.
- Vgl. over dit probleem, behoudens de boven op blz. 164 vermelde bijdrage van R. SCHMITTEIN, verder nog :
- R. DERTSCH, *Die stark flektierten genitivischen Ortsnamen im Allgäu und in seiner Umgebung*. *Blätter f. oberdt. Namenf.* I (1958), 4-16.
- F. LANGENBECK, *Die genitivischen Ortsnamen, meist unmittelbare Namensschöpfungen, nur selten Ellipsen*. VI. *Int. Congr. (München, 1961)* III, 490-495.

- K. PUCHNER, Die genetivischen Ortsnamen in der Oberpfalz. *Jahrbuch f. fränkische Landesforschung* XX (1960) = *Festschrift E. Schwarz*, 287-292.
Rec. F. DEBUS, *Zs. f. Mundartforsch.* XXXI (1964), 371.
- H. KAUFMANN, Zu den Orts- und Landschaftsnamen auf „-marschen“. *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 285-290.
Vgl. hiermede W. LAUR, Ortsnamen und Landschaftsnamen (hierbeneden, blz. 249); H. DITTMAYER, *Rhein. Viert.* XXVII (1962), 277.
- H. KAUFMANN- -H. NAUMANN, Archäologie und Namenkunde. Ein Beispiel aus Nordwestsachsen : zur Deutung des Namens Hohburg. *Ausgrabungen u. Funde* IX (1964), 97-105.
- E. KLEBEL, Ortsnamen und Siedlungsschichten in Bayern und Österreich. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 819.
- W. KLEIBER, Urbare als sprachgeschichtliche Quelle. Möglichkeiten und Methoden der Auswertung, in : *Vorarbeiten und Studien zur Vertiefung der südwestdeutschen Sprachgeschichte*, hrsg. v. F. MAURER (Forsch. z. oberrheinischen Landesgeschichte, XVIII) (*Freiburg i. Br.*, 1965).
Rec. J. GÖSCHEL, *Germanistik* VII (1966), 521-522.
H. GRAF, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 105-109.
- W. KLEIBER, Auf den Spuren des voralemannischen Substrats im Schwarzwald. *Zs. Gesch. d. Oberrheins* CVIII (N. F. LXIX) (1960), 305-371.
- W. KLEIBER, Die Glotter. Ein neuer Deutungsversuch. *Zs. Gesch. Oberrheins* CXI (N. F. LXXII) (1963), 295-302.
Die Glotter, bijrivier van de Elz, in het Zwarte Woud, wordt verklaard uit Idg. *kleu-, klū, kleu-d „spülen, reinmachen“, voor-ohd. onverschoven *clōt, ohd. glōt (vgl. Got. hlūtrs) met betekenis „die Reine, Klare“.
- W. KLEIBER, Ihringer Namen in Vergangenheit und Gegenwart. *Ihringen* 962, 1962, 25-33.
- T. KNECHT, Namenforschung und Ausgrabung. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 469-473.

- F. KNÖPP, Wert der Flurnamenkunde als Erkenntnisquelle für die Beschaffenheit der Altlandschaft (Schriftenreihe der Naturschutzstelle Darmstadt, Bd. V, 1). *Darmstadt*, 1959.
- M. KOCH, Ablenkungen bei Siedlungsnamen. *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 69-75.
Bestudeert in het gebied rond Zürich het naamkundig feit van de Ablenkung = „eine Art von sprachlichem Störvorgang assoziativer Art durch die ein ON. einem anderen ... angeglichen wird ... und dadurch von ... seiner normalen Entwicklungsbahn abgedrängt ... wird“.
- H. KRAHE, Über einige Gewässernamen mit *st*-Suffix. *Beitr. z. Namenf.* X (1959), 1-17.
- H. KRAHE, Sprachliche Aufgliederung und Sprachbewegungen in Alteuropa (Akad. d. Wiss. u. d. Lit. in Mainz, Abh. d. Geistes- u. Sozialwiss. Kl., 1959, I). *Wiesbaden*, 1959.
Rec. W. P. SCHMID, *Beitr. z. Namenf.* XI (1960), 201-204.
- H. KRAHE, Der Flussname Apsa. *Indogermanica, Festschr. W. Krause (Heidelberg)*, 1960), 44-50.
- H. KRAHE, Der Flussname Ausa und sein Zubehör. *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 152-155.
- H. KRAHE, Der Flussname Niers. *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 31-34.
- H. KRAHE, Opia-Ipf (und Bopfingen). *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 144-146.
- H. KRAHE, Civitas Auderiensium. *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 277-279.
- H. KRAHE, Die Gewässernamen im alten Illyrien. *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 1-19, 113-124.
- H. KRAHE, Zu einigen alten Gewässernamen aus idg. *bhedh-. *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 180-186.
- H. KRAHE, Über einige Flussnamen = Komposita auf alteuropäischer Grundlage. *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 1-10.
Rec. H. WALTHER, *Inform. Leipz.* 2 (1965), 15.

- H. KRAHE, Idg. *enebh- in europäischen Flussnamen. *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 10-16.
Rec. H. WALTHER, *Inform. Leipz.* 2 (1965), 15.
- H. KRAHE, *t*-Erweiterungen der Basis *al-/el-* in Fluss- (und Orts-) Namen. *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 17-18.
Rec. H. WALTHER, *Inform. Leipz.* 2 (1965), 15.
- H. KRAHE, *Bingium* „Bingen“. *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 19-20.
- H. KRAHE, Zwei elsässische Flussnamen. *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 20-21.
- H. KRAHE, Alte Gewässernamen zwischen Weichsel und Memel. *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 1-8.
- H. KRAHE, Alisontia. *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 8-12.
De bij Ausonius genoemde naamgroep is niet met zekerheid te lokaliseren. S. geeft een reeks gelijklopende namen voor waterlopen e.d., die kunnen teruggaan op een overeenkomende grondvorm.
- H. KRAHE, Saevo mons. *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 12-14.
- H. KRAHE, Der Flussname *Orke*. *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 137-139.
- (†) H. KRAHE, Einige Gruppen älterer Gewässernamen. *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 221-229.
Over namen met *Sil-*, *Wil-*, *Bil-*, *Til-* en *Mil-*.
- H. KRAHE, Kleine Bemerkungen zu alten Flussnamen. *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 299-302.
- [H. KRAHE], *Hydronymia Germaniae* (Reihe A). *Wiesbaden*, 1962 e.v.
„Das Werk wird voraussetzlich 28 Abteilungen ... umfassen. Mit dieser Sammlung werden die Ergebnisse der Forschungsarbeit vorgelegt, die seit Jahren im Rahmen des von Hans Krahe begründeten und geleiteten „Archiv für die Gewässernamen Deutschlands“ durchgeführt werden. Das Werk ist geographisch nach Flusssystemen gegliedert und bringt in übersichtlicher Form alle Fluss-, Bach- und Seenamen des deutschen Sprachgebietes in ihrer natürlichen Begrenzung. Die Anordnung ist alphabetisch. Zunächst wird der betreffende Flussname geographisch fixiert, dann folgen die von ihm abge-

leiteten Siedlungs-, Landschafts- en Flurnamen met den urkundlichen Belegen en den zugehörigen Literaturangaben".

De publicatie is onderverdeeld in twee groepen : Reihe A geeft documentatiemateriaal, Reihe B zal systematische en linguïstische besluiten en besprekingen geven. Tot dusver zijn hierin verschenen :

- A. SCHMID, Das Flussgebiet des Neckar (Hydronymia Germaniae, Reihe A, Lief. 1). *Wiesbaden*, 1962.
 Rec. E. DICKENMANN, *Idg. Forsch.* LXVIII (1963), 228-230.
 W. FLEISCHER, *Muttersprache* LXXIV (1964), 381-383.
 V. PISANI, *Paideia* XVIII (1963), 221-222.
 R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 436-437.
 C. TAVERNIER, *Ovla. za.* XXXVIII (1963), 184.
 F. E. VOGT, *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 104-105.
 H. WALTHER, *Inform. Leipz.* (1964), 12-13.
 Zie hierbij : A. SCHMID, Die ältesten Namensschichten im Stromgebiet des Neckar. *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 197-214, 225-249 ; XIII (1962), 53-64, 99-125, 209-227.
 Th. GEIGER, Die rechten Nebenflüsse des Rheins von der Quelle bis zur Einmündung des Mains (ohne Neckar) (Hydronymia Germaniae, Reihe A, Lief. 2). *Wiesbaden*, 1963.
 Rec. W. FLEISCHER, *Muttersprache* LXXIV (1964), 381-383.
 R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 436-437.
 E. SCHWARZ, *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 334.
 H. WALTHER, *Inform. Leipz.* (1964), 12-13.
 Zie hierbij : Th. GEIGER, Die ältesten Gewässernamen — Schichten im Gebiet des Hoch- und Oberrheins. *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 213-229 ; XV (1964), 26-54, 123-141 ; XVI (1965), 113-136, 233-263.
 Rec. E. SCHWARZ, *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 334.
 H. WALTHER, *Inform. Leipz.* 2 (1965), 15.
 W. H. SNYDER, Die rechten Nebenflüsse der Donau von der Quelle bis zur Einmündung des Inns (Hydronymia Germaniae, Reihe A, Lief. 3). *Wiesbaden*, 1964.
 Rec. E. SCHWARZ, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 301-302.
 Zie hierbij : W. H. SNYDER, Zur ältesten Namensschicht der rechten Nebenflüsse der Donau (von der Quelle bis zur Einmündung des Inns). *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 176-203.
 M. FAUST, Rechtsrheinische Zuflüsse zwischen den Mündungen von Main und Wupper (Hydronymia Germaniae, Reihe A, Lief. 4). *Wiesbaden*, 1965.
 Rec. R. BERGMANN, *Rhein. Viert.* XXXI (1966/67), 474-478.
 J. HARTIG, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 96-100.
 Over de hydronymie van dit gebied de nog te verschijnen dissertatie van Erhard BARTH, Die Gewässernamen im Flussgebiet von Sieg und Ruhr (Marburg). Zie hierover L. E. SCHMITT, Forschungsinstitut f. Dt. Sprache, Jahresbericht 1966, blz. 40-43.
 Van de hand van E. BARTH thans reeds : Die Siegerländer Gewässernamen. Siegerland. *Blätter des Siegerl. Heimatvereins* XLII (1965), 33-43 en : Die Wittgensteiner Gewässernamen. *Wittgenstein* Bd. II (1965), 420-435, 506-507.

- R. SPERBER, Die Nebenflüsse von Werra und Fulda bis zum Zusammenfluss (Hydronymia Germaniae, Reihe A, Lief. 5). *Wiesbaden*, 1966.
Een recensie van de vijf verschenen afleveringen door J. GÖSCHEL, *Zs. f. Mundartf.* XXXIV (1967), 86-89.
Zie voorts H. KRAHE, Das Archiv für die Gewässernamen Deutschlands. *Onoma* IX (1960/61) [1962], 321-326.
- H. KRAHE, Die Struktur der alteuropäischen Hydronymie (Ak. Wiss. u. Lit., Mainz. Abhand. d. geistes- u. sozialwiss. Kl. nr. 5, 1962). *Wiesbaden*, 1963.
Rec. W. P. SCHMID, *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 199-201.
R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 437.
- H. KRAHE, Unsere ältesten Flussnamen. *Wiesbaden*, 1964.
Rec. H. KUHN, *Anz. f. dt. Alt. u. dt. Lit.* LXXVIII (1967), 1-22.
W. MEID, *Germanistik* VI (1965), 570-571.
W. P. SCHMID, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 207-208.
J. SCHULTHEIS, *Inform. Leipz.* 3 (1965), 11.
- H. KRAHE, Vorgermanische und frühgermanische Flussnamenschichten. Mittel zu ihrer Unterscheidung. *Namenforschung, Festschrift A. Bach (Heidelberg)*, 1965, 192-198 (1).
Over de Oudeuropese waternamen schreven ook :
J. POKORNY, Die Orts- und Flussnamen der Urnenfelderkultur. *VI. Int. Congr. (München)*, 1961, IV, 604-607.
H. ROHLFS, Europäische Flussnamen und ihre historische Probleme. *VI. Int. Congr. (München)*, 1960 I, 1-28.
Rec J H(ERBILLON), *Dial. belgo-rom* XVIII (1961), 71-72.
A. SCHERER, Der Ursprung der „alteuropäischen“ Hydronymie *VII. Int. Congr. (Firenze)*, 1963 II, 405-417.
- E. KRANZMAYER, Die bäuerliche Landschaftsauffassung in unserer Namengebung. *VII. Int. Congr. (Firenze)*, 1963 II, 201-203.

(1) Over het taalkundig werk van wijlen H. KRAHE, zie o.m. :
A. SCHMID, Bibliographie der wissenschaftlichen Veröffentlichungen von Hans Krahe († 25.VI.1965). Teil II : 1958-1965. *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 230-233.
Voor het eerste deel (tot 1958) zie *Sybaris, Festschrift H. Krahe (Wiesbaden)*, 1958, 203-215.
R. FISCHER, Hans Krahe zum Gedenken. *Inform. Leipz.* nr. 3 (1965), 1-2 — Ook in *Zs. f. Slavistik* X (1965), 707.
H. RIX, In Memoriam Hans Krahe. *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 217-220.

[E. KRANZMAYER], Verzeichnis der Schriften von E. Kranzmayer... als Festgabe zu seinem 70. Geburtstag, bearbeitet v. Herwig HORNING. *Wien*, 1967.

Naar aanleiding van zijn 70^e verjaardag op 15 mei 1967 werden aan E. KRANZMAYER twee feestbundels aangeboden : „Mundart und Geschichte”, hrsg. v. M. HORNING (Studien zur österreichischen-bairischen Dialektkunde, IV). *Graz-Wien-Köln*, 1967 en „Beiträge zur oberdeutschen Dialektforschung”. Festschrift f. E. Kranzmayer (Deutsche Dialektgeographie, 51). *Marburg*, 1967.

B. KRÜGER, Die Kietzsiedlungen im nördlichen Mitteleuropa (Schriften d. Sektion f. Vor- u. Frühgesch. d. dt. Akad. Berlin XI). *Berlin*, 1962.

E. KRUMME, Die Becknamen im Süden von Mülheim an der Ruhr. *Mülheimer Jahrbuch* (1957), 28-34.

Rec. P. MELCHERS, *Annalen f. d. Gesch. des Niederrh.* Heft 161, S. 255-258.

H. KUHN, Stabreim in Ortsnamen. *Jahrb. Ver. niederdt. Sprachforsch.* LXXXII (1959), 11-16.

Bestrijdt BERGER (*Bibl.* 1957/58, blz. 421) en DITTMAYER (*Bibl.* 1952, blz. 295) en betoogt dat zulk stafrijm geen bewijskracht heeft voor een oude „Sippensiedlung”.

H. KUHN, Die vorgermanischen Ortsnamen Nordwestdeutschlands. *VI. Int. Congr. (München, 1961)*, III, 819

H. KUHN, Vor- und frühgermanische Ortsnamen in Norddeutschland und den Niederlanden. *Westfäl. Forsch.* XII (1959), 5-44, mit 5 Karten.

Vestigingsgeschiedenis van het „Nordwestblock”, o.m. steunend op anlaut *P-*, **bagi-* voor **baki-* „beek”, suffixen met *k* en *st*, afleidingen op *-ei*, *-andr-* en *-nt-*, een element **alt-* in berg-, eiland- en waternamen, het veelomstreden *-apa* enz. Uiteraard komen ook vele ndl. plnn. ter sprake. Zie voorts *Bibl. Psn.* 1959/61, blz. 320 en vgl. o.m. de bijdragen van GYSSELING.

H. KUHN, Anlautend *p-* im Germanischen. *Zs. f. Mundartforsch.* XXVIII (1961), 1-31.

Studie van appellatieven, plaats- en persoonsnamen, die zouden getuigen van een vóórgerm. niet-kelt. sybstraat in N.-W.-Duitsland en de Nederlanden. Idg. *p-* werd in het NW. van Germanië en in het N. van Gallië ten dele bewaard in een vóór-germaanse taal en door het Nederduits, Nederl. en Engels daaraan ontleend in een aantal appellatieven (b.v. pink : vinger < Idg. **penkwe*), in hydroniemen en plaatsnamen.

Intussen publiceerde KUHN ook een samenvattend overzicht van zijn theorie over het vóórgerm. niet-kelt. „Nordwestblock” in een belangrijk werk, dat de kwestie van de vestigingsgeschiedenis in de Oudheid mede van historische en archeologische zijde belicht :

- R. HACHMANN- -G. KOSSAK- -H. KUHN, Völker zwischen Germanen und Kelten. Schriftquellen, Bodenfunde und Namengut zur Geschichte des nördlichen Westdeutschlands um Christi Geburt. *Neumünster*, 1962.

Rec. S. J. DE LAET, *Helinium* IV (1964), 265-271.

J. DE VRIES, *Anz. f. dt. Alt. u. dt. Lit.* LXXIV (1963), 69-73.

J. HERBILLON, *Dial. belgo-rom.* XX (1963), 104-107.

J. HUBSCHMID, *Zs. f. rom. Phil.* LXXIX (1963), 385-389.

K. G. LJUNGGREN, *Arkiv f. nord. filol.* (1964), 295-296.

W. MEID, *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 104-115.

H. STEEGER, *Onoma* X (1962/63) [1964], 262-263.

H. R(OOSENS), *Archeol.* 1964, I, 29-30.

H. WESCHE, *Zs. Schleswig-Holst. Gesch.* XCI (1966), 245-276.

In de genoemde publicatie behandelt H. KUHN zijn bekende stelling blz. 105-128 : „Das Zeugnis der Namen”.

Van taalkundige zijde heeft K. ROELANDTS gewezen op een andere mogelijkheid, nl. dat in de gevoelstaal okklusieven in de plaats van frikatieven (*p* voor *f* enz.) kunnen opkomen (*Kon. Vla. Ac., Versl. en med.* 1962, 87-120).

Van oudheidkundige zijde heeft F. TISCHLER, Funde und Ausgrabungsergebnisse am rechten Niederrhein, mit Anmerkungen zur „Germanentheorie”. *Niederrhein. Jahrb.* V (1961), 22-28, gewezen op de mogelijkheid dat het vóórgerm., niet keltisch substraat zou kunnen bevestigd worden door de traditie van de Urneveldenlieden, die O. BEHAGHEL ten onrechte als „Germanen” beschouwde.

Over hetzelfde onderwerp nadien nog :

- H. KUHN, Grenzen vor- und frühgeschichtlicher Ortsnamentypen (Akad. Wiss. u. Lit., Mainz. Abhandl. d. geistes- u. sozialwiss. Kl. 4, 1963, 545-568). *Wiesbaden*, 1964.

Rec. M. GYSSELING, *Helinium* III (1963), 284-285.

J. HERBILLON, *Com. top.* XXXVIII (1964), 236-237.

W. MEID, *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 333.

W. MEID, *Germanistik* VI (1965), 230.

R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 438.

- H. KUHN, Ostfeld und Westensee. *Zs. Schleswig-Holst. Gesch.* LXXXV-LXXXVI (1961), 285-294.

Rec. W. FOERSTE, *Niederdt. Wort* II (1961), 106-107.

Interessante beschouwingen over de voorzetsels in de naamgeving.

- H. KUHN, Angelsächsisch *cōp* „Kappe” und seinesgleichen. *Festgabe L. L. Hammerich (Kopenhagen, 1962)*, 113-124.
- H. KUHN, Wüstungsnamen. *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 156-179.
 Rec. H. WALTHER, *Inform. Leipz.* 2 (1965), 14.
 Kritische beschouwingen over het begrip „Wüstungsname” en bespreking van namen van hoeven en dorpen die in de loop der tijden verwoest of door hun bewoners werden verlaten. Hij behandelt o.a. de vormen **weil* < lat. *villa*; *alt(en)*; *word*; *stat* < ijsl. *staðir* (nl. *stede*); *stelle*; *bo(r)stel*, enz.
- H. KUHN. *Apa* zwischen Aller und Elbe. *Zs. f. dt. Alt. u. dt. Lit.* XCIV (1965), 214-225.
 Vgl. hiermee H. WESCHE, *Apa* zwischen Elbe und Ems; H. DITTMAYER, *Das Apa-Problem* (Bibl. 1957/58, blz. 423).
- E. KÜHLHORN, Orts- und Wüstungsnamen in Südniedersachsen. *Northeim*, 1964.
 Rec. F. DEBUS, *Hess. Jahrb. f. Landesgesch.* XX (1965), 360-361.
 R. SCHÜTZEICHEL, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 307-308.
- F. LANGENBECK, Die Tung- und Hurst-Namen in Ober-rheinland. *Alem. Jahrbuch* VI (1958), 31-108.
- F. LANGENBECK, Nochmals : Die Entstehung der Elsässischen-heimortsnamen. *Beitr. z. Namenf.* X (1959), 209-219.
 Zie ook *Bibl. Pln.* 1957/58, blz. 429.
 De *-heim*namen in Elzas zijn een gevolg van Frankisch bestuur en bezetting. Zij zijn evenzo ontstaan door Strahlung uit de Frankische kerngebieden. Zo komt schr. BACH een eind tegemoet op de weg die hun beider theorieën scheidde.
- F. LANGENBECK, „Bach” und „Tal” in der Ortsnamengebung des Schwarzwaldes. *Alem. Jahrbuch* VIII (1960), 1-71.
 Kritisch onderzoek van de bijdrage van H. C. SCHÖLL, Die Bedeutung des Wortes Bach in Orts- und Flurnamen (*Alem. Jahrb.* VI, 1958), waarin een oud *bach* (**bahc*, **bacchio*) „Erhebung, Anhöhe” in de hydronymie van het Zwarte Woud besproken wordt. Uitvoerige cartografische illustratie.
- F. LANGENBECK, Fragen der frühen elsässischen Siedlungsgeschichte und Ortsnamenkunde. Eine Diskussion über

den Rhein, I. *Zs. f. d. Gesch. des Oberrh.* CVIII, N. F. LXIX (1960), 372-421.

S. polemiseert met Chr. WILSDORF die in de *Revue d'Alsace* 96 (1957), 32 v., zijn bijdrage Siedlungsgeschichtliche Studien am Vogesenrand und im Lebertal (Der fiscus Kinzheim), verschenen in *Alem. Jahrbuch* IV (1956), afgewezen heeft.

F. LANGENBECK, Beobachtungen an den Hofnamen des Schwarzwaldes, die nicht mit Personennamen gebildet worden sind. *Alem. Jahrbuch* X (1962/63), 100-222.

F. LANGENBECK, Beobachtungen an den mit Personennamen gebildeten Hofnamen des mittleren Schwarzwaldes. Mit fünf Karten. *Namenforschung, Festschrift A. Bach* (Heidelberg, 1965), 367-420.

Rec. H. WALTHER, *Inform. Leipz.* 4 (1966), 7.

W. LAUR, Niederdeutsche Namenformen im Baltikum. *Onoma* VIII (1958/59), 349.

Samenvatting van lezing.

W. LAUR, Die Schleswig-Holsteinische Flurnamensammlung. *Zs. Schleswig-Holst. Gesch.* LXXXIII (1959), 245-247.

W. LAUR, Förden- und Buchtennamen an der schleswig-holsteinischen Ostseeküste. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 511-516.

W. LAUR, Ortsnamen auf *-marschen* in Holstein. *Zs. Schleswig-Holst. Gesch.* LXXXIII (1959), 248-252.

W. LAUR, Methodische Bemerkungen zur Deutung von Orts- und Flurnamen. *Mitteil. f. Namenk.* VI (1959/60), 6-11.

W. LAUR, Weitere methodische Bemerkungen zur Deutung von Ortsnamen. *Mitteil. f. Namenk.* X (1961/62), 1-6.

W. LAUR, Das Siedlungsgebiet der Nordfriesen in seiner geschichtlichen Entwicklung im Spiegel der Ortsnamen. *Philologia Frisica* a° 1959 (*Grins*, 1960), 43-47.

Rec. W. FOERSTE, *Niederdt. Wort* II (1961), 106.

Steunt vooral op namen met *-heim*, *-büll*, *-dorf/-torp*, *-wurt/wort* en *-büttel*.

- W. LAUR, Wallnamen und Stellenbezeichnungen am Dane-
werk. *Beitr. z. Schleswiger Stadtgesch.* 1960, 49-69.
- W. LAUR, Die Verdeutschung dänischer Ortsnamen im
ehemaligen Herzogtum Schleswig. *Beitr. z. Namenf.* XI
(1960), 101-143.
- W. LAUR, Die Ortsnamen in Schleswig-Holstein, mit
Einschluss der nordelbischen Teile von Gross-Hamburg
und der Vierlande (Gottorfer Schriften, VI). *Schleswig*,
1960.
Rec. H. ENGELS, *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 209.
W. FLECHSIG, *Niedersächs. Jahrb. f. Landesgesch.* XXXII
(1960), 404-408.
W. FLEISCHER, *Muttersprache* LXXII (1962), 28-30.
H. KUHN, *Zs. Schleswig-Holst. Gesch.* LXXXV-LXXXVI
(1961), 318-324.
J. SAHLGREN, *Namn och bygd* XLVIII (1960), 183.
Compendium van de Nederduitse, Deense, Friese en Slavische
namen in het bestudeerd areaal.
- W. LAUR, Nordseegermanische lautliche Merkmale in den
niederdeutschen Ortsnamen Schleswig-Holsteins. *Fryske
Stúdzjes (Assen, 1960)*, 389-398.
Bespreking van ingweonismen, in vokalen en konsonanten,
die alleen in de toponymie voorkomen en niet meer in de
gewone nnd. woordenschat worden aangetroffen.
- W. LAUR, Die Ortsnamen im südlichen Lauenburg. *Lauen-
burgische Heimat* XXXIV (1961), 1-6.
- W. LAUR, Ortsnamen auf *-um* in Nordfriesland. *Fryske
plakn.* XIII (1962), 3-9.
- W. LAUR, Oldesloe und Hadeln ; Eine Erwiderung. *Korr.
blatt Ver. niederdt. Sprachf.* LXIX (1962), nr. 4.
- W. LAUR, Der Flussname Eider. *Zs. Schleswig-Holst.
Gesch.* LXXXVII (1962), 263-271.
- W. LAUR, Ortsnamen und Landschaftsnamen auf *-mer-
schen/-marschen* in Schleswig-Holstein und Hamburg.
Beitr. z. Namenf. XIII (1962), 177-194 ; XIV (1963),
168-180.
Rec. H. KAUFMANN, *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 285-290.

- W. LAUR, Auch die lautliche Entwicklung muss beachtet werden. Methodische Bemerkungen zur Deutung von Ortsnamen. *Die Heimat* LXX (1963).
- W. LAUR, Namenkundige Miszellen. *Beitr. z. Schleswiger Stadtgesch.* 1963, 59-68.
 1. Schleswig als Landesname; 2. Gottorf; 3. Apenstorf;
 4. Die Namen von drei Schleswiger Wallzügen.
- W. LAUR, Einige lautliche Besonderheiten in holsteinischen Ortsnamen. *Niederdt. Wort* III (1963), 15-23.
- W. LAUR, Namen- und Sprachschichten in den nordöstlichen Provinzen des Deutschen Reiches. *Zs. f. Ostforsch.* XII (1963), 731-757.
- W. LAUR, Die nordfriesischen Ortsnamen in der mittelalterlichen Überlieferung. *It Beaken* XXV (1963), 280-288.
- W. LAUR, Die Ortsnamen in Angeln. Die Ortsnamen im südwestlichen und mittleren Angeln. *Jahrb. des Angler Heimatvereins* (1963), 19-43.
- W. LAUR, Die Ortsnamen in Angeln. Die Ortsnamen im nordwestlichen Angeln. *Jahrb. des Angler Heimatvereins* (1966), 16-20.
- W. LAUR, Germanische Ortsnamen in den mittelalterlichen lateinischen Quellen Schleswig-Holsteins. *VII. Int. Congr. (Firenze, 1963)* II, 257-262.
- W. LAUR, Bück- in niederdeutschen Orts-, Flur- und Landschaftsnamen. *Korr. blatt Ver. niederdt. Sprachf.* LXXI (1964).
- W. LAUR, Namenübertragungen im Zuge der angelsächsischen Wanderungen. *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 287-297.
 Overdracht van pln. o.a. bij volksverhuizingen, als bv. Boston (Engl.) / Boston (U.S.A.).
- W. LAUR, Die Ortsnamen in Schwansen. *Jahrb. d. Heimatgemeinschaft Eckernförde* 1964, 88-105.

- W. LAUR, Ortsnamen in England und in den festländischen Stammländern der Angelsachsen. *Namenforschung, Festschrift A. Bach (Heidelberg, 1965)*, 300-312.
- W. LAUR, Gau, Go und Goding. *Zs. Schleswig-Holst. Gesch.* XC (1965), 9-28.
- W. LAUR, Mit dem Friesennamen zusammengesetzte Toponyme in Schleswig-Holstein. *Fryske plakn.* XIV (1965), 16-23.
- G. LOHSE, Hof- und Hausnamen im nördlichen Oldenburg. *Namenforschung, Festschrift A. Bach (Heidelberg, 1965)*, 421-428.
- M. MANGOLD, Aussprachenormung bei fremden Namen. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 539-542.
- M. MANGOLD, Transliteration und Transkription (Duden-Beiträge, 27). *Mannheim*, [1965].
- P. MELCHERS, Zur Formel „Käse und Brot“. *Rhein.-Westf. Zs. f. Volksk.* VI (1959), 240-248.
Behandelt o. a. ook *Käse und Brot* als veldnaam. Vgl. hierbeneden E. Schneider, blz. 272.
- P. MELCHERS, Die Bedeutung des Konrad Celtis für die Namenforschung. *Namenforschung, Festschrift A. Bach (Heidelberg, 1965)*, 160-167.
- W. METZLER, Die Ortsnamen des nassauischen Westerwaldes. Sprachwissenschaftliche Untersuchungen (Marburger Beitr. z. Germanistik, 15). *Marburg*, 1966.
Rec. H. GENSICKE, *Nassauische Annalen* LXXVIII (1967), 334-336.
Rec. J. HARTIG, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 309-312.
Zie ook L. E. SCHMITT, Forschungsinstitut f. Deutsche Sprache. Jahresbericht 1966, blz. 40.
- J. MEYERS, Die Gewässernamen Luxemburgs. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 822-823 [Samenvatting].
- J. MEYERS, Bases anciennes dans la toponymie luxembourgeoise. *Mém. A. Bertrang (Arlon, 1964)*, 203-206.
- [E. MEYNEN], Die Rechtschreibung der geographischen Namen Deutschlands (Der Grosse Duden, Ergänzungsband 1). *Mannheim*, [1960].

- E. MEYNEN, Schritte auf dem Wege zu einer Standardisierung geographischer Namen für den deutschen Sprachbereich und ihre Bedeutung für die Standardisierung geographischer Namen. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 543-556.
- H. MOSER, Noch einmal : Stamm und Mundart. *Zs. f. Mundartforsch.* XXVIII (1961), 32-43.
Bibliografisch rijk gestoffeerde bijdrage over een, ook in de naamkunde, belangrijke en moeilijke kwestie.
- E. MÜLLER, Zur siedlungsgeographischen Bedeutung der -hain-Ortsnamen in Sachsen. *Wiss. Zs. Univ. Halle* XI (1962), 949-956.
- F. MÜLLER, Müllers grosses Deutsches Ortsnamenbuch. Vollständiges Gemeindelexicon mit den neuen Postleitzahlen. *Wuppertal*, 1965¹⁵.
- W. MÜLLER, Zur Namenforschung und Siedlungsgeschichte — Alliterierende Ortsnamen in und um den Kreis Ludwigsburg. *Ludwigsburger Geschichtsbl.* XV (1963), 22-28 ; XVII (1965), 36-51.
- W. MÜLLER-BEHR, Dorfspitznamen aus dem Westerwald. *Rhein-Lanfreund* XII (1963), 39.
- H. H. MUNSKE, Das Suffix *-inga/-unga in den germanischen Sprachen. Seine Erscheinungsweise, Funktion und Entwicklung dargestellt an den appellativen Ableitungen (Marburger Beiträge zur Germanistik, VI). *Marburg*, 1964.
- H. NAUMANN, Heimatkunde und Namenforschung. Über Orts- und Flurnamen in den Kreisen Wurzen, Grimma und Oschatz. *Wurzen*, 1961.
- H. NAUMANN, Sprachliche und räumliche Gruppenbildung im Ortsnamenschatz Nordwestsachsens und angrenzender Gebiete. *Sächs. Heimatbl.* IX (1961).
- H. NAUMANN, Namenkundliches und Sprachliches aus dem Colditzer Gebiet. *Festschrift 700 Jahre Colditz (Colditz, 1964)*, 237-249.

- H. NAUMANN, Die Colditzer Stadtflur. *Festschrift 700 Jahre Colditz* (Colditz, 1964), 112-118.
- H. NAUMANN, Die fünf Colditzer Vorstädte. *Festschrift 700 Jahre Colditz* (Colditz, 1964), 106-111.
- H. NAUMANN, Grenzbezeichnungen im Flurnamenschatz Nordwestsachsens. *Wiss. Zs. Univ. Leipzig XI* (1962), 295-311.
- H. NAUMANN, Namenforschung und Archäologie in Nordwestsachsen. *Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege XIII* (1964), 264-284.
- H. NAUMANN, Bearbeitung des namenkundlichen Teils in «Heimatkundliches Lexikon». *Rundblick XI* (1964), XIII (1965), passim.
Bespreking van een aantal toponiemen, in 1964 van A tot G, in 1965 van G tot O.
- H. NAUMANN, Zum Flurnamen „Garten“. Eine Ergänzung zu unserem „Heimatkundlichen Lexikon“. *Rundblick XI* (1964), 523-526.
- A. OELLER, Flurnamen als Hilfsmittel der Altstrassenforschung an unterfränkischen Beispielen. *VI. Int. Congr. (München, 1961) III*, 579-584.
- M. OREND, Zum Sachsen-Namen der Siebenbürger Deutschen. *Korr. blatt Ver. f. niederdt. Sprachf. LXVII* (1960), nr. 3.
- R. PAWEL, Altpreuussische Ortsnamen. Ihre Herkunft und Bedeutung. *Ostpreussenbl. XIV* (1963).
- W. PESSLER, Die Namen Sachsen und Niedersachsen und ihre Wandlungen und Wanderungen im Laufe der Geschichte. *VI. Int. Congr. (München, 1961) III*, 598-603.
- W. PRANGE, Siedlungsgeschichte des Landes Lauenburg im Mittelalter (Quellen u. Forschgn. z. Geschichte Schleswig-Holsteins, XLI). *Neumünster*, 1960.
Rec. H. H. HENNINGS, *Zs. Schleswig-Holst. Gesch. LXXXVII* (1962), 311-314.
H. SCHLENGER, *Zs. f. Ostforsch. X* (1961), 532-533.

- H. PROTZE, Zum bairischen und ostfränkischen Anteil am Siebenbürgisch-Sächsischen. *Festschrift E. Schwarz I* = *Jahrb. f. fränk. Landesf.* XX (1960), 325-344.
Rec. F. DEBUS, *Zs. f. Mundartforsch.* XXXI (1964), 371.
- H. PROTZE, Der Volksname der Deutschen in Siebenbürgen. Ein Beitrag zum Problem des Sachsennamens. *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 293-307; XIII (1962), 1-19.
- K. PUCHNER, Die Schichtung der Ortsnamen auf *-dorf* in Altbayern. VI. *Int. Congr. (München, 1961)* III, 827.
- K. PUCHNER, Die amtliche bayerische Ortsnamengebung im 19. Jahrhundert. *Blätter f. oberdt. Namenf.* II (1959), 1-21.
- K. PUCHNER, Die Ortsnamen auf *-kirchen* in Bayern. *Blätter f. oberdt. Namenf.* III/IV (1960-61), 16-27.
- K. PUCHNER, Die Ortsnamen auf *-hausen* in Unterfranken. *Blätter f. oberdt. Namenf.* V (1962-64), 2-27.
- E. RICHTER, Die Bedeutung der Orts- und Flurnamen für die Siedlungsgeschichte. *Das Markgräflerland XXVII* (1965), 74-93.
- E. ROTH, Zu den Bezeichnungen für „Eiszapfen“ in den germanischen Sprachen. *Historisch-wortgeographische und etymologische Studien. Lund, 1961.*
Rec. S. B(ENSON), *Arkiv nord. fil.* LXXVII (1962), 242-243.
A. BRETTSCHEIDER, *Dt. Lit. zeitung* LXXXIV (1963), 35.
C. T. CARR, *Mod. lang. review* LVII (1962), 462-463.
J. HERBILLON, *Com. top.* XXXVII (1963), 247.
D. HOFMANN, *Stud. neophil.* XXXIV (1962), 321-325.
B. J. KOEKKOEK, *Journ. Engl. & Germ. Phil.* LXI (1962), 672.
H. L. KUFNER, *Language* XXXVIII (1962), 432-434.
J. LEENEN, *Taal en tongval* XVII (1965), 188-189.
W. MEID, *Germanistik* III (1962), 503-504.
J. L. PAUWELS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LI (1962), 81.
R. SCHÜTZEICHEL, *Indogerm. Forsch.* LXVIII (1963), 126-127.
P. VON POLENZ, *Jb. Ver. niederdt. Sprachf.* LXXXV (1962), 195-196.
Over de top. elementen *-bais* en *-bise* < *baki* en *-bik'i*, waarin de umlaut-*e* tot *i* is geworden onder invloed van de gemouilleerde *k'*.

- H. ROSENFELD, Peisenberg und die Ortsnamen auf -berg. *Blätter f. oberdt. Namenf.* I (1958), 24-28.
- H. ROSENFELD, Die Ortsnamen Rimsting, Raisting und Peiting. *Blätter f. oberdt. Namenf.* I (1958), 28-31.
- H. ROSENFELD, Völkernamen in Orts- und Personennamen und ihre geschichtliche Auswertung. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 649-655.
- H. ROSENFELD, „Germana vel ad monte” und der Name der Germanen. *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 250-262.
- J. RUNGG, Ortsnamen der Goten, Römer, Franken in Rätien, Noricum, besonders Tirol. *Innsbruck, 1963.*
 Rec. G. ROHLFS, *Arch. Stud. neu. Spr. u. Lit.* CXV (1963), 472-474.
 R. SPERBER, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 97-98.
 Vgl. de bijdrage van E. KRANZMAYER, Zur Ortsnamenkunde Tirols, verschenen in *Onoma* XI (1964/65), 237-251, waarin de etymologieën van RUNGG worden weerlegd.
- E. SCHAFHAUSER, Geschichtsfragen und Namenprobleme. Perspektiven um die Eschnerberger Orts- und Flurnamen. *St. Gallen, 1964.*
 Rec. R. PISTON, *Germanistik* VI (1965), 572.
- B. SCHIER, Skandinavisch-englisch-deutsche Kulturverflechtung im Bereiche des Flurwesens. Ein Beitrag zu den volkswissenschaftlichen Ingwäonismen Nordwestdeutschlands. *Rhein.-Westf. Zs. f. Volksk.* X (1963), nr. 1.
- E. SCHNEIDER, Die Bedeutung der Bergbaunamen für die Volkskunde. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 680-684.
- E. SCHNEIDER, Zur Verbreitung der Flurnamen Reute/Rod im alemannisch-fränkischen Grenzgebiet am Oberrhein. *Zs. f. d. Gesch. d. Oberrheins* CX (1962), 115-129.
- W. SCHOOF, Die sagenbildende Kraft der Flurnamen. *Wirkendes Wort* X (1960), 79-85.
- A. SCHORTA, Rätisches Namenbuch II. Etymologien. *Bern, 1964.*

- A. SCHORTA, Wechselbeziehungen zwischen Ortsnamen und Personennamen in Graubünden. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 685-691.
- [H. SCHREIBMÜLLER], Ausgewählte Aufsätze herausgeg. von K. BAUMANN. (Von Geschichte und Volkstum der Pfalz). *Speyer*, 1959.
 Rec. W. ALTER, *Pfälzer Heimat* X (1959), 159-160.
 K. G. FABER, *Rhein. Viert.* XXIV (1959), 263.
- R. SCHÜTZEICHEL, Probleme der Identifizierung urkundlicher Ortsnamen. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 692-703.
- R. SCHÜTZEICHEL, Mundart, Urkundensprache und Schriftsprache. Studien zur Sprachgeschichte am Mittelrhein (Rheinisches Archiv, 54). *Bonn*, 1960.
- R. SCHÜTZEICHEL, Die Grundlagen des westlichen Mitteldeutschen. Studien zur historischen Sprachgeographie (Hermaea, Germ. Forsch. X). *Tübingen*, 1961.
 Rec. G. CORDES, *Anz. f. dt. Alt. u. dt. Lit.* LXXIII (1962), 125-133.
 E. SCHWARZ, *Blätter f. dt. Landesgesch.* XCVIII (1962), 423-424.
 S. SONDEREGGER, *Idg. Forsch.* LXIX (1964), 282-285.
 A. VAN LOEY, *Rev. phil.* XLI (1963), 1270-1274.
- R. SCHÜTZEICHEL, Zur Bedeutung der Quellenkritik für die Namenforschung. *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 227-234.
- R. SCHÜTZEICHEL, Das westfränkische Problem, in : Deutsche Wortforschung in europäischen Bezügen II = *Festschrift W. Mitzka (Giessen, 1963)*, 469-523.
 Rec. J. L. PAUWELS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LIV (1965), 123-124.
 Behandelt de problematiek van de Germaanse nederzetting in de noordelijke Romania met als nieuw aspekt „die Frage der sprachgeographisch-sprachgeschichtlichen Stellung bestimmter altfränkisch-althochdeutschen Literatur“. Ook wordt de kwestie van Romaanse relictgebieden ten O. van de taalgrens besproken. Zie ook de nieuwe bijdrage van dezelfde S., Das Ludwigslied und die Erforschung des Westfränkischen. *Rhein. Viert.* XXXI (1966/67), 291-306.
- R. SCHÜTZEICHEL, Köln und das Niederland. Zur sprach-

- geographisch-sprachhistorischen Stellung Kölns im Mittelalter. *Groningen*, 1963.
- R. SCHÜTZEICHEL, Niederländisches in Kölner Namen des Mittelalters. *Med. Ver. naamk.* XL (1964), 142-154.
- R. SCHÜTZEICHEL, Staffulus Regis. Zum Zeugnis der Lex Ribuaria für die zweite Lautverschiebung. *Rhein. Viert.* XXIX (1964), 132-167.
- R. SCHÜTZEICHEL, Die Franken und die Barrieren am Rhein, in : *Studia Theodisca III : Frankisch, Merovingisch, Karolingisch* (Assen, 1965), 76-98.
 Rec. J. GOOSSENS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LV (1966), 9-10.
 Over de invloed van Hunsrück-, Erft- en Hunsrück/Eifelzone op de middelfrankische klankverschuiving en de Merovingisch-Karolingische grondslag. Vgl. ook de bijdrage van S. in *Rhein. Viert.* XXX (1965), 30-57.
- R. SCHÜTZEICHEL, Zu einem althochdeutschen Denkmal aus Trier. *Zs. f. dt. Altert. u. dt. Lit.* XCIV (1965), 237-243.
- E. SCHWARZ, Die Herkunft der Siebenbürger... : zie *Bibl. Pln.* 1957/58, blz. 431.
 Rec. G. DE SMET, *Lew. bijdr. Bijbl.* XLVIII (1959), 100-102.
- E. SCHWARZ, Sprachinsel und Heimat im Spiegel der Sprache dargelegt am Beispiel des Siebenbürgisch-sächsischen. *Cercetări de lingvistică* III (1958) (= *Mélanges E. Petrovici*), 415-425.
- E. SCHWARZ, Sprache und Siedlung in Nordostbayern. *Nürnberg*, 1960.
 Rec. M. BATHE, *Dt. Lit. zeitung* LXXXIII (1962), 597-601.
 W. BESCH, *Arch. Stud. neu. Spr. u. Lit.* CXIV (1962), 130-131.
 K. BISCHOF, *Volkskunde* LVIII (1962), 282-286.
 E. EICHLER, *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 310-313.
 W. EMMERICH, *Zs. Agrargesch. u. Agrarsoz.* I (1962), 100-102.
 R. FISCHER, *Zs. f. Slavistik* VII (1962), 646-648.
 J. GÖSCHEL, *Muttersprache* LXXII (1962), 26-28.
 M. GYSSELING, *Lew. bijdr. Bijbl.* LII (1963), 23-24.
 O. HERDING, *Gesch. Wiss. u. Unterricht* VIII (1962), 542.
 P. VON POLENZ, *Zs. f. Ostforsch.* X (1961), 725-728.
- E. SCHWARZ, Pfatter und Pfreimd. *Verhandl. des Hist.*

Vereins f. Oberpfalz u. Regensburg CI (1960-61), 203-205.

Verklaard als vóórgerm. en vóórkelt. waternamen uit idg. **potrā* „Fluss”, resp. **primuda* „Nebenbach”.

[E. SCHWARZ], Festschrift Ernst Schwarz I-II. *Jahrb. f. fränk. Landesf.* XX (1960) - XXI (1961).

Rec. C. J. HUTTERER, *Germanistik* III (1962), 7-8.

L. MUSSET, *Ét. germ.* XVII (1962), 185.

G. PFEIFFER, *Zs. f. Ostforsch.* XIV (1965), 332-334.

S. SONDEREGGER, *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 299-300.

De in deze feestbundel verschenen studiën worden in dit overzicht vermeld.

In het 2e deel, blz. 463-483 vindt men een „Schriftenverzeichniss Ernst Schwarz”.

E. SCHWARZ, Die Ortsnamen der Sudetenländer als Geschichtsquelle (Handbuch der Sudetendeutschen Kulturgeschichte, 1). *München*, 1961, 2. durchgesehene, teilweise umgearbeitete und erweiterte Aufl.

Rec. E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 105-107.

H. KUNSTMANN, *Germ.-Rom. Monatsschrift* XIV (1964), 208-210.

D. MÖHM, *Germanistik* III (1962), 527-528.

R. PISTON, *Muttersprache* LXXXIII (1964), 362-366.

R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 444.

A. ZOBEL, *Zs. dt. Philol.* LXXXIII (1964), 362-366.

E. SCHWARZ, Sudetendeutsche Sprachräume (Handbuch der sudetendeutschen Kulturgeschichte, 2). *München*, 1962, 2. durchgesehene und teilweise erweiterte Auflage.

Rec. R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 444.

E. SCHWARZ, Volkstumsgeschichte der Sudetenländer. I. Teil : Böhmen ; II. Teil : Mähren-Schlesien (Handbuch der sudetendeutschen Kulturgeschichte, 3-4). *München*, 1965-1966.

Rec. I. REIFFENSTEIN, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 312-315.

Vgl. Sudetendeutsches Ortsnamenverzeichnis. Amtliches Gemeinde- und Ortsnamenverzeichnis der nach der Grenzfestlegung vom 20.11.1938 zum Deutschen Reich gekommenen Sudetendeutschen Gebiete. *Bad Godesberg*, 1965¹.

Rec. E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 100-101.

H. SCHLENGLER, *Zs. f. Ostforsch.* XIV (1965), 157-158.

E. SCHWARZ, Thüringen am oberen Main. *Jahrb. f. fränk. Landesf.* XXII (1962), 291-297.

- E. SCHWARZ, Die Ortsnamen auf *-richt* in der Oberpfalz. *Oberpfälzer Heimat* VII (1962), 32-37.
- E. SCHWARZ, Sprachforschung und Landesgeschichte. *Blätter f. dt. Landesgesch.* XCIX (1963), 1-24.
- E. SCHWARZ, Probleme der langobardischen Stammesgeschichte im germanischen Osten. *Zs. f. Ostforschung* XIII (1964), 601-613.
- K. A. SEEL, Orts- und Flurwüstungen der Eifel. *Bonn. Jahrb.* CLXII (1962), 455-479.
- K. A. SEEL, Wüstungskartierungen und Flurformen-
genese im Riedeselland des nordöstlichen Vogelsberges.
(Marburger geogr. Schriften XVII). *Marburg*, 1963.
Rec. G. HARD, *Rhein. Viert.* XXX (1965), 427-429.
- B. E. SIEBS, Stal — Roland — Rosengarten. Zur magi-
schen Bedeutung der Gerichtsstätten. *Zs. Savigny-
Stift. f. Rechtsgesch.* — *Germ. Abt.* LXXVI (1959),
246-266.
- L. SÖLL, Forestis — forêt — forest — Forst. Eine umstrit-
tene Frage der Sprachwissenschaft. *Die neueren Sprachen*
XI (1962), 147-160.
- S. SONDEREGGER, Die Orts- und Flurnamen des Landes
Appenzell. Band I : Grammatische Darstellung (Beiträge
z. schweizerdeutschen Mundartforschung, VIII). *Frauen-
feld*, 1958.
Rec. O. BANDLE, *Namn och bygd* XLVII (1959), 183-186.
J. MENDELS, *Mod. Lang. Notes* LXXVII (1962), 315-317.
K. PUCHNER, *Blätter f. oberdt. Namenf.* II (1959), 45-46.
- St. SONDEREGGER, Die mit Personennamen gebildeten
Orts- und Flurnamen des Kantons Appenzell I. Rh.
Inerrhoder Geschichtsfreund, H. 7 (1959), 21-52.
Vooral vele voorbeelden van elliptische genitieven en patro-
nymische afleidingen op *-er* in hof- en weidenamen.
- S. SONDEREGGER, Das altappenzellische Wehrwesen im
Lichte der Orts- und Flurnamen. *Appenzellische Jahr-
bücher* H. 89 (1961), 40 s.
- S. SONDEREGGER, Das Alter der Flurnamen und die

- germanische Überlieferung. *Jahrb. f. fränk. Landesf.* XX (1960), 181-201 = *Festschrift E. Schwarz I.*
 Rec. F. DEBUS, *Zs. f. Mundartforsch.* XXXI (1964), 370.
 W. FOERSTE, *Niederdt. Wort II* (1961), 110.
 Zeer gedocumenteerd overzicht met betrekking tot geheel het Germaans taalgebied.
- S. SONDEREGGER, Die schweizerdeutsche Mundartforschung 1800-1959. Bibliographisches Handbuch mit Inhaltsangaben (Beiträge zur schweizerdeutschen Mundartforschung XII). *Frauenfeld*, 1962.
 Rec. J. A. HUISMAN, *Neophilologus* XLVII (1963), 159.
 K. WAGNER, *Erasmus XV* (1963), Sp. 726-730.
 Het hoofdstuk III, 2 : „Das Schweizerdeutsche im Rahmen der viersprachigen Schweiz“ biedt een volledige bibliografie van het taalgrensonderzoek in Zwitserland.
- S. SONDEREGGER, Aufgaben und Probleme der althochdeutschen Namenkunde. *Namenforschung, Festschrift A. Bach (Heidelberg)*, 1965), 55-96.
 Rec. H. WALTHER, *Inform. Leipz.* 4 (1966), 6.
- S. SONDEREGGER, Die ältesten Schichten einer germanischen Rechtssprache. Ein Beitrag zur Quellensystematik, in : *Festschrift K. S. Bader*. Rechtsgeschichte, Rechtssprache, Rechtsarchäologie, rechtliche Volkskunde. *Zürich, Köln u. Graz*, 1965.
- S. SONDEREGGER, Frühe Übersetzungsschichten im Althochdeutschen, in : *Philologia Deutsch — Festschrift W. Henzen (Bern)*, 1965), 101-114.
- S. SONDEREGGER, Sankt Gallen, Wiege der deutschen Sprache (Die Alpen in der deutschen Geschichte des Mittelalters). *Vorträge u. Forsch. X (Konstanz u. Stuttgart)*, 1965), 159-183.
- O. SPRINGER, Ortsnamenkunde und Dialektgeographie. *German Quaterly* XXXII (1959), 85-97.
- L. STEINBERGER, Tiroler Ortsnamen. *VI. Int. Congr. (München)*, 1961) III, 830.
- W. STURMFELS- -H. BISCHOF, Unsere Ortsnamen im ABC erklärt nach Herkunft und Bedeutung. *Bonn*, 1961 (3. verbesserte und stark erweiterte Auflage).

Rec. E. BEYER, *Ét. germ.* XVII (1962), 455.

K. BISCHOF, *Anzeiger f. dt. Alt. u. Lit.* XCI (1961/62), 102-106.

E. CHRISTMANN, *Rhein. Viert.* XXVI (1961), 139-147.

Een woordenboek dat de oorsprong en de betekenis tracht te verklaren van ongeveer 10.000 Duitse, Europese en niet-Europese plaatsnamen, hydroniemen, berg- en landsnamen. Naslagwerk met register.

- A. THOMSEN, *wort- und wert-Namen in den Küstenländern der Nordsee.* Hamburg, 1962.
- J. TRIER, Versuch über Flussnamen (Arbeitsgemeinschaft f. Forsch. d. Landes Nordrhein-Westfalen, 88). Köln u. Opladen, 1960.
Rec. H. KRAHE, *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 308.
O.a. ook over *Temse*.
- J. TRIER, Venus. Etymologien um das Futterlaub. Köln, 1963.
Rec. K. ROELANDTS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LVI (1967), 39.
Behandelt o.m. *wald*, lat. *nemus*, mhd. *wanne*, on. *vin*.
- J. TRIER, Wortgeschichten aus alten Gemeinden. Köln-Opladen, 1965.
Over lat. *munus*, dt. *meinen*, Minne, *Gemeinde*, die *Gart*, der *Hagestolz*, enz.
- J. VINCKE, Bibliographie der westfälischen Hausinschriften. *Rhein.-westf. Zs. f. Volksk.* X (1963).
- H. VON BOTHMER, „Mimica” Forst und Gesellschaft. Eine Studie zur sozialgeschichte Niedersachsens im frühen und hohen Mittelalter. Hildesheim, 1965.
Rec. G. VON PRERADOVICH, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 205-207.
Uitgaande van Bleckmar (Kr. Celle) wordt in deze lijvige studie het voogdijgebied Celle van de hertogen van Lüneburg onderzocht, ook wat betreft de veld- en nederzettingvormen.
- P. VON POLENZ, Name und Wort. Bemerkungen zur Methodik der Namenkunde. *Mitteil. f. Namenk.* VIII (1960/61), 1-11.
- P. VON POLENZ, Raumnamen und Personengruppennamen im frühmittelalterlichen Deutschland. *VI. Int. Congr.* (München, 1961) III, 608-614.

- P. VON POLENZ *Landschafts- und Bezirksnamen im frühmittelalterlichen Deutschland. Untersuchungen zur sprachlichen Raumerschliessung. I. Namentypen und Grundwortschatz. Marburg, 1961.*
 Rec. G. DE SMET, *Germanistik* III (1962), 352-353.
 W. M., *Dt. Archiv f. Erf. Mittelalt.* XVIII (1962), 275-276.
 H. NAUMANN, *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 201-208.
 H. WALTHER, *Inform. Leipz.* (1964), 10-11 en *Jahrb. Regionalgeschichte* I (1956), 257-260.
 Het tweede deel van dit werk zal als „Namenbuch” gepubliceerd worden.
- P. VON POLENZ, *Vorfränkische und fränkische Namensschichten in der Landschafts- und Bezirksbenennung Ostfrankens. Jahrb. f. fränk. Landesf.* (1960), 157-174 = *Festschrift E. Schwarz* I.
 Rec. F. DEBUS, *Zs. f. Mundartforsch.* XXXI (1964), 370.
 W. FOERSTE, *Niederdt. Wort* II (1961), 105.
 Komt tot een mogelijke indeling van de vroegmiddeleeuwse streeknamen in drie groepen: vóórfrankisch, merovingisch-frankisch, karolingisch-frankisch.
- K. WAGNER, *Die Verbreitung der mit dem Suffix -ing und mit -heim zusammengesetzten Ortsnamen in Europa. VI. Int. Congr. (München, 1961) III, 775-779.*
- E. WALLNER, *Zur Platzwahl der südbayrischen Pfarrdorfnamen mit dem Suffix -ing. Blätter f. oberdt. Namenf.* III/IV (1960/61), 1-16.
- H. WALTHER, *Wüstungsnamen und ihre Wandlungen. Leipz. Abhand. z. Namenf.* II (1964), 383-385.
- H. WALTHER, *Zur Namenforschung als Gesellschaftswissenschaft. Leipz. Abhandl. z. Namenf.* III (1965), 111-115.
- H. WEIGL- -R. SEIDELMANN- -K. LECHNER, *Historisches Ortsnamenbuch von Niederösterreich I : A bis B/P. (Verein f. Landesk. v. Niederösterreich u. Wien). Wien, 1964.*
 Vgl. ook W. STEINHAUSER, *Gedanken zur Deutung niederösterreichischer Siedlungsnamen. Unsere Heimat* XXXVI (1965), Nr. 10-12.
 Rec. M. HORNUNG, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 110-111.
 E. SCHWARZ, *Zs. f. bayer. Landesgesch.* XXVIII (1965), 868-869.
 W. STEINHAUSER, *Zs. f. Mundartf.* XXXIII (1966), 74-79.

- H. WEIGL, Niederösterreichische Orts- und Flurnamen als mundartgeschichtliche Quelle. *Zs. f. Mundartf.* XXVIII (1961/62), 375-379.
- H. WEIGL, Siedlungsformen und Fluranlagen in Niederösterreich. *Unsere Heimat* XXXIII (1962), 37-44.
- R. WEISS, Häuser und Landschaften der Schweiz. *Erlenbach-Zürich-Stuttgart*, 1959.
Rec. W. RADIG, *Dt. Lit. zeitung* LXXXIII (1962), 1109-1110.
- L. WEISGERBER, Erläuterungen... : zie *Bibl. Pln.* 1957/58, blz. 432.
Rec. J. H(ERBILLON), *Com. top.* XXXIII (1959), 277.
- L. WEISGERBER, Eine Irenwelle an Maas, Mosel und Rhein in ottonischer Zeit?, in : *Aus Geschichte und Landeskunde, Franz Steinbach zum 65. Geburtstag (Bonn, 1960)*, 727-750.
- H. WESCHE, Theophore Ortsnamen und Flurnamen in Niedersachsen. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 780-784.
- H. WESCHE, Die Ortsnamen auf *-büttel* im Papenteich. *Jahrb. Ver. niederdt. Sprachforsch.* LXXXII (1959), 17-28.
- H. WESCHE, Volksetymologie und Verballhornung in niedersächsischen Flurnamen. *Heimat u. Volkstum, Bremer Beiträge z. nnd. Volksk.* 1959/60, 62-72.
Vele voorbeelden in verband met dier-, plant- en waternamen, agglutinatie enz.
- H. WESCHE, Zetazismus in niedersächsischen Flurnamen. *Indogermanica, Festschr. W. Krause (Heidelberg, 1960)*, 230-248.
B.v. *beek/beetz, specke/spetz* enz.
- H. WESCHE, Das Suffix *-ing(en)* in niedersächsischen Orts- und Flurnamen. *Jahrb. f. fränk. Landesf.* XX (1960), 257-281 = *Festsch. E. Schwarz* I.
Rec. F. DEBUS, *Zs. f. Mundartforsch.* XXXI (1964), 371.
W. FOERSTE, *Niederdt. Wort* II (1961), 107.
Over de ontwikkeling van dit in Nedersaksen zeer verbreide suffix.

- H. WESCHE, Schwächung und Schärfung der Verschlusslaute, besonders in niederdeutschen Orts- und Flurnamen. *Beitr. z. Gesch. d. dt. Sprache u. Lit.* LXXXII (1961) = *Festschr. E. Karg-Gasterstädt*, 271-295.
 Rec. W. FOERSTE, *Niederdt. Wort II* (1961), 82.
 Vgl. de bijdrage van K. ROELANDTS, genoemd in *Bibl. Psn.* 1957/58, nr. 34.
- H. WESCHE, Flurnamen und Wortkarten. Bemerkungen zu den ungedruckten Habilitationsschrift von Hans Janssen † „Niedersächsische Wortforschung“. *Festschrift L. Wolff (Neumünster, 1962)*, 77-92.
 Over de methode der veldnamen-inzameling zoals S. die te Göttingen voor Nedersaksen voortzet. Speciaal over *esch*, *queen* en *tie*.
- H. WESCHE, Doppellender (Pleonasmus, Tautologie) in niedersächsischen Fluss- und Flurnamen. *Driemaand. bladen XV* (1963), 111-123.
- H. WESCHE, Die Plitenberge. Ein Exkursionsbericht mit philologischen Überlegungen. *Wohltmann-Festschrift* (1965), 199-217.
Plitenberg = langwerpige verhevenheid of berg, in de nabijheid van een rivier of van een waterrijke of vochtige plaats.
- H. WESCHE, Namenforschung, in : *Methodisches Handbuch f. Heimatforschung. Hildesheim*, 1965.
- H. WESCHE, Apa zwischen Elbe und Ems. Mit zwei Karten. *Namenforschung, Festschrift A. Bach (Heidelberg, 1965)*, 228-239.
 Met een groot aantal *apa*-hydroniemen.
- J. WHATMOUGH, Onomastics and linguistics. The Agri Decumates, with the Upper Rhine and Danube. *VI. Int. Congr. (München, 1960) I*, 68-79.
- K. WILLVONSEDER, Kelten in Tirol? *Der Schlern XXXVI* (1962), 273-284.
- T. WITKOWSKI, Grundbegriffe der Namenkunde (Dt. Akad. d. Wissensch. Berlin. Vorträge u. Schriften, H. 9). *Berlin*, 1964.
 Rec. F. DEBUS, *Dt. Literaturzeitung LXXXVIII* (1967), 118-120.

- I. LUTTERER, *Zs. f. Slawistik* XI (1966), Heft 2.
 J. SCHULTHEIS, *Inform. Leipzig* 3 (1965), 9-10.
 R. SPERBER, *Beitr. z. Namenf.* N. F. I (1966), 98.
 Vgl. ook W. FLEISCHER, *Zur Terminologie der Namenkunde. Forsch. u. Fortschr.* XL (1966), 376-379.
- T. WITKOWSKI, Zu einigen Fragen der Namenforschung in Vorpommern. *Forschungen u. Fortschritte* XXXVII (1962), 90-93.
- T. WITKOWSKI, Die Ortsnamen des Kreises Stralsund (Dt. Akad. d. Wissensch. Berlin. Veröff. d. Inst. f. Slawistik, 36). *Berlin*, 1965.
 Rec. W. KRAMER, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 92-95.
 J. SCHULTHEIS, *Inform. Leipzig* 5 (1966), 11-12.
 Verklaring van 154 pln., waarvan 60 % Duitse en 28 % Slavische namen. Met register.
- H. WOLFF, Hohbuoki > Hobeke > Höhbeck. *Jahrb. f. Gesch. Mittel- u. Ostdeutschlands* XII (1963), 184-194.
- H. WOLFF, Forschungen aus dem Bereich der mitteldeutschen Toponomastik. *Jahrb. f. Gesch. Mittel- u. Ostdeutschlands* XII (1963), 258-269.
- K. F. WOLFF, Eisack, Etsch und Isar. Eine Betrachtung über heimische Flurnamen. *Der Schlern* XXXIV (1960), 309-312.
- A. ZOBEL, Niederdeutsche Spuren in schlesischen Flurnamen. *Onoma* VIII (1958/59), 352.
 Samenvatting van lezing, o.m. over *Massen/Maten* en *Warfen/warp*.
- A. ZOBEL, Orts- und Flurnamen des Kreises Löwenberg mit Flurnamenlisten. *Heimatbuch des Kreises Löwenberg in Schlesien (Bückerburg, 1959)*, 425-497.
- A. ZOBEL, Die Flurnamen des Mansfelder Gebirgskreises. *Mitteil. f. Namenk.* V (1959/60), 3-19.
- A. ZOBEL, Ahd. *abuh*, mhd. *ebich* in Flurnamen und Mundart. *Jahrb. f. fränk. Landesf.* XX (1960), 247-249 = *Festschrift E. Schwarz* I.
 Rec. F. DEBUS, *Zs. f. Mundartforsch.* XXXI (1964), 370.
 Betekenis : „verkeerd, slecht, omgekeerd”.

- A. ZOBEL, Über das Wort „Motte“, in : F. GESCHWENDT, Kreis Geldern (*Köln-Graz*, 1960).
- A. ZOBEL, *Born/Brunn* in den schlesischen Orts- und Flurnamen. *Schles. Flurnamensammler* XI (1962), 3-4.
- (†) A. ZOBEL, Flurnamensammlungen und Flurnamenarchive in West- und Ostdeutschland. *Jahrb. f. ostdt. Volkskunde* VII (1962/63), 221-228 (1).
- L. ZOTZ, Die früheste Besiedlung Frankens. *Festschrift E. Schwarz* I = *Jahrb. f. fränk. Landesf.* XX (1960), 23-38.
- W. ZÜHLSORFF, Südwestmecklenburgischer Flurnamen-Atlas. *Slaw. Namenf.* (Berlin, 1963), 258-260.
- W. ZÜHLSORFF- -H. SCHALL, Flurnamenatlas von Südwestmecklenburg. *Berlin*, 1963.

* * *

Bijdragen over afzonderlijke namen en toponymische bestanddelen, monografische studiën en korte opstellen over duitstalige steden en gebieden hebben wij tijdens het excerpieringswerk terloops genoteerd. Wij vermelden als dusdanig :

- P. ALPERS, Plattdeutsche Flurnamen. *Niederdt. Jahrbuch* 1961.
- H. BAHLOW, O(l)desloe und Hadeln. *Korr. blatt Ver. niederdt. Sprachf.* LXVIII (1961), 9-11 ; LXIX (1962), 45.
- O. BANDLE, Von thurgauischen Orts- und Flurnamen, besonders in der Unterseegegend (Veröff. d. Heimatvereinigung am Untersee, 14). *Steckborn*, 1959.
- E. BARTH, Die Flurnamen des Dorfes Roetgen. *Heimatkalender Landkreis Monschau* (1963), 144-169.
- P. BECKMANN, Reste der alten Diminutivendung -ke, -ken im Mecklenburgischen. *Jahrb. Ver. niederdt. Sprachf.* LXXXV (1962).

(1) Over A. Zobel zie H. DRAYE, Arthur Zobel (1890-1963). *Onoma* X (1962/63) [1964], 334.

- B. BENTHIEN, Die historischen Flurformen des südwestlichen Mecklenburg. Eine Studie zum Problem Dorf, Feld und Wirtschaft, zugleich ein Beitrag zur Entwicklungsgeschichte der ländlichen Siedlungen im Bezirk Schwerin. *Schwerin*, 1960.
 Rec. R. OGRISSEK, *Jahrb. f. Regionalgeschichte* I (1965), 266-269.
- F. J. BERANEK, Die jiddischen Ortsbenennungen in Niederösterreich. *Jahrb. f. Landeskunde von Niederösterreich XXXVI* (1964).
- F. J. BERANEK, Die Ortsnamen Südmährens. (Heimat Südmähren). *Wunsiedel*, 1962.
- F. J. BERANEK, Der Name Lundenburgs. *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 23-38.
- V. BINGELLI, Über Begriff und Begrenzung der Landschaft Oberaargau. *Jahrb. d. Oberaargaus* V (1962), 13-53.
- V. BINGELLI, Die Landschaft im Lichte der Flurnamen (Dargestellt am Beispiel der Namen Langenthals...). Die Aussage über Bodenaufbau, Geländeformen und Gewässer. *Langenthaler Heimatbl.* I (1961), 74-91.
- H. BOSSE, Die Forst-, Flur- und Gewässernamen der Ückerländer Heide. (Veröffentlichungen der Historischen Kommission für Pommern, Reihe V : Forschungen zur pommerschen Geschichte, 2). *Köln-Graz*, 1962^a.
- W. BRANDENSTEIN, Der Ortsname Katsch. *Die Sprache* VI (1960), 193-201.
- W. BRANDENSTEIN, Der Ortsname Linz. *Hist. Jahrb. d. Stadt Linz* (1960), 331-334.
- A. BRETSCHNEIDER, „usque ad fluvium quod croewel vocatur”. *Onoma* VIII (1958/59), 351.
 Samenvatting van lezing over *Croewel/Krögel* en andere w/g-varianten. Zie ook LEYS, hierbeneden blz. 306.
- W. BURGHARDT, Der Flurname Wone, Waune, Wuhne. *Niederdt. Wort* I (1960), 77-79.
- P. CAUMANN, Flurnamen. Ruf an unsere Gemeinderäte. *Heimatkalender f. d. Kreis Moers XVIII* (1961).
 Veldnamen die in straatnamen dienen bewaard te worden.
- K. DABRUNZ, Die Ortsnamen des Kreises Ückerlande. *Kultur*

- u. *Heimat, Monatschr. f. d. Kreis Ückerminde* I (1962), 97-100, 136-139, 168-171, 195-199.
- H. DELVOS, Stadtkyller Flurnamen und ihre Deutung. *Jahrb. Prim* (1963), 98-104.
- R. DERTSCH, Ottobeuren und die Ortsnamen auf -beuren, in : Ottobeuren 764-1964, Beiträge zur Geschichte der Abtei (*Augsburg*, 1964), 24-31.
- H. EWE, Zur Flurnamenbildung auf Rügen seit der Romantik, in : Worte und Werte. Br. Markwardt zum 60. Geburtstag. *Berlin*, 1961.
- H. EWE, Rügensche Flurnamen des Mittelalters und ihre Bedeutung für die historische Geographie. *Greifswald-Stralsunder Jahrb.* II (1962), 31-37.
- W. FOERSTE, Der Flurname Block. *Niederdt. Wort* III (1963), 27.
- FRAENKEL, Spree und Havel. *Arch. f. d. Stud. neu. Spr. u. Lit.* CXIV (1962), 178-181.
- H. GENSICKE, Landesgeschichte des Westerwaldes (Veröff. d. hist. Komm. f. Nassau, XIII). *Wiesbaden*, 1958.
Rec. F. PETRI, *Rhein. Viert.* XXIV (1959), 253-256.
- A. GERCKE, Die Haus- und Hofnamen der Lüneburger Heide als Volksbrauch. *Niedersächs. Jahrb. f. Landesgesch.* XXXIV (1962), 254-268.
- J. GEUENICH, Die Dürener Strassennamen mit einem Stadtplan 1965, 26 Plänen und Bildern aus dem alten Düren. *Düren*, 1965.
Rec. H. DITTMAYER, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 204-205.
- H. GRANZ, Die Flurnamen von Alfstedt, Kreis Bremervörde. *Stader Jahrb.* (1963), 81-105.
- L. GRIEBLER, Die Problematik der „Lauterbäche“. Über einen verbreiteten Bachnamen. *Trierischer Volksfreund, Beilage Mosella* XI (1963), nr. 11.
- J. GÜNTHER, Beruf und Ortbezeichnung in Vogelnamen aus dem niederländisch-nordwestdeutschen Küstengebiet. *Drie maand. bladen* XVI (1964), 33-43.
- O. HAHNE, Berg-, Bach- und Siedlungsnamen im Harze. *Onoma* VIII (1958/59), 349.
Samenvatting van lezing, o.m. ook over pln. *Toter Mann*.

- A. HANSEN, Der Flurname *Heerweg* in Ostfalen. *Braunschw. Heimat* IVL (1960), nr. 1.
- E. HARTMANN, Herkunft ostpreussischer Ortsnamen. *Ostpreussenbl.* XIV (1963).
- H. H. HENNINGS, Zum Orts- und Geschlechtsnamen Latendorf. *Zs. d. Gesellsch. für Schleswig-Holsteinische Gesch.* LXXXV-LXXXVI (1961), 275-284.
Laat = „Ableger von einer Blume oder Pflanze, junger Trieb, Schössling“ (O. MENSING, Schleswig-Holsteinisches Wb.).
- A. HERRNBRODT, Alter Berg und alte Burg. *Neues Rheinland* (1964), nr. 36.
 Over de *motte*-namen in het Rijnland.
- P. HESSMANN, Die jungen Siedlungsnamen des Regierungsbezirks Stade und des Landes Bremen. *Stud. Germ. Gand.* VII (1965), 217-254.
 S. onderzoekt de krachten die tussen ca. 1769 en ca. 1960 in de naamgeving werkten in het onderzochte gebied.
- P. HESSMANN, Die Flurnamen der Kirchspiele Rotenburg, Scheessel, Brockel und der Gemeinde Fintel (Kreis Rotenburg/Hann.). Doct. Gent, 1963.
- A. HÖCK, Bemerkungen zur Landschaftsbezeichnung „die Schwalm“. *Zs. Ver. f. hess. Gesch. u. Landesg.* LXXIV (1963), 143-152.
- Th. HOLLÄNDER, Gladbecker Ortsnamen. *Vestische Zs.* LXV (1963), 27-30.
- H. HOLLMANN, Flurnamen der Gemarkungen Wetzlar und Niedergirmes. *Wetzlar*, 1963.
 Rec. H. WOLF, *Hess. Jahrb. f. Landesgesch.* XIV (1964), 426-428.
 Eerste deel van een „Flurnamenbuch des Kr. Wetzlar und einiger angrenzenden Gemarkungen“.
- K. HORNING, Die Strassburger Rheinfähren vom 6.-14. Jahrhundert und der Gewässer-, Flur- und Ortsname *Hund*. *Die Ortenau. Veröffentl. d. hist. Ver. f. Mittelbaden [Offenburg/B.]* XLV (1965), 223-231.
- A. JAKOB- -H. THIES, Die Flurnamen von Saarhölzbach. *Jahrb. Ver. f. Heimatk. im Kreis Merzig* VII (1963), 9-24.
- H. JÄNICHEN, Der Haus- und Flurname Unnot. *Blätter f. oberdt. Namenf.* II (1959), 31-32.

- H. JÄNICHEN, Hertfeld-Härtsfeld. *Zs. f. württemb. Landesgesch.* XIX (1960), 165-167.
- H. JÄNICHEN, Der Bohl im Schwäbisch-Alemannischen. *Zs. f. württemb. Landesgesch.* XXII (1963), 29-56.
- H. JÄNICHEN, Neue Beiträge zum Bohl- Problem. *Zs. f. württemb. Landesgesch.* XXIV (1965), 169-172.
Zie ook K. WÜHLER, *Ibid.*, 168-169.
- P. JANSEN, Der „Ungern-Platz“ bei Übach. *Selkkantheimat* IX (1963), 36 e.v.
- P. JANSEN, Die Ortsnamen Langbroich, Heggen und Harzelt. *Selkkantheimat* IX (1963), 1-5.
- K. K. KLEIN, Der Name Honter(us). *Südostdt. Archiv* VIII (1965), 57-63.
- R. KLOSS, Ein Beitrag zur Ortsnamenkunde des salzburgischen Enntals. Gewässer, Siedlungen, Fluren, Höfe, Almen, Berge. *Jahresberichte d. Akad. Gymnasiums Graz* (1961/62).
- E. KÜHLE, Flurbild und Flurnamen der Gemeinde Hesepe. *Der Grafschafter* (1964), nr. 11.
- P. LEVY, Bizareries des noms de communes allemandes. *Ét. germ.* XVII (1962), 161-165.
- G. LIPPS, Die Flurnamen von Einöd (Veröff. d. Instit. f. Landesdesk. d. Saarlandes, V). *Saarbrücken*, 1962.
Rec. R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1964), 443.
- H. MAIER, Die Flurnamen der Stadt Villingen. *Villingen*, 1962.
- A. MAY, Index des noms de lieu figurant dans les tables chronologiques d'Arthur Schon „Zeittafel zur Geschichte der luxemburger Pfarreien von 1500-1800“. *Luxembourg*, 1962.
- H. MENHOFER, Die Pflanzennamen Siegwurz, Siegenkümmel und Siegminze. *Mitteil. f. Namenk.* VIII (1960/61), 11-14.
Sieg = „Sumpf“. Vgl. ook de bijdrage van H. MARZELL in H. 9 (1961/62), blz. 14-16.
- J. MILMEISTER, Vianden vor 1090. *Zs. f. Lux. Gesch.* XVI (1964), 37-50.
- E. MÜLLER, Flachsbanbau im Eichsfelde im Lichte der Flurnamen. *Leipz. Abhand. z. Namenf.* II (1964), 395-398.
Rec. E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 323.
- L. MÜLLER-KLÖCKNER, Die vielen Katzensteine. Ein Beitrag zur Flurnamenforschung. *Rhein. Landfreund* XII (1963), 137.

- G. MÜRKENS, Die Ortsnamen des Kreises Euskirchen. Ein Beitrag zur Siedlungsgeschichte des Kreises. *Veröffentlichungen des Vereins der Geschichts- und Heimatfreunde des Kr. Euskirchen* I (1958).
Rec. W. KASPERS, *Beitr. z. Namenf.* X (1959), 308-309.
- K. NAHRGANG, Die Flur- und Waldnamen der ehemaligen Gemarkung Phlippseich. *Landschaft Dreieich* N. F. IV (1964), 409-416.
- H. NARZ, Herbstein, seine Flurnamen und alten Familiennamen. *Lauterbacher Sammlungen*, XXXVI. *Lauterbach/Hessen*, 1963.
- G. NEUMANN, Woher kommt der Name unserer Stadt Göttingen? *Göttinger Jahrb.* (1962), 71-81.
- W. NOLTE, Die Flurnamen der Ämter Uslar, Lauenförde und Nienover. Ein Beitrag zur Namenkunde und Sprachgeschichte des südhannoverschen Raumes. Diss. Göttingen, 1963.
- V. PALM, Tausend Jahre Vogelfang in Deutschland. Zur Bedeutung des Flurnamens „Im Vogelsang“. *Rhein. Zeitung, Beilage Heimat zwischen Hunsrück und Eifel* XI (1963), nr. 6.
- J. O. PLASSMANN, Zum Namen Hadeln. *Korr. blatt Ver. niederdt. Sprachforsch.* XLVIII (1961), nr. 4.
- H. PRÖSSLER, Die Flurnamen von Koblenz-Pfaffendorf. *Mitteil. z. Landesgesch. u. Volkskunde i. d. Regierungsbez. Trier u. Koblenz* V (1960), 51-60.
- B. PUSCHMANN, Die Ortsnamen im Land- und Stadtkreis Koblenz. *Heimatkalender f. d. Landkr. Koblenz* XVII (1963), 34-39.
- J. ROTHE, Flurnamen von Schadges, Kreis Lauterbach (*Lauterbacher Sammlungen* XXXV). *Lauterbach/Hessen*, 1963.
- H. ROTHERT, Altena und Ovelgünne. Zwei altwestfälische Burgnamen. *Rhein.-Westf. Zs. f. Volksk.* VI (1959), nrs. 1-2.
- A. SAALWÄCHTER, Die Namen von Frei-Weinheim am Rhein mit einer Besitzgeschichte und urkundlichen Beiträgen. *Beitr. Ingelheimer Geschichte* XIII (1962).
- W. SCHINDHELM, Die Ortsnamen der Kreise Sonneberg und Neuhaus a. R. *Dresden*, 1964.
- A. SCHMID, Beutenbach. *Beitr. z. Namenf.* XIV (1963), 197-199.

- J. SCHMIDT, Das Problem des Namens Berlin. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 672-679.
- E. SCHNEIDER, Zum Flurnamen „Käse und Brot“. *Rhein.-Westfäl. Zs. f. Volksk.* VIII (1961), nr. 3-4. Vgl. hierboven blz. 251, P. Melchers.
- E. SCHNEIDER, Flurnamen der Gemarkung Orsingen mit Langenstein, Landkreis Stockach. (*Hegau-Flurnamen*, 1). 1963.
- E. SCHNEIDER, Flurnamen der Gemarkung Rielasingen mit Arlen, Landkreis Konstanz. (*Hegau-Flurnamen*, 2). 1963.
- E. SCHNEIDER, Flurnamen der Exklave Büsingen a. Rh., Landkreis Konstanz. (*Hegau-Flurnamen*, 3). 1964.
- E. SCHNEIDER, Flurnamen der Gemarkungen Gottmadingen und Ebringen, Landkreis Konstanz. (*Hegau-Flurnamen*, 4). 1964.
- E. SCHNEIDER, Flurnamen der Gemarkung Öhningen, Landkreis Konstanz (*Hegau-Flurnamen*, 5). 1965.
- E. SCHNEIDER, Die Stadtmarkung Karlsruhe im Spiegel der Flurnamen (Veröffentl. des Karlsruher Stadtarchivs, 1). *Karlsruhe*, 1965.
 Rec. G. BAUER, *Zs. f. Volksk.* 1967, 108-112.
 R. BERGMANN, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 109-110.
- F. SCHNELBÖGL, Reingrub, Gruben als Grenzmale. *Blätter f. oberdt. Namenf.* I (1958), 17-24.
- A. SCHÖNWERK, Die Reichsburg Kalsmunt bei Wetzlau. *Frankfurt a. M.*, 1962.
- W. SCHOOF, Der Name Osning. *Muttersprache* LXXI (1961).
- W. SCHOOF, Die ältesten Ortsnamen des Kreises Biedenkopf. *Hinterländer Geschichtsblätter, Mitt. aus Gesch. u. Heimatk. d. Kr. Biedenkopf* XLII (1963).
- W. SCHOOF, Noch einmal der Name Hundsrück. *Rhein.-Westf. Zs. f. Volksk.* X (1963), 187-189.
- B. E. SIEBS, Ovelgönne. *Heimat und Volkstum* 1961, 124-127.
- W. SINGER, Alte Forst- und Waldnamen des Fichtelgebirges. *Arzberger Hefte* XI (1964).
 Rec. E. EICHLER, *Inform. Leipz.* 3 (1965), 13.
- A. TIMM, Die Waldnutzung in Nordwestdeutschland im Spiegel der Weistümer. Einleitende Untersuchungen über die Umge-

staltung des Stad — Land-Verhältnisses im Spätmittelalter. *Köln-Graz*, 1960.

F. E. VOGT, Zur Deutung des Flurnamens „Hebsack“. *Württemb. Jahrb. f. Volksk.* (1959/60), 169-173.

G. WENDL, Friesdorfer Flurnamen erzählen... *Godesberger Heimatblätter I* (1963), 36-42.

A. W. ZIEGLER, Der schwäbische und bayerische Name nach Inschriften aus Augustins Heimatland, aus dem Kodex des „Bayer-Geographen“ und des Wessobrunner Gebetes. *Forsch. z. bayer. u. schwäbischen Geschichte [München] XXII* (1961), 9-23.

* * *

Met het oog op de naamkunde in het **Engelse taalgebied** volgt hier een keuze uit de bibliografische en toponymische publikaties.

R. J. ROBERTS, Bibliography of writings on English place- and personal names. *Onoma VIII* (1958/59), 1*-82*.

Voortgezet door ROBERTS, JACKSON en NICOLAISEN in *Onoma IX* (1960/61), 105-109; *X* (1962/63), 82-84; *XI* (1964/65), 79-82. Zie voor de Verenigde Staten de bibliografie van E. C. SMITH, *Ibid.* *IX*, 198-206; *X*, 151-154; *XI*, 145-150.

Vgl. ook F. R. HAMLIN, Bibliographie sommaire des études de toponymie aux Iles Britanniques. *Rev. intern. onomastique XIV* (1962), 299-310; *XV* (1963), 293-295.

W. KELLAWAY, Bibliography of Historical Works issued in the United Kingdom 1957-1960. University of London, Institute of Historical Research, 1962.

K. J. ALLISON- -M. W. BERESFORD- -J. G. HURST e.a., The deserted villages of Oxfordshire (Leicester University, Dept. of English Local History, Occasional Papers, 17). *Leicester*, 1965.

Vgl. ID., The deserted villages of Northamptonshire (Idem, 18). *Leicester*, 1965.

J. S. MOORE, Laughton : a study in the evolution of the Wealden landscape (Idem, 19). *Leicester*, 1966.

M. SPUFFORD, A Cambridgeshire community : Chippenham from settlement to enclosure. (Idem, 20). *Leicester*, 1966.

Deze vier publicaties werden uitgegeven door de „Deserted Village Research Group“.

- A. L. BINNS, *The Viking Century in East Yorkshire. York*, 1963.
 Rec. A. JANZÉN, *Scandinavian Studies* XXXVI (1964), 65-66.
- K. CAMERON, *English Place-Names. London*, 1961 ; 2nd ed. 1963.
 Rec. G. LANGENFELT, *Namn och bygd* L (1962), 222-223.
 P. M. VERMEER, *Engl. studies* XLIII (1962), 50-53.
- K. CAMERON, *The Place-Names of Derbyshire (English Place-Name Society XXVII-XXIX). Cambridge*, 1959.
 Rec. K. BRUNNER, *Anglia* LXXVIII (1960), 219-222.
 M. GELING, *Rev. phil.* XXXIX (1961), 117-121.
 E. HARMEER, *Medium Aevum* XXIX (1960), 142-144.
 A. JANZÉN, *Names* XI (1963), 54-58.
 K. G. LJUNGGREN, *Arkiv f. nord. filol.* LXXIV (1959), 158.
 W. H. SNYDER, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 96-97.
- G. J. COPLEY, *Names and Places : With a short dictionary of common or well-known place-names. London*, 1963.
 Rec. E. B. VEST, *Names* XII (1964), 239-240.
- H. C. DARBY, *Place-Names and the Geography of the past. Early English and Norse Studies presented to H. Smith (London, 1963)*, 9-18.
- H. C. DARBY- -E. M. J. CAMPBELL, *The Domesday Geography of South-East England. Cambridge*, 1962.
 Rec. J. BOUSSARD, *Bibl. École d. Chartes* CXXI (1963), 307-309.
 H. D., *Rev. hist. eccl.* LX (1965), 1054-1055.
 R. LENNARD, *Eng. hist. review* LXXIX (1964), 362-364.
- H. C. DARBY- -J. S. MAXWELL, *The Domesday Geography of Northern England. Cambridge*, 1962.
 Rec. J. BOUSSARD, *Bibl. École d. Chartes* CXXI (1963), 307-309.
 H. D., *Rev. hist. eccl.* LX (1965), 1054-1055.
 Zie ook R. W. FINN, *An Introduction to Domesday Book (London, 1963)* en V. H. GALBRAITH, *The Making of Domesday Book (Oxford, 1961)*, waarover H. D. in *Rev. hist. eccl.* LX (1965), 1051-1053 en 1053-1054.
 Bovendien C. VAN DE KIEFT, *Domesday Book in het licht van nieuwe onderzoekingen. Ts. v. gesch.* LXXVIII (1965), 150-178.
- E. DAVIES, *Flintshire place-names. Cardiff*, 1959.
 Rec. R. L. PEARCE, *Names* IX (1961), 61-63.
- [B. DICKINS], *The Anglo-Saxons. Studies in some aspects*

of their history and culture presented to Bruce Dickins, ed. by P. CLEMOES. *London*, 1959.

Rec. E. JOHN, *History* XLV (1960), 254-255.

E. EKWALL, *The Concise Oxford Dictionary of English Place-Names*. *Oxford*, 1960⁴.

Rec. K. CAMERON, *Mod. Lang. Review* LVI (1961), 569-570.

B. COTTLE, *Journ. Engl. & Germ. Phil.* LX (1961), 160-162.

H. D(AUPHIN), *Rev. hist. eccl.* LV (1960), 757-758.

R. DEROLEZ, *Rev. phil.* XL (1962), 952-953.

J. M. DODGSON, *Notes & Queries* CCV (1960), 317-318.

E. A. EBBINGHAUS, *Germanistik* II (1961), 23-24.

K. B. HARDER, *Names* VIII (1960), 245-248.

W. F. H. NICOLAISEN, *Medium Aevum* XXXI (1962), 132-137.

J. SAHLGREN, *Namn och bygd* XLVII (1959), 191.

D. WHITELOCK, *Engl. hist. Review* LXXXVI (1961), 673-675.

C. L. WRENN, *Rev. Engl. Studies* XII (1961), 441.

E. EKWALL, *Etymological Notes on English Place-Names (Lund Studies in English XXVII)*. *Lund-Copenhagen*, 1959.

Rec. K. CAMERON, *Engl. Studies* XLIII (1962), 48-50.

H. B. WOOLF, *Language* XXXVI (1960), 244-246.

Losse studies over een aantal plaatsnamen, met het oog op de hierboven genoemde „fourth (or really the fifth) edition of the Dictionary”. Verantwoording van eigen etymologieën, aanvullingen op vroeger werk (Street-names) enz.

E. EKWALL, *English Place-Names in -ing*. *Lund*, 1962².

Rec. M. LEHNERT, *Dt. Lit.-zeitung* LXXXIV (1963), 450-451.

S. B. LILJEGREN, *Neuere Sprachen* XII (1963), 483.

J. SAHLGREN, *Namn och bygd* L (1962), 219.

E. S. SMITH, *Names* X (1962), 291-292.

P. M. VERMEER, *Engl. Studies* XLIV (1963), 130-131.

Zie ook G. LANGENFELT, OE *-ingas* in non-Germanic folk-names. *Namn och bygd* XLVI (1958), 115-119.

E. EKWALL, *Variation and Change in English Place-Names*. *Vetenskaps-societeten i Lund, Årsbok* 1962, 3-49.

Zie ook Id., Some cases of variation and change in English place-names. *English Studies presented to R. W. Zandvoort (Amsterdam, 1964)*, 44-49.

E. EKWALL, *Selected papers (Lund Studies in English, XXXIII)*. *Lund*, 1963.

Rec. N. E. ELIASON, *Language* XL (1964), 498-500.

P. M. VERMEER, *Engl. Studies* XLV (1964), 399-401.

Een keuze van bijdragen verschenen tussen 1913 en 1959.

- E. EKWALL, A Problem of Old Mercian Phonology in the Light of West Midland Place-names. *Namn och bygd* LI (1963), 16-48.

Bijdrage verdeeld in drie delen : 1° Oe. *bæce* (*bece*) = brook ; 2° oe. *læcc*, *lecc*, apparently „a stream” ; 3° various place-names. Een aanvullende nota over oe. *bece* verscheen in *Namn och bygd* LIII (1965), 22-25.

- E. EKWALL, Old English *wic* in place-names (Nomina Germanica, XIII). *Uppsala-Köpenhamn*, 1964.

Rec. O. ARNGART, *Namn och bygd* LIII (1965), 163-165.

W. LAUR, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 211-212.

E. TENGSTRAND, *Namn och bygd* LIII (1965), 111-121.

- E. EKWALL, Some Notes on West Riding Place-Names. *Namn och bygd* LII (1964), 21-34.

- [E. EKWALL], The published writings of Eilert Ekwall. A bibliography compiled by O. VON FEILITZEN (Lund Studies in English, 30). *Lund*, 1961.

Rec. R. B. MITCHELL, *Medium Aevum* XXXI (1962), 228.

R. UNGER, *Deutsche Lit. zeitung* LXXXIII (1962), 851.

R. Z(ANDVOORT), *Engl. Studies* XLIV (1963), 72.

Over deze wereldberoemde anglist en naamkundige verscheen een in-memoriam van de hand van zijn opvolger te Lund : O. ARNGART, Eilert Ekwall. *Namn och bygd* LIII (1965), 159-162.

Zie ook het overlijdensbericht in *The Times* 1/12/1964 : Eilert Ekwall (1877-1964).

- R. FORSBERG, English *wormstall*. *Namn och bygd* XLVIII (1960), 120-139.

Betekent : schuilplaats voor vee tegen „gewormte” (vliegende insecten) bij hete zomerdagen. Ook als wvla. pln. teruggevonden bij DE FLOU.

- M. GELLING, The element *hamm* in English place-names : A topographical investigation. *Namn och bygd* XLVIII (1960), 140-162.

Rec. W. FOERSTE, *Niederdt. Wort* II (1961), 109.

Over de verschillende betekenissen, uitgaande van „land in a river-bend” (vgl. nld. *ham*), en de geografische verbreiding.

- M. GELLING, Place-Names and Anglo-Saxon Paganism. *Birmingham Hist. Journal* VIII (1961), 7-25.

- F. R. HAMLIN, Les éléments français dans la toponymie anglaise. *Rev. intern. onomastique* XVI (1964), 115-129.

K. JACKSON, Notes on the Celtic place-names in England. *VII. Int. Congr. (Firenze, 1963) II*, 189-191.

A. JANZÉN, Scandinavian Place Names in England III-VII. *Names VII* (1959), 17-34; *VIII* (1960), 150-171; *X* (1962), 233-242; *XI* (1963), 213-228; *XII* (1964), 23-41.

Vgl. *Bibl.* 1957-58, blz. 434. Betreft thans *Bagthorpe, Tidkinhow, Bollam Beck, Ruswarp, Silverdale, Galtrebusk, Legbarrow, Wodecastmire, Wampool* enz.

A. JANZÉN, Are there so-called inversion compounds in Yorkshire place-names? *Namn och bygd XLVIII* (1960), 43-81.

Het antwoord is negatief en brengt nieuwe elementen aan voor de studie van de Skandinavische kolonisatie aldaar. De tegenstelling tussen Germaanse en Ierse composita-types is formeel te vergelijken met de omstreden rom. formaties als *Auricourt/Courtomer*, die ook te onzent bij de nederzettingsgeschiedenis werden betrokken.

K. B. JENSEN, Altindogermanische Ortsnamen in Südingland. *VI. Int. Congr. (München, 1961) II*, 427-436.

I. M. MATLEY, Elements of Celtic Place-names. *Names XIII* (1965), 39-54.

Met een appendix waarin talrijke algemene plaatsnaamelementen naast mekaar worden vermeld in het „Welsh, Cornish, Breton, Irish, Scottish, Manx”.

W. F. H. NICOLAISEN, Notes on Scottish Place-Names. *Scottish Studies III* (1959), 214-218; *IV* (1960), 96-104, 187-205; *V* (1961), 85-96, 199-201; *VI* (1962), 210-217; *VII* (1963), 83-85, 198-201; *VIII* (1964), 96-103, 208-213; *IX* (1965), 91-106, 175-182.

W. F. H. NICOLAISEN, A Symposium on Place-Name Research. *Scottish Studies V* (1961), 111-112.

W. F. H. NICOLAISEN, The historical stratification of Scottish hydronymy. *VI. Int. Congr. (München, 1961) III*, 561-571.

W. F. H. NICOLAISEN, The Collection and Transcription of Scottish Place-Names. *VII. Int. Congr. (Firenze, 1963) II*, 105-114.

- W. F. H. NICOLAISEN, Celts and Anglo-Saxons in the Scottish Border Countries : The Place-Name Evidence. *Scottish Studies* VIII (1964), 141-171.
- I. OLSSON, Om engelska ortnamn på *-stead* och gotländska på *-städe*. *Ortnamnssällskapet i Uppsala årsskr.* 1964, 3-48.
 Bespreking van de benedengenoemde dissertatie van SANDRED, en van HELLBERG's studie, waarover *Bibl.* 1957-58, blz. 437.
- W. H. PEARSALL, Place-names as clues in the pursuit of ecological history. *Namn och bygd* XLIX (1961), 72-89.
 Onderzoekt de toponymie van het Lake District met het oog op de historische aardrijkskunde (vroegere planten- en dierenwereld), de ermee verband houdende bodemgesteldheid en de vestigingsgeschiedenis.
- [LIAM PRICE], Papers in honour of Liam Price (The Journal of the Royal society of antiquaries of Ireland, XCV). *Dublin*, 1965.
- P. H. REANEY, The Origin of English Place-Names. *London*, 1960.
 Rec. J. McN. DODGSON, *Notes & Queries* CCVI (1961), 356-357.
 K. MALONE, *Names* IX (1961), 135-137.
 S. POTTER, *The Rev. of Eng. Studies* XIII (1962), 62-64.
 C. L. WRENN, *Antiquaries Journal* XLII (1962), 108-109.
 Naast andere toponiemen worden ook Keltische en Skandinavische afleidingen onderzocht en ontleed, alsook de pln. die verband houden met vroegere volksstammen, topografie en godsdienst.
- M. RICHARDS, The Distribution of some Welsh Place-Names. *Norsk tidsskrift for sprogvidenskap Suppl.* VIII (1965) = *Lochlann* III, 404-414.
- A. S. C. ROSS, A hitherto unnoticed Anglo-Saxon sound change. *Britannica. Festschr. H. M. Flasdieck* (Heidelberg, 1960), 215-220.
- K. I. SANDRED, English Place-Names in *-stead* (Acta Univ. Upsal., *Studia Anglistica Upsal.* 2). *Uppsala*, 1963.
 Rec. K. G. LJUNGGREN, *Arkiv f. nord. filol.* LXXIX (1964), 313-314.
 W. NICOLAISEN, *Beitr. z. Namenf.* N. F. I (1966), 106-108.
 T. PYLES, *Names* XII (1964), 232-234.
 Zie ook hierboven de bijdrage van OLSSON.

K. I. SANDRED, Strövtåg bland engelska, särskilt kentiska, ägonamn. *Ortnamnssällskapet i Uppsala årsskr.* 1965, 66-76.

S. behandelt een reeks veldnamen op *-et, -ett(e), -stead, -stall, -lease* enz.

A. SCHERER, Britannien und das „alteuropäische“ Flussnamensystem. *Britannica, Festschr. H. Flasdieck (Heidelberg, 1960)*, 241-250.

A. H. SMITH, English Place-Name Elements. Zie *Bibl.* 1957/58, blz. 435.

Rec. M. T. LÖFVENBERG, *Engl. Studies* XLIII (1962), 36-41.
W. H. SNYDER, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 95-96.

A. H. SMITH, The Place-Names of the West Riding of Yorkshire (English Place-Name Society XXX-XXXVII) *Cambridge*, 1961-1963.

Rec. K. BRUNNER, *Anglia* LXXX (1962), 441-442; LXXXI (1963), 221.

K. CAMERON, *Modern Lang. Review* LVIII (1963), 232-234;
Medium Aevum XXXII (1963), 160-164.

F. G. CASSIDY, *Names* X (1962), 188-190.

Ch. CLAY, *Engl. hist. review* LXXVII (1962), 714-716;
LXXVIII (1963), 728-730.

M. GELLING, *Rev. phil.* XLI (1963), 992-997.

K. B. HARDER, *Names* XI (1963), 199-201.

F. E. HARMER, *Rev. Engl. Studies* XV (1964), 187-190.

A. JANZÉN, *Names* XI (1963), 58-63.

K., *Brab. heem* XIII (1961), 71.

G. KRISTENSSON, *Engl. studies* XLV (1964), 317-322, 465-469.

K. G. L(JUNGGREN), *Arkiv f. nord. filol.* LXXVII (1962),
268; LXXVIII (1963), 286-287.

A. D. MILLS, *Notes & Queries* CCVII (1962), 117-118, 317-318.

A. RENOIR, *Speculum* XXXIX (1964), 749-751.

J. SAHLGREN, *Namn och bygd* L (1962), 215.

K. I. SANDRED, *Studia neophilol.* XXXVI (1964), 366-375.

A. H. SMITH, The Place-Names of Gloucestershire (English Place-Name Society XXXVIII-XLI). *Cambridge*, 1964-1965.

Rec. H. STÅHL, *Namn och bygd* LIII (1965), 106-110.

[A. H. SMITH], Early English & Norse Studies. Presented to Hugh Smith in honour of his 60th birthday. Ed. A. BROWN and P. FOOTE. *London*, 1963.

Bevat verschillende naamkundige bijdragen en een interessant opstel over „Wing Commander A. H. SMITH, O.B.E.” door R. V. JONES.

- A. SOMMERFELT, On the Norse form of the Name of the Picts and the Date of the first Norse Raids on Scotland. *Lochlann, a Review of Celtic Studies I* (1958) = *Norsk tidsskr. f. sprogvid. Suppl. V*, 218-222.
Rec. H. HARTMANN, *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 85-86.
- A. SOMMERFELT, The English Forms of the Names of the Main Provinces of Ireland. *Lochlann, a Review of Celtic Studies I* (1958) = *Norsk tidsskr. f. sprogvid. Suppl. V*, 223-227.
Rec. H. HARTMANN, *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 85-86.
- A. SOMMERFELT, Norwegian Place-names in the Celtic Parts of the British Isles. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 718-721.
- G. R. STEWART, *Leah, Woods, and Deforestation as an Influence on Place-Names. Names X* (1962), 11-20.
- B. SUNDBY, Studies in the Middle English Dialect Material of Worcesterhire Records. *Bergen-Oslo*, 1963.
Rec. A. JANZÉN, *Journal Engl. & Germ. Philol.* LXIV (1965), 759-761.
- A. B. TAYLOR, Name Studies in XVth century Scottish maps. *Imago Mundi XIX* (1965), 81-99.
- F. L. UTLEY, The Linguistic Component of Onomastics. *Names XI* (1963), 145-176.
- F. T. WAINWRIGHT, Archeology and Place-Names and History. An essay on problems of co-ordination. *London*, 1962.
Rec. W. F. H. NICOLAISEN, *Scottish Studies IX* (1965), 125-126.
P. QUENTEL, *Rev. intern. onomastique XV* (1963), 156.
- D. M. WILSON, The Anglo-Saxons (Ancient Peoples and Places, XVI). *London*, 1960.
Rec. P. MEYVAERT, *Rev. hist. eccl.* LVI (1961), 322-323.
Algemeen overzicht, hoofdzakelijk op oudheidkundige grondslag.

Met betrekking tot de **Skandinavische** naamkunde vermelden we hier eerst verschillende biblio- en biografische bijdragen, dan recente publikaties in de bekende toponymische series en ten slotte een kleine keuze van afzonderlijke studiën.

J. LARSEN- -P. ANDERSEN, Bibliography of Scandinavian philology 1956-1960. *Acta philol. scand.* XXV (1964), 161-250 ; XXVI (1964), 181-266.

De bibliografie der pln. en psn. staat in jrg. XXV, blz. 208-230.

K. G. LJUNGGREN- -S. BENSON(- -B. LOMAN), Litteraturkrönika [1959-1965]. *Arkiv. f. nord. filol.* LXXV (1960), 262-280 ; LXXVI (1961), 284-310 ; LXXVII (1962), 241-273 ; LXXVIII (1963), 257-292 ; LXXIX (1964), 292-316 ; LXXX (1965), 282-317 ; LXXXI (1966), 303-341.

Zie voorts in *Onoma* IX (1960/61) e.v. de jaarlijkse bibliografieën voor Denemarken, door K. B. JENSEN ; Zweeds Finland, door C.-E. THORS ; IJsland, door B. SIGFÚSSON ; Noorwegen, door P. HOVDA ; Zweden, door H. LINDBERG, B. EJDER, S. BENSON, A. ROSTVIK, S. B. VIDE.

Ook O. VON FEELITZEN, Bibliography of Swedish works on Romance, English and German Philology 1956-58 ; 1959-62 ; 1963-65. *Studier i modern Språkvetenskap = Stockholm Studies in Modern Philology* N. S. I (1960), 135-170 ; II (1964) 156-195 ; III (1967), 238-279.

S. AMUNDSEN, Bibliographie linguiste du féroïen 7. Toponymie. *Ét. germ.* XX (1965), 454.

G. HOLM, Mundarten- und Ortsnamenforschung in Schweden. *Magyar nyelvjárások* VIII (1962), 93-100.

S. BENSON, Das Mundartforschungsinstitut zu Lund (Landsmålsarkivet i Lund) 1960. *Comm. et rapports 1er congr. int. dial. gén.* IV (Louvain 1965), 40-47.

Vgl. S. BENSON, Landsmålsarkivet i Lund 1960. *Sydsvenska ortnamnsällskapets årsskr.* 1959-60, 61-68. Ook in de daarop volgende jaargangen vindt men telkens een kort verslag over de werkzaamheid van het instituut (directeur : S. BENSON).

G. PELLIEFF, Ortnamnsgranskning i Finland. *Namn och bygd* LIII (1965), 134-137.

Vgl. C.-E. THORS, IV nordiska namnforskarkongressen i Helsingfors 24-27 augusti 1962. *Namn och bygd* L (1962), 91-97, 227-228.

K. HALD, Navneforskningen. *In* : Det danske sprogs udforskning i det 20. århundrede, udg. af Selskab for nordisk Filologi (København, 1965), 67-84.

Rec. W. LAUR, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 213.

In dezelfde bundel vindt men o.m. ook overzichten van de studiën over Deense taalgeschiedenis (K. M. NIELSEN), taalbeschrijving (A. BJERRUM), dialektologie (P. ANDERSEN), woordonderzoek (K. MØLLER), een uitvoerige kronologische bibliografie en een namenregister.

We noteerden bovendien de volgende nekrologische bijdragen over verdienstelijke naamkundigen :

J. SAHLGREN, Natan Lindqvist. *Ortnamnssällskapets i Uppsala årskr.* 1962, 44-51.

Zie ook K. ROELANDTS, *Onoma* X (1962/63), 323.

S. BENSON, Natan Lindqvist. *Vetenskaps-societeten i Lund, Årsbok* 1964, 145-150.

K. G. LJUNGGREN, Magnus Olsen och Didrik Arup Seip. *Vetenskaps-societeten i Lund, Årsbok* 1964, 115-123.

In *Onoma* VIII (1958/59) wordt Ólafur Lárusson herdacht door BJÖRN SIGFÚSSON (blz. 440-441), R. Knudsen en G. Schütte door K. B. JENSEN (blz. 458, 459-460), V. E. V. Wessman door C. E. THORS (blz. 468-469), I. Modéer door R. OTTERBJÖRK (blz. 509-510) ; in *Onoma* X (1962/63) M. Olson door P. HOVDA (blz. 299), S. B. Aakjær door K. B. JENSEN (blz. 324-326) ; in *Onoma* XI (1964/65) G. Langenfelt door W. PÉE (blz. 349-351).

Nuttig zijn ook de registers op naamkundige tijdschriften :

G. SAHLGREN, Register till Namn och bygd 1-50 (1913-1962), 1. *Namn och bygd* LI (1963), afz. pag. 1-64.

A.-L. SJÖSTRÖM, Register över ortnamn... i årsskrifterna 1956-1965. *Ortnamnssällskapets i Uppsala årskr.* 1965, afz. pag. 1-15.

X., Register till årgångarna 1957-1965. *Sydsvenska ortnamns-sällskapets årskr.* 1965, 116-138.

In Denemarken werd in 1960 het 50-jarig jubileum gevierd van de Commissie voor Toponymie. Bij die gelegenheid verscheen een bundel van 10 opstellen :

Ti Afhandlinger, udg. i anledning af Stednavne-udvalgets 50 års jubilæum (Navnestudier udg. af Stednavneudvalget, nr. 2). *København*, 1960.

Rec. J. SAHLGREN, *Namn och bygd XLVIII* (1960), 178-180.

Behalve een overzicht van de werkzaamheid gedurende de laatste 25 jaren (1935-1960), door L. NYKIN en A. BJERRUM, vindt men er o.m. een studie van B. Hjorth PEDERSEN over plnn. met *-by* gevormd van persn., J. WOHLERT over plnn. in de imperatiefvorm, Chr. LISSE over traditie en vernieuwing in veldnamen, R. HORNBY en N. DJURHUUS over herkomst- en inwonersnamen.

Marknavnestudier (Navnestudier udg. af Stednavneudvalget, nr. 3). *København*, 1964.

Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol. LXXX* (1965), 313.

W. LAUR, *Beitr. z. Namenf. XVI* (1965), 306.

Een bundel van 11 veldnamenstudien (met Engelse samenvattingen), het jaar tevoren in handschrift aangeboden aan A. BJERRUM, directeur van het Instituut, bij zijn 60^e verjaardag. Het boek bevat o.m. opstellen over de structuuranalyse van pln. (door L. WEISE en J. KOUSGÅRD SØRENSEN, 1-9); veldnamen en dialectgeografie (V. CHRISTENSEN, 17-24); veldnamen en archeologie (J. KOUSGÅRD SØRENSEN, 83-93); veldnamen met adj. als 2^e lid (L. WEISE, 25-33); de bestanddelen *kors* „kruis” (J. LUMHOLT, 76-82), *ørn* „arend” (B. HJORTH PEDERSEN, 94-105) enz..

Danmarks stednavne 12. Stednavne i Århus og Skanderborg amter, udg. af Stednavneudvalget ved A. BJERRUM. *København*, 1964.

Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol. LXXX* (1965), 313.

W. LAUR, *Beitr. z. Namenf. XVI* (1965), 305.

In de reeks (ortografische) plaatsnamenrepertoria, uitg. door Stednavneudvalget, verschenen nog :

Fortegnelse over stednavne på Færøerne. *København*, 1960. —

Ook in een Færøse uitgave : Listi yvir staðanøvn í Føroyum. *Keypmannahavn*, 1960.

Fortegnelse over stednavne i Ringkøbing amt. *København*, 1962.

Fortegnelse over stednavne i Hjørring amt. *København*, 1966.

Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län XX, 2. Zie *Bibl.* 1957/58, blz. 437.

Rec. A. JANZÉN, *Journ. Engl. Germ. Philol. LIX* (1960), 95-99.

Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län VIII. Ortnamnen i Orusts västra härad, av D. PALM. *Lund*, 1963, XXXI + 425 p.

Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXIX (1964), 312-313.
J. SAHLGREN, *Namn och bygd L* (1962), 220-221.

Skånes ortnamn, A. Bebyggelsenamn 1. Albo härad, av B. EJDER. Zie *Bibl.* 1957/58, blz. 437-438.

Rec. K. G. LJUNGGREN, *Arkiv f. nord. filol.* LXXV (1960), 275-276.

Skånes ortnamn, A. Bebyggelsenamn 3. Bjäre härad och Ängelholms stad, av B. PAMP. *Lund*, 1964.

Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXX (1965), 312-313.

Skånes ortnamn, A. Bebyggelsenamn 18. Södra Åsbo härad, av B. SVENSSON o. Sv. BENSON. *Lund*, 1962.

Rec. K. G. LJUNGGREN, *Arkiv f. nord. filol.* LXXVII (1963), 283-284.

J. SAHLGREN, *Namn och bygd L* (1962), 219-220.

Zie ook H. ÅRESKOUG- -W. ÅKERLUND, *Delat författarskap. En principfråga i konkret belysning (med anledning av Skånes ortnamn bd A 18).* *Lund*, [1964].

Sveriges ortnamn. Ortnamnen i Skaraborgs län : II. Barne härad (1961) ; III. Frökinds härad (1961) ; V. Kinne härad (1965) ; VIII. Kållands härad (1963) ; IX. Laske härad (1962) ; X. Skånings härad (1960) ; XV. Viste härad (1964) ; XVI. Åse härad (1965). Territoriella namn, av I. LUNDAHL. *Uppsala* [1960-1965].

Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXVII (1962), 261-262 betr. II-III ; LXXIX (1964), 313 betr. VIII ; LXXX (1965), 312 betr. XV.

K. G. LJUNGGREN, *Arkiv f. nord. filol.* LXXXVI (1961), 305-306 betr. X ; LXXXVIII (1963), 283-284 betr. IX.

E. SCHWARZ, *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 93 betr. II-III ; XIV (1963), 310 betr. IX ; XV (1964), 115 betr. VIII ; XVI (1965), 97 betr. XV ; XVI (1965), 306-307 betr. XVI.

Vervolg van de officiële uitgave der Zweedse toponymie. Vroeger verschenen delen van dezelfde reeks werden genoemd in *Bibl.* 1957/58, blz. 438.

Sveriges ortnamn. Ortnamnen i Värmlands län XVI. Register 1 (A. Territoriella namn ; B. Naturnamn). *Uppsala*, 1962.

In deze reeks, aangevangen in 1922, ontbreken nu nog het eerste deel (Inleiding?) en het vervolg van de registers.

Sveriges ortnamn. Ortnamnen i Västernorrlands län II. Ångermanlands mellersta domsagas tingslag. Territoriella namn, av T. BUCHT. *Uppsala*, 1965.

Rec. E. SCHWARZ, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 306-307.

Sveriges ortnamn. Ordbok till Sveriges lapska ortnamn, av B. COLLINDER. *Uppsala*, 1964.

Rec. T. ITKONEN, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 302-304.

K. G. LJUNGGREN, *Arkiv f. nord. filol.* LXXX (1965), 313.

G. PELLIJEF, *Ortnamnssällskapets i Upps. årsskr.* 1964, 51-52.

Verklarend woordenboek van plaatsnamen en top. bestanddelen, met een inleiding over Lapse persn., Scandinavische en Finse leenwoorden in het Laps enz.

L. ALFVEGREN, Gotland i blickpunkten. En kritisk överblick över nyare litteratur om gotländska ortnamn (*Acta Universitatis Upsaliensis, Studia Philologiae Scandinavicae Upsaliensia* 1). *Stockholm-Göteborg-Uppsala*, 1961.

Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXVII (1962), 262-263.

Th. ANDERSSON, Svenska häradsnamn (*Nomina Germanica XIV*). *Uppsala-Köpenhamn*, 1965.

Rec. S. FRIES, *Namn och bygd* LIII (1965), 168-173.

Studie over de namen der Zweedse kantons. Bovendien behandelde S. afzonderlijke namen in : *Ortnamnssällskapets i Uppsala årsskr.* 1962, 15-21 (*Kumla*) ; 1963, 17-23 (*Viby Skurusten*) ; 1965, 3-7 (*Sibberyd i Rök*) ; *Namn och bygd* LI (1963), 95-119 (*Hedheskirkia „Heda” en Røskirkia „Rök”*).

S. BENSON, Namnet Harpsund. *Sydsvenska ortnamnssällskapets årsskr.* 1961-62, 51-54.

Mogelijk dial. **harpa* „vereniging”. — Schr. die thans de redactie van het genoemde tijdschrift waarneemt, verleende o.m. zijn medewerking aan de reeks „Skånes ortnamn” en bezorgde tot dusver drie delen van een „Südschwedischer Sprachatlas” (*Lund*, 1965, 1967 en 1969).

A. BJERRUM, Den dansk-tyske sproggrænse i middelalderen. *Namn och bygd* L (1962), 182-192.

Datering en verklaring aan de hand van de toponymie. Engelse samenvatting op blz. 231-233.

J. DE VRIES, Altnordisches etymologisches Wörterbuch. *Zie Bibl.* 1957/58, blz. 438-439.

Rec. F. DE TOLLENAERE, *Leuv. bijdr. Bijbl.* XLIX (1960), 147-150.

J. SAHLGREN, *Namn och bygd* XLVII (1959), 186-188.

Voltooid in 1961, tweede uitgave in 1962.

- St. EINARSSON, Beowulfian Place Names in East Iceland. *Modern Language Notes* LXXVI (1961), 385-392.
- B. EJDER, Det skånska godsnamnet Klågerup. *Namn och bygd* XLVII (1959), 112-118; Engelse samenvatting op blz. 197-198.
Op grond van ouder *Klapathorp* verklaard uit *kläp*- „klomp, verhevenheid”, of bijnaam „lomp, grof”. — Te vergelijken met antw. en ovla. *Klapdorp* (zie ROELANDTS, Antw. ingw. [beneden, nr. 39], 409 n. 20)? Dit kan echter geïnterpreteerd worden uit een „klaphek, valdeur, valveken” (o.m. POTTMEYER, *Bijdr. gesch. Brab.* XX (1929), 158-162.)
- B. EJDER, Var på din vakt! Om några ord met betydelsen „vaktställe”, „vårdkase” o. dyl. *Sydsvenska ortnamns-sällskapetets årsskr.* 1961-62, 59-99.
Over pln. in verband met een wachtpost, vuurbaken enz.
- B. EJDER, Tänneryd och andra namn på Tänn-, Tån-. *Sydsvenska ortnamns-sällskapetets årsskr.* 1963-64, 43-43.
Betreft o.m. een waternaam *Tanda*.
- S. EKBO, Ordet hundare. *Arkiv. f. nord. filol.* LXXVII (1962), 32-41.
Vgl. dt. *Hundertschaft*, mnl. *honger/jonger* enz. Zie ook G. HAFSTRÖM, Die altschwedische Hundertschaft. *Vorträge u. Forsch.* VIII (1964).
- L. EKRE, Opplysninger til stadnamn frå Midt-Jotunheimen og tilgrensande bygder (Skrifter frå Norsk Stadnamnarkiv 1). *Oslo-Bergen*, 1960.
Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXVII (1961), 308.
J. SAHLGREN, *Namn och bygd* XLVIII (1960), 181-182.
- E. ELGQVIST, Vad svioniska ortnamn vittnar om grundandet av det danska väldet. *Arkiv f. nord. filol.* (1959), 161-217.
- P. ENVALL, Husaby och Husum. Filologisk, geografisk och historisk ortnamnsanalys (Ortnamn och kulturhistoria, 1). *Stockholm*, 1960.
Rec. W. LAUR, *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 309-310.
- P. ENVALL, Falun och Falköping. Strängnäs. Forntida handels- och kultplatser (Ortnamn och kulturhistoria, 3). *Stockholm*, 1962.
Rec. K. G. LJUNGGREN, *Arkiv f. nord. filol.* LXXVIII (1964), 286.

- P. ENVALL, Namnet Stockholm. *Samfundet Sankt Eriks Årsbok* 1962, 25-54.
 Daarover schreef ook : G. BRYNNEL, Stockholm och andra Stock-namn. *Jordbrukarnas föreningsblad* 1964.
- B. FLEMSTRÖM, Ortnamn i Offerdal. *En bok om Offerdal 2* (1962), 187-220.
- G. FRANZEN, Runö ortnamn. *Uppsala-København*, 1959.
 Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXV (1960), 276-277.
 H. HAMRE, *Names VIII* (1960), 182-183.
- G. FRANZEN, Till frågen om *stad*-namnens genus, numerus och betydelse. *Namn och bygd XLIX* (1961), 172-188 ; Engelse samenvatting op blz. 199-201.
 Bestrijdt de stelling van HELLBERG (zie beneden) met betrekking tot de interpretatie van genus, getal en betekenis der *stad*-namen.
- G. FRANZEN, Laxdælabygdens ortnamn. The Place-Names of the Laxdæla Region. *Uppsala-København*, 1964.
 Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXX (1965), 312.
- S. FRIES, Hycklinge och Håckla. *Namn och bygd XLVII* (1959), 55-69 ; Engelse samenvatting op blz. 197.
 Verklaard uit **huckel* „heuvel”.
- S. FRIES, Öländskt och uppsvenskt. En ord- och ortnamnsgeografisk studie över uppsvenska drag på Öland och längs Götalands östkust (Acta Univ. Upsal. — Studia Philol. Scand. Upsal., 3). *Uppsala*, 1962.
 Rec. S. B(ENSON), *Arkiv f. nord. filol.* LXXVIII (1963), 284.
 G. FRANZEN, *Scandinavian Studies XXXV* (1963), 161-164.
- O. GRÖNVIK- -P. HOVDA, Über norwegische Gebirgsnamen. *Namn och bygd XLVII* (1959), 149-170 ; Engelse samenvatting op blz. 199-200.
 Oriënterend overzicht van verschillende types, uit het standpunt van naamvorming en naamgeving, dialectgeografische verschillen enz. Zie speciaal over *Vesoldo* de benedengenoemde kongreslezing van HOVDA, die intussen ook werkt aan een boek over de Noorse bergnamen.
- K. HALD, Vore stednavne. *København*, 1965², 299 blz.
 Herziene en vermeerderde uitgave van het voortreffelijke handboek genoemd in *Bibl.* 1950, blz. 422. Het bevat achtereenvolgens hoofdstukken over de bronnen, de geschiedenis van de naamkunde, de ouderdom der plaatsnamen ; de bestanddelen

-inge, -um/heim en løse, tun en vin, lev en sted, høj en borg, vang en ager, by en toft, rum, torp en bøl; verschillende andere types en categorieën van plaats- en waternamen, toponymische sporen van goden en heiligdommen, een uitgebreide bibliografie, register en kaartjes. Een uitstekend werk!

Zie ook over de uitspraak van Deense pln.: K. HALD, Danske stednavne med udtaleangivelse (Dansk sprognavns skrifter, 3). København, 1960.

Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXVII (1961), 307.

B. HASSELBLAD, Stockholmsgator. På upptäcktsfärd bland Stockholms gatuskyltar. *Stockholm*, 1962.

L. HELLBERG, Plural form i äldre nordiskt ortnamnsskick (Uppsala univ. årsskrift 1960, 1). *Uppsala*, 1960, 192 blz.

Rec. O. BUNDLE, *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 302-303.

S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXVII (1961), 307-308.

J. CHARIER, *Ét. germ.* XV (1960), 406.

I. OLSSON, *Namn och bygd* LI (1964), 124-161.

Boek over verschillende aspekten van de pluralisvorm in de oudere Skandinavische toponymie.

L. HELLBERG, Om språklig och saklig ortnamnsforskning. [*Uppsala*, 1960], 64 blz.

Uitvoerige zelfverdediging, in verband met zijn kandidatuur voor een professoraat te Uppsala, tegen het oordeel dat door de commissarissen (JANSSON, LUNDAHL en LJUNGGREN) werd uitgebracht over zijn wetenschappelijke publikaties, o.m. met betrekking tot de plaatsnamen op -by, -torp, -stadir en de pluralisvorm in toponiemen (zie vorig item en vgl. hierboven G. FRANZEN).

P. HOVDA, Norske fiskeméd. Landsoversyn og to gamle médbøker (Skrifter frå Norsk Stadnamnarkiv, ved P. HOVDA, 2). *Oslo-Bergen*, 1961, 380 blz.

Rec. J. LEIGHLY, *Names* X (1962), 187-188.

J. SAHLGREN, *Namn och bygd* XLVIII (1960), 181-182.

P. THORSON, *Maal och Minne* 1962, 156-166.

Toponymie van de Noorse visplaatsen, o.m. belangrijk door de voortreffelijke behandeling van een aantal bestanddelen die ook in het Ndl. voorkomen.

Zie naar aanleiding hiervan ook: I. OLSSON, Norske fiskeméd. *Ortnamnssällskapet's i Uppsala årsskr.* 1963, 9-16.

Bovendien: P. HOVDA, Der havbåra rullar. *Namn och bygd* L (1962), 173-181.

P. HOVDA, Vesoldo, ein alter und merkwürdiger Gebirgsname in Norwegen. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* II, 369-374.

Zie ook hierboven s.v. GRÖNVIK.

- L. HULDÉN, Finsk-svenska blandnamn i Österbotten. *Namn och bygd* L (1962), 113-134.
Over kontaminatie, vertaling, gelijkmaking van plaatsnamen in taalgrensgebied. Engelse samenvatting op blz. 229-230.
- R. IVERSEN, Finsk på norsk grunn. Relikt-studier I (Det Kgl. Norske Videnskabers Selskabs Skrifter 1958, II = nr. 6). *Trondheim*, 1959, 348 blz.
Studie over Finse plnn. op Noorse bodem; geeft in dat verband ook een lijst van persoonsnamen (blz. 311-313).
De intussen overleden auteur wordt herdacht door T. KNUDSEN, Ragnvald Iversen. In memoriam. *Maul och Minne* 1960.
- A. JANZÉN, Frodæng — Floæng — Flöäng. Ett nämnskifte. *Namn och bygd* XLVIII (1960), 82-93.
Verklaard als een geval van substitutie.
- G. LANGENFELT, Ordet „brink” på svenska språkområden. *Namn och bygd* L (1962), 26-54.
Over het toponiem *brink*, zijn betekenis en verspreiding in de Zweedse plaatsnamen.
- C. S. LINDSTAM, Göteborgs gatunamn. *Uddevalla*, 1962.
Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXVIII (1963), 285.
(S.) KRI(STENS)SON, *Ny Tid* 30/10, 1962.
J. SAHLGREN, *Namn och bygd* L (1962), 218.
- L. LJUNGBERG, Gatunamen i Malmö. *Malmö*, 1960.
Rec. S. B(ENSON), *Arkiv f. nord. filol.* LXXVII (1962), 267.
- K. G. LJUNGGREN, Folketymologi och korrektion. *Saga och sed* 1958, 19-33.
In de analogische associaties worden verschillende soorten van volksetymologie — beter „etymologiserende korrektie” — uit taalpsychologisch standpunt onderscheiden aan de hand van de toponymie. Daarbij komen voorbeelden van politieke, religieuze, verbloemende en nobiliserende korrektie.
- K. G. LJUNGGREN, Hallands ortnamn. *Hallands historia* II (*Halmstad*, 1959), 1053-1112.
Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXV (1960), 276.
Behandelt de plnn. volgens de relatieve kronologie van de voornaamste bestanddelen: *-inge*, *-hem*, *-vin*, *-lösa* enz. (ook over *Thule*).
- K. G. LJUNGGREN, Namnet Jämjö och Östgötalagens bestämmelser om skifte. *Namn och bygd* XLVIII (1960), 1-8, 177; Engelse samenvatting op blz. 186.
Voorbeeld van naamgeving geïnspireerd door middeleeuwse bepalingen betreffende grondverdeling.

- K. G. LJUNGGREN, Om ortnamnselementet hester's utbredning. *Namn och bygd* L (1962), 163-172.
Vergelijkt ndl. *heester* en verwijst voor de etymologie naar TRIER.
- K. G. LJUNGGREN, Namnet Veddige. *Varbergs Museum årsbok* 1963, 51-56.
Verklaard uit *vigh-* „strijd(plaats), versterkte plaats” + *höger* „heuvel(s)”.
- K. G. LJUNGGREN, Om namnet Skrea och sandfkykten i Halland. *Sydsvenska ortnamnsällskapets årsskr.* 1963-64, 30-33.
Tracht de Hallandse duinenverstuiving te dateren aan de hand van de pln. Zie de aanvullende nota van A. SANDKLEF, *ibid.* 1965, 101-103.
- K. G. LJUNGGREN, Vapenhög och vapentag. Kommentar till ett halländskt ortnamn. *Danica* 1964, 215-220.
Vapnö herinnert misschien aan een „wapen-heuvel”, een vroegere ding- of vergaderplaats.
- K. G. LJUNGGREN- -B. EJDER, Lunds stifts landebok III. *Lund-Köpenhamn*, 1965.
Studie over de inhoud en de handschriften, met registers van persoons- en plaatsnamen op blz. 189-449.
- I. LUNDAHL, Det medeltida Västergötland. *Uppsala-Köpenhamn*, 1961.
Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXVII (1962), 262.
- B. OHLSSON, Om Karlshamnstraktens ortnamn. *Karlshamn*, 1963.
- I. OLSSON, Gotländska terrängord (Acta univ. Stockh., Stockh. studies in Scand. philol. 3). *Uppsala*, 1959.
- I. OLSSON, Från ortnamnsforskningens grannvetenskaper. *Ortnamnssällskapets i Uppsala årsskr.* 1965, 48-56.
Betr. de zgn. geometrische metode voor de datering van plnn. Vgl. hierbeneden de bijdrage van J. SAHLGREN.
- A. K. ORVIN, The Place-Names of Jan Mayen (Norsk polarinstitut, Skrifter 120). *Oslo*, 1960, 72 blz. + 2 kaarten.
Rec. S. B., *Arkiv f. nord. filol.* (1962), 271.
O. T. BEITO, *Maal og Minne* (1962), 167-168.
J. SAHLGREN, *Namn och bygd* XLIX (1961), 191.

W. J. PAFF, The Geographical and Ethnic Names in the *Piðriks saga*. A Study in Germanic Heroic Legend (Harvard Germanic Studies 2). Cambridge Mass., 1959, 230 blz.

Rec. H. BESSASON, *Names* X (1962), 194-197.

J. CHARIER, *Ét. germ.* XV (1960), 416.

A. JANZÉN, *Journ. Engl. & Germ. Philol.* LXI (1962), 81-93.

K. MALONE, *Speculum* XXXV (1960), 652-654.

J. SAHLGREN, Den geometriske dateringsmetoden. *Namn och bygd* XLVI (1958), 168-176.

Nadere verklaring van de methode om uit topografische grensvormen de relatieve kronologie van plaatsnametypes af te leiden. Zie ook hierboven de bijdrage van OLSSON.

J. SAHLGREN, Strängnästraktens forna skärgård. *Ortnamns-sällskapet i Uppsala årskr.* 1960, 3-12.

Bespreekt o.m. oude toponymische afleidingen op *-(s)ter* en vrouw. *-n*-formaties bij boomnamen.

In hetzelfde tijdschrift behandelt S. nogmaals de bekende migratiennaam *Sigtuna*, uit kelt. *Segodunon* (1960, 29-34); de naam *Uppland* (1961, 19-25) waarin *upp-* niet „hoger gelegen” maar „verder verwijderd” betekent; de naam *Skåne* (1962, 39-43) als mogelijke herinnering aan schipbreuken; de plnn. langs de spoorweg Uppsala-Knivsta (1965, 41-47).

Over *Uppland* schreef ook E. WESSÉN, Vad betyder landskapsnamnet Uppland? *Bromma hembygdsför. årskr.* 1965.

J. SAHLGREN, Væta ogur, Arsvätan och Ballblötan. *Namn och bygd* XLIX (1961), 1-8; Engelse samenvatting op blz. 193.

De eerstgenoemde uitdrukking, voorkomend in de Edda, wordt mede verklaard aan de hand van de twee erop volgende toponiemen: dat zijn types van benoeming van vochtige plaatsen naar geslachts- en andere lichaamsdelen.

J. SAHLGREN, Gamla svenska ånamn. *Namn och bygd* XLVIII (1959), 1-54; LI (1963), 1-15.

Met het oog op vorming en betekenis ook interessant voor de studie van de oudste ndl. waternamen. Vgl. nog de kongreslezingen van S. over „Alte schwedische Flussnamen” in VI. *Int. Kongress I (München, 1960)*, 57-67 en VII. *Congr. Intern. Onomast. II (Firenze, 1963)*, 365-371.

J. SAHLGREN, Arboga och Torshälla. Betydelseändring met åtföljande ljudändring. *Namn och bygd* LIII (1965), 152-158.

Over de overgang van samengestelde naar enkelvoudige

woorden, waarbij o.a. de volgende veranderingen kunnen optreden : reductie van lange vokaal, assimilatie, verlies van klinker, accentverplaatsing.

- J. SAHLGREN, Vad våra ortnamn berättar. *Stockholm*, 1963².

Herdruk van radio-lezingen (1930) over het belang van de toponymie voor de kennis van de geschiedenis : verkeerswegen, cultuurstromingen, voeding, landschap, godsdienst enz. Met historiek van de plaatsnaamkunde en bibliografie.

- J. SAHLGREN, Valda ortnamnsstudier (Opuscula toponymica selecta). *Uppsala-København*, 1964.

Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXX (1965), 311-312.

Bundeling van een 30-tal vroeger gepubliceerde studiën, door Kungl. Gustav Adolfs Akademien uitgegeven naar aanleiding van de 80^e verjaardag van haar sekretaris J. SAHLGREN. Het betreft de hydronymie (o.m. *Pampus*), dieren in plnn., enz. Met een register.

Over de zeer verdienstelijke nestor en organisator der Zweedse toponymie schreef de huidige ordinarius te Uppsala : H. STÅHL, Jöran Sahlgren. *Orbis VIII* (1959), 266-275. Ook in verkorte vorm in *Onoma VIII* (1958/59), 355-358.

Met bibliografie van zijn voornaamste publicaties.

- J. L. SAMZELIUS, Kumlabygden. Forntid, nutid, framtid, utg. av Kumla stad och Kumla landskommun, I : Berg, jord och skogar, 1961.

Rec. J. SAHLGREN, *Namn och bygd* XLIX (1961), 190-191.

- H. STÅHL, Ortnamnen i Kopparbergslagen (Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Handlingar, Filologisk-filosofiska serien 7). *Stockholm*, 1960, 189 blz.

Rec. K. G. LJUNGGREN, *Arkiv f. nord. filol.* LXXVI (1961), 306.

Studie van de afzonderlijke toponiemen en geschiedenis van de bewoning volgens de verschillende naamtypes : plur. -a, composita met -by, -bo(dha), -täkt en -arv, -sved enz. (met verbredingskaartjes).

- H. STÅHL, Jätturn, Vittturn och Smitterj järnarna. *Namn och bygd* XLVIII (1960), 94-103.

Drie waternamen, met bestanddeel urd „steenachtig terrein”.

- H. STÅHL, Trögd och Veckholm. Två uppländska ortnamn. *Namn och bygd* XLVIII (1960), 104-119.

Vooraf met het oog op een studie over de oude Zweedse namen van eilanden.

- H. STÅHL, Några ortnamn i Trögd. *Boken om Södra Trögd (Västerås, 1961)*, 10 blz.
Voorbeelden van theofore namen, bespreking van toponiemen op *-lösa, -hammar, -inge, -sta, -by*, enz.
- H. STÅHL, Ortnamn i Ål. *Bidrag till Åls sockens historia* 3 [1962?], 53-74.
Betreft o.m. de bestanddelen *alh, arv, näs, mor*.
- H. STÅHL, Redeby. *Namn och bygd* L (1962), 1-8.
- H. STÅHL, Saklig ortnamnsforskning. *Namn och bygd* LII (1964), 1-14.
Inaugurale rede, waarin met voorbeelden wordt aangetoond dat de taalkundige interpretatie van een pln. moet steunen op preciese lokalisering en topografie.
- H. STÅHL, Två landskapsnamn. *Personnamnsstudier 1964 (Anthroponymica Suecana 6. Stockholm, 1965)*, 1-7.
Nieuwe etymologie van *Värmland* en *Halland* steunend op de gewone structuur der *land*-namen.
- J. SVENNUNG, Scandinavia und Scandia. Lateinisch-nordische Namenstudien. *Uppsala-Wiesbaden, 1963*.
Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXIX (1964), 312.
V. CLAES, *Rev. phil.* XLIV (1966), 269.
W. MEID, *Beitr. z. Namenf.* XV (1964), 332-333.
- J. KOUSGÅRD SØRENSEN, Om datering af naturnavne. *Namn og bygd* L (1962), 106-112.
Overzicht van literatuur en bespreking van criteria met het oog op de datering van veldnamen. Engelse samenvatting op blz. 229.
Zijn vroeger werk over de Deense nederzettingsnamen op *-sted* (zie *Bibl. Pln.* 1957/58, blz. 437) werd nog besproken door W. LAUR, *Beitr. z. Namenf.* XII (1961), 215-218.
- E. VÅGSLID, Feta og -fot i norske stadnamn. *Namn och bygd* XLVIII (1960), 25-33, 177; Engelse samenvatting op blz. 187-188.
Het bestanddeel *fot* „voet” in verband met hydroniemen betekent „voetpad (langs een waterloop)”; elders kan het ook wijzen op een vooruitstekend punt, een terrein in de vorm van een voet enz.
- G. WIDMARK, Namnet Rekarne. *Namn och bygd* XLIX (1961), 116-136; Engelse samenvatting op blz. 196-197.
Het element *rek* betekent „(scheidings)lijn, rand, landrug, weg” enz.

- P. WIESELGREN, Ormsö ortnamn och bebyggelsehistoria.
Lund, 1962.
Rec. S. BENSON, *Arkiv f. nord. filol.* LXXVIII (1964), 286.
- I. WIKSTRÖM, Ortnamn i Östersund. *Ostersund*, 1962.
Rec. J. SAHLGREN, *Namn och bygd* L (1962), 218.
- A. T. ÅLANDER, Peking-Norrköping. *Ortnamnssällskapet i Uppsala årskr.* 1962, 11-14.
Over *Peking* als bijnaam voor *Norrköping*.
-

AFD. I. — ALGEMENE BIJDRAGEN

1. J. DE VRIES, Woordenboek der Noord- en Zuidnederlandse plaatsnamen (Aula-Boeken nr. 85). *Utrecht-Antwerpen*, 1961.

Rec. D. P. BLOK, *Med. Ver. naamk.* XXXVIII (1962), 147-155.

G. DOORMAN, *Bijdr. gesch. Ned.* XVIII (1963), 142.

O. LEYS, *Leuw. Bijdr. Bijbl.* LI (1962), 90-92.

J. SAHLGREN, *Namn och bygd* L (1962), 221.

R. SCHÜTZEICHEL, *Blätter f. dt. Landesgesch.* C (1961), 445.

W. W. VAN VALKENBURG, *Ned. Leeuw* LXXXI (1964), 28-29.

H. WESCHE, *Beitr. z. Namenf.* XIII (1962), 303.

„Dit boek is... bedoeld voor het brede publiek, dat belangstelling heeft voor onze plaatsnamen”. Het bevat ook een beknopte, algemeen oriënterende inleiding en een lijst van persn. die in plaatsn. voorkomen. Uit wetenschappelijk standpunt is het niet bijzonder geslaagd.

2. H. DRAYE, Naamkunde als universitair studievak...

Zie *Bibl. pln.* 1957/58, nr. 2.

Zie de : Aanvulling bij „Naamkunde...” *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 24 en de lezing : Namenkunde in der Universität, gehouden op het 2. Niederdeutsches Symposium (Sonnenberg bei St. Andreasberg/Harz van 5-10 april 1959). Over dit symposium zie H. WESCHE, *Onoma* VIII (1958/59), 348-352 (met samenvattingen van de lezingen) ; J. HELSEN, *Wet. tijd.* XIX (1959), 209-210 ; H. DRAYE, *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 110.

3. H. DRAYE- -K. ROELANDTS, De plaatsnamenstudie in 1957 en 1958. *Com. top.* XXXIII (1959), 391-484. Afzonderlijk in de reeks *Bijlagen* van het Instituut voor Naamkunde te Leuven, nr. 55.

Voortzetting van de jaarlijkse bibliografie, met behoud van het plan van de Bibliographie van de Vlaamsche plaatsnaamkunde door H. J. VAN DE WIJER, *Brussel*, 1928.

Zie ook B. DOUCET, Uit de naamkundige tijdschriften. *Med. Ver. naamk.* XXXIV (1958) — XLI (1965) (1) en H. DRAYE-

(1) Hier moge ook worden verwezen naar de „Volkskundige bibliografie voor 1957”, opgenomen in het *Jaarb. Nat. Com. v. Volkskunde* X (1957) [1959], 65-128, en id. voor de volgende jaren. De rubriek „De folklore van de namen” wordt in de verschillende overzichten behouden.

In de reeks „Nederlandse volkskundige bibliografie. Systematische registers op tijdschriften, reekswerken en gelegheidsuitgaven” die berekend is op 20 delen, zijn vier delen verschenen :

-J. HERBILLON [Bibliographia onomastica 1958-1961] Belgique-Belgium. *Onoma* IX (1960/61), 21-35; X (1962/63), 17-24; XI (1964/65), 17-26.

4. H. DRAYE- -K. ROELANDTS, Jan Lindemans (1888-1963). *Med. Ver. naamk.* XL (1964), 1-5.

Bondig overzicht van het zeer omvangrijk toponymisch werk van deze betreunde geleerde en van de onbewerkte documentatie die hij in 1961 aan het Leuvens Instituut voor Naamkunde heeft afgestaan. De bewerking daarvan is ondertussen door verschillende licentiandi begonnen (1).

5. M. GYSSELING, Niederdeutsch-niederländisch-belgisch-nordfranzösische Ortsnamenzusammenhänge in vormittelalterlicher Zeit. *Onoma* VIII (1958/59), 351.

Samenvatting van lezing op het 2. Niederdt. Symposion (Sonnenberg, 1959), o.m. steunend op formaties met *-apō-*, *-anja-* en *-akja-*.

6. M. GYSSELING, Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226), met indices door F. ROMMEL (Bouwstoffen en Studiën voor de geschiedenis en de

I. I. PEETERS-VERBRUGGEN, Volkskunde 1888-1938. *Antwerpen*, 1964; II. Id., Volkskunde 1939-1960. *Antwerpen*, 1965; III. D. CALLEWAERT, Rond den Heerd. 1865-1902. *Antwerpen*, 1966; IV. A : K. C. PEETERS, Grootmoederken 1842 — Wodana 1843 — B : L. DE WIT, Tijdschriften met *Museum* in de titel. *Antwerpen*, 1967. De rubriek XXII is gewijd aan de onomastische publicaties.

Een register op de auteursnamen en de trefwoorden in het bekende werk „Eigen aard” van de hand van K. C. PEETERS verscheen onder de titel : Volkskundige aantekeningen. Nota's en bibliografie bij „Eigen Aard”. *Antwerpen*, 1962.

Zeer nuttig is ook : R. ROEMANS- -H. VAN ASSCHE, Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften. Reeks II. Vlaamse niet-literaire tijdschriften van 1886 tot en met 1961. Afl. 2. Leuvense Bijdragen en Bijblad. *Hasselt*, 1964.

(1) Over J. LINDEMANS zie ook : L. DE MAN, In memoriam Dr. Jan Lindemans. *E. S.-Br.* XLVI (1963), 361-363. — H. DRAYE, Jan Lindemans (1888-1963). *Onoma* X (1962/63) [1964], 301-302 en ook *Jaarboek Mij. Nederl. Letterk.* Leiden 1966-67 [1968], 142-149. — E. EYLENBOSCH, in Nationaal Biografisch Woordenboek II (*Brussel*, 1966), kol. 453-461. — J. L. PAUWELS, In memoriam Dr. Jan Lindemans. *Com. top.* XXXVIII (1964), 33-38. — C. TAVERNIER, In memoriam Dr. Jan Lindemans. *Taal en tongval* XVI (1964), 1-2. — V. F. VANACKER, Herdenking wijlen Dr. Jan Lindemans. *Jaarb. Kon. Vla. Ac.* 1965, 304-310. — J. VERBESSEL, Dr. Jan Lindemans (1888-1963). *Vlaamse Stam* I (1965), 7-8.

lexicografie van het Nederlands, VI. 1-2. Uitg. Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek). *Tongeren*, 1960, 2 delen, 1407 blz.

Rec. J. DE BROUWER, *Land v. Aalst XIII* (1961), nr. 1, Kaft.

H. DITMAIER, *Rhein. Viert. XXVI* (1961), 135-139.

H. KUHN, *Anz. f. dt. Alt. u. dt. Lit. LXXIII* (1962), 119-123.

É. LEGROS - J. HERBILLON, *Com. top. XXXV* (1961), 315-331.

J. MONFRIN, *Bibl. écoles des chartes CXXI* (1963), 266-271.

R. SCHMITTLEIN, *Rev. int. onomastique XIV* (1962), 45-56.

E. SCHWARZ, *Beitr. z. Namenf. XV* (1964), 115-117.

L. P. M. TUMMERS, *De Bronk IX* (1961), 91-92.

C. B. VAN HAERENGEN, *N. Taalgids LIV* (1961), 87-95.

H. WESCHE, *Niedersächs. Jahrb.* (1961), 270-272.

X., *Wet. tijd. XX* (1960), 171.

GYSSELINGS merkwaardig woordenboek gaf verder aanleiding tot de studiën van D. P. BLOK, *Geschiedenis en plaatsnaamkunde*. Naar aanleiding van Gysseling's Toponymisch Woordenboek. *Ts. v. Gesch. LXXV* (1962), 176-189.

Zie ook de lovende bespreking van dezelfde S. in *Ts. Leiden LXXIX* (1962), 138-153.

J. HUBSCHMID, *Zur Ortsnamenkunde Belgiens und angrenzender romanisch-germanischer Gebiete. Zs. roman. Philol. LXXIX* (1963), 343-396.

Rec. J. HERBILLON - É. LEGROS, *Com. top. XXXVIII* (1964), 231-234.

Volledigheidshalve vermelden wij ook : H. KAUFMANN, *Namenforschung auf Abwegen. Methodische Bemerkungen zu Gysseling's Ortsnamenbuch. Bad Kreuznach*, 1961.

Rec. G. DE SMET, *Germanistik III* (1962), 222.

J. HERBILLON - É. LEGROS, *Com. top. XXXVI* (1962), 257-259.

X., *N. taalgids LIV* (1961), 345.

Over de betekenis van het Wb. voor de nieuwe uitgave van FÖRSTEMANN (waarover boven blz. 216) zie M. GYSSELING, *Förstemanns Altdeutsches Namenbuch und das Toponymisch Woordenboek. Mitteil. f. Namenk. IX* (1961/62), 3-11.

We hoeven er niet veel meer aan toe te voegen : het is een onmisbaar standaardwerk, dat direkt zijn weg heeft gevonden dank zij de omvang en de kwaliteit van het materiaal.

7. M. GYSSELING, *Proeve van een Oudnederlandse grammatICA I-II. Studia Germ. Gand. 3* (1961), 9-52 ; 4 (1964), 9-43.

Rec. J. HERBILLON - É. LEGROS, *Com. top. XXXVI* (1962), 271-272.

Aan de hand van de gegevens uit zijn Top. Wdb., zijn Dipl. Belg. en van andere betrouwbare bronnen tot 1100, en op grond van een vergelijkende studie van Indo-Europ., Grieks, Latijn, Rom. en Germ. talen, handelt S. over de ogm. konsonanten-

verschuiving, het germ. aksent, germ. \bar{e}^1 , \bar{e}^2 , \bar{i} , \bar{o} en \bar{u} . Vgl. ID., Wat het oudste Nederlands kenmerkt. *De Brug* V (1961), 21-30.

8. M. GYSSELING, Op verkenning doorheen het Oudnederlands. *Med. Ver. naamk.* XXXVII (1961), 77-89.

Rec. J. HERBILLON, *Com. top.* XXXVI (1962), 270-271.

Over bronnen en kenmerken, zijn positie ten opzichte van Oudhoogduits en Oudengels, Oudnederduits en Oudfrans.

9. M. GYSSELING, Het chronologisch probleem bij de jongprehistorische en vroegmiddeleeuwse nederzettingnamen. *Med. Ver. naamk.* XLI (1965), 90-97.

Poogt verschillende lagen te onderscheiden op grond van vormcriteria en wijst op de moeilijkheden die zich daarbij voordoen.

10. M. GYSSELING, Naar een corpus der Middelnederlandse teksten tot 1300. *Hand. Zuidned. Mij.* XVIII (1964), 181-188.

S. ontvouwt zijn plan tot uitgave van alle Mnl. teksten tot 1300, en behandelt de criteria voor opname en wijze van publicatie.

Zie ook van dezelfde auteur : Het corpus der middelnederlandse teksten tot 1300. Ervaringen en problemen. *Com. top.* XXXIX (1965), 77-89.

11. O. LEYS, De eigennaam als linguïstisch teken. *Med. Ver. naamk.* XLI (1965), 1-81. Afzonderlijk verschenen als *Bijlage XL* (*Leuven*, 1965).

Voor het eerst in ons taalgebied beschouwt S. de naamkunde in structureel perspectief en behandelt vooral de classificatorische en expressieve waarde van het lidwoord, na een inleiding over de verhouding eigennaam-appellatief binnen de klas der nomina. Ook wordt uitvoerig ingegaan op het fonische aspect van de eigennaam, inz. in relatie tot de woordvorm der appellatieven (homofonie, differentiatie).

Gelijkaardige problemen worden ook bestudeerd door :

J. BALÁZS, Le nom propre dans le système des signes linguistiques. VII. *Int. Congr. (Firenze, 1962)* I, 157-158.

D. BERGER, Name, Titel, Terminus. Gedanken zu ihrer Abgrenzung. *Die wissenschaftl. Redaktion*, Heft 3 (*Mannheim*, Bibliographisches Institut, 1966), 67-78.

K. BISCHOFF, Der Artikel vor deutschen Siedlungsnamen. *Volk, Sprache, Dichtung. Festgabe K. Wagner = Beitr. z. dt. Philol.* XXVIII (1960), 235-246.

F. L. DEBUS, Aspekte zum Verhältnis Name-Wort. *Groningen*, 1966.

Tekst van rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar te Groningen. Met belangrijke verwijzingen naar bibliografie over het behandelde onderwerp.

- E. EICHLER, Strukturelle Versuche in der Onomastik, in : *Slavica Pragensia* VIII (1960) = *Festschrift V. Šmilauer*, 151-162.
- W. FLEISCHER, Zum Verhältnis von Name und Appellativum im Deutschen. *Leipz. Abhand. z. Namenf.* II (1964) [= *Wiss. Zs. d. Karl-Marx-Univ. Leipzig* 13, 1964], 369-378.
Rec. E. DICKENMANN, *Beitr. z. Namenf.* XVI (1965), 322.
- H. NAUMANN, Der Gebrauch des Artikels im Ortsnamenschatz Nordwestsachsens und angrenzender Gebiete. *Leipziger namenkundliche Beiträge* (Berlin, 1961), 51-74.
- H. S. SØRENSEN, Word-Classes in Modern English with Special Reference to Proper Names, with an Introductory Theory of Grammar, Meaning and Reference. *Copenhagen*, 1958.
Rec. L. BONDY, *Rev. int. d'Onom.* XI (1959), 153-156.
W. HAAS, *Archivum linguisticum* XII (1960), 40-46.
E. P. HAMP, *Studia neophilol.* XXXII (1960), 349-354.
H. V. KING, *Language* XXXV (1959), 708-712.
B. NORDHJEM, *English Studies* XLII (1961), 389-392.
E. STANDOP, *Anglia* LXXVII (1959), 223-225.
X., *Moderna Språk* (1960), 335.
- Zoekt naar de structuur van de eigennaam in zijn grammaticaal verband, inz. in oppositie tot de appellatieven. Poneert de volstrekte onvereenigbaarheid van deikta met eigennamen.
- H. S. SØRENSEN, The Meaning of Proper Names, with A Definiens Formula for Proper Names in Modern English. *Copenhagen*, 1963.
Rec. L. BONDY, *Rev. intern. onomastique* XVI (1964), 305-307.
O. LEYS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LIV (1965), 74-75.
D. S. SHWAYDER, *Journ. of Philosophy* LXI (1964), 450-457.
R. L. THOMSON, *Rev. phil.* XLII (1964), 750-751.
J. A. VAN EK, *Neophilologus* XLIX (1965), 187-188.
- J. TROST, Der Gegenstand der Toponomastik. *Leipz. Abhandl. z. Namenf.* I (1962) [= *Wiss. Zs. d. Karl-Marx-Univ. Leipzig* 11, 1962], 275-277.
- S. ULLMANN, Semantics. An Introduction to the science of meaning. *Oxford*, 1962.
Rec. C. KRUYSKAMP, *Lew. bijdr. Bijbl.* LI (1962), 116-118.
Behandelt ook de betekenis van de eigennaam.
- H. VATER, Eigennamen und Gattungsbezeichnungen. Versuch einer Abgrenzung. *Muttersprache* LXXV (1965), 207-213.
- P. VON POLENZ, Name und Wort. Bemerkungen zur Methodik der Namengebung. *Mitt. f. Namenk.* VIII (1960/61), 1-11.
12. K. ROELANDTS, Die Namenkunde als Schlüssel zur psychologischen Erforschung der Sprachentwicklung. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 642-648.
Voor deze en andere bijdragen van schr. over de expressieve taal, worde verwezen naar *Bibl. Psn.* 1957/58, nrs. 31-34; 1959/61, nrs. 29 tot 34 (1).

(1) De volledige bibliografie van K. ROELANDTS is opgenomen

13. X., Systematisch en alfabetisch register van plaatsnamen voor Nederland, de Nederlandssprekende delen van België en Noord-Frankrijk en het Noordwesten der Duitse Bondsrepubliek. *Amsterdam-Antwerpen*, 1962.

Rec. G. B. DROEGE, *Names XIII* (1965), 125-131.

Heruitgave (door het Bureau van de Centrale Comm. voor onderzoek van het Ned. Volkseigen te Amsterdam en het Nedersaksisch Inst. van de Rijksuniv. Groningen) van het „Systematisch en alfabetisch register van plaatsnamen” van L. GROOTAERS en G. G. KLOEKE, herzien en bijgewerkt door W. PÉE en P. J. MEERTENS (1934) en tevens berustend op het „Systematisch en alfabetisch plaatsnamenregister” behorende bij K. HEEROMA's Taalatlas van Oost-Nederland, samengesteld door TEAKE HOEKEMA (1955).

* * *

Inlichtingen over de onomastische bedrijvigheid in de verschillende taalgebieden vindt men ook in de volgende repertoria :

COMITÉ INTERN. PERMANENT DE LINGUISTES, Bibliographie linguistique de l'année 1957 et complément des années précédentes publiée par le Comité international permanent de Linguistes — Linguistic bibliography... *Utrecht-Anvers*, 1959.

Zie inz. over de onomastiek, blz. 59-86.

Id., Bibliographie linguistique de l'année 1958... *Utrecht-Anvers*, 1960.

Zie inz. over de onomastiek, blz. 58-82.

Id., Bibliographie linguistique de l'année 1959... *Utrecht-Anvers*, 1961.

Zie inz. over de onomastiek, blz. 62-87.

Id., Bibliographie linguistique de l'année 1960... *Utrecht-Anvers*, 1962.

Zie inz. over de onomastiek, blz. 67-92.

Id., Bibliographie linguistique de l'année 1961... *Utrecht-Anvers*, 1963.

Zie inz. over de onomastiek, blz. 66-93.

Id., Bibliographie linguistique de l'année 1962... *Utrecht-Anvers*, 1964.

Zie inz. over de onomastiek, blz. 70 en verder bij de verschillende landen.

in het *Jaarboek Kon. Vla. Ac.* 1962, 168-175; 1963, 161; 1965, 162. Ook in de *Bibliographia Academica* van de Univ. Leuven X (*Leuven*, 1963), 431-439.

Id., Bibliographie linguistique de l'année 1963... *Utrecht-Anvers*, 1965.

Zie inz. over de onomastiek, blz. 79 en verder bij de verschillende landen.

Id., Bibliographie linguistique de l'année 1964... *Utrecht-Anvers*, 1966.

Zie inzonderheid over de onomastiek, blz. 95 en verder bij de verschillende landen.

Id., Bibliographie linguistique de l'année 1965... *Utrecht-Anvers*, 1967.

Zie inzonderheid over de onomastiek, blz. 100 en verder bij de verschillende landen.

* * *

Geschiedkundige inlichtingen zal de beoefenaar van de Nederlandse naamkunde in België, zoals vroeger, aantreffen in de jaarlijkse bibliografie van J. DHONDT en zijn medewerkers :

J. DHONDT e.a., Bibliographie de l'histoire de Belgique — Bibliografie van de geschiedenis van België. 1958. *Rev. phil.* XXXVII (1959), 967-1060 ; Id. 1959. *Ibid.* XXXVIII (1960), 1082-1186 ; Id. 1960. *Ibid.* XXXIX (1961), 1159-1246 ; Id. 1961. *Ibid.* XL (1962), 1239-1337 ; Id. 1962. *Ibid.* XLI (1963), 1168-1238 ; Id. 1963. *Ibid.* XLII (1964), 1314-1403 ; Id. 1964. *Ibid.* XLIII (1965), 1330-1416 ; Id. 1965. *Ibid.* XLIV (1966), 1217-1312.

J. DHONDT e. a., Bulletin d'histoire de Belgique, 1958-1959. *Rev. du Nord* XLII (1960), 95-150 ; Id., 1959-1960. *Ibid.* XLIII (1961), 69-116 ; Id., 1960-1961. *Ibid.* XLIV (1962), 109-154 ; Id., 1961-1962, *Ibid.* XLV (1963), 55-105 ; Id., 1962-1963, *Ibid.* XLVI (1964), 252-302 ; Id., 1963-1964, *Ibid.* XLVII (1965), 269-336 ; Id., 1964-1965, *Ibid.* XLVIII (1966), 427-483 (1).

J. DHONDT, Bulletin critique d'histoire de Belgique 1966-1967 (*Studia historica gandensia*, 86). *Gent*, 1967.

(1) Van de hand van dezelfde geleerde nog :

J. DHONDT, Histoire de la Belgique (Que sais-je, nr. 319). *Paris*, 1963.

Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 252.

Herwerking van de publicatie van L. PIERARD in 1948 in dezelfde serie verschenen.

J. DHONDT, Geschiedkundige opstellen. *Antwerpen*, 1964.

Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 252.

Zie verder nog :

-
- F. VERCAUTEREN, Cent ans d'histoire nationale en Belgique. I (Coll. Notre Passé). *Bruxelles*, 1959.
Rec. R. A(UBERT), *Rev. hist. eccl.* LVI (1961), 1012.
F. VAN KALKEN, *Ts. v. gesch.* LXXIV (1961), 92-93.
- S. VERVAECK, Bibliografie van de geschiedenis van België. — Bibliographie de l'histoire de Belgique, 1831-1865 (Interuniv. centrum v. hedend. gesch., 37). *Leuven-Paris*, 1965.
Rec. G. BRAIVE- J. LORY, *Rev. hist. eccl.* LXI (1966), 907-910.
A. DUCHESNE, *Rev. phil.* XLVI (1966), 1376-1378.
- J. DE BELDER- J. HANNES, Bibliografie van de geschiedenis van België, 1865-1914 (Interuniv. centrum v. hedend. gesch., 38). *Leuven-Paris*, 1965.
-

AFD. II. — BIJZONDERE VRAAGSTUKKEN

A. — Vlaanderen en Vlaming.

14. J. DUPONT, Etymologische studie over Vlaanderen, Vlaming, vlaamsch. *Com. top.* XXXIV (1960), 77-132 (1).

Pleit voor afleiding uit *átland*, waarbij *átland-(w)ari* via *Uland-ari* zou ontwikkeld zijn tot *Flandri*, en *átlan(d)w-o* via *Ulan(d)w-o* tot *Ulamo*, *Vlaming* en *Vlaams* (?).

Zie ook : M. BOLOGNE, L'évolution des concepts Flandre et Flamand (Publ. „Fondation Ch. Plisnier”. Cahier n° 6) 1961.

Rec. R. SINDOU, *Rev. int. onomastique* XIV (1962), 237-238.

B. — Reinaert-toponymie.

15. J. GOOSSENAERTS, Onze Reinaert op het spoor. *Wet. tijd.* XIX (1959), 241-257, 289-306.

Situering van het dierenepos o.a. op grond van toponymische argumenten.

Zie ook P. J. BRAND, Hulsterloo, waarover *Wet. Tijd.* XIX (1959), 318.

C. — Varia.

16. J. BOON, Het probleem „dries” in de middeleeuwse landbouw in Vlaanderen. *O. K. Gent* XIX (1965), 31-46.

Landbouwkundig onderzoek van *dries*-teksten uit de 14^e en 15e e. in O.-VI. S. tracht de juiste betekenis van *dries* te achterhalen, vooral in vergelijking met P. LINDEMANS' „Geschiedenis van de landbouw in België”, en besluit dat *dries* geen kunstmatige weide is en sterk gelijkt op braak.

17. A. CARNOY, Le chêne... Witdoorn... De hagebeuk... Les conifères... De olm... Het paard... : zie *Bibl. Pln.* 1957/58, blz. 442-443.

Rec. É. L(EGROS)-J. H(ERBILLON), *Com. top.* XXXIII (1959), 271-274.

(1) Over J. DUPONT zie J. L. PAUWELS, In memoriam Dr. J. Dupont (1885-1961). *Com. top.* XXXV (1961), 39-48 en X., *Lew. bijdr. Bijbl. L* (1961), 90.

18. A. CARNOY, Lis en Bies. *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 129-137.
 Rec. J. H(ERBILLON), *Com. top.* XXXIV (1960), 292.
 De verschillende appellativa die in het Germaans „riet” aanduiden worden onderzocht op hun voorkomen in toponiemen. Nieuwe etymologieën worden voorgesteld.
 Vgl. ook A. CARNOY, Liska in de toponymie en de taalkunde. Samenvatting in *Com. top.* XXXIV (1960), 7.
19. A. CARNOY, Oorsprong en geschiedenis van de Nederlandse fruitnamen. *Kon. Vla. Ac., Versl. en med.* 1959, 33-43.
 Rec. X., *Wet. tijd.* XIX (1959), 277.
20. A. CARNOY, Koren en gras. *Com. top.* XXXIII (1959), 125-140.
 Rec. J. H(ERBILLON)-É. L(EGROS), *Com. top.* XXXIV (1960), 293.
21. A. CARNOY, Meer over onze streeknamen. *Com. top.* XXXIV (1960), 31-43.
 Rec. J. HERBILLON-É. LEGROS, *Com. top.* XXXV (1961), 313.
 Betreft o.m. *Haspengouw, Henegouwen, Menapii, Ambivariti, Tacandri, Herve, Eupen, Hageland, Kempen, Atuatuca, Eburonen, Brabant, Schelde.*
22. A. CARNOY, Le peuplier en linguistique et toponymie. *Rev. int. onomastique* XI (1959), 81-91.
 Rec. J. HERBILLON, *Com. top.* XXXIV (1960), 292-293.
 G. SOUILLET, *Ann. de Bretagne* LXVI (1959), 478-479.
 Na een overzicht van de verschillende idg. en zelfs pre-idg. mogelijkheden ter aanduiding van deze boom, bespreekt S. het aandeel ervan in de toponymie van Germaans en Romaans België. *Esp.*-namen overwegen in het eerstgenoemde gebied.
23. (†) A. CARNOY, Het wed in de toponymie. *Med. Ver. naamk.* XXXVI (1960), 81-87.
 Rec. J. HERBILLON-É. LEGROS, *Com. top.* XXXV (1961), 313-314.
 De verschillende woorden met de betekenis „drenkplaats” worden in de Vlaamse en Waalse toponymie opgespoord, zoals *aqua*; *baccus*; *wed*, enz..
24. A. CARNOY, Voogermaans in de Nederlandse toponymie van de „weide”. *Com. top.* XXXV (1961), 12-13 [Samenvatting].

25. (†) A. CARNOY, Le „défrichement” dans la toponymie belge. *Rev. int. onomastique XIII* (1961), 81-99.
 Rec. J. HERBILLON-É. LEGROS, *Com. top. XXXVI* (1962), 252-253.
 In dit postuum artikel geeft S. ons een overzicht van de — vooral Waalse — ontginningstermen, over 't algemeen vooral aan de hand van zijn „Orig. des noms des communes” (1).
26. J. GOOSSENAERTS, Over aanhangers en over beemd. *Hand. Zuidned. Mij. XVI* (1962), 287-296.
 Over het top. *beemd* en gelijkaardige woorden, bv. (*suer*)*weyde*, *ettinge*, *broek*, *koeygars*, enz.
27. M. GYSSELING, Genitief op -ōs bij Oudnederlandse waternamen. *Med. Ver. naamk. XXXV* (1959), 67-68.
28. J. HELSEN, Het woord *wolf* in plaatsnamen. Zie *Bibl. Pln.* 1957/58, nr. 19.
 Rec. J. H., *Dial. belgo-rom. XVI* (1959), 80-81.
29. J. HELSEN, Het woord *hond* in plaatsnamen. *Med. Ver. naamk. XXXVII* (1961), 90-106.
 Samen met de bijdrage over *wolf* (zie *Bibl. Pln.* 1957/58,

(1) De veelzijdigheid van wijlen A. CARNOY blijkt uit de volgende taalkundige bijdragen uit zijn laatste levensjaren op het gebied van de Griekse taalkunde :

A. CARNOY, Dictionnaire étymologique des noms grecs de plantes (*Bibl. du Musée* 46). *Louvain*, 1959.

A. CARNOY, Les noms de végétaux dans la toponymie grecque ancienne. *Beitr. z. Namenf. X* (1959), 221-232.

Wijst vooral op de kollektieformaties.

A. CARNOY, Les suffixes toponymiques pré-grecs. *Ant. Class. XXIX* (1960), 319-336.

Over *-ntho-* en *-nd-*, *-sso/-tto-* en *-aso-*, inz. kollektief *-tho-*.

Over deze rechtgeaarde en beminnelijke geleerde schreven o.m. :

R. FONCKE, (In memoriam Carnoy). *Hand. Zuidned. Mij. XV*

(1961), 3-5. — J. H[ERBILLON], *Nécrologie*. — Albert Carnoy

(1878-1961). *Dial. belgo-rom. XVII* (1960), 177. — A. MANIET,

In memoriam Albert Carnoy (1878-1961). *Ant. Class. XXIX*

(1960), 305-311. — J. L. PAUWELS, In memoriam Albert Carnoy.

Taal en Tongval XIII (1961), 1 en in *Leuv. bijdr. L* (1961), 1. —

K. ROELANDTS, Prof. Dr. Albert Joseph Carnoy (1878-1961).

Jaarb. Kon. Vla. Ac. 1963, 329-335, en : In memoriam Prof. Dr.

A. Carnoy (1878-1961). *Com. top. XXXV* (1961), 27-38 ; ook *Id.*,

in Nationaal Biografisch Woordenboek 1 (*Brussel*, 1964), kol. 300-

303. — A. J. VAN WINDEKENS, Albert Carnoy. *Onoma VIII*

(1958/59), 451-453. — X., Een Zuid-Vlaamse Minister. *Notre*

Flandre IX (1961), nr. 3, 26-27.

- nr. 19) in bijgewerkte uitgave afzonderlijk verschenen onder de titel : De woorden wolf en hond in plaatsnamen (Toponymica XVII). *Leuven-Brussel*, 1961, 44 blz.
30. O. LEYS, De wisseling *v/g, f/ch* in het Nederlands en de verwante talen. *Med. Ver. naamk.* XXXVI (1960), 125-150.
 Rec. W. FOERSTE, *Niederdt. Wort* II (1963), 81.
 Verklaring van het verschijnsel, opgemerkt in appellatieven, plaats- en persoonsnamen. Zie ook A. BRETSCHNEIDER, hierboven blz. 267.
31. O. LEYS, Vleurgat, Symptoom van een contact-situatie. *Med. Ver. naamk.* XXXVIII (1962), 133-139.
 Rec. J. HERBILLON, *Dial. belgo-rom.* XX (1963), 117-118.
 Proeve om door de fonologie het taalgrenskarakter aan te tonen van een toponiem dat representatief is voor het contact tussen twee talen.
32. O. LEYS, Synkope en regressie in het Vlaams en het Nederduits. *Med. Ver. naamk.* XXXIX (1963), 120-150.
 S. ziet de ontwikkeling van de intervocalische *d*, uitgaand van een spirantisch stadium, in nauw verband met enkele zeldzame gevallen van syncope van de spiranten *v* en *g*.
33. K. ROELANDTS, Sele und Heim. *Namenforschung, Festschrift A. Bach (Heidelberg, 1965)*, 273-299. Afzonderlijk verschenen als Studiën XI in de reeks *Nomina Geographica Flandrica. Brussel*, 1965.
 Rec. H. WALTHER, *Inform. Leipz.* 4 (1965), 7.
 Onderzoek naar de betekenis van *sele* en *heim* (*heem*), in hun appellatieve en toponymische toepassingen, over nagenoeg het hele Germaanse taalgebied.
34. E. ROTH, Mittelniederländische Wortstudien. *Niederdt. Mitt.* XVI/XVIII (1960/62), 5-82; XIX/XXI (1963/65), 5-112.
 Behandelt o.m. verschillende plantnamen als *lis* en *zegge*, de velarisering van *nd*, mnl. *spint* en *spinde* enz. (register op blz. 97-105).
35. C. TAVERNIER-VERECKEN, Het Vlaamse toponiem *gaver*. *Com. top.* XXXIX (1965), 12-14.
 Korte inhoud van een lezing. Leidt *gaver* af van een kelt. **wobero*, mlat. *vabra* = moerasbos.
36. H. VAN WERVEKE, „Burgus” : versterking of neder-

zetting? (Kon. Vla. Ac. v. België, Verhand. Kl. Letteren XXVII (1965), nr. 59). *Brussel*, 1965.

Rec. E. GROSJEAN-GUBIN, Cahiers bruxellois XI (1966), 136-138.

J. MUNDY, *Speculum* XLII (1967), 199-205.

R. VAN UYTVEN, *Rhein. Viert.* XXXI (1966/67), 514-516.

S. onderzoekt, mede op grond van de toponymie, de betekenissen en hun onderlinge evolutie van *burgus* in Westeuropes verband, om de juiste historische inhoud van het woord in het Zuidnederlands taalgebied te kunnen vaststellen. De ontwikkeling van „versterking”, „nederzetting” wordt aangetoond in een aantal steden zoals Veurne, Brugge, Gent, Brugge, e.a. Een rijk gedocumenteerde studie, die door een „Index van plaatsnamen” (blz. 99-104) en een bronnenlijst (blz. 88-89) ook voor de naamkundige belangrijk is.

Vgl. van dezelfde S. ook : De oudste burchten aan de Vlaamse en de Zeeuwse kust. *Kon. Vla. Ac. v. België, Mededelingen* XXVII (1965), nr. 1.

In de 9^e eeuw werd de kustlijn tegen de invallen der Noormannen verdedigd door een reeks versterkingen (*burgi*) van een rond type, die S. identificeert. In deze verdedigingslijn werden oudere *castella* (Oudenburg, Brugge en Aardenburg) van vierkantig type opgenomen.

AFD. III. — ANTWERPEN en BRABANT

A. — Generalia (1).

37. J. GOOSSENAERTS, De taal van en om het landbouwbedrijf... zie *Bibl. Pln.* 1957-1958, nr. 21.

Rec. J. LEENEN, *Ts. Lev. Talen* XXVI (1960), 305.

J. L. PAUWELS, *Leuw. bijdr. Bijbl.* LI (1962), 140-141.

(1) We verwijzen hier nog naar enkele archiefinventarissen en andere publikaties met betrekking tot beide provincies :

H. DELVAUX, Analytische inventaris der kerkelijke archieven van Brabant, 1e reeks : abdijen en kapittels, III. Inventaris van het archief der abdij Maagdendaal te Oplinter (Alg. Rijksarchief). *Brussel*, 1965.

Oudste oorkonde van 1219.

M. MARTENS, Les chartes relatives à Bruxelles et à l'ammanie conservées aux Archives de la ville de Bruxelles 1244-1307. Première Série. *Tablettes de Brabant* V (1963), 5-52.

Een regestenlijst van 80 oorkonden uit de archieven v.d. collegiale kerk van St.-Michiel en St.-Goedele.

B. VAN DONINCK (†), Inventaire des archives conservées au château de Bornem. *Schakel* XIV (1959), 85-104, 128-135 ; XV (1960), 30-36, 58-68, 93-100, 121-136.

M. VAN HAEGENDOREN, Inventarissen van de archieven van de heerlijkheden, dorpen en schepenbanken van de kantons Leuven (Alg. Rijksarchief). *Brussel*, 1964.

Rec. H. A(NECA), *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 351.

H. B., *Rev. phil.* XLIII (1965), 766-767.

J. VERBEEMEN, Inventaris van het archief der heren en van het stadsarchief van Diest. *Brussel* (Algemeen Rijksarchief), 1961. Met Klapper (*Ibid.*, 1962).

Rec. H. BAILLEN, *Rev. phil.* XL (1962), 1076-1078.

A. VERKOOREN, Inventaire des chartes et cartulaires des duchés de Brabant et de Limbourg et des pays d'Outre-Meuse. 3e partie : Chartes originales et cartulaires, I (1386-1396). *Bruxelles*, 1961.

A. VERKOOREN, Inventaire des chartes et cartulaires des duchés de Brabant et de Limbourg et des pays d'Outre-Meuse. 2e partie : Cartulaires, T. 1 (800-1312) ; T. 2 (1312-1383). Table des noms de personnes et de lieux par L. DE STURLER, S. VERVAECK et E. WARLOP. *Bruxelles* (Alg. Rijksarch.), 1962.

A. UYTTEBROUCK, Inventaire analytique des archives ecclésiastiques du Brabant, 2e série, Établissements religieux I : Inventaire des archives de la léproserie de Terbank. *Brussel*, 1963. Rec. R. WELLENS, *Arch., biblioth. & musées de Belg.* XXXV (1964), 148-150.

X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 350.

Over deze verdienstelijke werker schreven :

- H. DRAYE, Jozef Goossenaerts (1882-1963). *Med. Ver. naamk.* XL (1964), 140-141. Ook in *Onoma* X (1962/63) [1964], 317.
- M. GYSSELING, Goossenaerts als filoloog. *Wet. tijd.* XXIV (1964), kol. 9-10.
- A. TIRELIREN, *Spycker* XX (1963), 50-52.
- J. WEYNS, Dr. Jozef Goossenaerts : de mens. *Wet. tijd.* XXIV (1964), kol. 5-8. Zie ook in *Ons Heem* XVIII (1964), 174-175 : Afscheidsgroet aan Dr. Goossenaerts.
- X., In memoriam Dr. Goossenaerts. *Wet. tijd.* XXIII (1963), kol. 449-452.
38. M. GYSSELING, De oudste toponymie van de Kempen. *Kultuurhist. Verkenn.* I (1960), 19-27. Ook in *Brab. heem* XI (1959), 102-108.
 Rec. H. KUNST, *Brab. heem* XII (1960), 46.
 X., *Wet. tijd.* XX (1960), 130.
 Behandelt de oude volks-, streek- en waternamen, met de vroegste nederzettingenamen volgens hun suffixen en tweede bestanddelen.
39. K. ROELANDTS, De Antwerpse ingweonismen. *Fryske*
 X., Catalogus van de dagbladen en tijdschriften bewaard op het stadsarchief van Brussel. *Brussel*, Stadsarchief, 1965 (3 dln.).
- A. BOUSSE, Vindplaatsen van de Kempische keuren. *Wet. tijd.* XXIII (1963), 101-112.
 Met lijst van de bekende dorpskeuren.
- R. BYL, Les juridictions scabinales dans le duché de Brabant (des origines à la fin du XVe siècle) (Univ. Libre Brux., Travaux Fac. phil. et lettres, XVII). *Bruxelles-Paris*, 1965.
 Rec. J. VAN DEN NIEUWENHUIZEN, *Bijdr. gesch. Brab.* 3 r. XX (1968), 163-165.
- J. GRAUWELS, Een beschrijving van de Kempen en van Haspengouw (1809). *Limb.* XXXIX (1960), 299-308. *Afz. Hasselt*, 1960.
- G. GUYOT, La Campine anversoise, terre de chrétienté. *Brussel*, 1960.
 Overdruk uit *Folkl. brab.*
- G. GUYOT, La Campine paroissiale pendant l'Ancien Régime. *De Schakel* XVI (1961), 23-70.
- L. GYPEN- (-R. VAN PASSEN), Krans van kastelen in de provincie Antwerpen (V.T.B.). *Antwerpen*, 1960.
- A. TIHON, La fusion des communes dans le département de la Dyle sous le régime napoléonien, *Rev. phil.* XLIII (1965), 515-551.
 Rec. J. LORY, *Rev. hist. eccl.* LXII (1967), 595-596.
- E. VANDEWOUDE, Bibliographie van het Hageland. *Oost* II (1965), nrs. 1/2, 22-28, 47-48 ; nr. 3, 27-29 ; nr. 4, 100-103.

Stúdzjes (Assen, 1960), 399-412. Afzonderlijk verschenen als Bijlage LVII van Med. Ver. naamk. Leuven, 1960.

Status quaestionis, aangevuld met meer materiaal en nieuwe bespreking in ruimer verband. Een beknopte samenvatting verscheen in *Com. top. XXXV (1961), 11-12.*

40. J. VERBESSELT, Het parochiewezen in Brabant tot het einde van de 13^e eeuw, II-IV. *Pittem, 1964-1965.*

Het eerste deel werd genoemd in *Bibl. Pln. 1950, blz. 430.*

In de drie delen van dit werk, die tijdens de kroniekjaren 1959-1960 verschenen zijn (deel V verscheen in 1966, delen VI en VII in 1967), biedt S., na een „algemene inleiding” (II, 10-37) een groot aantal monografieën over de parochiën gelegen tussen Zenne en Dender. De rijk gestoffeerde documentatie, met inbegrip van oude kaarten en plannen, is een onmisbaar hulpmiddel bij de studie van de Westbrabantse toponymie.

B. — Afzonderlijke steden en dorpen (1).

DUFFEL

41. F. VERBIEST, Duffelse persoons- en plaatsnamen (1370-1439). *Bijdr. gesch. Brab. XLVI (1963), 139-190.*

Studie van het namenmateriaal uit de vier door schr. eerder gepubliceerde cijnsrollen (zie *Bibl. 1957/58, blz. 451*). Het verklarend toponymisch glossarium bevat 132 items en is bedoeld als een aanvulling op de onuitgegeven lic.-verhandeling van F. VAN EYNDE (Bijdrage tot de toponymie van Duffel. Leuven 1951).

(1) Voor de toponymie van ANTWERPEN vindt men historische gegevens in :

F. G. C. BETERAMS, Antwerpse schepenbanken bewaard op het Rijksarchief te Antwerpen. 1300-1794. *Brussel (Alg. Rijksarch.), 1959.*

Een inventaris op 2374 schepenbrieven, met uitgebreide index.

P. DE ROOVER, Diesegem's naam onder het ontleedmes. *Heemk. Handb. Antw. Randgem. X, nr. 2 (1962), 23-27.*

J. VAN DEN NIEUWENHUIZEN, Een cijnsrol van de Burchtkerk te Antwerpen (ca. 1385/86). *Bijdr. gesch. Brab. XLII (1959), 5-18.*

J. VAN DEN NIEUWENHUIZEN, De oudste rekening der kerkfabriek van O.-L.-Vrouwe te Antwerpen (1431). *Bijdr. gesch. Brab. XLII (1959), 61-109.*

J. VAN DEN NIEUWENHUIZEN, Een status bonorum van het O.-L.-Vrouwe-Kapittel van Antwerpen (1346-1362). *Bijdr. gesch. Brab. XLII (1959), 123-143.*

Toponymisch ook belangrijk voor de gemeente Hove (namen van 29 percelen).

A. VAN DE WALLE, De archeologische opgravingen in het oude stadscentrum te Antwerpen. *Antwerpen nr. VII (1960).*

Rec. S. J. D(Æ) L(AET), *Archeol. 1960, II, 436.*

J. A. VAN HOUTTE, Anvers aux XVe et XVIe s. : expansion et apogée. *Annales. Économies, sociétés, civilisations* XVI (1961), 248-278.

J. VAN ROEY, Het stadsarchief te Antwerpen en zijn betekenis voor de Nederlandse geschiedenis. *Nederlands archievenbl.* (Groningen) LXX (1966), 72-75.

W. H. VROOM, Enkele aantekeningen bij de fabrieksrekening van de Antwerpse O.-L.-Vrouwekerk over het jaar 1431. *Bijdr. gesch. Brab.* XLII (1959), 51-60.

X., De Luchtbal, vroeger en nu. *Borgerhout*, 1964.

Over het ontstaan en de geschiedenis van de moderne stadswijk „De Luchtbal” ten N. van Antwerpen. De naam zelf is te danken aan de herberg *In de Luchtbal* aldaar rond het begin der 20^e eeuw.

Inlichtingen over Antwerpen vindt men ook in de lijvige catalogus uitgegeven door het Stadsbestuur naar aanleiding van de tentoonstelling „Antwerpen 1860-1960”, gehouden in de stadsfeestzaal van 15.10-13.11.1960 (*Deurne-Antwerpen*, C. Govaerts, 1960-1962, 2 delen). Aansluitend hierbij het 3^e deel : „Antwerpen 1961-1965” (*Ibid.*, [1967]).

Een „Bibliografie 1965 van de provincie Antwerpen” is verschenen in *Noordgouw — Cultureel Ts. v.d. prov. Antwerpen* VII (1967), Supplement, 1*-64*.

Met betrekking tot BRUSSEL verwijzen we naar :

P. CNOPS, Bijdrage tot de bibliografie van de stad Brussel. *E. S.-Br.* XLV (1962), 257-275.

Lijst van alle betreffende artikels verschenen sinds 1911 tot 1962 in *Eigen Schoon, De Brabander* en *E. S.-Br.*

A. GONTHIER, Histoire d'Ixelles. *Folkl. brab.* nrs. 142-144 (1959). *Afz. Bruxelles*, 1960.

J. KEMPENEERS, Histoire de Saint-Gilles ou Obbrussel. *Bruxelles*, 1962.

Rec. S. GILISSEN, *Rev. phil.* XLIII (1965), 374-375.

R. LAURENT, L'acte de 1453 concernant les limites des quartiers à Bruxelles. *Hommage P. Bonenfant (Bruxelles)*, 1965, 467-478.

Met een „Plan de la ville de Bruxelles au XVe siècle” in de *Annexes*, nr. 6.

P. LINDEMANS, Brouwerijen en brouwers van Oud-Brussel. *E. S.-Br.* XLII (1959), 68-73, 130-134, 171-175, 290-293, 440-442 ; XLIII (1960), 376-380 ; XLIV (1961), 140-141, 443-460 ; XLV (1962), 50-59, 204-209.

Vervolg van de publikatie genoemd in *Bibl.* 1957/58, blz. 446.

— De verdiensten van schr. worden belicht door L. DE MAN in *E. S.-Br.* XLIII (1960), 166-168 (Hulde aan Ir. Paul Lindemans) en 169-181 (Leven en werk van Ir. Paul Lindemans).

P. L., Oud-Brusselse huisnamen. *E. S.-Br.* XLIII (1960), 73.

P. L., Huisnamen in Oud-Brussel. *E. S.-Br.* XLVII (1964), 263-264.

M. MARTENS, Bruxelles en 1321. D'après le censier ducal de cette année. *Cahiers brux.* IV (1959), 224-245.

R. MOLS, Bruxelles et les Bruxellois. *Louvain-Bruxelles*, 1961.

Rec. R. A(UBERT), *Rev. hist. eccl.* LVII (1962), 672-673.

KONTICH en LINT

42. R. VAN PASSEN, Toponymie van Kontich en Lint (Kon. Vla. Acad. VI, 86). *Gent*, 1962.

Rec. D. P. BLOK, *N. Taalgids* LVI (1963), 117-118.

L. D., *E. S.-Br.* XLVI (1963), 178-179.

M. GYSSELING, *Rev. phil.* XLII (1964), 1030.

J. LEENEN, *Ts. levende talen* XXVIII (1962), 454.

O. LEYS, *Louv. bijdr. Bijbl.* LI (1962), 87-90.

P. J. MEERTENS, *Ts. Leiden* LXXX (1964), 245-247.

D. N., *O. K. Mech.* LXVI (1962), 248.

Dissertatie van het bekende type, maar grondiger dan de andere monografieën uitgewerkt in de materiaalverzameling (2788 plnn.), de naamverklaring en de uitstekende toponymische kaarten die als model van precisie en volledigheid kunnen gelden.

Aansluitend daarbij verscheen ook dank zij de zorgen van het gemeentebestuur een even lijvige en grondige dorpsgeschiedenis :

R. VAN PASSEN, *Geschiedenis van Kontich. Kontich*, 1964.

Rec. L. DE MAN, *E. S.-Br.* XLVII (1964), 487.

M. L(ESENNE), *Archeol.* 1964, II, 90.

J. VAN HERCK, *Autotoerist* XVIII (1965), 148.

Zie ook : R. VAN PASSEN, *De cijsrol der kerk te Kontich (1421). Bijdr. gesch. Brab.* XLII (1959), 145-156.

Tekstuitgave, waarbij de plaatsnamen gelokaliseerd en de persoonsnamen zo mogelijk geïdentificeerd worden.

R. VAN PASSEN, *Het cijsboek van Helmont (Kontich) van 1431. Bijdr. gesch. Brab.* XLIX (1966), 139-156.

Bijgewerkte studie eerst verschenen in *Rev. de Psychologie des peuples* XV (1960), 6-44 ; 131-175.

A. VAN HAGELAND, Een brokje geschiedenis : Helmet (Schaarbeek). *E. S.-Br.* XLVII (1964), 33-34.

J. VERBEEMEN, Bruxelles en 1775, sa situation démographique, sociale et économique (liste des professions exercées à Bruxelles d'après le dénombrement de la population de 1755). *Bijdr. gesch. Brab.* XLVI (1963), 65-133.

Lijst van al de beroepen te Brussel in 1755 (met Franse vertaling).

J. VERBESSELT, De zeven erfheren van Laken en hun keure uit de 14e eeuw. *E. S.-Br.* XLVII (1964), 139-164.

L. VERNIERS, Bruxelles et son agglomération de 1830 à nos jours. *Bruxelles*, 1958.

L. VERNIERS, Un millénaire d'histoire de Bruxelles. Depuis les origines jusqu'en 1830. *Bruxelles*, 1965.

C. — Varia.

43. R. BILLIET, Enkele aardrijkskundige, historische en toponymische wetenswaardigheden over de gemeente Herne. *E. S.-Br.* XLIII (1960), 191-202.

Etymologie van de gemeentenaam en van een twintigtal toponiemen op blz. 198-202.

44. E. EYLENBOSCH, Woordgeografische studies in verband met de taal van het landbouwbedrijf in West-Brabant en aangrenzend Oost-Vlaanderen (Kon. Com. Top. Dial., Werken 10). *Leuven*, 1962 [1965].

Rec. J. A. HUISMAN, *Beitr. z. Namenf.* N. F. II (1967), 86-87.

Onderzoekt daarbij materiaal dat ook in de toponymie voorkomt, zoals *winkel* en *ark (herk)*, *bocht*, *kant*, *meer* („grensteen”) en *paal*, *spinde* enz.

45. R. HAVERMANS, Plaatsnamen met dieren- of plantennamen als bestanddeel. *Calmpthoutania* XI (1958/59), 90-108; XII (1959/60), 60-75; XIII (1960/61), 54-55.

Vgl. elders in dat tijdschrift: R. HAVERMANS, Bij een historische en geografische overzichtskaart van de Kalmthoutse heide. *Calmpthoutania* XIV (1962), 29-58.

46. L. MAEREVOET- -F. DE BONDT, Bijdrage tot de studie van de woordenschat van de Scheldevisseren te Mariekerke (Kon. Vla. Ac. VI, 84). *Gent*, 1961. Ook in de reeks Werken uitg. Kon. Com. Top. Dial., Vla. afd. 9. *Tongeren*, 1960.

Rec. C. DE VISSER, *Neophilologus* XLVI (1962), 334.

Op blz. 199-204 Toponymie van het visgebied der Mariekerkse vissers.

47. A. MEULEMANS, Oude huisnamen te Leuven. *O. K. Leuven* III (1963), 98-116.

Behandelt volgens de semantische categorieën: bedrijf, dieren en planten, godsdienstige motieven enz. Zie speciaal met het oog op de Oude Markt en omgeving: A. MEULEMANS, Oude Leuvense straten en huizen. *O. K. Leuven* IV (1964), 181-231; VI (1966), 151-201; VII (1967), 3-9 (1).

(1) Over LEUVEN en omgeving schreven nog:

A. BOSCHMANS, Exploratie in, op en rond de Kesselberg. *Brab. folkl.* nr. 153 (1962), 155-175.

48. J. L. PAUWELS, Verzamelde Opstellen. *Assen*, 1965.
Zie o.m. blz. 166-177, Over dieren in plantnamen [1940];
blz. 178-181, Verwarring tussen „oud” en „nieuw” in Aarschotse
toponiemen [1938]; blz. 218-231, Bibliografie van de Jubilaris.
49. W. VAN LANGENDONCK, De waternaam Lips. *Med.
Ver. naamk.* XLI (1965), 98-102.
Etymologische studie. Zie ook Id., Onze Lips in de kijker.
De Tiel van Tildonk. *De Schakel* IV (*Tildonk*, 1963).
-
- P. DE FRAINE, Leuven en Heverlee oude geburen die ook wel
eens ruzie hadden. *Brab. folkl.* nr. 153 (1962), 124-154.
In de 14e-16e eeuw.
- J. DE KEMPENEER, Leuvense kroniek (1780-1829) van J. B. Hous,
uitgeg. door ... *Heverlee*, 1964. — Eerst uitgegeven in *Journal
des petites affiches* 16.6.1962-9.9.1964.
Rec. J. P. DEVOS, *Rev. hist. eccl.* LXII (1967), 214-215.
- J. DELMELLE, Le grand béguinage de Louvain (ten Hove) dans
l'histoire, la spiritualité, l'art et la littérature. *Folkl. brab.*
n° 172 (1966), 363-404.
- J. P. DEVOS, L'hôtel de Ville de Louvain. *O. K. Leuven* II (1962),
140-152.
Met vermelding van oude toponiemen.
- P. DUEZ, De Keizersberg in het verdedigingsstelsel van Leuven
in de XVIIe eeuw. *Brab. folkl.* nr. 153 (1962), 95-123.
- E. LOUSSE, Leuven, Brabantse hoofdstad. *Brab. folkl.* nr. 153
(1962), 5-42.
- M. PIOT, Winksele : centrum van het grondbezit van het Leuvense
Sint-Ursulaklooster. *O. K. Leuven* III (1963), 186-190.
Toponiemen en antroponiemen uit 1482.
- R. VAN HASSELT, De stadsverdedigingswerken van Leuven. De
oudste stadsmuur. *O. K. Leuven* I (1961), 132-143; II (1962),
23-32, 88-97.
Geeft ook de namen der vele stadspoorten.
- G. VAN HOUTTE, Leuven in 1740, een crisisjaar. Economische,
sociale en demografische aspecten (Pro Civitate III). *Brussel*,
1964.
Rec. R. VAN UYTVEN, *O. K. Leuven* IV (1964), 138-139.
- M. FR. VAN LIL, L'ancien doyenné de Louvain et sa réorganisation
en 1803. *O. K. Leuven* IV (1964), 149-180.
- R. V(AN) U(YTVEN), Bibliografie voor Leuven en omgeving 1961-
1964. *O. K. Leuven* II (1962), 185-191; IV (1964), 236-238.
- R. VAN UYTVEN, Cijnsrollen van de Augustijnen te Leuven in de
middeleeuwen. *Augustiniana* IX (1959), 386-411.
- R. VAN UYTVEN, Peter Couthereel en de troebelen te Leuven van
1350 tot 1363. *O. K. Leuven* III (1963), 63-97.
- R. VAN UYTVEN - M. BRANDTS - P. DE FRAINE, *Leuvens Verleden*.
Leuven, 1964.
Catalogus van tentoonstelling.

50. R. VAN PASSEN, Bos en hout. Toponymica en appellativa uit het Antwerpse. *Med. Ver. naamk.* XXXVII (1961), 107-133.

Interessante historische en toponymische gegevens, o.m. met betrekking tot *rode, brand, heide, lo, laar, hout, haag*.

51. R. VAN PASSEN, Het toponiem „Weemoes”. *Med. Ver. naamk.* XXXIX (1963), 174-180.

Bespreekt in funktie van de toponymie ook het znw. *weemoes (wedemoes)* en het ww. *weemoesen* „met weemoes bemesten”. In verband met de cultuur en verwerking van *wede* als verplant vergelijkbare men :

A. JORIS, La guède en Hesbaye au moyen âge (XIIIe-XVe siècles). *Le Moyen Age* LXIX (1963), 753-771.

Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 273.

J. HERBILLON- -A. JORIS, Les moulins à guède en Hesbaye au moyen âge. *Rev. phil.* XLII (1964), 495-515.

Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XX (1965/66), 243.

52. R. VAN PASSEN, Het toponiem *Blauwe steen*. *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 49-62.

Vooral in verband met de rechtsgeschiedenis en de volkskunde. Vgl. ook KNIPPENBERG, hierboven blz. 187.

53. F. VERBIEST, Herentals. Het renten- en cijnsboek der Broederschap van Onze-Lieve-Vrouw van 25 december 1428. *Ts. gesch. folkl.* XXII (1959), 3-29.

Inleiding en tekstuitgave, met bespreking van de erin voorkomende plaats- en persoonsnamen.

54. F. VERBIEST, Nogmaals de Waaiberg of de Waaienberg te Tienen. *Ts. gesch. folkl.* XXII (1959), 30-36.

Vestigt de aandacht op een fn. *Waye(n)* en bespreekt gevallen van *d*-syncope ook in Antwerps materiaal.

55. F. VERBIEST, Zammel = Zand-maal. *Med. Ver. naamk.* XXXVII (1961), 74-76.

Aan de hand van oude bewijsplaatsen.

56. F. VERBIEST, De abdij van Bornem en haar bezittingen te Gierle. Nota's bij enkele Gierlese plaatsnamen. *Tax. n. r.* XXXIV (1962), 133-168.

„Vluchtige aantekeningen” over gehucht-, water- en veldnamen (o.m. *shot, donk, laar*) enz. (1).

(1) Allerlei historische gegevens die kunnen helpen bij het toponymisch onderzoek van Antwerpse en Brabantse gemeen-

- ten zijn te vinden in de volgende terloops genoteerde publikaties :
- M. APPERMANS, Goetsenhoven. *E. S.-Br.* XLIV (1961), 153-159.
- R. M. APPERMANS, Goetsenhoven. Geschiedenis van een twaalfhonderdjarige parochie uit Austrasië. *Averbode*, 1961.
- Rec. A. CLAES, *Tax.* n. r. XXXIII (1961), 173.
- L. D., *E. S.-Br.* XLV (1962), 87.
- A. REMANS, *Limburg* XLI (1962), 112.
- A. T., *Spycker* XIX (1962), 51.
- J. B. VALVEKENS, *An. praem.* XXXVIII (1962), 157.
- J. v. D. N., *Bijdr. gesch. Brab.* XLVIII (1965), 168.
- J. BAERTEN, De Berthouts in de XIIe eeuw. *O. K. Mech.* LXIII (1959), 17-29.
- J. BAERTEN, Les Ansfrid au Xe siècle. *Rev. phil.* XXXIX (1961), 1144-1158.
- A. BAL, Geschiedenis van Huizingen. *Brab. folkl.* nr. 146 (1960), 211-248 ; 156 (1962), 475-509 ; 165 (1965), 87-110.
- A. BELLOY, *Vremde. Heemk. Handb. Antw. Randgem.* XI, 4 (1963), 2-20.
- P. BERNAERS, Toponymie van Zwijndrecht. *Land v. Beveren* II (1959), 69-71.
- Inz. over *H.-Geesthoek en Stenen Kruis*.
- P. BERNAERS, De heerlijkheid van Zwijndrecht en Burcht. Het Kraaienhof. *Land v. Beveren* II (1959), 131-134 ; III (1960), 49-53 ; V (1962), 87-93.
- Vervolg van bijdrage genoemd in *Bibl.* 1957/58, blz. 448.
- P. BERNAERS, Zwijndrecht. *Land v. Beveren* VIII (1965), 18-23, 87-95.
- Oude spellingen en etymologie.
- F. G. C. BETERAMS, De Mechelse schepenbrieven op het Rijksarchief te Antwerpen. Index op plaats- en persoonsnamen. *O. K. Mech.* LXIII (1959), 93-120.
- Vervolg van de publikatie genoemd in *Bibl.* 1957/58, blz. 447.
- J. BOLCKMANS, Het dubbel-dorp Westmalle-Zoersel. *Oudh. en kunst* XLII (1959), 5-58.
- J. BOLCKMANS, Oostmalle. Het verleden, het heden, de toekomst. *Oostmalle*, 1961.
- P. BONENFANT, Aux origines de Malines. *Dancwerc. Opstellen aangeboden aan D. Th. Enklaar (Groningen)*, 1959, 96-108.
- Rec. R. D. R., *O. K. Mech.* LXIII (1959), 162.
- J. DHONDT e.a., *Rev. Nord* XLII (1960), 111-112.
- J. H(ERBILLON), *Com. top.* XXXIV (1960), 292.
- H. SPROEMBERG, *Rhein. Viert.* XXVIII (1963), 318.
- P. BONENFANT, La fondation de „villes neuves” en Brabant au moyen-âge. *Vierteljahrschr. f. Sozial- u. Wirtschaftsgesch.* XLIX (1962), 145-170.
- Na zijn overlijden, in 1965, werd deze verdienstelijke historicus herdacht door : R. A(UBERT), *Rev. hist. eccl.* LXI (1966), 279-281 ; G. DESPY, *Rev. phil.* XLIII (1965), 1547-1557 ; J. GILISSEN, *Ts. v. rechtsgesch.* XXXIII (1965), 494. Zijn bibliografie verscheen in de feestbundel : *Hommage P. Bonenfant. Bruxelles*, 1965.

- R. BORREMANS, Een middeleeuwse dam te Halle. *E. S.-Br.* XLIII (1960), 48-50.
Betr. de Arkenvest.
- A. BOUSSE, Bij de 300^e verjaring van de verheffing van Oppuurs tot Baronie. *Heemk. Jaarb. Klein-Brabant* I (1965).
- U. BOVENDAERDE, Etymologisch onderzoek van de plaatsnaam Lier en van enkele toponiemen uit de vroegste geschiedenis van de Netestad. *'t Land van Ryen* XI (1961), 97-114, 168-180; XII (1962), 17-22, 61-94, 179-186.
- R. BRANNER, St. Leonardus at Zoutleeuw and the Rhein Valley in the early XIIIth century. *Bull. comm. roy. monuments et sites* XIV (1963), 257-268.
- F. A. BREKELMANS, De Belgische enclaves in Nederland. Bijdragen tot de rechtsgeschiedenis van Baarle-Hertog en Baarle-Nassau. *Tilburg*, Stichting Brabants historisch contact, 1965.
Rec. R. BIJL, Ts. v. Rechtsgesch. XXXIV (1966), 617-619.
- F. BRESSELEERS, De nobele Donk (Plaatselijke monografieën XIV). *Ekeren* (Davidsfonds), 1965.
Rec. R. VAN PASSEN, Boekengids XLIV (1966), jan., 35.
Te Ekeren-Brasschaat.
- F. BRESSELEERS - H. KANORA, Op de drempel van de Polder. Ekeren, ontstaan en groei. *Ekeren*, 1963.
Rec. D. P. BLOK, Ts. v. gesch. LXXVII (1964), 517.
J. v. D. N., *Bijdr. gesch. Brab.* XLVIII (1965), 167.
X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 335.
Vermeldt eveneens een 50-tal pln. uit de 12^e-15^e eeuw.
- P. CNOPS, Toponymische kanttekeningen. *E. S.-Br.* XLII (1959), 74-79.
Betreft Evere.
- P. CNOPS, Gerechtsplaatsen te Evere. *E. S.-Br.* XLV (1962), 173-185.
- Fr. COLLIJNS, Galmaarden. *Toer.* XXXVIII (1959), 244-249.
- J. COOLS, Bijdrage tot de geschiedenis van Vrouwenpark. *E. S.-Br.* XLIII (1960), 451-459; XLIV (1961), 60-66, 125-133.
Over bezittingen en tienden, o.m. te Geldenaken, Rotselaar enz.
Zie ook de vorige bijdragen van S. waarover laatst *Bibl.* 1953, blz. 160.
- C. COPPENS, Fontes Affligemenses. Bouwstoffen voor de geschiedenis van de abdij Affligem, I. Liber anniversariorum, 1426-1427; II. Historia Affligemensis, 1648-1670. Abdij v. Affligem [*Hekelgem*], 1966 [roneotype].
Rec. N. HUYGHEBAERT, Rev. hist. eccl. LXII (1967), 928-929.
- W. VERLEYEN, Fontes Affligemenses. Bouwstoffen... III. Obituarium Fraxinense (XIV-XV s.)...; IV. Mortuarium Affligemense (XVIII s.). *Ibid.*, 1967.
Rec. N. HUYGHEBAERT, Rev. hist. eccl. LXIII (1968), 234-235.
- W. COUVREUR, Een onbekend achttiende-eeuws Antwerps woord: *Calbos* „Militaire gevangenis, kerker”. *Taal en tongval* XVI (1964), 60-64.
Uit spa. *calabozo* „kerker”.
- A. DE BELSER, Bijdrage tot de geschiedenis van Broechem. [*Broechem*], 1963.

Met kadasterkaart, foto's en schetsen. Op blz. 326-331 een niet zeer betrouwbare verklarende lijst van pln.

K. DE DECKER, Het bierverbruik te Tisselt. *E. S.-Br.* XLIII (1960), 296-300.

Met lijst van herbergnamen uit de jaren 1886-1890.

K. DE DECKER, Heindonk, het „eindeke van de wereld”. *Toer.* XL (1961), 189-191.

K. DE DECKER, Tisselt, een blik in de geschiedenis. *E. S.-Br.* XLV (1962), 153-164.

M. L. DE FRAINE-BLONDÉ, Het land van Aarschot onder de heren van Harcourt (1302-1455). *Brab. folkl.* nr. 153 (1962), 43-71.

M. DE FRAINE-BLONDÉ - P. DE FRAINE, Beknopte inventaris met register van het archief van het kasteel van Arenberg te Heverlee. *Leuven*, 1962.

P. DE FRAINE, Het woudgerecht van het vrijwoud van Meerdaal. Inleidende archiefstudie. *Album E. Lousse III (Louvain-Paris)*, 1963), 125-162.

P. DE FRAINE, De stad Aarschot tijdens de troebelen der XVIe eeuw (1570-1597). *Brab. folkl.* nr. 158 (1963), 149-182.

P. DE FRAINE, Enkele dokumenten betreffende de hydrografie van het Land van Aarschot in de XVIe eeuw. *E. S.-Br.* XLVII (1964), 35-48.

Voornamelijk de tekst van de „Visitatie” van 1551 (met talrijke toponiemen).

G. DE KEYSER, Een bijdrage tot de geschiedenis van de parochie Wildert. *Spycker* XIX (1962), 1-23.

J. W. DE KEYZER, La limite des polders entre Lillo et Berendrecht au XIIIe siècle. *Hommage P. Bonenfant (Bruxelles)*, 1965), 221-229.

Met schetskaart in *Annexes*, nr. 1.

G. DELBECKE, De voormalige kerk van Nattenhaasdonk. *Heemk. Jaarb. Klein-Brabant* I (1965).

D. J. DELESTRÉ, Uit het verleden van Grimbergen. *Grimbergen*, 1961.

G. DESPY, Chapitres séculiers et réguliers en Brabant : les débuts de l'abbaye de Dilighem à Jette. *Cahiers bruxellois* VIII (1966), 235-265.

A. DESPY-MEYER, Les chartes anciennes et les débuts de l'abbaye du Val-St-Bernard à Diest (1235-1300). *Bull. Comm. roy. hist.* CXXX (1964), 111-185.

Rec. E. VANDEWOUDE, *Oost* II (1965), 23.

X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XX (1965/66), 241.

M. E. G. DESSART, Esquisse d'une monographie de la commune d'Evere-lez-Bruxelles, 1-2. *Bruxelles*, 1960-1961.

P. DEWALHENS, Introduction à l'histoire des rues et enseignes de Tirlemont. *Anciens Pays et Assemblées d'États* XXXII (1964), 123-136 (*Album E. Lousse IV. Louvain*, 1964, 123-136).

A. D'H., Keltische relikten in West-Brabant? *Ascania* V (1962), 4-9.

H. DIERICKX, Geschiedenis van Mortsel. *Mortsel*, 1961.

J. DURNEZ, Herbergen en herbergleven te Asse. *Asse*, 1963.

L. EBRARD, Analytische bibliografie van de gemeente Asse 1800-1960 (*Bibliographia Belgica* LXVI). *Brussel*, 1962.

- J. ERNALSTEEN, Hoogstraten, *H. O. K. XXX* (1962), 144-165.
Betreffende het leen „de Vorsterij”, de Kasseiweg, de Gilde van St-Jacob, de Gilde van St.-Crispinus en St.-Crispinianus, en de Kosterij.
- J. ERNALSTEEN, Kempische Schuttersgilden. *Oudh. en Kunst XLIV* (1961), *XLV* (1962), *XLVI* (1963), *XLVII* (1964), telkens in de nrs. 1-3.
Over de verschillende schuttersgilden in de Kempen vanaf de Schelde te Lillo en Zandvliet over Brecht, Wuustwezel naar Hoogstraten en Meerle.
- R. FONCKE, Uit rekeningen van armmeesters in Oud-Mechelen. *Kon. Vla. Ac., Versl. en med.* 1965, 113-128.
Vermeldt een reeks pln. uit 1420.
- G. GEENS- -E. HEYVAERT- -H. VANDENBERG, Het arrondissement Leuven. Een regionaal onderzoek (Centrum v. economische studiën, 3) *Leuven*, 1959.
- T. J. GERITS, De Kluis van Rotselaar. Een bijdrage tot de geschiedenis van het reclusenwezen in Brabant in de XVe en XVIe eeuw. *O. K. Leuven VI* (1966), 223-242.
- A. GOETSTOUWERS, Over de grens Kalmthout-Wuustwezel (inzonderheid te Achterbroek). *Spycker XVIII* (1961), 131-136.
- A. GOETSTOUWERS, Oorsprong der Berthouts-familie. *Schakel XVI* (1961), 2-22.
- A. GOETSTOUWERS, Het Leen Brecht-Zundert. *H. O. K. XXXI* (1963), 191-204.
- J. GOOSENAERTS, 1159. *Spycker XVI* (1959), 53-58 [betr. Essen].
- J. HALFLANTS, Lubbeek door de bril der geschiedenis. *Meer Schoonheid VI*, 3 (1959), 1-7.
- J. HALFLANTS, De oude baan Leuven-Diest. *Oost II* (1965), 1-12.
- J. HEYMANS, De Putberg bij het Hof te Putte. *Ascania II* (1959), nr. 3.
- A. HULSTAERT, Aantal huizen te Zwijndrecht in 1782. *Land v. Beveren II* (1959), 20-25.
- A. HULSTAERT, Eigendommen in 1782 te Zwijndrecht toebehorende aan de geestelijkheid en liefdadigheidsbesturen. *Land v. Beveren II* (1959), 72-81.
- S. JENA, Oude uithangborden te Neerijse. *E. S.-Br. XLIII* (1960), 237-238.
- K. KEMPEN, Verpachting van 's heren molens onder Geel. *O. K. Geel I* (1962), 113-122.
- M. H. KOYEN, Bijdragen uit het Abdijarchief Tongerlo voor de geschiedenis van Geel. *O. K. Geel I* (1962), 159-206.
Met een index van plaats- en persoonsnamen uit archiefstukken van 1298 tot 1665.
- M. H. KOYEN, Het geestelijk gerechtshof van Tongerlo. *Noord-gouw III* (1963), 105-120. Zie ook *Ibid.* II (1962), 49-74.
- R. LAMBRECHTS, Het begijnhof van Hoogstraten. *H. O. K. XXVII* (1959), 1-204.
Met lijst van psn. en pln., blz. 152-157.

- J. LAUWERS, Het verleden der gemeente Melsbroek. 1200 jaar geschiedenis. *Melsbroek*, z.d. [1960].
Rec. L. D., *E. S.-Br.* XLIII (1960), 502-503.
- J. LAUWERS, Steenokkerzeel en Humelgem in verleden en toekomst. *Melsbroek*, 1964.
- J. LAUWERS, Perk het kleine dorpje van de grote Teniers. *Melsbroek*, 1966.
Bevat een toponymische kaart van de gemeente (tegenover blz. 12) en vermeldt terloops een aantal plaatsnamen.
- J. LAUWERYS, Hoogstratens oudste schepenbrieven (1315-1480). *H. O. K.* XXVI (1958), 1-189.
Tekstuitgave met indices van persoons- en plaatsnamen.
- J. LAUWERYS, Oude schepenbrieven (1481-1500). *H. O. K.* XXX (1962), 65-116.
Vervolg van de hierboven genoemde tekstuitgave.
- J. LAUWERYS, Oorkondenboek van 't gasthuis en andere bijdragen uit de XIVe-XVe eeuw. *H. O. K.* XXX (1962), 1-64.
Uitgave van teksten betr. het gasthuis te Hoogstraten.
- J. LAUWERYS, De heerlijkheid Minderhout in de XVe eeuw. *H. O. K.* XXX (1962), 169-175.
- J. LAUWERYS, Hoogstraten. Vrijheid en heerlijkheid. *H. O. K.* XXXI (1963), 5-139.
- P. LINDEMANS, Het Hof ter Heide in den Bos. *Ascania* II (1959), nr. 3.
- F. MAERIVOET, Enkele geschiedkundige nota's over Aartselaar. *Aartselaar*, 1958.
- F. MAES, Meerbeek en zijn verleden. *E. S.-Br.* XLII (1959), 279-289, 460-469; XLIII (1960), 51-65, 381-388, 460-468.
- F. MAES, Het Silexsteen te Tienen. *Brab. folkl.* nr. 145 (1960), 84-88.
- F. MAES, Wegversperringen te Leefdaal. *Meer Schoonheid* VIII, 1 (1961), 8-10.
Mede aan de hand van pln.
- F. MAES, Oude woonkernen te Leefdaal. *Meer Schoonheid* IX, 2 (1962), 15-20.
- L. Th. MAES, Ontwerp-Costumen van Mechelen (Verzameling oude costumen v. België). *Brussel*, 1960.
Opgesteld door Jan van Ophem in 1528.
- M. MARCHAL-VERDOODT, Les maisons des hospitaliers et des templiers dans l'ancien duché de Brabant au début du XIVe siècle. *Hommage P. Bonenfant (Bruxelles)*, 1965), 255-266.
- J. MARCHAU, Schets van het Mechelse stadsbeeld bij de aanvang van de XIXe eeuw. *O. K. Mech.* LXIII (1959), 121-152.
- A. MARCUS, De St.-Bernardsabdij tussen Hemiksem en Bornem. *Ghulden Roos* XXIV (1964), 81-100.
- [C. MARYNISSEN e.a.], Historische schets van Reet, uitg. ter gelegenheid van het 650-jarig bestaan. (*Reet*, 1961).
- Br. MAX, Tessenderlo : vroeger en nu. *Kasterlee*, 1960.
Rec. A. REMANS, *Limb.* XXXIX (1960), 352-355.
- F. VERBIEST, *Boekengids* XXXIX (1961), 32-33.

- G. MEEUSEN, Van dorp tot parochie. Hoe Kalmthoutse Hoek ontstond. *Spycker XVI* (1959), 1-10.
- G. MEEUSEN, Oude hoeven, huizen, erven en geslachten te Essen (vervolg). *Spycker XVI* (1959), 34-45; *XVII* (1960), 38-43; *XVIII* (1961), 145-161; *XIX* (1962), 83-96, 161-178; *XX* (1963), 23-49; 175-179.
Vgl. *Bibl. Pln.* 1957/58, blz. 450.
- G. MEEUSEN, Een wandeling langsheen de grenzen van onze Heerlijkheid in 1778. *Spycker XVI* (1959), 71-80.
Oude tekst over grensbetwisting in de streek van Essen-Kalmthout.
- G. MEEUSEN, De hoeve „Kretenborg” op de Molenwijk. *Spycker XVI* (1959), 81-83.
Was eigendom van de abdij te Tongerlo.
- G. MEEUSEN, Moer en Turf. *Spycker XVI* (1959), 131-160.
Vgl. R. HAVERMANS, De moeruitbating en turfnering voor onze gewesten, in den loop der voorbije eeuwen. *Ibid.*, 118-130.
- G. MEEUSEN, Over en om „De Greef”. *Spycker XVII* (1960), 49-124.
Oude abdijshoeve van Tongerlo te Kalmthout.
- G. MEEUSEN, De voormalige heerlijkheid Essen-Kalmthout-Huybergen. *Spycker XX* (1963), 1-22.
- G. MEEUSEN, Het Sint-Sebastiaansgilde of „Ghulde van den Edele Handboghe” van Essen. *Spycker XX* (1963), 59-174.
- L. MELLAERTS, Jan van Boendaele. Een bladzijde uit de geschiedenis van Tervuren. *Leuven*, 1961.
- L. MELLAERTS, Het Zoniënbos, bladzijden uit zijn rijke geschiedenis. *Heverlee*, 1962.
Rec. F. SCHEYS, *Meer Schoonheid X*, 2 (1963), 31.
- J. NEYENS, Rumst. Van Romeinse nederzetting tot nijverheids-gemeente. *Lier*, 1958.
- J. OCKELEY, Leven aan de bron. Een inleiding tot de geschiedenis van Asse (Ascania-bibliotheek nr. 16). *Asse*, 1965.
- J. M. PARDON- -W. VANDERIJKEN, Laar, een stukje Haspengouw. *Laar-Brussel*, 1965.
- L. PEETERS- -J. BOLCKMANS, Zoersel. *Oudh. en Kunst XLII* (1959), 6-115.
- R. PEETERS, 750 jaar Turnhout, Stad en Vrijheid. *Turnhout*, 1961.
- M. & E. POLFLIET, Beknopte geschiedenis van Evere. *Brab. folkl.* nr. 163 (1964), 274-289.
Toponymie op blz. 286-288.
- (†) F. PRIMS, Studies over Schilde en de Kempen. *Bijdr. gesch. Brab. XLVII* (1964), 9-173.
Verzameling van losse krantenartikels, zoals er destijds gebundeld werden in de reeks Antwerpiensia.
Zijn leven en werk werden nog beschreven door : A. PRIMS, Floris Prims en de Kempen. *Bijdr. gesch. Brab. XLII* (1959), 115-122. — L. VAN DER ESSEN, Floris Prims. *Bull. Comm. roy. hist. CXXV* (1959), 190-205.
- J. PROOST, Borsbeek. *Borgerhout*, 1959.
Rec. J. DE BROUWER, *Boekengids XXXVII* (1959), 288.

- J. PROOST, Het domein Boeckenberg, voorheen en thans. *Heemk. Handb. Antw. Randg.* VIII (1960-61), nr. 1.
- J. PROOST, Het Papegaasihof. Voorheen en thans. *Heemk. Handb. Antw. Randgem.* IX (1961-62), nr. 2.
- G. RENSON, De gemeente Halle. *E. S.-Br.* XLII (1959), 427-439; XLIII (1960), 28-41. Ook in *Album E. Lousse II (Lewen-Parijs, 1962)*, 53-61. Zie eveneens *O. K. Halle I* (1961), 2-28.
- G. RENSON, Nota's over de parochies van het dekenaat St.-Peters-Leeuw in de XVIIIe eeuw. *E. S.-Br.* XLV (1962), 60-78, 127-152.
- F. SCHEYS, De Houwaartse baan. *Oost I* (1965), 9-16.
- P. SCHOLLAERT, Lekenapostolaat in de VIIe eeuw, of de invloed van graaf Witger en S. Amelberga, S. Reinilde, S. Aldebert en S. Goedele, in de eeuw van de beslissende bekering der Franken tot het kristendom, vooral in Oud-Brabant. I : Historisch belang en bronnen. *O. K. Dendermonde XI* (1961), 1-198.
- A. SLEDSSENS, Wommelgem vroeger en nu. Bijdrage tot de geschiedenis van Wommelgem. *Wommelgem*, 1962.
- A. SLEDSSENS, Wommelgem door de eeuwen heen. 2^e bijdrage tot de geschiedenis van Wommelgem. *Z. p.* [*Boechout*], 1965.
- J. SOMERS- -R. BUCKINX, Schandpalen in de provincie Antwerpen. *Toer. in de prov. Antwerpen X* (1964), nr. 3.
- A. SPINOY- -R. DE ROO, Mechelen, het begijnhof, het hof van Busleyden, het museum der Mechelse kunstambachten en het Land van Mechelen. *Toer. in de prov. Antwerpen VI* (1960), nr. 2 (Mechelen-nummer).
- C. THEYS, Oude verdedigingsmiddelen en toevluchtsoorden tussen Zenne en Zoniën. *E. S.-Br.* XLIII (1960), 262-271.
- C. T[HEYS], Oude herbergen te Brussel en enkele andere plaatsen. *E. S.-Br.* XLIII (1960), 354.
Archiefexcerpten, ook betr. Borgerhout, Winksele, Herentals, Buizingen, Ruisbroek.
- C. THEYS, Geschiedenis van Alsemberg. *Brussel*, 1960.
Rec. D. BR., *Land v. Aalst XII* (1960), nr. 5, omslag.
F. VAN ES, *Ovla. za. XXXV* (1960), 183.
X., *Wet. tijd. XXI* (1961), 36-37.
X., *O. K. Dendermonde 3^e r. X* (1960), nr. 4, omslag.
Met „een terechtwijzing inzake het toponiem Alsemberg”, registers van plaats- en persoonsnamen enz. Zie P. LEYNEN, *E. S.-Br.* XLIII (1960), 501-502.
- C. THEYS, Geschiedenis van St.-Genesius-Rode. *Brussel*, 1959.
Rec. A. v. L(UL), *Land v. Aalst XIV* (1962), 49.
J. VERBESSELT, *E. S.-Br.* XLIV (1961), 403-404.
X., *O. K. Dendermonde 3^e r. XI* (1961), nr. 3, omslag.
- C. THEYS, Varia over Buizingen. *E. S.-Br.* XLV (1962), 370-376.
Met talrijke toponiemen.
- C. THEYS- -A. PROOST, Geschiedenis van Beersel. *Brussel*, 1963.
Rec. P. CNOFS, *E. S.-Br.* XLVI (1963), 499.
- A. TIBELIREN, Saalfranken in ons beekdal (450 tot 950). *Spycker XVII* (1960), 125-148.

- A. TIRELIREN, Wildert 1895. *Spycker XVIII* (1961), 57-119.
- A. TIRELIREN, Achterbroek, opstandig dorp. *Spycker XXI* (1964), 3-190 ; *XXII* (1965), 191-334.
- L. TULKENS, Utsenaken. Ligging — Bodemgesteldheid — Uitzicht. *Brab. folkl.* nr. 145 (1960), 40-79.
- D. VAN ASSCHE-VANCAUWENBERGH, Deux villages du Brabant sous l'ancien régime : Bierges et Overijse. Étude de démographie historique. Cinq études de démographie locale. *Bruzelles*, 1963.
- J. VAN BALBERGHE, Belgische gemeentenamen in dialect en volksgebruik te Mechelen. *Mechelen*, 1959.
- W. VAN BROECKHOVEN, Egidius Verbist, Chronyken van Gheel verschenen in het Nieuwsblad van Geel. 1853-1861. *O. K. Geel V* (1966), 259-511.
- L. VAN DE PERRE, De hop in de plaatsnamen. *Ascania III* (1960), 28.
- J. VANDER VELPEN, Geschiedenis van Hoegaarden. *Leuven*, 1959. *Rec. J. DE BROUWER, Boekengids XXXVII* (1959), 365.
- H. VAN DER WEE, Een stad groeide uit het moeras. 't Land van *Ryen* 1962, 97-106. *Rec. W. P(revenier), Bijdr. gesch. Nederl. XIX* (1964/65), 348. Over de wordingsgeschiedenis van Lier.
- P. P. VANDE SPAGINEN, De Pauwelsdagen en Pauwelsbroodjes te Galmaarden. *Brab. folkl.* nr. 152 (1961), 373-389. Met een etymologie van de pln. Galmaarden.
- F. VAN DE VIJVER, Park Te Boelaar. Voorheen en thans. *Heemk. Handb. Antw. Randgem. IX* (1961-62), nr. 1.
- E. VANDEWOUDE, De tiendenkaart van St.-Martens-Tielt. *Oost I* (1964), 9-12. Een kaart a° 1717, met vele toponiemen.
- B. VAN KERCKHOVE, Een kijkje in het verleden van Hoeilaart. *Toer. XLV* (1965), 278-280.
- R. VAN PASSEN, Soendinc na doodslag te Reet, 1458. *Schakel XV* (1960), 53-57. Ook over zoenkruisen.
- R. VAN UYTVEN, De vroegste geschiedenis van de Onze Lieve Vrouw Priorij te Korsendonk 1393-1432. *Tax. n. r. XXXV* (1963), xv + 1-94 ; *XXXVI* (1964), 101-168.
- J. VERBESSELT, Het ontstaan en de ontwikkeling van de parochie Merchtem. *E. S.-Br. XLII* (1959), 337-354.
- J. VERBESSELT, Mansionarii, Meiseniers of Kossaten? *E. S.-Br. XLIV* (1961), 93-103. Betr. twee oorkonden uit het abdijarchief van Grimbergen (1223 en 1125).
- J. VERBESSELT, Meiseniersrechten. *E. S.-Br. XLIV* (1961), 160-164.
- J. VERBESSELT, Amelgem. *E. S.-Br. XLIV* (1961), 378-400.
- J. VERBESSELT, Het Hof en Klooster te Nieuwenrode in de 12^e en 13^e eeuw onder Wolvertem en Meise. *E. S.-Br. XLVI* (1963), 467-487.
- J. VERBESSELT, Asse. Het ontstaan en de ontwikkeling. *E. S.-Br. XLVIII* (1965), 173-191, 246-287, 318-388, 391-426.

- A. VER ELST, Over Kampenhout, gemoedelijkheden voor een vriendenmaal. *Brab. folkl.* nr. 146 (1959), 598-642.
Top. op blz. 602-603.
- A. VER ELST, Zemst op de Zenne. *Zemst*, 1960.
- P. W. VERLEYEN, De abdij van de reguliere kanunniken van St.-Augustinus te Bornem (1100-1120). *Heemk. Jaarb. Klein-Brabant I* (1965).
- P. W. VERLEYEN, De monniken van de priorij te Bornem (vanaf 1120). *Heemk. Jaarb. Klein-Brabant I* (1965).
- J. VORSELMANS, Kalmthoutse kapelletjes. *Spycker XVI* (1959), 59-70.
- J. WAUTERS, Bijdragen tot de geschiedenis van Tienen. *Gilly*, 1962.
- F. WEEMAELS, Debat over de betekenis van de plaatsnaam Aarschot. *Brab. Toer.* 1965, nr. 5, blz. 8-9, 12.
- J. WEYNS, De Uitschoolhoeve uit Oevel. *Ts. gesch. folkl. XXII* (1959), 37-49.
- Inventaris van inboedelverkoop op de *Scholderhoeve* a° 1756. Zie over de naam en de hoeve *Bibl.* 1955, blz. 180 (J. WEYNS) en *Bibl.* 1956, blz. 459-460 (F. VERBIEST en J. WEYNS).
- J. WEYNS, Het Kempisch boerenhuis. Beknopt overzicht. *Kultuurhist. Verkenn.* I (1960), 51-112.
- J. WEYNS, De manden die kaar, baas(t) en baansten heten. *Ons Heem XVI* (1961), 11-12.
- J. WEYNS, Pelgrimshof. *Ons Heem XVII* (1963), 62.
Houdt geen verband met „pelgrimsoord” doch met de fin. Pelgrims.
- J. WEYNS, Het Hof van Rameyen. *Ons Heem XVII* (1963), 62.
Samentrekking van *Ter Hameide* (afsluiting, buitenste hek van poort of burcht).
Naar aanleiding van zijn 50^e verjaardag verscheen als bijzondere uitgave van *Ons Heem*: F. SILIS, Bibliografie van Dr. Jozef Weyns. *Sint-Martens-Latem*, 1964.
- D. WILS, Enkele toponymen of plaatsnamen uit ons heem. *Heemk. Handb. Antw. Randgem.* VIII, 3 (1960-61), 10-11.
- X., Geschiedkundige bijdragen over Aarschot. Bezorgd door de Aarschotse Kring voor Heemkunde ter gelegenheid van de viering „Aarschot 750 jaar stad en vrijheid”. *Brab. folkl.* nr. 158 (1963), 149-269.
- X., Keerbergen. *De Vrienden v. Keerbergen* (1961-62).
Geschiedenis van Keerbergen, voorgeschiedenis, oudste kern, grondgebied, heren.
- X., Oude huisbenamingen te Borgerhout. Alfabetisch register der verschenen benamingen. *Lauwerkransken III* (1960), 30-35.
In *E. S.-Br.* verschijnt, zoals vroeger, de rubriek „Brabantse Woorden”, die de toponymie van het gehele Zuidnederlandse taalgebied interesseert.
De Oostbrabantse Werkgemeenschap [voortzetting van de vroegere „Hagelandse Werkgemeenschap”] bundelde haar studiën (1953-1960) tot een stevig boekdeel „Oost-Brabant. Heemkundig

handboek voor het Arrondissement Leuven". *Leuven, Renova*, [1960]. Een herwerking daarvan verscheen in 1965 onder de titel: Oost-Brabant. Dl. I: Het mooie Hageland. Heemkundig handboek bezorgd door de Oost-Brabantse werkgemeenschap. *Heverlee-Leuven, Renova*, 1965.

Rec. R. VAN UYTVEN, *O. K. Leuven VI* (1966), 145-146.

Wat de studie van **molens** in nederlandstalig België betreft, kan verwezen worden naar de volgende bijdragen, die ook de naamkundige kunnen interesseren:

F. SILIS, Molenliteratuur 1959-1963. *Ons Heem XVIII* (1964), 138-141.

Bibliografie van wat er vanaf 1959 tot 1963 werd gepubliceerd over molens e.d.

J. BEHETS, De Banmolens. *Ons Heem XVIII* (1964), 81-90.

R. DESART, De windmolens van België. *Grimbergen*, 1961.

R. DESART, Les moulins à eau de Belgique. Provinces d'Anvers et du Brabant. *Grimbergen*, 1963.

X., Kennismaking met onze Brabantse molens (Toerist. Feder. Prov. Brabant). *Brussel*, 1961.

Vier folders van elk 16 blz. over water- en windmolens in het Brusselse, het Pajottenland, het Hageland en de Brabantse Kempen.

X., De Molens in Brabant (Dienst voor Geschied. en Folklorist.). *Brussel*, 1961.

Ligging en beschrijving van de verdwenen en bestaande wind- en watermolens in Brabant.

J. MEEUS, 's Hertogenmolens te Aarschot. *Brab. folkl.* nr. 158 (1963), 220-237.

P. CNOPS, Wind- en watermolens te Evere en Schaarbeek. *E. S.-Br. XLIII* (1960), 344-354.

M. MERTENS, Introduction à l'étude des moulins à eau de Bruxelles. *Folkl. brab.* nr. 149 (1961), 5-54.

Rec. J. H(ERBILLON), *Dial. belgo-rom.* XIX (1962), 61-62.

H. CROKAERT, Les moulins d'Uccle. *Folkl. brab.* nr. 155 (1962), 289-329.

A. MEULEMANS, De Leuvense watermolens. *E. S.-Br. XLVI* (1963), 24-39, 141-154; *XLVII* (1964), 49-63.

J. BUTS, Historische aantekeningen over de molens van Calfkendoort en de Achterheyde. *Heist-op-den-Berg*, 1961.

Over twee Heistse molens van 1796.

O. DU CAJU, Geschiedkundige nota over de verdwenen Berchemse windmolens. *Heemk. Handb. Antw. randgem.* VIII (1960), 6-9.

P. J. LEMMENS, Molenoverzicht uit het Arrondissement Mechelen van 1830 tot heden. *Heemk. Handb. Antw. Randgem.* X (1963), nr. 4, 1-25.

J. P. LEMMENS, Onze windmolens. *Heemk. handb. Gitschotel VIII* (1960), nr. 2, 3-17.

J. NYSSSEN, Molens op de Voer. *Heem VII* (1963), IV, 7-10.

A. REMANS, Over boekmolens. *Limburg XLI* (1962), 3-4, 86-88.

AFD. IV. — LIMBURG en LUIK

A. — Generalia.

57. J. BUNTINX- -M. GYSSELING, Het oudste goederenregister van Oudenbiezen (1280-1344) I. Tekst (Com. Top. Dial., Werken Vla. Afd. nr. 11 — Tevens uitgeg. in de reeks Nom. Geogr. Flandr., Studiën XII). *Brussel*, 1965.

Rec. R. BERGMANN, *Beitr. z. Namenf.* N. F. I (1966), 336.

Zeer belangrijke uitgave voor de studie van het oudste Maaslands, omdat de overgrote massa van het register geschreven werd tussen 1280 en 1290 en omdat de „hoofdhanden” zichzelf noemen met hun herkomst. Moge de bewerking in een tweede deel spoedig volgen!

58. E. BLANQUAERT- -J. L. CLAESSENS- -W. GOFFIN-
-A. STEVENS, Dialectatlas van Belgisch-Limburg en Zuid Nederlands-Limburg (Nederlandse Dialectatlassen VIII). *Antwerpen*, 1962.

Rec. J. LEENEN, *Taal en Tongval* XVII (1965), 190-192.

J. L. PAUWELS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LIV (1965), 11-13.

A. VAN LOEY, *Rev. phil.* XLIII (1965), 343-344.

Bevat, zoals de andere delen van deze grootse reeks, nuttige inlichtingen voor de naamkundige, en vooral de dialectische uitspraak van de gemeente- en wijknamen in het onderzochte gebied (1).

B. — Afzonderlijke steden en dorpen.

GENK

59. A. REMANS, Toponymie van Genk. *Heidebloemke* XXII (1963), 19-23, 32-37, 71-77, 108-112, 138-145, 184-186.

In dit gecyclostileerde tijdschriftje *Heidebloemke* — *Tweemaandelijks tijdschrift voor Genker Heemkunde*, onder de redactie

(1) Over wijlen Prof. E. BLANQUAERT († 29-9-1964) zie o.m. V. F. VANACKER, *Com. top.* XXXIX (1965), 31-46 en *Wet. Tijd.* XXIV (1964), 62-63; W. PÉE, *Ts. levende talen* XXX (1964), 531-532; J. L. PAUWELS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LIII (1964), 197-198; C. B. VAN HAERINGEN, *Jaarb. Kon. Ned. Akad. v. Wet.* 1964/65; K. ROELANDTS, in *Grote Winkler Prins* IV (1967), 59.

van A. REMANS (Mechelen-aan-de-Maas) zijn blijkens nr. 6 van de XXVe jaargang (1965-1966), een repertorium over de eerste 25 jaargangen, blz. 259-260, heel wat bijdragen over de toponymie van Genk opgenomen. Wij hebben dit tijdschrift niet volledig kunnen inzien.

HECHTEL

60. E. JACQUES, Bijdrage tot de toponymie van Hechtel. *Limb.* XXXIX (1960), 143-152, 191-205, 273-283, 321-342; XL (1961), 31-48, 87-98, 167-175, 210-216.

Monografie, met alfabetische lijst der plaatsnamen, waarin minder taalkundige dan lokaalhistorische verklaringen opgenomen zijn.

Van dezelfde S. ook: Bijdrage tot de geschiedenis van de parochie Hechtel. *Land v. Loon* XVI (1961), 339-397; XVII (1962), 33-101. Zie voorts hierbeneden blz. 330.

C. — Varia.

61. A. BOILEAU, Le nom de la Berwinne et les doublets dérivés de alb-. *Mélanges M. Delbouille* I (*Gembloux*, 1964), 83-91.

Een zeer interessante reeks doubletten bewijst dat Overmaas „une véritable „zone” de frontière linguistique” geweest is.

Zie ook: A. BOILEAU, Aspects du bilinguisme toponymique. *Com. Top.* XXXVIII (1964), 13-15 [samenvatting].

A. BOILEAU, Éléments romans dans la toponymie germanique de la région d'Outremeuse. *Com. Top.* XXXVIII (1964), 16-17 [samenvatting].

62. J. NYSSSEN, Plaatsnamen van St.-Martens-Voeren. *Heem* III, nrs. 4-5 (1959), 5-7; nr. 6, 9-11; IV (1960), nr. 1, 13-14; nrs. 2/3, 30-32; nrs. 5/6, 29-31; V (1961), nrs. 2/3, 14-15; nr. 4, 15-18.

Zie ook A. BOILEAU, Plaatsnamen te St.-Martens-Voeren. *Ibid.* V (1961), nr. 5, 23-25 en ook H. W. J. DOHMEN, Bijdrage tot het kerkelijk verleden alsmede tot de toponymie van 's-Gravenvoeren. *Heem* V (1961), nr. 1, 12-16.

63. J. HERBILLON, Toponymes hesbignons. *Com. top.* XXXIII (1959), 25-40; XXXIV (1960), 137-164; XXXV (1961), 63-103; XXXVI (1962), 103-132; XXXVII (1963), 25-55; XXXVIII (1964), 81-103; XXXIX (1965), 47-76.

Vervolg van de buitengewoon belangrijke bijdrage, vermeld

in *Bibl. Pln.* 1957 en 1958 onder nrs. 33 en 34, waarin de toponymische interferentie tussen Vlaamse en Waalse toponiemen met duidelijke en talrijke voorbeelden wordt geïllustreerd.

In de bovengenoemde reeks bijdragen worden, in alfabetische volgorde, de namen bestudeerd met *D* — *Hydrans*.

Zie ook : J. HERBILLON et collaborateurs, Toponymie de la Hesbaye liégeoise... hierboven blz. 162 (1).

(1) Voor de geschiedenis van de Limburgse (en Luikse) gemeenten verwijzen wij naar de bibliografische overzichten van de hand van A. R(EMANS) e.a., Limburgse bibliografie 1959 [e.v.]. *Limburg XXXVIII* (1959), 298-300 ; *XXXIX* (1960), 352-358 ; *XL* (1961), 354-56 ; *XLI* (1962), 111-112, 163-164, 216, 262-264.

Zeer nuttig zijn volgende registers op Limburgse tijdschriften : H. BAILLIEN, Auteursrepertorium van het jaarboek *Het Oude Land van Loon. Hasselt*, Federatie van Geschied- en Oudheidk. Kringen van Limburg, 1964^a.

H. BAILLIEN, Systematische inhoudstafel op het *Bulletin de la Société scientifique et littéraire du Limbourg. Tongeren*, 1967, 52 p.

E. BROUETTE- R. FORGEUR, Table des cinquante premières années de la revue *Leodium* (1962-1965). *Liège*, 1964.

De vroegere titel van dit tijdschrift luidde : *Chronique de la Société d'Art et d'Histoire du diocèse de Liège* ; later : *Archives liégeoises* ; thans : *Leodium*.

J. GRAUWELS, Registers op de delen I-XX (1946-1965) van *Het oude land van Loon. Land v. Loon XXI* (1966), 125-166.

J. GRAUWELS, Bibliographie van de Hasseltse historische tijdschriften : *Bulletin des Mélaphiles*, 1864-1913 ; *L'ancien pays de Looz*, 1896-1914 ; *Verzamelde opstellen*, 1923-1943. *Hasselt*, Federatie van Geschied- en Oudheidk. Kringen van Limburg, 1966.

M. G. M. A. VAN HEYST, Beknopte bibliographie van monografieën betreffende de geschiedenis van Limburg tot 1815, in : *Limburgs verleden. Geschiedenis van Nederlands Limburg tot 1915*, t. II, p. 781-825.

A. REMANS, Auteursrepertorium van het tijdschrift *Limburg* en het *Jaarboek van het Oude Land van Loon. Hasselt*, 1963, 1964^a.

Verder hebben wij terloops nog de volgende bijdragen over de Limburgse en Luikse geschiedenis en naamkunde genoteerd :

M. BACKES, Reinartzhoff, oasis du silence. *Hautes Fagnes XXVII*, 1 (1961), 42-48.

G. P. BAERT, Huisnaam De Zwaan. *Ons Heem XIV* (1959/60), 62.

J. BAERTEN, A propos de „Biettine” dans le Masau. *Com. top. XXXV* (1961), 49-61.

Rec. É. LEGROS, *Com. top. XXXVI* (1962), 254.

Pleit voor identifikatie met Bicht.

J. BAERTEN, Le comté de Haspinga et l'avouerie de Hesbaye (IXe-XIIe siècles). *Rev. phil. XL* (1962), 1149-1167.

Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl. XVIII* (1963/64), 266.

Vgl. hiermee de bijdrage van P. GORISSEN, Maasgouw, Haspengouw, Mansuarië. *Rev. phil. XLII* (1964), 383-398.

- J. BAERTEN, Over het ontstaan van de stad Bilzen. *Limburg* XLII (1963), 245-249.
- J. BAERTEN, De kaart van het Graafschap Loon ca. 1300. *Limburg* XLIV (1965), 190-236.
Over het graafschap Loon, zijn ontstaan, grenzen, steden, enz.
- J. BAERTEN, Les origines des comtes de Looz et la formation territoriale du comté. *Rev. phil.* XVIII (1965), 459-491, 1217-1243.
- H. BAILLIEN, De drinkwatervoorziening te Tongeren. *Land v. Loon* XVII (1962), 127-144.
- J. BEHETS, Keurboeken, dorpskeuren en jaarkeuren in het graafschap Loon en het omliggende. *Land v. Loon* XX (1965), 147-173.
- J. BELONJE, Snauenberg. *Heem* III, nrs. 4-5 (1959), 2-4.
- H. BESSELAAR, Oudenbiezen gisteren, vandaag en morgen. *Spiegel historiaal* II (1967), 14-19.
- P. BOUVEROUX, Kessenich — Vrije Rijksheerlijkheid. *Land v. Loon* XIV (1959), 83-99.
- E. BROUETTE, De abdij Boutershoven (Sint-Truiden) en haar verplaatsing naar Neeroeteren. *Limb.* XXXIX (1960), 234-240.
- A. BUCHET, Le duché de Limbourg sous les ducs de la maison de Brabant, 1288-1404. Jean Ier de Brabant dit le Victorieux (1288-1294). *Bull. soc. verviétoise d'archéol. et d'hist.* LII (1965), 5-64.
- M. BUSSELS, De oudste bescheiden over de Kempische landbouw. *Land v. Loon* XIV (1959), 305-330.
- J. L. CHARLES, Schepenen en schouten te Sint-Truiden in de 12e en 13e eeuw. *Limburg* XL (1961), 214-257.
- J. L. CHARLES, La ville de Saint-Trond au moyen-âge. Des origines à la fin du XIVe siècle (Bibl. Faculté phil. & lettr. Univ. Liège, 173). *Paris*, 1965.
Rec. J. BUNTINX, *Bijdr. gesch. Ndl.* XX (1965/66), 310-313.
J. DUGNOILLE, *Cahiers brux.* XI (1966), 303-309.
Ph. GODDING, *Ts. v. Rechtsgesch.* XXXIV (1966), 443-449.
J. MUNDY, *Speculum* XLI (1966), 730-731.
R. VAN UYTVEN, *Rev. phil.* XLIV (1966), 1049-1053.
ID., *Rhein. Viert.* XXXI (1966/67), 517-518.
- A. CLAASSEN, Oude en nieuwe straatbenamingen van Achel. *Achel*, 1960.
Rec. A. REMANS, *Limburg* XXXIX (1960), 356.
- F. CLAES, De voormalige abdij van Sint-Truiden en haar invloed tot het einde van de dertiende eeuw (vervolg). *Limburg* XXXVIII (1959), 245-259, 273-281.
- J. DROOGMANS, Vrome herinneringen aan ereleeraar Dr. J. Langohr. *Heem* IV (1960), nrs. 5-6, blz. 4-5.
Vgl. ook *ibid.*, 6-7 : H. DRAYE, Het taalkundig werk van wijlen Dr. J. Langohr.
- M. S. P. ERNST, Histoire du Limbourg. *Heem* III, nrs. 4-5 (1959), 25-33.
- H. ERNST DE LA GRAETE, La commanderie de l'Ordre Teutonique

- à Fouron-St-Pierre (Soc. verviétoise archéol. et hist.). *Verviers*, 1964.
- H. J. GEERKENS- -D. SNIJDERS, Oude Hoeven te Ophoven-Geistingen. *Land v. Loon XVI* (1961), 235-272.
- T. GERITS, Over vlasteelt en boekhamers in de N.-O. Kempen. *Limburg XLI* (1962), 9-10, 224-227.
- V. GIELEN, Die Mutterpfarre und Hochbank. Walhorn. Beiträge zu ihrer Geschichte. *Walhorn*, 1963.
- M. GORISSEN, Het Kasteel en de Hulsthoeve van Mechelen-aan-de-Maas. *Limburg XLIV* (1965), 250-287.
- M. GORISSEN, Geschiedenis van het Maasland. *Land v. Loon XVI* (1961), 113-134.
Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 265.
- M. GORISSEN- -H. REMANS, Geschiedenis van het Maasland. Opgrimbie. *Land v. Loon XVIII* (1963), 17-63.
- J. GRAUWELS, Regestenlijst der oorkonden van het Begijnhof te Sint-Truiden (1265-1741). *Brussel*, Alg. Rijksarchief, 1962.
Met een index van plaats- en persoonsnamen.
- J. GRAUWELS, Regestenlijst der oorkonden van de landkommanderij Oudenbizeen en onderhorige kommanderijen. I. *Brussel*, Alg. Rijksarchief, 1966.
- G. GRONDAL, Walhorn, Notices historiques. 1958.
Rec. X., *Heem VII*, 4 (1963), 20-24.
- E. JACQUES, Hechtel en zijn naburen. *Land v. Loon XV* (1960), 217-256.
- E. JACQUES, Bijdragen tot de geschiedenis van de parochie Hechtel. *Hasselt*, 1962.
- E. JACQUES, Bijdragen tot de geschiedenis van Hechtel. *Hasselt*, 1963.
- K. L. KAUFMANN, Eine Kreis-Monographie. Bd. 1 : Der Grenzkreis Malmedy in den ersten fünf Jahrzehnten der preussischen Verwaltung 1815 bis 1865 ; Bd. 2 : Der Kreis Malmedy. Geschichte eines Eifelkreises von 1865 bis 1920, hrsg. von H. NEU. *Godesberg*, Verlag Wissenschaftl. Archiv 1963 u. 1961.
- J. LINSSEN, Over de vroegste geschiedenis van Wessem. *Publ. Soc. Hist. et Arch. dans le Limbourg XCVIII-XCIX* (1962-63), 1-57.
- G. V. LUX, Het leengoed Udenberg onder Rosmeer. *Land v. Loon XIV* (1959), 133-148.
- J. N., Plaatsnamen : Vogelzang en Vreuschemen. *Heem III*, nr. 3 (1959), 20.
- J. N., St.-Martensvoeren 200 jaar geleden. *Heem III*, nr. 3 (1959), 19.
- J. NYSSSEN, Schoppem, een oud stuk weg. *Heem VII*, 1 (1963), 17-22.
- Kl. PABST, Eupen-Malmedy in der belgischen Regierungs- und Parteienpolitik, 1914-1940. *Zs. d. Aachener Geschichtsvereins LXXVI* (1964), 206-514.
- E. PERSOONS, Enkele nota's over Luciëndal en Hieronymusdal te Sint-Truiden. *Limburg XLIII* (1964), 101-115.

- A. REMANS, Over een volkstelling te Hoeselt in 1763. *Limburg XXXVIII* (1959), 58-66.
- A. REMANS, Uit een grondligger van Bocholt (1769). *Limburg XXXIX* (1960), 5-12.
Vermeldt een aantal toponiemen.
- A. REMANS, Een Liber Spitalis van Genk uit de 16^e eeuw. *Limburg XXXIX* (1960), 164-168.
Beschrijving van de inhoud van dit klein register a^o 1592.
- A. REMANS, Over een (vergeten) laathof „Pietersheim” onder Vliermaal. *Limburg XL* (1961), 310-318.
Met een register op persoons- en plaatsnamen.
- A. REMANS, Loonse Waterschepenen op visitatie te Genk in de 17^e en 18^e eeuw. *Limburg XLI* (1962), 23-40.
- A. REMANS, Over grenzen en dorp van Lanaken. *Limburg XLII* (1963), 17-34.
- A. REMANS, Over de dorpskeuren van Genk (16^e-17^e eeuw). *Limburg XLIII* (1964), 259-277.
- A. REMANS, Bijdragen tot de geschiedenis van het Land van Grevenbroek (17^e eeuw). *Land v. Loon XIX* (1964), 65-98.
- A. REMANS, Rond een gewapend conflict over Sipernau (Elen) in de XVIe en XVIIe eeuw. *Land v. Loon XX* (1965), 33-80.
- A. REMANS, Bijdragen tot de geschiedenis van Peer. *Limburg XLIV* (1965), 82-92, 126-132, 167-177.
- A. REMANS, Enkele historische nota's over Eigenbilzen. *Limburg XLIV* (1965), 94-97.
- G. RENSON, Beknopte Geschiedenis van Maaseik. *Maaseik*, 1959.
- A. SMEETS, Wie im Laufe der Jahrhunderte aus den Gauen des limburgischen Landes die Provinz Limburg entstand. *Nieder-rhein. Jahrb.* VIII (1965), 37-38.
- J. TELLER, Welckenraedt. Notices historiques. *Aubel*, 1959.
Zie ook *Heem III*, nr. 3 (1959), 15-17, en *Ibid.*, nr. 4-5 (1959), 15-17 (Le nom de Welckenraedt) en vgl. hiermede *Ibid.* IV, nr. 1 (1960), 26.
- A. THijs, Doorheen het aloude Sint-Truiden ...ende dat quartier Niefport. *Sint-Truiden*, 1964.
- J. THISQUEN- -J. MOORS- -R. MASSART, L'ancienne coutume du duché de Limbourg en versions romanes et thioises du début du XVIIe siècle (Publ. du Centre nat. de recherches dial. de l'Est de la Belg. nr. 4). *Liège*, 1961.
Rec. B. HERMESDORF, *Ts. v. gesch.* LXXXVI (1963), 344-349.
R. VAN DER MADE, *Ts. v. rechtsgesch.* XXXI (1963), 617-618.
Aansluitend bij de uitgave van J. THISQUEN, *La Coutume ancienne du duché de Limbourg* (T. II des Coutumes du Duché de Limbourg et des Pays d'Outremeuse — Coll. des Recueils des anc. Coutumes de la Belgique. *Bruzelles*, 1959) worden in deze uitgave twee Dietse versies, samen met een Romaanse, parallel afgedrukt, met taalkundige aantekeningen en een register van de plaatsnamen.
- H. VAN DE BROEK, De poorten en wallen van de stad Hamont. *Limburg XXXVIII* (1959), 228-235.

- H. VAN DE BROEK, Het Verkenbos te Hamont. *Limburg* XXXIX (1960), 33-36.
- A. H. VAN DYCK, Het „Hoofd” in de Maasvallei. *Limburg* XL (1961), 319-322.
- L. VANDERSMISSEN, Hasseltse uithangborden en huisbenamingen. *Land v. Loon* XV (1960), 155-215.
- A. VAN NOOTEN, De Caelenberg te Niel-bij-As. *Toer.* XLI (1962), 379.
- J. v. V., Sippenaken-Bensdaal. *Heem* VII, 1 (1963), 4-8.
- J. v. V., Sippenaken. *Heem* VII (1963), 27-28 (deel 2-3).
- J. VRANCKEN, Het oude Zelem. *E. S.-Br.* XLV (1962), 1-14, 110-126, 231-248, 347-359, 479-483; XLVI (1963), 203-222; XLVII (1964), 369-392; XLVIII (1965), 57-73, 127-147, 293-315.
- C. WAELBERS, De Voer. *Heem* III, nr. 1 (1959), 6-12.
- C. WAELBERS, 's-Gravenvoeren. Wegen — Paden — Plaatsnamen — Gehuchten — Huizen — Kruisen — Bomen. *Heem* III, nr. 3 (1959), 11-14.
- C. WAELBERS, 's-Gravenvoeren. *Heem* III, nrs. 4-5 (1959), 8-11.
- C. WAELBERS, De heilige Hugbertus roem van Voeren (II). Voeren of Tervuren? *Heem* IV (1960), nr. 2-3, 22-25.
- Op grond van toponymische aanduidingen besluit de schrijver Voeren boven Tervuren te verkiezen als overlijdensplaats van de heilige.
- C. WAELBERS, 's-Gravenvoeren. „Op de Saele”. *Heem* VI, 1 (1962), 5-10.
- Zie ook : X., In memoriam Carolus Waelbers. *Heem* IV (1960), nr. 2/3, 13-15.
- B. WILLEMS, Das Land von Malmedy und St. Vith. *Gesammelte Aufsätze.* Bonn, 1962.
- Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 339.
- X., Homburg. *Heem* VII, 4 (1963), 14-19.
- Over het ontstaan (\pm 1070) en de geschiedenis van deze gemeente, gelegen op de vroegere heirbaan Trier-Maastricht-Tongeren. Zie eveneens afl. 5, blz. 36.
- X., De Berwijn. *Heem* VI (1962), nr. 4, blz. 4; nrs. 5-6, blz. 14.

AFD. V. — OOST- en WEST-VLAANDEREN

A. — Generalia. (1)

64. J. AMERYCKX, De ontstaansgeschiedenis van de zee-polders. *Biek. LX* (1959), 377-400.

Rec. A. v. D(OORSELAER), *Archeol.* 1959, II, 330.

Deze en volgende bijdragen zijn uiteraard belangrijk voor de studie van de toponymische kronologie. Zie ook *Bibl.* 1957/58, blz. 456, en thans nog van dezelfde hand :

J. AMERYCKX, Hoe ontstonden de Belgische zeepolders? *Wet. tijd.* XX (1960), 241-252.

J. AMERYCKX, De jongste geologische geschiedenis van de Belgische zeepolders. *Technisch-wetenschappelijk tijdschrift XXIX* (1960), 13-20.

Met bibliografie en interessante geologisch-toponymische kaart.

(1) Onder de algemene bijdragen noteren wij hier vooral een paar bibliografieën, registers en inventarissen :

L. DANHIEUX e.a., Bibliografie voor de geschiedenis van het oude graafschap Vlaanderen en de provincie West-Vlaanderen. *Hand. Ém.* XCVI (1959), 255-279 ; XCVII (1960), 280-299 ; XCVIII (1961), 251-271 ; XCIX (1962), 310-330 ; C (1963), 360-392 ; CII (1965), 236-258.

F. DEBRABANDERE, Bibliografie. *Leiegouw* I (1959), 249-253 ; II (1960), 261-265 ; IV (1962), 297-304 ; V (1963), 227-235. Voortgezet door K. M(ADDENS), *Ibid.* VI (1964), 247-258 ; VII (1965), 247-260.

Met telkens een rubriek over naamkunde.

(A. BUVÉ,) Oudheidkundige kring van het Land van Waas 1861-1961. Register van de Annalen. *Sint-Niklaas*, 1961 (gecyclost.).

A. SCHOUTEET- -E. J. STRUBBE, Analytische inhoud en registers op de *Handelingen* van ons Genootschap, 1940-1963. *Hand. Ém.* C (1963), 393-452.

J. BUNTINX, Inventaris van het archief van de Raad van Vlaanderen I-II. *Brussel*, 1964.

Rec. H. A(NECA), *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 253.

W. PREVENIER, *Rev. phil.* XLIII (1965), 1498-1501.

X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XX (1965/66), 168.

H.-E. DE SAGHER (†), Recueil de documents relatifs à l'histoire de l'industrie drapière en Flandre. 2e partie : Le sud-ouest de la Flandre depuis l'époque bourguignonne, t. III : Locre-Wormhoudt — Supplément (comm. roy. d'hist. in-4°). *Bruxelles*, 1966.

Rec. J. P. SÖSSON, *Rev. d'hist. eccl.* LXIII (1968), 234.

A. DE Vos, Inventaris der landbouwpachten in de Gentse jaar-

- registers van de keure, I-II (O. K. Gent, Verhandelingen VIII-IX). *Gent*, 1959-1960.
- Rec. V. GAUBLomme, *Land v. Aalst XI* (1959), 144-145; resp. XIII (1961), 54.
- X., *Wet. tijd.* XIX (1959), 127-128.
- Met index van pln. (niet van persn.), betr. de jaren 1339-1600. Zie over het eerste deel ook *Bibl.* 1957/58, blz. 462-463.
- A. DE VOS, Inventaris van het oud archief van Eeklo. *Appeltjes van het Meetjesland XIII* (1962), v + 148 p.
- Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 334-335.
- Zie ook W. STEEGHERS, *Vlaamse Stam I* (1965), 303-305.
- J. MARÉCHAL, Inventaris van het archief der proosdij van St.-Donaas te Brugge (Rijksarchief te Brugge). *Brussel*, Algemeen Rijksarchief, 1960.
- Rec. J. BUNTINX, *Arch., Bibl. & Musées de Belg.* XXXI (1960), 106-108.
- B., *Biek.* LXI (1960), 315-317.
- L. MILIS, De onuitgegeven oorkonden van de Sint-Salvatorsabdij te Enname voor 1200 (Com. roy. hist., Coll. chroniques belges, 61). *Bruxelles*, 1965.
- Rec. N. HUYGHEBAERT, *Rev. hist. eccl.* LXI (1966), 556-558.
- W. PREVENIER, Handelingen van de leden en van de Staten van Vlaanderen (1384-1405). Excerpten uit de rekeningen der steden, kasselrijen en vorstelijke ambtenaren (Kon. Com. v. Gesch.). *Brussel*, 1959.
- Rec. P. GORISSEN, *Rev. phil.* XXXIX (1961), 509-510.
- Met een index van psn. en pln.
- W. PREVENIER, De oorkonden van de graven van Vlaanderen (1191-aanvang 1205). II : Uitgave (Com. roy. hist., Recueil d. actes des princes belges, 5). *Bruxelles*, 1964.
- Rec. N. HUYGHEBAERT, *Rev. hist. eccl.* LXI (1961), 559-562.
- A. C. F. KOCH, *Rev. phil.* XLIV (1966), 131-135.
- E. WARLOP, Inventaris van het archief van de abdij van Merkem I. Inleiding. Ontleding van de oorkonden 1173-1585. *Brussel*, Algemeen Rijksarchief, 1965.
- E. WARLOP -K. MADDENS, Het Rijksarchief te Kortrijk. Fondsen en verzamelingen, I. Het stadsarchief; II. Het kasselrijarchief. *Vlaamse Stam I* (1965), 279-289.
- A. WYFFELS, Inventaris van het archief van de Heerlijkheid van Hamme en Sint-Anna (prov. O.-VI.). *Brussel*, 1963.
- Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 334.
- A. WYFFELS, Inventaris van het oud archief van de stad Tielt. *Tielt*, 1962.
- Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 334.
- C. WYFFELS -J. DE SMET, De rekeningen van de stad Brugge (1280-1319). I : 1280-1302. (Comm. roy. d'hist., in-4°). *Brussel*, 1965.
- Een register van pln. en psn. wordt aangekondigd.
- X., Rijksarchief Gent. Inventaris van de oude handvesten van Beveren-Waas. *Land v. Beveren III* (1960), 54-59.

65. L. DENDOOVEN e.a., Dit is West-Vlaanderen. Steden — Gemeenten — Bevolking. *Brugge*, 1959, 1960, 1962, 3 dln.

In dit lijvig werk over al de gemeenten van de prov. West-Vlaanderen worden telkens naast de bijzonderste wetenswaardigheden over de plaatselijke folklore en geschiedenis, ook kaarten met aanduiding der straatnamen en waterlopen gepubliceerd.

66. A. VERHULST, Historische geografie van de Vlaamse kustvlakte tot omstreeks 1200. *Bijdr. gesch. Ndl. XIV* (1959-1960), 1-37.

Glasheldere synthese van het nieuw onderzoek over het ontstaan van en de bewoning in het poldergebied, dat in nauwe samenwerking met de Gentse bodemkundigen R. TAVERNIER en zijn medewerkers en tevens met M. GYSSELING als naamkundige, werd ondernomen. Heel duidelijk wordt o.m. de Duinkerken-III A en B-transgressie belicht en wel op grond van de naamkunde. Van dezelfde geleerde verschenen over gelijkaardige vraagstukken nog de volgende studiën :

A. VERHULST, Middeleeuwse inpolderingen en bedijkingen van het Zwin. *Ts. Ver. aandr. studies XXVII* (1959), 21-50.

A. VERHULST, L'évolution géographique de la plaine maritime flamande au moyen âge. *Rev. univ. Brux.* 1962/63, 1-18.

Rec. X., Bijdr. gesch. Nederl. XVIII (1963/64), 265.

Vgl. *Bibl. Pln.* 1957/58, nr. 37.

A. VERHULST, Die Binnenkolonisation und die Anfänge der Landgemeinde in Seeflandern (*Studia Hist. Gand. IX*). *Gent*, 1964.

Rec. X., Bijdr. gesch. Nederl. XX (1965/66), 187-188.

Overdruk uit *Vorträge u. Forsch. VII/VIII (Konstanz, 1964)*, 447-460.

A. VERHULST, De „*Hospites*” van de abdij Voormezele en het „*Superaratum*” of „*Overhert*”. Bijdrage tot de ontginningsgeschiedenis van de Vlaamse kustvlakte (*Studia Hist. Gand. X*). *Gent*, 1964.

Rec. X., Bijdr. gesch. Nederl. XIX (1964/65), 271.

Overdruk uit *Huldealbum J. De Smet (Brugge, 1964)*, 331-339.

A. VERHULST, Bronnen en problemen betreffende de Vlaamse landbouw in de late middeleeuwen (XIIIe-XVe eeuw). *Wageningen*, 1964.

Verscheen in de reeks *Agronomisch-historische bijdragen*, nr. VI ; mede als *Studia Hist. Gand. XVII*.

Zie bovendien : A. VERHULST- -M. GYSSELING, Le Compte Général de 1187, connu sous le nom de „Gros Brief”, et les institutions financières du comté de Flandre au XIIe siècle. (*Com. roy. Hist.*). *Bruxelles*, 1962.

Rec. C. VAN DE KIEFT, Bijdr. gesch. Ned. XVIII (1963), 53-55.

67. A. VIAENE, West-Vlaanderen. *Brussel*, 1959.

B. — Afzonderlijke steden en dorpen.

BAASRODE

68. M. BOVYN, Baasrode. *O. K. Dendermonde* 3e r. XI (1961), 1-154.

Hoofdstuk V (blz. 91-141) heeft betrekking op de toponymie, met ruim 500 items.

DENDERLEEUV

69. J. DE BROUWER- -Fr. COUCK, Toponymie van Denderleeuw. *Land v. Aalst* XII (1960), 103-180, met een kaart. Afzonderlijk in de reeks Toponymica XIII. Oostvlaamse plaatsnamen, nr. 5 (*Lewen-Brussel*, 1960).

Monografie van het bekende type. Het verklarend glossarium bevat 549 nummers. Zie in dat verband ook de historische studie: J. DE BROUWER, Bijdrage tot de geschiedenis van Denderleeuw (vervolg). *Land v. Aalst* XI (1959), 120-130, 173-185, 217-224; XII (1960), 12-42, 77-97.

Aansluitend bij *Bibl.* 1957/58, blz. 460. Deze „Geschiedenis van Denderleeuw” verscheen ook afzonderlijk (*Aalst*, 1960).

Beide publicaties werden gerecenseerd door:

V. GAUBLOMME, *Land v. Aalst* XIII (1961), 55.

F. VERBIEST, *Boekengids* XXXIX (1961), 31-32.

HEIST-AAN-ZEE

70. M. COORNAERT, Koudekerke-Heist. De topografie en de toponymie van Heist-aan-Zee tot omstreeks 1860. *S. l.*, [1965].

Rec. J. DE SMET, *Hand. Ém.* CII (1965), 215-216.

Het 2e deel van deze publicatie is gewijd aan de toponymie van het oude dorp Koudekerke, waarin het leenhof *Heis* omstreeks 1850 ontwikkeld is tot de huidige badplaats Heist. In de inleiding worden behandeld: de „toponymie als middel om de geschiedenis te ontdekken”, de te volgen methode, een „toelichting bij het toponymisch register” met een lijst van bestanddelen. Daarna een lijst van 295 toponiemen, uit archivalische bescheiden geëxcerpeerd, en kartografisch bewerkt op vier kaarten.

S. wijst op de wenselijkheid van een onderzoek van de namen in „enkele belangrijke gemeenten in ieder gewest van onze Vlaamse polders” (blz. 73), waarvoor het Wb. van DE FLOW alleen maar een uitgangspunt kan zijn.

Een verdienstelijke beknopte monografie.

Vgl. bovendien : M. COORNAERT, *Het Land achter de Evendijk. Rond de Poldertorens V* (1963), 115-180.

Rec. L D(EVLIEGHER), *Archeol.* 1964, I, 31.

Historische geografie van de polderstreek : grondgebied van Heist achter de Evendijk, en een deel van Ramskapelle, Lissewege en Zeebrugge. Bevat ook een aantal toponiemen.

KORTRIJK

71. F. DEBRABANDERE, Kortrijkse plaatsnamen vóór 1400. *Leiegouw II* (1960), 53-93, 255.

Verklarend glossarium van 190 pln., inz. uit de 14^e eeuw, met kort systematisch overzicht. Zie bovendien in verband met de Kortrijkse toponymie :

F. D(EBRABANDERE), Onze moderne Kortrijkse straatnamen. *Leiegouw II* (1960), 256.

Over een aantal vergissingen op de straatnaamborden van de stad.

F. DEBRABANDERE, Kortrijkse persoons- en plaatsnamen in 1366. *Leiegouw VI* (1964), 153-166.

Uit de stichtingsoorkonde van Sint-Elooi kapel en -gasthuis.

LEDE

72. J. DE BROUWER, Toponymie van Lede. Zie *Bibl.* 1957/58, blz. 457.

Rec. M. GYSELING, *Rev. phil.* XXXIX (1961), 238-239 [ook over Haaltert].

X., *Wet. tijd.* XIX (1959), 32.

Sindsdien verscheen ook een historische monografie : J. DE BROUWER, *Geschiedenis van Lede. St.-Andries-Brugge*, 1963.

Rec. C. THEYS, *Land v. Aalst XVI* (1964), 45.

J. WEYNS, *Wet. tijd.* XXIV (1964), 22.

NINOVE

73. H. VANGASSEN, Plaatsnamen te Ninove (slot). *Land v. Aalst XI* (1959), 149-172.

Behandelt de namen in verband met de verhevenheid (*berg, dal, kat* enz.), de bewoning (*wijk, heem, hof*), de stad met haar poorten en torens (*Ninove, Verloren Kost*), straten en pleinen, huizen, driesen, bruggen enz. Hiermede is de toponymie van Ninove afgesloten ; een overzicht van de vroegere bijdragen vindt men aldaar op blz. 170-171 (zie ook 't laatst *Bibl. Pln.* 1957/58, nr. 43).

Vgl. H. VANGASSEN, *Geschiedenis van Ninove II. Ninove*, 1960.

Rec. J. DE BROUWER, *Land v. Aalst XII* (1960), nr. 3, omslag 3.

Oorsprong en ontwikkeling (straten, gebouwen, pachthoven enz.), evolutie van de bevolking, ambachten enz. Het eerste deel verscheen in 1948.

STEKENE

74. L. VAN GOETHEM, *Toponymie van Stekene. O. K. Waas LXVII* (1964), 213-238; *LXVIII* (1965), 7-33.

Na een korte etymologie, behandelt S. ongeveer 410 toponiemen uit een beperkt bronnenmateriaal. Verdienstelijke monografie met uitgebreide verklaringen.

WERVIK

75. P. GALLANT, *Toponymie van Wervik. Wervik*, 1963.

Rec. F. DEBRABANDERE, *Lew. bijdr. Bijbl. LIII* (1964), 110-113; *Leiegouw VI* (1964), 260-262.

Een lijst van niet genummerde excerpten uit de plaatselijke en andere archivalische bescheiden (zie „Enkele referenties” op blz. 173). Op volkomen onsystematische wijze worden onder de trefwoorden, vaak verschillende toponiemen samengebracht, zonder enige poging tot bewerking.

De ijverige auteur mist, jammer genoeg, iedere toponymische voorlichting, zodat dit op 200 luxe-exemplaren gedrukte boek wetenschappelijk nauwelijks bruikbaar is.

Mooi geslaagde reproducties uit de kaartboeken van Van Deventer en Sanderus.

Vgl. over dezelfde gemeente :

R. DEFRANCO, *Bijdragen tot de geschiedenis van Wervik. Wervik, I* (1960); *II* (1962); *III* (1966).

Rec. K. MADDENS, *Leiegouw II* (1960), 266-267; *IX* (1967), 297-298.

L. PRENEEL, *Leiegouw IV* (1962), 305-306.

J. ROELANDT, *De heerlijkheid Wervik, hoofdzakelijk in de eerste helft van de 16^e eeuw. Leiegouw V* (1963), 177-209.

Rec. H. A(NECA), *Bijdr. gesch. Nederl. XIX* (1964/65), 344.

A. P. L. VERMEERSCH, *De taalschat van het laat-Middelnederlandse „Kuerbouc van Werveke”* (Kon. Vla. Ac. T. & Lett. VI, nr. 85). *Gent*, 1962.

Rec. F. DEBRABANDERE, *Leiegouw IV* (1962), 306-308.

R. JANSSEN-SIEBEN, *Rev. phil. XLII* (1964), 1141.

Met glossarium van vaktermen uit de weefnijverheid.

C. — Varia.

76. J. & J. DECONINCK, Que signifie le nom Renaix?
O. K. Ronse 1965, 81-101.
Samenvatting van een 13-tal bijdragen over de etymologie van de naam *Ronse*, o.a. van GYSSELING, CARNOY, DE TOLLENAERE, DELGHUST, MANSION enz.
- 76a. N. DELAGRANGE, De toponymie en de geschiedenis van Wakken. *Leiegouw* I (1959), 215-223.
77. J. DE LANGHE, Toponymica uit de kuststreek. *Biek.* LX (1959), 22-24, 186-187, 341-344; LXI (1960), 146-148, 180-181, 413-414; LXII (1961), 370-371.
Aansluitend bij vorige bijdragen, waarover 't laatst *Bibl.* 1957/58, blz. 458-459, behandelt S. ditmaal: *Roomsvliet, Eien-sluis, Oostdijk, Boerenverdriet, Valkarsgote* enz. [in jrg. LX]; *Sandeshoved, Diksmuide, Grevinge, Lane, Waaskapelle, Splet-kreke, Kavelstrate, Zegemeer, Lispanne-Doornpanne, Honing, Baardze, Belle, Biezenbilk, Cabaushofstede* [in jrg. LXI]; *Oostkerke en Varsenare* [in jrg. LXII]. Zie bovendien:
J. E. DE LANGHE, Lispanne en Zegemeer. *Med. Ver. naamk.* XXXVI (1960), 151-152.
J. DE LANGHE, Honincpitten. *Biek.* LXVI (1965), 229.
Bet. „moerassige kuil in de duinen” (?).
78. M. GYSSELING, Middeleeuwse toponiemen te Geraardsbergen. *Land v. Aalst* XI (1959), 2-7.
Lijst van oude pln. met beknopte verklaring (o.m. *Buizemont, Dutse, Laverdij, Putsemeine, Waaienberg, Zak*).
Over Geraardsbergen schreef nog, uit een heel ander standpunt: F. VAN COETSEM, Determinanten in de geschiedenis van Geraardsbergen. Het standpunt van de taalgeograaf. *Land v. Aalst* XI (1959), 249-259.
79. M. GYSSELING, Plaatsnamen van Zingem, in:
M. DIERCKX, Geschiedenis van Zingem (*Antwerpen*, 1960) 23-26.
80. M. GYSSELING, Schets van de oude toponymie van Oostakker en Sint-Amandsberg. *O.-Oudb.* II (1964), 45-52.
Zie over de historische betekenis van „De Oost-Oudburg”:
Id., *Ibid.* I (1963), 4-7.
81. M. GYSSELING- -A. VERHULST, Het oudste goederenregister van de Sint-Baafsabdij te Gent (eerste helft

XIIIe eeuw) (Fac. Wijsb. en Lett., Gent, nr. 132). *Brugge*, 1964.

Rec. S. CORSTEN, *Rhein. Viert.* XXIX (1964), 353-354.

A. D'HAENENS, *Rev. phil.* XLIII (1965), 775-776.

O. LEYS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LIV (1965), 72-74.

W. PREVENIER, *Bijdr. Gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 226-228.

C. B. VAN HAERINGEN, *N. Taalgids* LVII (1964), 343-344.

In dit goederenregister (\pm 1210-1239) komen veel toponiemen voor en — antroponymisch gezien — levert het nog een grotere massa namen op dan het bekende Liber Traditionum van de Sint-Pietersabdij.

Vgl. van dezelfde S. ook nog :

M. GYSSELING, De Gentse keurenvertaling van circa 1237. *Taal en Tongval* XV (1963), 23-33. Ook verschenen in *Gentse Bijdragen* XX (1963), 29-39.

82. M. GYSSELING- -C. WYFFELS, Het oudste register van wettelijke passeringen van Eksaarde (1349-1360). *Com. top.* XXXVII (1963), 57-143. Afzonderlijk verschenen als nr. XIV in de reeks *Anthroponymica* (*Lewen-Brussel*, 1964).

Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XX (1964/65), 190.

Met antroponymisch en toponymisch glossarium.

83. M. HOEBEKE, Die germanischen Substrate im Süden von Ostflandern. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* II, 345-349.

Rec. J. HERBILLON, *Com. top.* XXXVII (1963), 246.

Zie nog van dezelfde schrijver : Een Westvlaamse oorkonde in Oudenaards bezit. *Taal en tongval* XVII (1965), 145-157.

Met een verklaring van enkele pln. op blz. 149.

M. HOEBEKE, Iets over middeleeuwse scribenten inzonderheid te Oudenaarde. *Hand. Znl. Maatsch.* XIV (1960), 161-205.

84. O. LEYS, Het toponiem *Weinebrugge*. *Med. Ver. naamk.* XXXVII (1961), 59-62.

Verklaard uit ingw. *wein* „wagen”. Anders H. HALBERTSMA, *ibid.*, 151-154 ; vgl. ook hierboven blz. 207. Zie ook BROUWER, *Bibl.* 1957/58, blz. 415.

85. J. PENNINGCK, Toponiemen langs de Diksmuidse heirweg. *Brugs Ommeland* I, 3 (1961), 2-23.

86. G. SCHMOOK JR., Een evoluerend bewoningspatroon in Binnen-Vlaanderen. Methodologische bijdrage over Drongen bij Gent. *Ts. Ver. aardr. studies* XXXIV (1965), 31-116.

Zeer degelijk onderzoek, mede op grond van de toponymie van Drongen.

87. C. TAVERNIER-VEREECKEN, De stadsnaam *Deinze*. *Med. Ver. naamk.* XXXV (1959), 7-11.

Deinze, mnl. *dunse*, *donse* (12^e eeuw) zou een geassibileerde vorm zijn van **dunke*, **donke*, etymologisch **dunge*, **donge* (dat.-loc. van *donk*).

88. V. VERSTEGEN, Plaats- en persoonsnamen uit een pachtboek van Nieuwenbos uit de 14^e eeuw. *Med. Ver. naamk.* XXXVII (1961), 31-44.

Lijst van toponiemen met overzicht volgens voornaamste bestanddelen (1).

(1) Hier volgen nog een aantal lokaal-historische bijdragen betreffende Oost- en West-Vlaanderen; de publikaties in verband met BRUGGE en GENT komen vooraan in de lijst.

K. M. DE LILLE, De Brugse stadspoorten. *Brugs Ommeland V* (1965), 192-195.

J. DE SMET, Vorming en verdwijning van de paallanden van de stad Brugge. *Brugs Ommeland I*, 1 (1961), 3-8.

J. DE SMET, De oude kaarten van de streek van het Zwin en de Brugse haven in de middeleeuwen. *Oostvlaanderen X* (1961), 169-173.

J. DE SMET, Het Blauwhuis te Sint-Kruis. *Brugs Ommeland III* (1963), 38-39.

J. DE SMET, Het leen „Brisechelier” van het prinselijk leenhof van de Burg te Brugge. *Biek.* LXIV (1963), 73-77.

Over *spijker*, *lardier* en *brisechelier* = „kelderbreker”, een feodaal ambt van wijnbezorger.

Zie voorts: H. STALPAERT, Bibliografie van Dr. Jos. De Smet, in: *Album J. De Smet* (Brugge, 1964), 13-48.

G. FRANCHOË, De oude en nieuwe kapellen van de parochie Sint-Michiels. *Brugs Ommeland I*, 2 (1961), 32-42.

G. FRANCHOË, De kerk en de parochie van St.-Michiels-bij-Brugge. *Brugs Ommeland V* (1965), 74-109.

A. C. F. KOCH, Brugge's topografische ontwikkeling tot in de 12e eeuw. *Hand. Ém.* XCIX (1962), 5-67.

Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 332-333.

J. MARÉCHAL, La Casa Negra. Het Zwarthuis in de Spanjaardstraat te Brugge. *Biek.* LXIII (1962), 359-365.

J. NOTERDAEME, Het ontstaan van de parochie St.-Michiels-bij-Brugge. *Brugs Ommeland V* (1965), 47-65.

J. PENNINGCK, De paalstenen van de stad Brugge. *Brugs Ommeland I*, 2 (1961), 26-28.

Vgl. hiermee de bijdrage van J. DE SMET, *Ibid.* I, 1, blz. 3-8, over de paallanden te Brugge.

J. PENNINGCK, De Kruispoort te Brugge. *Brugs Ommeland V* (1965), 188-191.

Zie ook K. M. DE LILLE, De Brugse stadspoorten. *Ibid.* 192-195.

E. J. STRUBBE, Van de eerste naar de tweede omwalling van

- Brugge. *Hand. Œm.* C (1963), 271-300 = *Studia Hist. Gand.* XXXIV.
- W. TĄPKOWA-ZAIMOWA, Noms de lieux bulgares dans un Itinéraire brugeois du XIVe siècle. *Onomastica VI (Wrocław-Kraków, 1960)*, 111-119.
- J. A. VAN HOUTTE, Le problème du déclin de Bruges et de l'essor d'Anvers dans l'historiographie belge (XVIe-XIXe siècles). *Scrinium Lovaniense. Recueil de Mélanges historiques E. van Cauwenbergh* (1961).
- A. E. VERHULST, Les origines et l'histoire ancienne de la ville de Bruges (IXe-XIIe s.). *Moyen Age LXVI* (1960), 36-63; zie ook *Rev. Univ. Brux.* n. s. XV (1962/63), 89-106.
 Rec. P. GORISSEN, *Rev. hist. eccl.* LVI (1961), 1003.
 Over *brugge* en *oudburg*, het Zwin (pas sinds 12^e eeuw een zee-arm) en de oorsprong der Brugse haven aan de hand van het pedologische onderzoek.
- A. VIAENE, Oude huisnamen te Brugge. De Veronike. *Biek.* LXIV (1963), 33-35.
 Vóór 1500 *Veronike*, later ook *Virginycke*, vervormd tot *vier gnycken* en *vier genijcke straet*. Houdt verband met de H. Veronica.
- W. BRAEKMAN, De moeilijkheden van de benedictijnerabdijen in de late middeleeuwen: de Sint-Pietersabdij te Gent (ca. 1150-ca. 1281). *O. K. Gent* n. r. XVII (1963), 37-103; afz. als *Studia Hist. Gand.* II. *Gent*, 1963.
 Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 273.
 Met een register van pln.
- M. DERUELLE, Problemen aangaande de St.-Pietersabdij te Gent. *O. K. Gent* n. r. XIII (1959), 25-33.
 Met bespreking van het toponiem *Blandinium*.
- J. DE SMET, Gentse huisnamen. *Spieghel Historiael v.d. Bond v. Gentse Germanisten* n. r. I (1958/59), 70-75; II (1959/60), 6-8.
- A. C. F. KOCH, Vroeg Middelnederlands ambtelijk proza. Gentse keuren van vóór 1240 (*Fontes minores medii aevi*, 10). *Groningen*, 1960.
 Rec. J. M. VAN WINTER, *Rhein. Viert.* XXVI (1961), 348-349.
- P. ROGGHÉ, Het eerste bewind der Gentse Hoofdmannen (1319-1329). *Appeltjes v.h. Meetjesland* XII (1961), 181-227.
- P. ROGGHÉ, De Gentse schepenuizen vóór het midden van de XIVe eeuw. *Appeltjes v.h. Meetjesland* XIV (1963), 122-134.
 Rec. W. P(REVENIER), *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 347.
- H. VAN WERVEKE- -A. VERHULST, Centrum en Oudburg te Gent. Bijdrage tot de oudste geschiedenis van de Vlaamse steden. *O. K. Gent* n. r. XIV (1960), 3-62.
- A. VERHULST, Twee oorkonden van Filips van de Elzas voor het Leprozenhuis, bevattende nieuwe gegevens betreffende de geschiedenis van Gent in de XIIe eeuw. *O. K. Gent* n. r. XIII (1959), 3-24.
 Rec. V. GAUBLomme, *Land v. Aalst* XIII (1961), 55.

- G. A., De Pilsse te Zedelgem. *Biek.* LXII (1961), 124.
- Broeder ALOIS, Het verdronken land van Saaftingen. *Wet. tijds.* XXI (1961), 395-404.
- Broeder ALOIS, Kaart van het Land van Waas en zijn omgeving op de grote kaart van Vlaanderen van Mercator 1540. *O. K. Waas, Buitengew. uitg.* nr. 15 (*St.-Niklaas*, 1962), 165-174.
- V. ARICKX, Herbergen in de kasselrij Kortrijk in 1779. *Leiegouw* VII (1965), 5-30.
- S. ASTAES, Het waterwegennet ten noorden van Brugge van de XIe tot de XIVe eeuw. *O. K. Gent* n. r. XVIII (1964), 3-17. *Rec. X., Bijdr. gesch. Nederl.* XX (1965/66), 189.
- C. B., Heerweg-Heerstræet. *Biek.* LXVI (1965), 123-124.
Over de betekenis ervan en de breedte der middeleeuwse straten, wegen en paden.
- J. BEUN, De ontmanteling van de Nieuwpoortse vestingen 1865-1866. *Biek.* LXII (1961), 105-107.
- J. BEUN, In de poortjes van Nieuwpoort omstreeks 1900. *Biek.* LXIII (1962), 309-310.
- R. BOTERBERGHE, Historische geografie van het overstromingsgebied van de IJzer in de middeleeuwen. *O. K. Gent* n. r. XVI (1962), 77-142.
Bewerking van lic. verhand. Gent (1962). Met talrijke pln. uit oude bronnen. Vgl. de verder genoemde bijdrage van R. DEGRYSE.
- M. BOVIJN, Sint-Gillis-bij-Dendermonde in 1571-1800 (Oostvla. Verbond Kringen v. Gesch., Voorlichtingsreeks 21). *Gent*, 1958. Vgl. *Bibl.* 1956, blz. 464.
- M. BOVYN, Sint-Alexiusbegijnhof te Dendermonde. *O. K. Dendermonde* 3^e r. IX (1959), 1-266.
- M. BOVYN, Heistergem te Buggenhout-Lebbeke-Opwijk. *O. K. Dendermonde* 3^e r. X (1960), 76-78.
- M. BOVYN, Het Metingboek van Buggenhout (1690). *O. K. Dendermonde* 3^e r. X (1960), 145-204.
Met register van persoons- en pln.
- M. BOVYN, Verpachting van de Dendermondse armengoederen in de 17-18^e eeuwen. *O. K. Dendermonde* 3^e r. X (1960), 245-268.
Met vele toponiemen.
- M. BOVYN, Grembergen. *O. K. Dendermonde* 3^e r. XII (1962), 37-120.
- M. BOVYN, Dendermonde in 1572-1584. *O. K. Dendermonde* 3^e r. XIII (1964), 149-292.
- M. BOVYN, Konfiskatierekeningen van het kwartier Dendermonde 1568-1608. *O. K. Dendermonde* 3^e r. XIV (1965), 1-90.
- W. BRAEKMAN, Het pachthof van de Sint-Pietersabdij te Letterhoutem. *Land v. Aalst* XV (1963), 41-63.
Gegevens uit de pachtbrieven van 1355 tot einde 18^e eeuw.
- W. BRAEKMAN, Het Pachtgoed „de Meyerije” te Hillegem. *Land v. Aalst* XVI (1964), 89-108.
- L. BRUYNINCX, Dendermonde. Geschiedenis, gebouwen, folklore. *Dendermonde*, 1965.

- R. BUCKINX, De Westvlaamse bergen. Verloren hoek — vergeten heuvels. *Kemmel*, 1963.
- C. BUFFEL- -A. VANDEKERCKHOVE, Stuvekenskerke. *Langemark*, 1964.
- M. CAFMEYER, De watering en van Zuid en Noord over de Lieve op het einde van de 15^e eeuw, in : *Album J. De Smet (Brugge*, 1964), 97-120.
 Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 345.
 Met talrijke toponiemen uit Moerkerke en de streek rond Sijsele, Maldegem, Damme en Sint-Kruis.
- A. CAMBIER, Gekke straatnamen. *O. K. Ronse* XII (1963), 99-105.
 Over vervormingen van straatnamen in Ronse.
- R. CASTELAIN, Landboek Eine 1683-1687. *O. K. Oudenaarde* XIV (1965), 157-192.
- J. COLPAERT, Avelgem vóór 1500 (Verhandelingen uitg. door „De Leiegouw”, 2). *Avelgem*, 1965.
 Rec. N. HUYGHEBAERT, *Rev. hist. ecl.* LXII (1967), 922-923.
 M. M., *Vlaamse Stam* II (1966), *53.
- M. CORNELIS, De Heerlijkheid van Okegem in Idevoorde. *Land v. Aalst* XVI (1964), 215-230.
- F. COURTEAUX, Het Oud-Gasthuis (1242-1899) wordt hersteld ! *Land v. Aalst* XII (1960), 58-76.
 Met een etymologie van de naam *Zelhof*.
- F. COURTEAUX, „de beghinen van Sente Katelinhove” te Aalst. *Land v. Aalst* XIV (1962), 58-80.
- D. DALLE, De bevolking van Veurne-Ambacht in de 17^e en de 18^e eeuw (Verh. v.d. Kon. Vla. Ac. Wet., Lett. & Sch. Kunsten, Kl. Lett. XXV, 49). *Brussel*, 1963.
 Zie ook van dezelfde S. : De bevolking van de stad en van de kasselrij Veurne in 1796, in : *Album J. De Smet (Brugge*, 1964), 121-146.
- A. DE BELIE, Goederen van de kerk van Belsele-Waas in 1642. *O. K. Waas* LXVIII (1965), 173-215.
- J. DE BROUWER, Pachthoven in het Land van Aalst volgens de penningkohieren. *Ovla. jaarb.* 1954 [1960], 231-272.
 Uitvoerige lijsten van pachthoven.
- J. DE BROUWER, Bijdrage tot de geschiedenis van het godsdienstig leven en de kerkelijke instellingen in het Land van Aalst tussen 1550 en 1621. *Land v. Aalst* XII (1960), 198-227, 229-262, 277-332 ; XIII (1962), 1-13, 57-97, 142-165, 169-213, 217-268. Ook in *Ovla. verbond v.d. kringen vr. gesch.*, nr. 3. *Gent*, 1961.
- M. DE BRUYNE, De Roeselaarse Poorterie. Bijdrage tot de geschiedenis van Roeselare en ommeland. (Pro Civitate, Hist. Verzameling nr. 6). *Brussel*, 1964.
 Rec. J. VERBEEMEN, *Rev. phil.* XLIV (1966), 346-347.
 X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XX (1965/66), 237.
- P. DECLERCQ, Laatste verbouwingen van de vesting Nieuwpoort (1818-1822). *Biek.* LXII (1961), 41-49.
- J. DE CUYPER, Inning en verkoop van tiende vruchten in Hulster-Ambacht voor rekening van het kapittel van Kortrijk 1381. *Biek.* LXII (1961), 83-87.

- J. DE CUYPER, Aantekeningen in verband met het eerste kasteel van Kortrijk. *Hand. Ém. C* (1963), 68-89.
- DE GELLINCK D'ELSEGHEM, Le château féodal de Laarne. *Le Parchemin XII*, nrs. 107-108 (1965).
- X. DE GELLINCK VAERNEWYCK, Le château de Rumbeke. *Le Parchemin XII*, nr. 109 (1965).
- R. DEGRYSE, Nog over het overstromingsgebied van de IJzer in de middeleeuwen, de „Magna sclusa” en de abdij Ter Duinen (1184). *O. K. Gent* n. r. XVII (1963), 29-36.
- A. DE KEYSER, De ontwatering ten noorden van Brugge vóór 1421. *Rond de Poldertorens VI* (1964), 118-143.
- R. DE KEYSER, De tienden, het Tiendehof, en het Ammanshof te Oostkerke en te Moerkerke. *Rond de Poldertorens IV* (1962), 61-72.
- R. DE KEYSER, Oostkerke-bij-Brugge. *Rond de Poldertorens VI* (1964), 1-25.
Rec. L. D(EVLIEGHER), *Archeol.* 1965, II, 103.
- R. DE KEYSER, Het kasteel Lembeke te Oostkerke en zijn bezitters. *Album J. De Smet (Brugge)*, 1964, 219-232.
- J. DELBAERE, Het Klooster der Zusters van Liefde van de H. Vincentius a Paulo te Rumbeke. *O. K. Kortrijk* n. r. XXX (1957/58), 3-296.
- J. DELBAERE, De herberg „De Vijfwege” te Rumbeke. *O. K. Kortrijk* n. r. XXXII (1961/62), 464-481.
- J. DELBAERE, Rumbeke, in : Rumbeke door de eeuwen heen. (*Brussel*, 1961), 59-146.
- C. DE RAMMELAERE, Bijdrage tot de landbouwgeschiedenis in Zuid-Oostvlaanderen (1570-1790). *O. K. Gent* n. r. XVI (1962), 21-40.
Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 286.
- G. DE SMET, Dekenij Oosterzele-Oordegem. *Land v. Aalst XIV* (1962), 1-18.
- G. DE SMET, De Sint-Martenskerk te Aalst. *Toer. XLV* (1965), 129-131.
- J. DE SMET, De heerlijkheid van het Maandagse. *Brugs Ommeland II* (1962), 84-88.
- J. DE SMET, De bevolking van Assebroek in 1748. *Brugs Ommeland IV* (1964), 67-70.
Vgl. Id., over de bevolking a° 1748 van Sint-Kruis, *Ibid.*, 92-101; van Knokke, *Rond de Poldertorens VI* (1964), 80-82; van St.-Anna-ten-Vrije, *Ibid.*, 82-84; van Heist, *Ibid.*, 106-109.
- L. DE SMET, Een paar opmerkingen over het Site van Oudenaarde. *O. K. Ronse* 1949-1950, 7-10.
- A. DE VOS, Het goed ten Broeke te Evergem. *Appeltjes v.h. Meetjesland XI* (1960).
- M. DIERICKX, Geschiedenis van Zingem. *Antwerpen*, 1960^a.
Rec. K. MADDENS, *Rev. phil.* XXXIX (1961), 1030-1032.
H. VERBIST, *Rev. hist. eccl.* LVI (1961), 237.
- Ch. D'YDEWALLE, Le roman de Knokke-le-Zoute. *Oostende*, [1964].
- A. E., Gontrode en de Gonde. *Toer.* XXXIX (1960), 1020.

- E. ELIAS, Grondbezit en uitbatingen ten noord-oosten van Gent tijdens het laatste kwart der 16^e eeuw. *O. K. Gent* n. r. XIII (1959), 179-204; ook in *Oostvla. Verbond Kringen v. Gesch., Voorlichtingsreeks* 25 (*Gent*, 1960), 47-72.
- G. FRANCHOO, Het leengoed Stuyvenberghe of Beuterbeke. *Brugs Ommeland I*, 1 (1961), 9-16.
- A. FRANCHOO, Varsenare, een oasis midden Friese nederzettingen. *Brugs Ommeland III* (1963), 65-70.
- A. FRANCHOO, Het verleden van „Ter Leye”, aloude heerlijkheid te Varsenare. *Brugs Ommeland IV* (1964), 59-66.
- G. FRANCHOO, Het Lappersfort en de Lappersfortwijk. De Wasshigghebrugge of Wasschersbrugge. *Brugs Ommeland V* (1965), 159-167.
- V. GAUBLomme, De heerlijkheid van Litsau te Ste Maria-Lierde en haar renteboek van 1611. *Land v. Aalst XIII* (1961), 294-309. Met een register op pln. en psn.
- V. GAUBLomme, De Kartuize St. Martens-Bos te St.-Martens-Lierde en de ontbonden gilden van Geraardsbergen in 1330. *Land v. Aalst XIV* (1962), 165-177. Met een index van pln. & psn.
- V. GAUBLomme, De heerlijkheid „Bruynsberge” te Ste-Maria-Lierde en haar renteboek van 1700. *Land v. Aalst XV* (1963), 65-71. Met index van psn. en pln.
- M. GEEREBBAERT, De geschiedenis van Koksijde. *De Duinen I* (1960), nr. 1, 17-23; nr. 2, 3-7; nr. 3, 2-7.
- R. HAELEWIJN, Slot en heerlijkheid Wijnendale. *Torhout*, 1960.
- P. HEINDERYCX, Annalen van Veurne. Beschrijving der prochiën en leenhoven op Beschrijvinghe van de prochiën binnen de Casselrije van Veurne 1633-1683 (Heemkring Bachten de Kupe). *Nieuwpoort*, 1964. Zie ook in *Biek.* LX (1959)-LXVI (1965), de „Beschrijving”, door Pauwel HEINDERYCX (ca. 1680), van : Alveringem (LX, 345-351); Oostduinkerke (LXII, 417-421); Leisele (LXIII, 161-165); Houtem (LXIII, 353-358); Vinkem (LXIV, 225-229); Wulveringem (LXV, 65-71); Sint-Rijkers (LXVI, 33-37); Egge-waartskapelle (LXVI, 193-197).
- N. HUYGHEBAERT, La forêt d'Houthulst, possession de Corbie et les comtes de Flandre. *Corbie, abbaye royale. Volume du XIIIe centenaire (Rijsel)*, 1963), 231-247. Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 269.
- P. M. JANSSENS, Het Hof ter Welle te Beveren-Waas. *Land v. Beveren VIII* (1965), 34-42.
- B. JANSSENS DE BISTHOVEN, De abdij van de Duinen te Brugge. *Brugge*, 1963.
- A. LAEN, Zoutenaye. Geschiedenis en folklore. *Oostduinkerke-Bad*, 1962.
- L. LAEVAERT, Stad Sint-Niklaas. Bijdrage tot de geschiedenis van de wijken, straten, pleinen, huizen en markt. „Bijdrage over de geschiedenis van de markt” door A. STOOPE. *Antwerpen*, 1966.

- K. LOPPENS, Geschiedenis van Nieuwpoort en omliggende. *Nieuwpoort*, 1959.
- K. MADDENS, Geluwe op het einde van de XVIde en het begin van de XVIIde eeuw. *Leiegouw* I (1959), 187-213; II (1960), 109-140, 257-260; IV (1962), 103-116.
- J. A. MERTENS, Wolven in West-Vlaanderen in de late middeleeuwen. *Biek*. LXIV (1963), 114-115.
- J. A. MERTENS, Biervliet, een laatmiddeleeuws centrum van zoutwinning (1^e helft XVe eeuw). *O. K. Gent* n. r. XVII (1963), 105-117; ook in *Studia Hist. Gand.* III. Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XIX (1964/65), 345.
- L. MILIS, De abdij van Ename in de middeleeuwen. Haar bezittingen in de periode 1063-1250. *O. K. Gent* n. r. XV (1961), 1-48.
- R. E. MOELAERT, Het leen Velkegem te Ursel. *Appeltjes v.h. Meetjesland* XIV (1963), 106-121.
- E. N., Bachten de Kupe en Ommeland in oude spelling — 1448. *Biek*. LXII (1961), 107.
- NEUCKERMANS-CAMBIER, Grimminge. *Toer.* XXXVIII (1959), 249-254.
- J. NOTERDAEME, Het ontstaan van de parochie Oudenburg. *Sacris erudiri* X (1958), 151-161.
- J. NOTERDAEME, Jacob van Maerlant. *Wet. tijd.* XX (1960), kol. 291-300.
- In dit verband speciaal over het toponiem *Maerlant*. Dezelfde kwestie wordt door J. N. nog behandeld in andere bijdragen, genoemd in *Bibl. Psn.* 1959/61, blz. 311.
- J. NOTERDAEME, Het kerkplein te Snellegem in de 13^e eeuw. *Brugs Ommeland* I, 4 (1961), 2-22.
- J. OPDEDRINCK, Westkapelle. Geschiedkundige schets. *Westkapelle*, 1959.
- A. OVAERE, Zwevegem vroeger en nu. *Brugge*, 1964.
- A. OVAERE, De huisnaam „Hoopliepop” in Zwevegem. *Leiegouw* VII (1965), 111.
- Naar onomatop. variant van de vogelnaam *hop*.
- J. PIETERS, Het kapittel van O. L. Vrouwekerk te Dendermonde in de XVIIe en XVIIIe eeuw (II). *O. K. Dendermonde* 3^e r. IX (1959), 203-237.
- V. PIL, Zonnebeke. Heerlijk verleden en zonnig heden. *Langemark*, 1962.
- W. PREVENIER, Repartitie der bedden van 1394 en 1396 in het Land van Aalst. *Land v. Aalst* XI (1959), 260-270.
- W. PREVENIER, Stads- en kanselarijrekeningen als bronnen voor lokale geschiedenis — De oudste rekening van het stadje Biervliet (1404-1405) — De oudste rekening van het Ambacht Assenede (1402-1403). (Oostvla. Verbond Kringen v. Gesch., Voorlichtingsreeks 25). *Gent*, 1960.
- G. PUIMEGE, Het Domein Ten Torre te Zaffelare. *O.-Oudb.* I (1963), 25-29.

- J. R., De herbergnaam „Au Philotax” te Oedelem. *Biek. LXII* (1961), 56.
- A. RYSERHOVE, Feodaal Knesselare. *Appeltjes v.h. Meetjesland XV* (1964), 261-351.
- A. SLEEKES, Oude Oostendse straten en gebouwen. *Heemk. kring „De Plate”, Oostende*, 1960.
- F. SNAKEN, Streekindeling en begrenzing van het Land van Waas. *Ts. Ver. aardr. studies XXX* (1961), 217-255.
- E. J. STRUBBE- -P. DE SIMPEL, Coutumes de la ville et châtellenie de Warneton...
Rec. R. VAN DER MADE, *Le moyen âge LXVI* (1960), 400-403.
- J. TOUSSAERT, *Rev. nord. XLII* (1960), 440-442.
- G. VAN BOCKSTAELE, De Sint-Adriaansabdij te Geraardsbergen, 1081-1302. *Land v. Aalst XVIII* (1966), 41-47, 121-133, 201-212 ; *XIX* (1967), 41-60.
- R. C. VAN CAENEGEM, Le diplôme de Charles le Chauve du 20 juin 877 pour l'abbaye de Saint-Bertin (*Studia Hist. Gand. XII*). *Gent*, 1963.
- Rec. H. A(NECA), *Bijdr. gesch. Nederl. XIX* (1964/65), 266.
Overdruk uit *Ts. v. Rechtsgesch. XXXI* (1963), 403-426.
- N. VAN DEN BOSSCHE, Het kasteel en Zottegem. *Jaarb. Zotteg. cult. kring* 1959/60, 124-127.
- J. L. Th. VANDEPUTTE, De Eindries. Straten — gebouwen — mensen — feiten uit de geschiedenis van Oudenaarde (*Pro Civitate*). *Brussel*, 1966.
- R. VAN DER LINDEN, Herzele. *Oostvlaanderen IX* (1960), 62-63, 65.
- G. VANDER STICHELE, Spermalie. Aantekeningen over ontstaan en geschiedenis van de oude abdij. *Brugge*, 1961.
Rec. A. V(IAENE), *Biek. LXIII* (1962), 58.
- A. VANDROMME, Verdwenen straatnamen te Izegem. *Ten Mandere II*, 4 (1961), 29-32.
- A. VAN GEERTSOM, Erfelijke renten van Haasdonk. *O. K. Waas LXIII* (1959/60), 149-231 ; *LXIV* (1960/61), 121-239.
- A. VAN GEERTSOM, De hoofdcijnsboeken van de St.-Baafsabdij van Gent (1462 en 1475). VI. St.-Pauwels, Kemseke, Stekene, St.-Niklaas, Moerbeke en samenvatting per gemeente. *O. K. Waas LXIX* (1966), 183-233.
- R. VAN GERVEN, De polders van het land van Beveren. *Land v. Beveren II* (1959), 124-130 ; V (1962), 3-20 ; VIII (1965), 66-85.
Vervolg van de bijdrage genoemd in *Bibl.* 1957/58, blz. 461.
- R. VAN GERVEN, Verrebroek. *Land v. Beveren V* (1962), 31-79.
- R. VAN GERVEN, Wat is „Het Land van Beveren?”. *Land v. Beveren VI* (1963), 5-15.
- R. VAN GERVEN, Kallo. *Land v. Beveren VI* (1963), 33-104 ; zie ook VIII (1965), 53-56.
- R. VAN GERVEN, De lenen van „Het Land van Beveren” (1365 en 1590). *Land v. Beveren VII* (1964), 17-33, 38-44, 108-130.
- R. VAN GERVEN, De omgeving van Cortewalle. *Land v. Beveren VIII* (1965), 8-17.
- Met een interessante kaart (a° 1666) van Beveren-Waas, verdeeld in 47 wijken.

- R. VAN GERVEN, De „Stadsmuur van Calloo” en de „Aguwette” van het Hof ten Damme. *Land v. Beveren VIII* (1965), 102-116.
- R. VAN GOETHEM, Geschiedenis van Nieuwkerken-Waas, I-IX. *Nieuwkerken-Waas, 1960-1965* (gepolycopicerd).
Rec. BIBLOS, *Land v. Beveren III* (1960), 61; IV (1961), 95; V (1962), 132-133.
- Zie ook R. VAN GOETHEM, Nieuwkerken-Waas. *O. K. Waas LXIII* (1959), 61-87, 253-322; *LXIV* (1960/61), 45-112; *LXV* (1961/62), 5-61, 173-183, 191-213; *LXVI* (1963), 245-276; *LXVII* (1964), 5-38. Zie ook *Bibl.* 57/58, blz. 461.
- R. VAN GOETHEM, Grembergen in 1774. *O. K. Dendermonde 3^e r. XIII* (1963), 121-132; *XIV* (1964), 133-144.
- J. v. H., Het „Groot Goed” te Eeklo. *Oostvlaanderen X* (1961), 109-111.
- G. VAN HERREWEGHEN, Oude rechtsgeplogenheden in het Boelaarse. *Land v. Aalst XIV* (1962), 221-240.
- R. VAN HERREWEGEN, Moerbeke in de oosthoek der Vlaamse Ardennen. *Toer. XXXVIII* (1959), 255-260.
- J. VAN MELLO, Geraardsbergen. Analytische bibliografie van de stad, 1068-1964. *Denderleeuw, 1965* [gecyclost.].
- A. VANNESTE- -M. INGELAERE, Middelkerke. Zijn geschiedenis, volk, tradities, kerk en miraculeus kruis. *Middelkerke, 1959*.
Rec. V., *Biek. LX* (1959), 253.
- L. DE Vlieghe, *Toer. XXXVIII* (1959), 1071-1072.
- J. VAN TWEMBEKE, Lijst der Heerlijkheden van het Land van Aalst. *Land v. Aalst XIV* (1962), 87-116, 132-163, 178-220, 258-271, 289-307; *XV* (1963), 18-40, 72-77, 108-124, 142-160, 189-200, 224-234; *XVI* (1964), 24-40, 79-85, 108-124, 132-160, 184-200.
- J. VAN TWEMBEKE- -A. VAN CAUTEREN, De heerlijkheid Brakel. *Land v. Aalst XI* (1959), 85-119.
- J. VERBESSELT, Herdersem. *Land v. Aalst XV* (1963), 81-89.
- J. VERBESSELT, Denderbelle. *Land v. Aalst XVI* (1964), 179-183.
- J. VERBESSELT, Wieze. *Land v. Aalst XVI* (1964), 161-178.
- H. VERBIST, Geschiedenis van Melle. *Leuven, 1962*.
Rec. J. DE K(EMPENEER), *O. K. Leuven III* (1963), 58.
- M. DIERICKX, *Rev. hist. eccl. LVIII* (1963), 977.
- P. VERDUYN, Geschiedenis van Wenduine, heruitgeg. door E. TRIPS e.a., *Wenduine, 1960*.
- R. VERHOLLE, De naam „Izegem”. *Ten Mandere I* (1960), nr. 1, 2-4.
- A. VERHOUSTRATE, Bijdrage tot de geschiedenis van Bellem. *Appeltjes v.h. Meetjesland X* (1959).
- A. VERHOUSTRATE, Het Vijfringengoed te Aalter. *Appeltjes v.h. Meetjesland XI* (1960), 272-279.
- A. VERHOUSTRATE, Het Bakensgoed te Aalter. *Appeltjes v.h. Meetjesland XI* (1960), 295-298.
- A. VERHOUSTRATE, Het oostelijk deel van het Bulskampveld en de ontginning ervan (Oostvla. Verbond Kringen v. Gesch., Voorlichtingsreeks 27). *Gent, 1960 = Appeltjes v.h. Meetjesland XI* (1960).
Rec. X., *Wet. tijd. XX* (1960), 125.

- A. VERHOUSTRAETE, Het Hooggoed te St.-Maria-Aalter. *Ons Doomkerke* VII (1961), 19.
- A. VERHOUSTRAETE, De Pietendries op Knesselare en Aalter. *Appeltjes v.h. Meetjesland* XIII (1962), 225-229.
- A. VERHOUSTRAETE, Kriskras doorheen de geschiedenis van Aalter. *Toer.* XLV (1965), 438-444.
- W. VERLEYEN, De heerlijkheid van Landegem te Oordegem. *Land v. Aalst* XVII (1965), 71-79.
- D. VERSTRAETE, Watervliet in de XVIe eeuw. *Appeltjes v.h. Meetjesland* XI (1960), 247-271.
- D. VERSTRAETE, Wieltiende te Maldegem. *Biek.* LXIII (1962), 56.
Wieltiende = tiende die ieder jaar van bezitter verandert. Te Maldegem ook *Ommeloop* genaamd (lat. *Decima magna*) en bestaande uit 4 tienden : de *Brede-*, *Schage-*, *Meulen-* en *Waltiende*. Vgl. *Biek.* LVIII (1957), 304-306 over *Wielstuk* en LIX (1958), 117 over *Wiellanden*?
- D. VERSTRAETE, Galgeberg en Ballinkstraat te Maldegem. *Biek.* LXIII (1962), 112.
Vgl. *Biek.* LVIII (1957), 304-306.
- E. VERSTRAETE, Het renteboek van de heerlijkheid „Het Bardoense” (1610) (Ingelmunster, Meulebeke, Oostrozebeke). *Leiegouw* III (1961), 229-241.
Met een lijst van cijnsplichtigen en een toponymisch overzicht.
- J. VERVENNE, Oude herbergen te Wevelgem. *Biek.* LXII (1961), 71-76.
- A. V(AENE), Het Gavegasthuis te Veurne. *Biek.* LXII (1961), 23-24.
- A. V(AENE), Uit het dagboek van de abt van Duinen (1650). *Biek.* LXII (1961), 50.
- A. VIAENE, De slag te *Vanderote* bij Kortrijk. *Biek.* LXII (1961), 141-144.
- A. V(AENE), Van Duinkerken over Diksmuiden naar Leffingen. *Biek.* LXII (1961), 154-155.
- A. VIAENE, Leprozen en leprozerijen in het oude graafschap Vlaanderen. Algemene inleiding. Bibliografisch overzicht. *Brugge, Gidsenbond*, 1962.
Zie ook *Collationes Brugenses et Gandavenses* VII (1961), 289-314, 551-561; VIII (1962), 122-127; bovendien N. HUYGHEBAERT, *Rev. hist. eccl.* LVIII (1963), 848-857.
- A. VIAENE, De avondklok „Wingeroen”. *Biek.* LXIII (1962), 65-69.
Zie hierover ook M. DE BRUYNE en A. DESCHREVEL (*Ibid.*, 109-111, resp. 157).
- A. V(AENE), Molens en molenaars in het Westland. *Biek.* LXIV (1963), 24-25.
Volgens een rekening van 1790.
- A. VIAENE, Beuvenvleesch of Beugevleesch, Revagebert en Ravagenhout. *Biek.* LXIV (1963), 43-46.
Beuven- of *beugevleesch* = ossevlees; *Revagebert*, *ravagenhout* = ingevoerd eikenhout dienend voor wagenschotten.

- A. VIAENE, Nazaretten in Vlaanderen. Met een lijst van oude bijbelse kloosternamen. *Biek.* LXIV (1963), 193-197.
- A. VIAENE, De palen bezoeken. *Biek.* LXIV (1963), 343-344.
Betr. de wethouders van Middelburg.
- A. VIAENE, De Muntewal te Diksmuide. *Biek.* LXV (1964), 289-292.
Vgl. hierbij het artikel van J. E. DE LANGHE in *Biek.* LXV (1964), 325-326.
- X., Verrebroek in het Denombrement van het Land van Beveren (1623). *Land v. Beveren V* (1962), 46-48.
In *Biekorf* verschijnt de interessante rubriek „Uit de oude taalschat”, verspreid onder bv. Mengelmaren, Vraagwinkel, Kleine verscheidenheden.
- Voor de studie van de molens in de provincies West- en Oost-Vlaanderen wordt hier verwezen naar de volgende bijdragen :
Inventaris van de wind- en watermolens in de provincie Oost-Vlaanderen, naar gegevens van het archief van het kadaster.
I. arr. Aalst en Dendermonde. *Ovla. jaarb.* 1960, III [1962];
II. arr. Gent en Eeklo. *Ibid.* 1961, II [1962]; III. arr. Oudenaarde en Sint-Niklaas. *Ibid.*, 1962, II [1963].
- M. BOVYN, Oliemolen „de Sneek” te Grembergen. *O. K. Dendermonde* 3^e r. XIV (1965), 191-192.
- J. DE BROUWER, De molens in het Land van Aalst omstreeks 1575. *Land v. Aalst XI* (1959), 189-213; afz. *Gent*, 1959.
- P. DECLERCQ, De oude molens van Izegem. *Ten Mandere I* (1960), nr. 1, 22-36; nr. 2, 9-21.
- (†) C. DE CROOQ, De molens van de kasselrij Bergen in 1780. *Bachten de Kupe VII* (1965), nr. 6.
- R. DE KEYSER, Vroegere olie- en watermolens ten noorden van Brugge. *Rond de Poldertorens III* (1961), 140-146.
- J. DELBAERE, De bergmolen, banmolen van 't heerschap Rumbekke. *O. K. Kortrijk n. r. XXXIII* (1963/64), 201-288.
- J. DELBAERE, De Plaatsmolen van Rumbekke. *O. K. Kortrijk n. r. XXXIV* (1965), 252-276.
- A. DEVOS, Graanwindmolens te Evergem. *Appeltjes v. h. Meetjesland XI* (1960), 175-245.
- A. JANSSENS, De windmolens van Nevele en randgemeenten. *O. K. Deinze XVI* (1959), 99-132.
- A. JANSSENS, De verdwenen windmolens van Landegem en Hansbeke. *Appeltjes v. h. Meetjesland XI* (1960), 280-294.
- J. MAES, De windmolens, brouwerijen, herbergen en de Toveresse parochie. *Beselare*, 1958.
- J. PIETERS, De Armenmolen te Berlare. *O. K. Dendermonde* 3^e r. XIV (1965), 106-131.
- J. VAN GAVER, De Koutermolen te Stasegem. *O. K. Kortrijk n. r. XXXII* (1962), 498-501.

AFD. VI. — SPELLING DER NEDERLANDSE
PLAATSNAMEN (1)

89. R. GABRIËL, Lijst van Nederlandstalige plaatsnamen. Spelling, uitspraak, afleidingen, spraakkunstig uitzicht en gebruik van plaatsnamen in Nederland en Vlaanderen, en van vernederlandste vreemde plaatsnamen; vergezeld van de Engelse en Franse naam. *Gent*, 1965.

Rec. J. L. PAUWELS, *Lew. bijdr. Bijbl.* LV (1966), 19-23.

In de Inleiding worden de in de titel van dit boekje genoemde aspecten van de plaatsnamen theoretisch behandeld, met verwijzing naar de „Woordenlijst van de Nederlandse taal” (1954); in de daarop volgende lijst zijn, wat de Nederlandstalige plaatsnamen betreft, gemeenten van meer dan 10.000 inwoners opgenomen.

90. R. FONCKE, De Belgische en Hollandse plaatsnamen op de Augsburgse Meilenscheibe. *Kon. Vla. Ac., Versl. en med.* 1961, 423-446.

Rec. J. HERBILLON, *Com. top.* XXXVI (1962), 221.

Vgl. ook de congreslezing over hetzelfde onderwerp in *VII. Int. Congr. (Firenze)*, 1963 I, 537-548.

Van dezelfde S. ook: Van Brabantse gemeenten in oude Duitse geschriften. *E. S.-Br.* XLIV (1961), 21-30.

91. C. KRUYSKAMP, Duinkerke of Duinkerken? *Taal en Tongval XIII* (1961), 79-82.

Over deze kwestie zie ook J. G[OSSENSAERTS], *Wet. tijds.* XXI (1961), 121-122. — A. VIAENE, *Biek.* XLII (1961), 154-155. — D. R., *Notre Flandre IX* (1961), 4, 32-33.

Vgl. nog C. KRUYSKAMP, De Kongo of Kongo? *Nu nog VII* (1959), 96-97; waarbij aansluitend J. VERHASSELT, Kongo. *Ibid.*, 97-98.

92. J. LEENEN, Aaneenschrijven van Straatnamen. *Wet. tijds.* XXII (1962), kol. 261-269.

Over deze aangelegenheid wordt een discussie gevoerd tussen J. LEENEN en J. L. PAUWELS in hetzelfde ts. : XXIII (1963), 10-20 (PAUWELS) en XXIII (1963), 235-238 (wederwoord v. LEENEN). Zie voorts :

(1) In het Belgisch Staatsblad van 19 juli 1967 verscheen, in de „Officiële opgave van 's Rijks bevolkingscijfer op 31 december 1966”, een lijst van de Belgische gemeenten (aangepast aan de administratieve herindeling). Voor de nederlandstalige en tweetalige gemeenten wordt de moderne spelling gebruikt.

F. DEBRABANDERE, Nog over gewestelijke namen. *Wet. tijd.* XXIV (1964/65), kol. 312-316.

O.a. over straatnamen van het type Gentse straat / Gentstraat.

M. GYSSELING, Modernisering van de straatnamen in Vlaanderen. *Wet. tijd.* XXIV (1964/65), kol. 316-318 (1).

J. LEENEN, Driekantig verweer. *Wet. tijd.* XXIV (1964-65), kol. 318-322.

S. bestrijdt de beide hierbovengenoemde bijdragen van F. DEBRABANDERE en M. GYSSELING en de hieronder genoemde stelling van G. GEERTS, Toch Kempisch.

Vgl. ook de „Regels voor de schrijfwijze van de straatnamen”. *Com. top.* XXXIV (1960), 333-335.

Circulaire bestemd voor de gemeentebesturen van het Vlaamse land.

93. J. LEENEN, Waarom „Kempens”? *Wet. tijd.* XXII (1962), kol. 301-304.

Zie in dit verband ook de bijdragen van J. L. PAUWELS, Kempens of Kempisch. *Dietsche War. & Belf.* CVII (1962), 500-503. — M. GYSSELING, Kempens, Kemps, Kempisch. *Wet. tijd.* XXII (1962), kol. 347-354. — A. REMANS, Hoe moet het nu: Kempisch of Kempens? *Limburg* XLI (1962), 265-268. — J. LEENEN, Het historisch recht van „Kempens”. *Taal en tongval* XV (1963), 58-62. — J. LEENEN, De Kempense kwestie. *Nu nog* XI (1963), 1-3, 90-91. — G. GEERTS, Toch Kempisch? *Wet. tijd.* XXIV (1964-65), kol. 309-312.

94. V. WALRAVENS, Aardrijkskundige straatnamen te Halle en 'n oratio pro domo inzake spelling. *E. S.-Br.* XLIII (1960), 42-48. Ook in *O. K. Halle* (1960).

Daarbij aansluitend J. LEENEN, Aardrijkskundige straatnamen. *E. S.-Br.* XLIII (1960), 305-306 (2).

(1) Vgl. reeds over deze kwestie *Nu nog* VII (1959), blz. 110 en blz. 133.

(2) In het tijdschrift *Onze Taal* kwam in de jg. XXX (1961) de spellingkwestie van aardrijkskundige namen herhaaldelijk ter sprake.

AFD. VII. — HISTORISCHE en GEOGRAFISCHE
HULPMIDDELEN

- 94a. NATIONAAL COMITÉ VOOR GEOGRAFIE — COMMISSIE
VOOR DE ATLAS, Atlas van België. *Brussel*, 1949 e. v..

Zie laatst *Bibl. Pln.* 1957/1958, nr. 56.

De uitgave van dit belangrijk werkinstrument wordt regelmatig voortgezet : in de periode 1959-1965 werden 16 bladen, met commentaar, uitgegeven. Het gehele werk is thans berekend op 65 bladen. Voor de naamkundigen zijn de kaarten „Bossen” (nr. 29, 29 A, 29 B), met commentaar door O. TULIPPE (1959) en „Landelijke bevolkingsvormen” (nr. 27), met commentaar door M. A. LEFÈVRE (1963) zeer interessant.

95. M. ARNOULD- -M. BRUWIER- -J. DHONDT e.a., De plaatselijke geschiedschrijving. Wenken voor de vorsers (Pro Civitate). *Brussel*, 1962. — Ook in Franstalige uitgave.

Rec. H. MANDOS, *Brab. heem* XV (1963), 68-69.

96. Th. BRULARD, La Hesbaye. Étude géographique d'économie rurale. (Bibliothèque de l'Institut géogr. P. Michotte (Univ. Louvain), sér. B, fasc. 10). *Louvain*, 1962.

Belangrijke bijdrage tot de studie van de landelijke bewoningsvormen.

97. Th. BRULARD, La valeur géographique de nos lieux-dits. *Ts. Ver. aandr. studies* XXVIII (1959), 69-82. Afz. in Bibliothèque de l'Institut géogr. P. Michotte (Univ. Louvain), sér. B, fasc. 5.

Rec. J. H(ERBILLON)- -É. L(EGROS), *Com. top.* XXXIV (1960), 288-289.

98. Ch. CHRISTIANS, Contribution à l'étude géographique de la structure agraire dans la partie wallonne de la Belgique. *Ts. Ver. aandr. studies* XXX (1961), 257-465.

99. L. DAELS, Landschapsontwikkeling in en rond het voormalige Bulskampveld. *Ts. Ver. aandr. studies* XXXI (1962), 191-228.

Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 333-334.

100. L. DELFOS, Kulturgeschichte von Niederland und Belgien (Sammlung Dietrich Schürremann). 1962.

101. R. DEVOS- -T. BRULARD, La nouvelle carte topographique au 1/50.000. *Ts. Ver. aardr. studies XXX* (1961), 135-148.

Rec. J. H(ERBILLON), *Com. top. XXXVI* (1962), 248.

- 101a. F. DUSSART, Les types de dessin parcellaire et leur répartition en Belgique. *Ts. Ver. aardr. studies XXX* (1961), 21-65.

102. M. E. DUMONT- -L. DE SMET, Aardrijkskundige bibliografie van België — Bibliographie géographique de Belgique — Eerste Aanvulling (Bibliographia belgica, 48). *Gent*, 1960 — Tweede Aanvulling (Bibliographia belgica, 82). *Gent*, Aardrijkskundig Inst. der Rijksuniversiteit, 1965, gecyclost.

Voortzetting van de bibliografie vermeld in ons overzicht over 1955, nr. 35. De eerste aanvulling vermeldt de werken gedrukt in de jaren 1954-1958; de tweede aanvulling neemt de publicaties op die verschenen zijn in de jaren 1959-1963.

Vgl. ook J. L. DARGENT, Bibliographie des thèses et mémoires géographiques belges 1904-1958 (Bibliographia belgica, 42). *Bruxelles*, 1959^a.

103. Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden opgenomen op initiatief van graaf DE FERRARIS. *Brussel*, Pro Civitate, 1965 e.v. [Historische uitgaven, reeks in-4°, nr. 2].

Inleiding. Historische nota door A. DE SMET. Oorspronkelijke Indexkaarten. Indexkaart opgemaakt te Wenen. — Toelichting bij de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden. Algemene lijst der Parochienamen.

Vol. I-III (Cartes);

Vol. I-III (Mémoires 1-5).

104. A. HOUET, Modern Woordenboek der Belgische gemeenten. Aardrijkskundig, administratief, statistisch. *Brussel*, 1960².

Heruitgave van het werk vermeld in *Bibl. Pln.* 1950, nr. 33.

105. CENTRE NAT. DE RECHERCHES D'HIST. RELIGIEUSE, Monasticon belge, T. III. Province de Flandre occidentale, 2 vol. (1960-66) — T. IV. Province de Brabant, 1er vol. (1964), 2^e vol. (1968).

Voortzetting van de groots opgevatte reeks ontworpen door Dom Ursmer BERLIÈRE († 1932), waarvan de Prov. Namen en Henegouwen (T. I) en de Prov. Luik (T. II) volledig verschenen

- zijn, alsmede thans ook de Prov. West-Vlaanderen (T. III). Het 3^e deel van T. IV (Brabant) is ter perse.
106. H. J. KEUNING, Siedlungsform und Siedlungsvorgang. *Zs. f. Agrargesch. u. Agrarsoziol.* IX (1961), 153-168.
107. R. MOLS, Die Bevölkerungsgeschichte Belgiens im Lichte der heutigen Forschung. *Vierteljahrsschr. f. Sozial- u. Wirtschaftsgesch.* XLVI (1959), 491-511.
108. F. PETRI, Die Kultur der Niederlande, in : Handbuch der Kulturgeschichte begründet von H. KINDERMANN, neu hrsg. von E. TURNER (*Konstanz, Athenaeion*, [1964]), 234 blz.
Benevens de inleiding : „Namen und Grenzen — Volkstum und Sprache” en het 1^e hoofdstuk „Siedlung”, zal de naamkundige de bibliografie (blz. 216-221) van deze merkwaardige synthese waarderen.
109. K. H. SCHRÖDER, Einhaus und Gehöft in Südwestdeutschland. Ergebnisse und Probleme der geographischen Hausforschung. *Studien zur südwestdeutschen Landeskunde. Festschrift F. Huttenlocher (Bad Godesberg, 1963)*, 84-103.
Rec. G. HARD, *Rhein. Viert.* XXX (1965), 423.
110. K. A. SEEL, Wüstungskartierungen und Flurformengeneese im Riedesselland des nördlichen Vogelsberges (Marburger geogr. Schriften, 17). *Marburg*, 1963.
Vgl. H. QUIRIN, Methodisches zur Siedlungsgeschichte. *Hess. Jahrb. f. Landesgesch.* XV (1965), 219-234.
111. B. H. SLICHER VAN BATH, Duizend jaar landbouw in de Nederlanden in vogelvlucht (800-1800). *Landbouwgesch.* 1960, 21-95.
112. B. H. SLICHER VAN BATH, De agrarische geschiedenis van West-Europa (500-1850) (Aula-boeken, 32). *Utrecht-Antwerpen*, 1960.
113. B. H. SLICHER VAN BATH, Accounts and diaries of farmers before 1800 as sources for agricultural history. *Agrarische Gesch., Bijdragen VIII* (1962), 5-33.
Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 287.

114. B. H. SLICHER VAN BATH e.a., Population changes and economic developments in the Netherlands. A historical survey. *Agrarische gesch. Bijdragen XII* (1965), 47-113.
Rec. C. A. v. K(ALVEEN), *Bijdr. gesch. Nederl.* XX (1965/66), 176-178.
115. A. TIMM, Die Waldnutzung in Nordwestdeutschland im Spiegel der Weistümer. Einleitende Untersuchungen über die Umgestaltung des Stadt-Land-Verhältnisses im Spätmittelalter. *Köln*, 1960.
Rec. G. DUBY, *Annales, Econ., soc., civil. (Paris)* XVII (1962), 386-390.
116. O. TIMMERMANN, Die praktische Bedeutung der Namenforschung für die Siedlungsgeographie. *VI. Int. Congr. (München, 1961)* III, 831.
117. O. F. TIMMERMANN, Erfassen von Schichten bäuerlichen Wortschatzes als Spiegel von Stadien im bäuerlichen Wirtschaften und in bäuerlicher Kultur. *VII. Int. Congr. (Firenze, 1963)* II, 419-423.
118. R. H. TOUWAIDE, Les éditions belges de la description des Pays-Bas par Lodovico Guicciardini. Analyse iconographique et typographique. *Gulden Passer XLIII* (1965), 135-148.
119. R. C. VAN CAENEGEM- -F. L. GANSHOF, Kurze Quellenkunde des westeuropäischen Mittelalters. Eine typologische, historische und bibliographische Einführung. *Göttingen*, [1964].
Dit uitstekend instrument is gegroeid uit de cursus van Prof. Dr. F. L. GANSHOF, Encyclopedie van de geschiedenis. Middeleeuwen I (*Gent*, 1951, 1955^a [hektografie]). In 1962 verscheen dit werk onder de titel „Encyclopedie van de Geschiedenis der Middeleeuwen” (*Gent*, E. Story-Scientia). Van dit werk is thans een „Berechtigte Übersetzung aus dem Niederländischen von M. GYSSELING” verschenen; het is een bewerking van de Nederlandstalige uitgave.
De summiere behandeling van de naamkunde op blz. 277; 285-290.
120. F. VAN DER MEER- -Chr. MOHRMANN, Atlas van de oudchristelijke wereld. *Amsterdam*, 1958.
Rec. G. F(AIDER)-F(EYTMANS), *Archeol.* 1959, I, 158.

121. J. A. VAN HOUTTE, Economische en sociale geschiedenis van de Lage Landen. *Zeist-Antwerpen*, 1964.
 Rec. F. PETRI, *Rhein. Viert.* XXX (1965), 415-418.
 Vgl. hiermee over de Nederlandse sociaal-economische geschiedenis: W. J. ALBERTS- H. P. H. JANSSEN, *Welvaart in wording. Den Haag*, 1964.
122. J. A. VAN HOUTTE, Die Städte der Niederlande im Übergang vom Mittelalter zur Neuzeit. *Rhein. Viert.* XXVII (1962), 50-68.
 Rec. X., *Bijdr. gesch. Nederl.* XVIII (1963/64), 275.
123. B. VAN 'T HOFF- -M. ZEILLER, Topographia Germaniae Inferioris vel Circuli Burgundici, das ist Beschreibung und Abbildung der fürnembsten Oerter in den Niderländischen XVII Provincien oder Burgundischen Kraysen. Franckfurt am Mayn bey Caspar Merian. *Cassel*, 1964.
 Rec. S. J. FOCKEMA ANDREAE, *Ts. v. gesch.* LXXVII (1964), 484-486.
124. A. VERHULST, Note pour servir à l'étude archéologique des villages désertés en Belgique, in: *L'archéologie du village médiéval (Louvain, 1967) = Studia historica gandensia*, 69. *Gent*, 1967.
 Vgl. ook: Villages désertés et histoire économique, XIe-XVIIIe siècle (École pratique des hautes études. VIe section. Coll. Les hommes et la terre, XI). *Paris*, 1965.
 Rec. R. FÉDOU, *Cahiers d'Hist.* XI (1966), 412-415.
 G. v. GISSEL, *History and theory* II (1966), 225-228.
125. A. VERHULST, L'archéologie et l'histoire des champs au moyen-âge: Introduction à l'archéologie agraire, in: *L'archéologie du village médiéval (Louvain, 1967) = Studia historica gandensia*, 68. *Gent*, 1967.
126. A. VERHULST, Het landschap in Vlaanderen (Uitgave v. het Willems-Fonds, nr. 202). *Antwerpen*, z.j. [1965].

(Wordt vervolgd)